

РОДЖЪР ЛАНСЛИН ГРИЙН КРАЛ АРТУР

Превод от английски: Огняна Иванова, 1986

chitanka.info

КНИГА ПЪРВА
РАЖДАНЕТО НА АРТУР

1. ДВАТА МЕЧА

Откакто злият крал Вортигерн предложил на северногерманското племе сакси да се засели в Британия, за да му помага в борбата против местните племена — пикти и скоти, — страната се радвала на мир само за кратки промеждутъци. По-голямата част от острова била обрасла с гъсти гори, но не били малко и живописните открити пространства със селца и градчета, къщи и колиби, останали още от времето на неотдавнашното римско робство. Видели ги саксите и с всяка изминала година все повече от тях, недоволни от суровите си обиталища в Германия и Дания, тайно прекосявали с дългите си кораби Северно море, убивали или прогонвали британите и се настанявали в домовете им.

Умрял кралят на британите Вортигерн, умрял и техният вожд Аурелиус Амброзиус — последният римлянин — и тогава крал Утер Пендрагон, смятан от някои за брат на Амброзиус, повел британите срещу саксите. Той извоювал победи в множество битки и донесъл мир на южните земи, където царувал — на Лондон и на Уинчестър, наричан тогава Камелот, както и на Корнуол, чийто херцог бил неговият верен привърженик Горлоис. Ала крал Утер се влюбил в съпругата на Горлоис, прекрасната Игрейн, и двамата мъже се сражавали, докато Горлоис загинал, а Утер се оженил за вдовицата.

Той я посетил най-напред в обитавания от призраци замък Тинтагел — в мрачния замък на брега на Корнуолско море, където над любовта им бдял магьосникът Мерлин. На Игрейн и Утер се родил син, но само мъдрият Мерлин знаел съдбата на младенеца, защото той го отнесъл в глуха доба по една тайна пътечка покрай скалите и повече никой не чул нищо за наследника.

Утер нямал други деца, докато Игрейн и Горлоис имали три дъщери. Когато Игрейн станала кралица, две от тях били вече големи и омъжени: Моргауз за Лот, краля на Оркни, а Елейн за Нантрес, краля на Гарлот. По-късно техните синове били измежду най-добрите рицари на Кръглата маса. Третата дъщеря, Фея Моргана, била все още дете и я

изпратили да се учи в един женски манастир, но тя намерила начин да стане много веща в магиите, които използвала злонамерено.

Кратко било времето, което крал Утер прекарал щастливо с прекрасната Игрейн, защото скоро саксите отново му обявили война и изпратили в свитата му предател, който отровил и краля, и много от поддръжниците му.

След това още по-лоши и злочести дни откогато и да било сполетели страната. Рицарите на крал Утер враждували помежду си и се карали кой да застане начело, а саксите, като разбрали, че няма силен мъж, който да оглави бритите, завземали все по-големи части от Британия.

Минавали години на борби и несгоди, докато настъпил уреченият час. Тогава добрият магьосник Мерлин напуснал затътените тайнствени долини на Северен Уелс, наричан по това време Гуинед, прекосил Поуис — Южен Уелс — и поел пътя за Лондон. И толкова голяма била славата му, че нито саксите, нито бритите дръзвали да го безпокоят.

Мерлин пристигнал в Лондон и се срещнал с архиепископа. За Коледа бил свикан голям рицарски събор — толкова голям, че не всички успели да заемат места в абатската черква и се наложило да останат в черковния двор.

Внезапно наред службата хората отвън учудено зашепнали, защото никой от тях не бил забелязал кога в черковния двор се била появила голяма квадратна плоча от мрамор, върху която имало желязна наковалня, а дълбоко в нея бил забит огромен лъскав стоманен меч.

— Останете по местата си, докато свърши службата — наредил архиепископът, когато го уведомили за станалото чудо. — И с още по-голямо усърдие се молете на бога, та дано намерим начин да заздравеят лютите рани на отечеството ни.

Щом приключила службата, архиепископът, лордовете и рицарите, които били в абатството, излезли навън, за да видят чудния меч. Забелязали около наковалнята букви от злато, вдълбани в големия мраморен къс. Надписът гласял: „Който издърпа меча от камъка и наковалнята, е истинският крал на цяла Британия.“

Мъжете прочели това и един подир друг се опитали да издърпат меча, но никой от тях не успял дори да го помръдне.

— Човекът не е между вас — казал архиепископът. — Но имайте вяра, че бог ще ни изпрати крал. Нека тръгнат глашатаи по цялата земя и да известят във всяко кътче на страната какво пише върху камъка, а в последния ден на старата година ще направим голям турнир и ще видим дали между участниците не е и нашият крал. Дотогава настоявам да определим десет рицари, за да пазят камъка, над който ще построим разкошен павилион.

Така и сторили, а в последния ден от старата година на същото място се събрали множество рицари. При все това обаче никой не успял да измъкне меч от камъка. Тогава рицарите се поотдалечили, разпънали шатри и направили турнир — показно сражение, в което изпитвали силата и ловкостта си при двубои с дълги дървени копия или с широки мечове.

Случило се, че сред пристигналите бил и добрият рицар сър Ектор със своя син Кей, който само преди няколко месеца бил посветен в рицарство. С тях дошъл и Артур, по-малкият брат на сър Кей — младеж, едва навършил шестнадесет години.

Както препускал с коня си към мястото на турнира, Кей изведнъж видял, че е забравил меч си в къщи, затова попитал Артур дали няма да се върне, за да му го донесе.

— Разбира се, че ще го сторя — отговорил Артур, който винаги бил готов да помогне с каквото може на всекиго.

Той препуснал към града. Майката на Кей обаче била заключила къщата и отишла да наблюдава турнира, затова Артур изобщо не можал да влезе вътре.

Това твърде много го разтревожило. „Брат ми Кей не бива да остава без меч“, мислел си той, докато бавно яздел по обратния път. „Срамно ще е един толкова млад рицар да се яви на турнир без меч, ще стане прицел за груби шеги. Но къде бих могъл да намеря меч?... Сетих се! Оня меч, дето стърчи от наковалнята в черковния двор, него ще взема! Не му е там мястото!“

Забил Артур шпори в коня си и бързо стигнал до черковния двор. Вързал коня за оградата, изтичал към павилиона, който бил вдигнат над плочата, и открил, че и десетте рицари пазители също са отишли на турнира. Без да спира, за да чете какво пише на камъка, Артур мигновено измъкнал меч, изтичал обратно при коня си и след няколко минути вече бил настигнал Кей и му подавал меч.

Артур нямал представа що за меч е това, но Кей вече се бил опитвал да измъкне този меч от наковалнята и от пръв поглед разбрал, че е същият. Той тутакси препуснал към баща си сър Ектор и казал:

— Сър! Погледни, това е мечът, изтеглен от камъка! Затова, както разбираш, аз трябва да съм истинският крал на цяла Британия!

Но сър Ектор добре знаел, че не бива да се отнася твърде доверчиво към думите на сър Кей. Напротив, той препуснал заедно с него към черквата и там го накарал да се закълне тържествено, с ръка върху Библията, че ще каже истината за това, как се е сдобил с меча.

— Донесе ми го брат ми Артур — казал Кей с въздишка.

— А ти как взе меча? — попитал сър Ектор Артур.

— Ще обясня, сър — започнал Артур, уплашен, че нещо е сбъркал. — Кей ме изпрати да донеса неговия меч, но не успях да го взема. Тогава се сетих, че бях видял този меч да стърчи без полза, забит в наковалнята в черковния двор. Помислих си, че може да послужи по-добре, ако е в ръката на брат ми, затова го взех.

— Не завари ли рицарите, които пазеха меча? — попитал сър Ектор.

— Нито един — отвърнал Артур.

— Тъй... Сложи отново меча в наковалнята и нека видим как ще го измъкнеш — наредил му сър Ектор.

— Лесна работа — рекъл Артур, озадачен, че се вдига толкова шум около някакъв си меч, и ловко го забучил в наковалнята.

Тогава сър Кей сграбчил дръжката и задърпал колкото сила има, но както и да се мъчил и напругал, не успял дори да го помръдне. И сър Ектор се опитал, но имал същия успех.

— Изтегли го! — казал той на Артур.

Тогава Артур, който все повече и повече се слисвал, уловил меча за дръжката и го измъкнал така, сякаш го вадел от добре смазана ножница.

Като коленичил пред Артур и склонил глава в знак на уважение, сър Ектор казал:

— Сега ми става ясно, че ти и само ти си истинският крал на тази земя!

— Защо? Защо да съм аз? Защо коленичиш пред мене, татко? — извикал Артур.

— Според божията воля този, който успее да измъкне меча от камъка и наковалнята, е истинският крал на Британия — отвърнал сър Ектор. — Нещо повече, макар че много те обичам, ти не си мой син, тъй като още когато беше детенце, при мене те доведе Мерлин и ме помоли да те отгледам като собствено чедо.

— Тогава, ако наистина съм крал — казал Артур, като навел глава пред кръстатата дръжка на меча, — в този миг аз полагам клетва да служа на бога и на народа си, да поправам несправедливостите, да прогонвам злото и да донеса мир и благоденствие на страната ни... Добри ми сър, откакто се помня, ти си бил за мен като баща. Остани все така наблизко с бащинска любов, с бащинско напътствие и съвет... Кей, мой млечни братко, нека ти бъдеш сенешал, управител на всичките ми земи и верен рицар в моя двор.

След това тримата отишли при архиепископа и му разказали всичко. Само че рицарите и бароните, обзети от ярост и завист, изобщо не повярвали, че Артур е истинският крал. Затова отложили избора му до Великден, а на Великден отново го отложили — до Света троица или Петдесетница, както тогава наричали този празник. Ала колкото и много крале и рицари да пристигали, за да изпитат силата си, единствено Артур успявал да изтегли меча.

Тогава всички хора започнали да викат: „Артур! Нека бъде Артур! Той е нашият крал по божия воля! Боже, пази крал Артур!“ И коленичили пред него благородници и простолюдие, богати и бедни, и го молили да ги пощади, че толкова дълго са забавили избора му. Артур веднага им простил, коленичил като тях, подал чудния меч на архиепископа и бил посветен във високия и благочестив Орден на рицарството. А след това дошли графовете и бароните и положили клетва пред Артур — вrekli се да му служат вярно и да му се подчиняват, както повелява дългът им.

Тогава, след като събрал всички британски воители, и с помощта на някои по-стари рицари, които били служили при неговия баща, а и на по-млади, чието най-голямо желание било да докажат своята храброст и вярност, крал Артур тръгнал да се бие със саксите, за да накаже всички грабителите и крадци, опустошаващи страната години наред с жестокости и безчинства.

Скоро той донесъл мир на южна Британия, като направил Камелот своя столица. Ала другите крале, който по това време

управлявали разни части от страната — кралете на Оркни и Лодиан, на Гуинед и Поуис, на Гор и Гарлот, — започнали да завиждат на неизвестното момче, което се провъзгласило за крал на цяла Британия, и го известили, че пристигат да го посетят с подаръци — подаръци, които ще раздават с удари на остри мечове между главите и раменете.

В този миг внезапно се появил Мерлин и отвел Артур в град Карлиън в Южен Уелс, в една крепост, която можела да устои на тежка обсада. Враждебно настроените крале също пристигнали в Карлиън и обкръжили крепостта, но не успели да проникнат вътре, за да убият Артур и неговите верни последователи.

След петнадесет дни Мерлин излязъл от крепостта, изправил се на стъпалата на входа и запитал разгневените крале и рицари защо са се вдигнали на война против Артур.

— А ти защо направи това момче на име Артур наш крал? — завикали те в един глас.

— Мълчете и слушайте! — заповядал им Мерлин и сред събраното множество се възцарила пълна тишина. Всички били обзети от страхопочитание и удивление, когато чули думите на добрия магьосник.

— Ще ви разкажа чудни неща — казал той. — Артур наистина е вашият крал, крал по право на цялата земя. Да, и на Уелс, и на Ирландия и Шотландия, а също и на Оркни; крал е и на презморска Арморика, а ще бъде крал и на други земи. Той е законният и единствен син на добрия крал Утер Пендрагон! За неговото рождение и за нещата, които ще му се случат като крал, аз узнах чрез магическото си изкуство. Утер посети замъка Тинтагел, приел образа на Горлоис, три часа след като Горлоис беше мъртъв. Тогава и тъкмо по този начин Утер утеши лейди Игрейн и я спечели за своя съпруга. Разбрах посредством моето учение, че техният син, същият този Артур, е дошъл на белия свят да извърши велики и чудни дела. Скоро след като той се роди в мрачния Тинтагел, баща му Утер се вслуша в думите ми и остави детето на моите грижи. А аз го отнесох в Авалон, в Тайнствената страна. Там жителите на Авалон (вие не ги познавате, но ги наричате феи и елфи) направиха на детето една благоприятна и славна магия, магия, която е страшно силна. Артур получи от тях три дара: да бъде най-добрият между кралете, да бъде най-великият крал, който някога ще владее Британия, и да живее дълго — по-дълго,

отколкото всеки друг смъртен. Такива добродетели предрекоха на Артур, на добрия и великодушен принц, жителите на Авалон. А елфите в Тайнствената страна изкопаха меча Екскалибур, който да подхожда на неговия сан. Светлото лъскаво острие ще бъде вдигнато само със справедливи намерения и ще осветява земята, докато дойде време елфите да си го поискат обратно... Артур е вашият крал! Година подир година, докато той управлява, кралството му ще се разраства и ще обхване не само Британия, не само средморските острови, не само Арморика и Галия, но и Логрия, благословената страна, справедливото царство на земята, което Артур ще ви покаже за кратък миг, преди мракът отново да се възцари.

Когато Мерлин свършил, известно време всички мълчали, защото хората, които чули думите му, чувствували, че са на прага на времена, пълни с чудеса, и че Артур е нещо повече от крал и управлява не само защото е наследил баща си или защото е най-силният измежду тях.

Изведнъж всички коленичили пред Артур, който се бил изправил зад Мерлин на стъпалата към кулата и в един глас обещали да бъдат негови предани и верни поданици до края на дните си.

Тогаваш архиепископът сложил корона на главата на Артур и хората отново го приветствували, защото това било истинското начало на неговото царуване.

— Утре ще започнем да съсредоточаваме силите си — казал крал Артур. — А когато всички се съберем, ще потеглим на север и на изток, за да влезем в битка със саксите и да ги прогоним от Британия. После ще построим замъци и ще поставим стражи по крайбрежието, за да не могат саксите никога вече да ни нападнат, а рицарите ни ще обикалят на коне страната и ще наказват всеки, който нарушава примирието или върши злини. И ако някой мъж или някоя жена, независимо дали са измежду най-знатните, или най-простите мои поданици, попадне в беда или има каквото и да е против някого, то нека този човек дойде при мене. Скръбта му винаги ще бъде споделена, а сполетялата го злина — наказана.

Този ден крал Артур пирувал в големия карлиънски замък, но още преди края на пиршеството се случило първото от необикновените приключения, които щели да прославят Логрия по време на неговото царуване. В двора на замъка изневиделица влетял на

кон млад оръженосец, повел за юздите друг кон, на чието седло било праметнато тялото на някакъв наскоро посечен рицар.

— Мъст, кралю господарю! — извикал оръженосецът, когато Артур излязъл от залата, за да разбере какво-е станало. — Трябва да отмъстим! Виж, върху коня лежи убит сър Майлс, който беше напет и храбър не по-малко от всеки друг рицар в страната. В гората, която се намира недалече оттук, край пътя до един кладенец с бистра вода крал Пелинор е вдигнал шатра и заплашва със смърт всеки рицар, който мине оттам. Поради това умолявам достойно да погребете моя господар, а някой рицар да препусне с коня си и да отмъсти за смъртта му.

В свитата на Артур имало един оръженосец на име Грифлет, на години не по-възрастен от самия Артур. Този младеж паднал на колене пред краля и отправил към него молба да го направи рицар заради върнатата служба, та да тръгне на бой с Пелинор.

— Прекалено млад си за такава битка — отвърнал му крал Артур, — пък и още не си заякнал достатъчно!

— Въпреки това, кралю, направи ме рицар! — молел го Грифлет.

— Господарю — тихо се обърнал Мерлин към Артур, — ще бъде много жалко да загубим Грифлет, защото, когато възмъжее, той ще се превърне в извънредно способен воин и ще бъде ваш верен рицар през целия си живот. А Пелинор е най-силният човек на света и ако двамата кръстосат мечове, Грифлет положително ще бъде посечен.

Крал Артур кимнал и отново се обърнал към младия оръженосец:

— Грифлет — казал той, — коленичи, за да изпълня желанието ти и да те направя рицар.

Когато това станало, Артур продължил:

— А сега, сър Грифлет, тъй като те направих рицар, ти трябва да ми поднесеш дар.

— Господарю мой, каквото и да пожелаеш, ще бъде твое! — отвърнал Грифлет.

— Тогава се закълни в своята рицарска чест заповядал му Артур, — че като срещнеш край горския кладенец крал Пелинор, ще се сражавате само с копия, леша или на кон. Няма да се биеш с него по друг начин!

— Обещавам ти! — казал Грифлет, метнал се бързо на коня, грабнал копието, пъхнал лявата си ръка в щита и препуснал в облак прах, като спрял чак когато стигнал До горския кладенец. Там видял богато украсена шатра, пред която чакал оседлан кон, а на едно дърво отстрани бил окачен щит, изписан с ярки цветове. На ствола било опряно дълго копие.

Сър Грифлет толкова силно ударил с тъпия край на копието си по щита, че той с дрънчене паднал на земята. От шатрата се показал крал Пелинор — висок и силен мъж, свиреп като лъв.

— Рицарю! — извикал той. — Защо събори щита ми?

— За да излезеш на двубой с мен, сър! — отвърнал Грифлет.

— По-добре да не го беше правил! — казал крал Пелинор. — Млад си, рицар си отскоро, пък и не можем да се мерим по сила.

— Въпреки това ще се бия с тебе! — повторил Грифлет.

— Е, това ще стане не по мое желание — отвърнал крал Пелинор, като закопчавал доспехите си. — Но нека всичко върви по реда си. Чий рицар си ти?

— Рицар от двора на крал Артур, сър! — извикал Грифлет.

След тези думи двамата препуснали по пътя в противоположни посоки, после обърнали конете, вдигнали копия и с все сила се втурнали в галоп един към друг. Копието на сър Грифлет улучило щита на крал Пелинор и станало на трески. Копието на крал Пелинор обаче минало право през щита на сър Грифлет, забило се в тялото му и там се пречупило. Сър Грифлет и конят му се строполили на земята.

Крал Пелинор се приближил и се навел над сър Грифлет, който лежал неподвижно там, където бил паднал, и разкопчал шлема му. „Да, храбър младеж беше! — казал си той. — И ако оживее, ще стане могъщ рицар!“ После сложил тялото на Грифлет напреки на седлото и конят, останал без ездач, препуснал обратно към Карлиън.

Когато видял колко лошо е пострадал сър Грифлет, крал Артур много се разгневил. Веднага си сложил доспехите, дръпнал забралото на шлема си, за да не се вижда лицето му, и с копие в ръка препуснал навътре в гората, за да отмъсти на крал Пелинор.

Ала по пътя срещнал трима разбойници, които били нападнали Мерлин и изглежда, се готвели да го пребият до смърт с големите си тояги.

— Махайте се, глупаци! — извикал Артур, като насочил коня си към тях. Когато видели, че рицарят ги напада, тримата страхливци си плюли на петите.

— О, Мерлин — казал Артур, — колкото и мъдър магьосник да си, миг по-късно щеше да бъдеш мъртъв, ако не ти се бях притекъл на помощ!

— Съвсем не — отвърнал Мерлин и както винаги загадъчно се усмихнал. — Стига да искаш, лесно можех да се отърва. Не аз, а ти се намираш близо до смъртта и ако бог не ти помогне, самоувереността ти ще те погуби!

Артур обаче не пожелал да се вслуша в мъдрите думи на Мерлин, а продължил устремно да препуска, докато стигнал до богато украсената шатра край кладенеца. Там го чакал крал Пелинор, яхнал едрия си боен кон.

— Рицарю! — извикал Артур. — Защо стоиш тук, защо предизвикваш на двубой и поразяваш всеки рицар, озовал се в тези места?

— Такъв навик имам — отвърнал непреклонно Пелинор. — А иска ли някой да ме накара да променя навиците си, нека се опита, ако не го е страх!

— Аз ще те накарам! — извикал Артур.

— А пък аз ще защитя навика си! — тихо отвърнал Пелинор:

Тогава те се разделили, после така устремно препуснали един срещу друг, че копията им станали на трески, когато се ударили в средата на чуждия щит. Артур се канел да изтегли меча си, но Пелинор казал:

— Остави, нека още веднъж срещнем копия!

— Щях да се съглася, ако имах още едно копие! — отвърнал Артур.

— Аз имам много! — казал му Пелинор и викнал на оръженосеца си да изнесе две копия от шатрата.

Двамата рицари отново се сблъскали и отново копията им станали на парчета, но никой от тях не паднал от коня. Срещнали се за трети път — тогава копието на Артур се счупило, а крал Пелинор нанесъл по щита му такъв силен удар, че кон и ездач се строполили на земята.

Ала Артур скочил на крака много разярен, изтеглил меча си и извикал на Пелинор да се защитава. Пелинор слязъл бързо от коня и също изтеглил меч. Тогава започнала свирепа битка — силните удари направо валяли. Мечовете се размахвали и свистели, отсичали парчета от щитове и доспехи и двамата противници си нанесли толкова много рани, че изпотъпканата трева около шатрата се обагрила с кръв. Отдъхнали за миг, после отново се втурнали един срещу друг и се сблъскали с такава сила, че мечът на Артур се счупил на две и кралят останал само с дръжката в ръка.

— Охо! — извикал Пелинор. — Сега си в моята власт. Ако искам, мога да те посека, ако искам, мога да ти подаря живота! И ще те убия тутакси, ако не коленичиш и не признаеш, че не те бива като рицар и затова те победих!

— Значи имам два изхода! — извикал Артур, вбесен от срам и ярост. — Смъртта е добре дошла, но иначе никога няма да ти се подчиня!

С тези думи той скочил напред, като се промъкнал под меча на Пелинор, сграбчил рицаря за кръста и го тръшнал на земята. Известно време се борили, но Пелинор все така имал надмощие, докато накрая не смъкнал шлема на Артур и не грабнал меча, за да му отреже главата.

Изведнъж обаче се появил Мерлин и сложил ръка на рамото на Пелинор с думите:

— Рицарю, почакай и не нанасяй този удар. Защото сториш ли го, ще погине надеждата за Логрия и заради тебе Британия ще потъне в такава развала и разруха, каквато не е сполетявала нито една друга страна!

— Кой е той? — попитал Пелинор.

— Това е крал Артур! — отвърнал Мерлин.

За миг Пелинор бил обзет от изкушението да замахне с меча, защото се боял, че ако Артур остане жив, никога няма да му прости извършеното. Но Мерлин кротко се усмихнал и сложил ръка на главата на Пелинор. Изведнъж ядът и страхът изчезнали от мислите на Пелинор, той се отпуснал спокойно, облегнал се на дървото край кладенеца с бистрата вода и дълбоко заспал.

Мерлин помогнал на тежко ранения Артур да се качи на коня и го повел навътре в гората.

— Горко ми, Мерлин, какво направи ти?! — казал Артур, защото усетил как го напускат и гордостта, и самоувереността, които без малко не станали причина за смъртта му. — Ти уби с магията си този добър рицар, а аз бих предпочел да изгубя кралството си пред това един толкова храбър и могъщ рицар да загине по такъв начин!

— Не се безпокой — отвърнал Мерлин. — Всичко става според божията воля, за прослава на Логрия. За рицаря има по-голяма вероятност да оживее, отколкото за тебе, защото твоите рани са люти, а той просто спи... Предупредих те колко умел боец е. Името му е крал Пелинор и ще дойде време, когато той ще ти бъде много полезен. А синовете му със Тор и със Ламорак ще бъдат сред най-храбрите твои рицари.

После Мерлин завел Артур в някаква обител, където живеел един добър старец, който бил изкусен знахар, лечител на рани. След три дни Артур бил вече почти здрав, можел отново да язди и да се бие не по-зле от преди.

— Уви — въздъхнал той, докато препускали през гората, — вече нямам меч...

— Нека това не те безпокои — отвърнал му Мерлин. — Мечът, който ти изгуби, не беше достоен. Той изпълни предназначението си. Недалеч от тук обаче те очаква собственият ти меч. Той е изкован в Авалон с магическо изкуство, направен е нарочно за тебе и ще бъде твой до времето, когато го върнеш, като сам потеглиш за Авалон. Нарича се Екскалибур и никой не може да устои на удара му. С него ти ще донесеш мир и свобода на Логрия. Дойде часът, когато Екскалибур трябва да бъде сложен в десницата ти, защото сега ти ще хванеш дръжката му с примирение и ще го вадиш от ножницата само за право дело.

Все по-навътре и по-навътре в гората навлизали те и не след дълго от двете им страни се извисили хълмове. Яздели през тясна долина, която лъкатушела между мрачни планини. Най-подир стигнали до малък проход между канарите, а отвъд него Артур съзрял в каменната чаша на планините необикновено езеро. Наоколо му се извисявали тъмни и мрачни хълмове, но водите му били с възможно най-яркия ясносин слънчев цвят, а бреговете му били целите покрити със свежа зелена трева и цветя. Над хребета на едно ниско възвишение отгатък езерото планинската верига се прекъсвала от просторна

равнина, а отвъд нея, наполовина скрита от мъгла, се виждала вода, сред която имало множество острови.

— Това е езерото на Двореца на феите — казал Мерлин, — а отвъд него, зад хребета на онзи хълм, се намира Камланската равнина, където ще се води последната битка и ти ще паднеш от удара на Злия рицар. Оттатък равнината е Авалон, скрит от мъглата и тайнствените води... Слез сега от коня и иди да говориш с Езерната господарка, а пък аз ще те почакам тук.

Артур оставил коня си при Мерлин и слязъл по стръмната пътечка до брега на вълшебното езеро. Застанал там, загледал се в спокойната синя вода и тогава съзрял насред езерото, над повърхността му, бял ръкав със златоткан брокат, от който се подавала ръка, стиснала чуден меч със златна дръжка, обсипана със скъпоценни камъни, а също така украсена ножница и колан.

После Артур видял красива девойка в дреха от светлосиня коприна, със златен пояс, която вървяла през водите, докато не спряла на брега пред него.

— Аз съм Езерната господарка — казала тя. — Дойдох да ти кажа, че там те чака твоят меч Екскалибур. Искаш ли да го вземеш и да го препашеш?

— Тъкмо това желая, девойко — отвърнал Артур.

— Дълго време пазих меча — казала Езерната господарка. — Когато дойде времето да те помоля за подарък, дай ми го и мечът ще бъде твой.

— Имаш честната ми дума! — казал Артур. — Кълна се, че ще получиш подаръка, който поискаш от мене!

— Тогава се качи на тази лодка — поканила го Езерната господарка. И Артур видял, че по водата до него е доплувала ладия, и се качил на нея. Езерната господарка останала на брега, а ладията се плъзнала по водата, сякаш невидими ръце я дърпали за кила, докато стигнала до белия ръкав със златоткан брокат. Артур се навел, взел меча и колана и мигом ръката, която ги държала, безшумно потънала и се изгубила от погледа в сините дълбини.

После ладията върнала Артур на брега, където бил оставил Езерната господарка, но тя също била изчезнала. Кралят завързал ладията за корена на едно дърво, който бил надвиснал над водата, и

весело се заизкачвал по стръмната пътека към прохода, като вървешком препасал Екскалибур на кръста си.

Мерлин го чакал с конете и двамата заедно препуснали през гората назад по лъкатушещи пътечки, докато приближили една река, която лежала между тях и Карлиън, и стигнали до правия павиран път, водещ към града.

— След малко — казал Мерлин — към нас ще препусне с коня си крал Пелинор. Той вече не се бие с всеки, минал през гората, понеже е срещнал Дирещия звяр, когото трябва да преследва много, много години.

— Тогава отново ще се бия с него! — извикал Артур. — След като имам такъв хубав меч, какъвто е Екскалибур, може би ще победя Пелинор и ще го посека!

Мерлин поклатил глава.

— Остави го да отmine, това те съветвам да направиш. Пелинор е храбър и силен рицар, ще дойде време, когато ще имаш полза от него. Той и синовете му ще бъдат сред най-храбрите в твоя двор.

— Ще послушам съвета ти — казал Артур, погледнал меча Екскалибур и въздъхнал.

— Кое ти харесва повече, мечът или ножницата? — попитал го Мерлин.

— Мечът! — извикал Артур.

— Значи не си достатъчно мъдър — замислено казал Мерлин. — Ножницата струва колкото десет такива меча, защото е вълшебна и докато я имаш, няма да губиш кръв от раните, колкото и дълбоки да са те. Пази добре тази ножница и хубаво се грижи за нея след като си отида, защото една лоша жена, която ти се пада близка роднина, ще се опита да открадне и меча, и ножницата.

Продължили да яздят нататък и скоро срещнали крал Пелинор, който препуснал край тях и сякаш не ги забелязал.

— Чудно ми е — казал Артур, — че дори не ни заприказва!

— Той не те видя — обяснил му Мерлин, — защото още се намира във властта на моята магия. Но ако ти от гордост бе опитал да го посечеш, тогава много хубаво щеше да те види.

Не след дълго двамата стигнали до Карлиън и рицарите радостно приветствували своя крал. А когато узнали за приключенията на Артур, учудили се, че се е изложил на опасностите сам. Най-храбрите

и най-благородните между тях обаче ликували, че имат за крал човек, който е готов да пожертвува живота си в някое приключение, сякаш е обикновен рицар.

2.

БАЛИН И БАЛАН

Много месеци останал крал Артур в Карлиън. Събрал последователи от всички кътчета на страната и ги подготвял за големите битки, които им предстояли, защото имал намерението да обиколят целия остров Британия, а и да прекосят морето до Арморика (която ние сега наричаме Бретан), за да накажат жестоките и злите и да прогонят или да вразумят безбожниците сакси.

Още докато крал Артур се подготвял за войната, той получил послание от Северноуелския крал Риенс, един от най-знаменитите и жестоки врагове на Логрия. Посланието гласяло, че Риенс е победил единадесет по-незначителни крале и е отрязал брадите им, за да украси с тях краищата на своята мантия. Щял да пощади крал Артур, при условие, че той сам изпрати брадата си, за да бъде дванадесетата върху мантията му, в знак, че се подчинява на Риенс като на върховен властелин. Иначе щял да нахлуе в Артуровите владения и да опожарява и посича, докато не се сдобие насила не само с брадата на Артур, но и с главата му.

— Това е най-безсрамното и нечестно послание, което съм получавал през живота си — казал Артур на пратениците. — Върнете се при дивака Риенс и му предайте, че ще изляза насреща му с всичките си рицари и ще се сражавам, докато не му се търколи главата, освен ако той не дойде и не положи клетва за вяност към мене. Не съм длъжен да му се подчиня, защото по право съм крал на цяла Британия, а по божия воля съм създател на царство Логрия, а в това царство няма място за такова чудовище като Риенс!

Пратениците потеглили и не след дълго пристигнала вест, че крал Риенс събира войска, а шайки от негови злонамерени съмишленици вече плячкосват земите на верните Артурови поданици, опожаряват ги и посичат всичко живо по пътя си.

Имало обаче и други зли сили, изправени против Логрия — магически сили, от които било много по-трудно да се предпазят или да ги надвият, отколкото да се справят с крал Риенс или със саксите.

Един ден, когато крал Артур бил събрал в замъка Карлийн рицарите си, за да обмислят положението, пристигнала вестителка. Когато предала посланието си, тя оставила наметалото да се свлече от раменете ѝ и тогава всички видели, че на кръста ѝ е препасан голям меч.

— По какви причини носиш меч, девойко? — попитал Артур. — Такова оръжие за изстребление не подхожда на красиво момиче като тебе.

— Щом като ме питаш, ще ти кажа — отвърнала девойката. — Мечът, който нося, е знак на моята скръб. Няма да се освободя от нея, докато не намеря рицар, който да е извънредно добронамерен в дела и помисли и да не познава злочинството, измяната или подлостта. Той ще може да изтегли меча от ножницата. Отидох в двора на крал Риенс, защото ми бяха казали, че там има добри рицари, но никой от тях не се сдоби с този меч.

— Много чудно наистина — казал Артур. — Ала не е толкова странно за поданиците на Риенс. Нека обаче сега някой от моите рицари сложи ръка на дръжката на меча!

Тогава един храбър рицар хванал меча и с все сила започнал да го дърпа, но не можал да го изтегли от ножницата.

— Няма нужда да се дърпа толкова силно — казала девойката. — В ръката на подходящия човек мечът ще бъде изтеглен още щом бъде докоснат. Но ще го направи само някой знатен рицар с добро потекло, който не таи зло в сърцето си.

Рицарите един след друг се опитвали да изтеглят меча, но никой от тях не успял да го стори.

— Горко ми! — изхлипала девойката. — Мислех, че в двора на крал Артур ще намеря истински рицар, който да изтегли моя меч!

— Кълна се, че рицарите тук са не по-лоши от рицарите където и да е — казал Артур, доста ядосан от думите ѝ, — но колкото и да ми е жал, явно не е писано те да ти помогнат!

Случило се обаче така, че докато траело всичко, в залата влязъл един млад рицар на име Балин, за когото никой нямал високо мнение, тъй като доскоро лежал в тъмница за убийството на един Артуров братовчед.

— Хубава девойко — казал той след малко, — умолявам те в името на добротата ти да позволиш и на мене да опитам късмета си с

меча. Аз съм само един беден рицар от Нортъмбърланд, но притежавам сила и страст. Може под скромните ми одежди да се крие по-добър човек, отколкото изглежда.

— Мъдри са думите ти — казала девойката. — Опитай тогава и ти!

Уловил Балин меча за препаската и за дръжката и с лекота го изтеглил. А когато погледнал източеното бляскаво острие, толкова го харесал, че му се сторило по-скъпо и от най-голямото съкровище на земята.

Много от рицарите роптаели, защото завидели на Балин, но девойката каза:

— Без съмнение това е един извънредно способен рицар, най-достойният в цялата страна. Много и чудни са подвизите, които предстои да извърши... Сега обаче, любезни и добри ми сър, моля да ми върнеш меча.

— В никакъв случай! — възпротивил се Балин. — Никога няма да се разделя с този меч!

— Не постъпваш умно, като го задържаш — казала девойката, — защото с този меч ще съсечеш най-добрия си приятел, човека, когото обичаш най-много на света... Това е магическо оръжие, което ми бе дадено от Владетелката на остров Авалон.

— Готов съм да приема съдбата такава, каквата е! — отвърнал Балин. — Но от меча не се отказвам!

Тогава девойката започнала да го окайва и си тръгнала от Карлиън, потънала в скръб. И докато Балин стоял настрана, разглеждал меча си и му се възхищавал, а другите рицари се били скупчили и приказвали за случилото се, изведнъж в залата влязла Езерната господарка и се изправила пред крал Артур.

— Ваше Величество! — извикала тя. — Трябва да удържиш на дадената дума! Когато получи от мене собствения си меч, обеща и аз да получа дар от тебе.

— Самата истина! — съгласил се Артур. — Затова можеш да поискаш всичко и ще го получиш, ако е в моята власт да ти го дам.

— Тогава — казала Езерната господарка — дай ми главата на рицаря, който току-що изтегли меча, донесен от девойката. По бих предпочела да беше отрязал нейната глава, но вече е твърде късно!

— Да си кажа право — започнал крал Артур, угрижен и изненадан от думите ѝ, — честта не ми позволява да ти даря живота на който и да е от двамата. Сър Балин е мой гост.

— Друго няма да приема! — извикала Езерната господарка.

Щом Балин чул това, сякаш го обзела лудост.

— Зла жено! — викнал той. — Значи искаш да получиш главата ми, така ли? По-скоро обаче ще се лишиш от собствената си глава!

И тутакси пред очите на всички и в присъствието на крал Артур той се втурнал и отрязал главата ѝ с един замах на меч.

— О, какъв позор! — възкликнал крал Артур, а всички рицари негодували и се възмущавали от случилото се. — Защо стори това? Ти поруга и мене, и целия ми двор, тъй като девойката беше дошла да ме посети, при това беше твърде благородна дама. Ето защо никога няма да ти простя!

— Ваше Величество! — казал Балин. — Не ме укорявай, защото тази жена беше най-притворното същество на земята. Изпратила е на смърт много храбри мъже, а също и жени!

— Каквато и причина да си имал — упорствувал Артур, — постъпката ти е лоша и срамна. Сега напусни двора ми и царство Логрия! Не ще бъдеш истински рицар, докато не изтриеш позорното петно с някой храбър подвиг или с покаяние.

Балин побързал да тръгне — метнал се на коня си и препуснал далече от Карлиън. Когато излязъл през градските порти, той освободил оръженосеца си.

— Върни се в Нортъмбърланд — заръчал му той — и събщи там за случилото се. А пък аз ще тръгна да търся крал Риенс, за да го посека или да умра, ако не успея. Убия ли Риенс, крал Артур сигурно отново ще бъде мой приятел.

А в двора на крал Артур всички негодували, обзети от гняв. Изведнъж един високомерен ирландски рицар, сър Ланс, който завиждал на Балин задето спечелил меч, помолил крал Артур за разрешение да последва на коня си Балин и да му отмъсти за лошото дело, което бил извършил.

— Направи всичко, което е по силите ти — казал Артур, — защото съм много ядосан на Балин. Искане ми се да измием срамното петно, с което бе изцапана Логрия поради този коварен удар.

Сър Ланс напуснал двора на замъка колкото се може по-бързо и не след дълго настигнал Балин.

Междувременно обаче пред краля се появил Мерлин и рекъл:

— Злото дойде в Логрия и още зло ще го последва. Девојката, която донесе меч, пръсна семената на големи и ужасни беди. Тя с подлост беше взела този меч от Владетелката на остров Авалон, а в меч се крие проклетие, което трябва да се изпълни докрай. По-късно Логрия може да, получи благословия от същия меч, когато е в десницата на Галахад, най-славния рицар на Логрия. Жалко за Балин, защото проклятието лежи върху му, а той можеше да бъде един от най-храбрите и най-достойните ти рицари. Той върви към своята смърт и нищо не може да го спаси... Въпреки това ще тръгна подире му и ще видя дали не мога да му помогна с нещо.

Докато ставало това, сър Ланс вече настигнал Балин, който препускал към хълмовете на Уелс.

— Почакай — викнал му сър Ланс, когато вече бил съвсем близо, — или ще те спра насила, против желанието ти! Щитът, който държиш пред себе си, не ще ти помогне, като те догоня!

— Може би щеше да сториш по-добре, ако си беше останал у дома — отвърнал Балин, като обърнал коня да го пресрещне. — Откъде идеш и какво искаш?

— Идвам от двора на крал Артур — казал му Ланс. — Дойдох да те накажа за лошия удар, който нанесе днес в негово присъствие.

— Много ми тежи, че наскърбих най-достойния измежду кралете — отвърнал Балин. — Но девојката, която посяхох, беше най-злото създание на света.

— Пригответи се, недостойни рицарю! — Само това можал да му каже в отговор Ланс.

И двамата започнали да се сражават на хълма. Накрая Балин пронизал с меч си сър Ланс и той паднал мъртъв на земята.

Балин се изправил до него, нажален от смъртта на този толкова храбър рицар. Ала го очаквала още по-голяма тъга: докато стоял така, на хълма в галоп пристигнала прекрасна девојка, яхнала бял кон. Когато видяла, че Ланс е сразен и кръвта му изтича, тя заплакала с глас, слязла от коня и се хвърлила на земята до победения.

— Ах, Балин! — хлипала девојката. — Пълен с мъка е ударът, който нанесе. Ти посече две тела с едно сърце, погуби две души!

После тя взела меча на Балин, който лежал на земята, и преди рицарят да понечи да я спре, се хвърлила към острието и паднала мъртва върху тялото на Ланс, когото обичала повече от живота.

И преди Балин бил натъжен, но сега изпитал двойно по-голяма тъга от това, че е причинил смъртта на двама души, които толкова се обичали. Той продължавал да бъде безутешен дори когато брат му Балан пристигнал на мястото — Балан, когото Балин обичал повече от всеки друг.

— Наистина, сполетели са те много тъжни неща — казал Балан, — но ние трябва да понасяме твърдо дори най-тежките изпитания които бог ни изпраща.

— Имаш право — съгласил се Балин. — А сега да тръгваме, защото трябва да намеря и да убия злия Риенс от Северен Уелс, за да ми прости крал Артур за смъртта на Езерната господарка.

— Ще дойда с теб — казал Балан — и ще участвувам тялом в това дело така, както подобава на един брат.

Все по-навътре и по-навътре в планината навлизали те, минали през гъсти гори и усойни клисури, докато внезапно на пътя им не изникнал Мерлин, но така предрешен, че те не го познали.

— Накъде препускате? — попитал ги той.

— Не споделяме намеренията си с непознати — отвърнали двамата рицари, а Балин добавил: — Кажи ни обаче кой си ти, та ни разпитваш!

— Не е дошло време да ви го казвам — отвърнал Мерлин.

— Това е лоша поличба — отсъдил Балин. — Сигурно не си истински човек, щом не искаш да ни кажеш името си. — И той сложил ръка на меча си.

— Затова пък ще ти кажа твоето име — тихо се обадил Мерлин. — Ти си Балин, Рицаря на меча, а другият е Балан, твоят брат. Искате да намерите крал Риенс... Но ще го дирите напразно, ако не изслушате съвета ми.

— А! — възкликнал Балин и се поклонил почтително. — Ти си Мерлин! Съгласни сме да чуем мъдрите ти наставления.

— Последвайте ме — казал Мерлин — и ще извършите рицарски подвиг... Макар че Рицаря на меча е извършил нерицарски дела, последствията от тях ще бъдат за Логрия не само лоши, но и добри... Сър Ланс лежи мъртъв, мъртва е и любимата му лейди Колумба.

Намерил ги е крал Марк от Корнуол, който ще вдигне красива гробница над телата им. А ще дойде време, когато на същото това място ще се води най-големият рицарски двубой между Ланселот и Тристан, който е още непознат по тези земи, там и крал Марк ще изпита скръбта. Но горко ти, Балин, защото ти ще нанесеш Печалния удар. Ала за изцеление от този удар Свещеният Граал ще се появи в Логрия, ще го донесе добрият рицар сър Галахад. А по-сетне Логрия отново ще потъне в мрак.

Думите на добрия магьосник изпълнили сърцата на Балин и Балан със страхопочитание и почуда. Те продължили да яздят мълчешком, докато паднала нощта.

— Сега слезте от конете — казал им Мерлин, — свалете юздите, оставете ги и ме последвайте.

Сред тъмната гора имало полянка, огряна от меката лунна светлина.

— Останете тук — казал им Мерлин, — защото точно в полунощ крал Риенс ще дойде тайно на това място с няколко свои хора, за да плени лейди Ванс, която търси съпруга си и ще мине оттук, придружена от двама рицари.

Крал Риенс пристигнал с двадесет въоръжени бойци. Балин и Балан ги нападнали толкова яростно, че успели да посекаат мнозина от тях, а останалите обърнали в бягство. Крал Риенс обаче се спрял, за да се бие с Балин, и след ожесточена битка бил повален на земята ранен.

— Храбри рицари — казал Риенс, — умолявам ви да не ме съсичате. Голяма полза можете да имате от живота ми, ала малка от смъртта ми.

— Право казваш — съгласил се Балин. — Ще се появиш жив пред крал Артур.

— Аз ще го отведа в Карлиън — казал Мерлин, — а вие ще останете тук, докато дойде време на Великата битка, в която крал Артур ще има голяма нужда от вас.

Тъкмо когато крал Артур се готвел да потегли за Северен Уелс, Мерлин пристигнал в Карлиън.

— Водя твоя най-зъл враг — казал му той. — Беше победен и пленен от двама добри рицари, които ти ще познаеш във Великата битка, за която си тръгнал сега. Тя ще стане под крепостните стени на замъка Тарабил. Там ти ще надвиеш дванадесет крале.

Крал Артур потеглил на своя поход, а дванадесетте крале се приготвили да го посрещнат. Крал Риенс вече не бил там, затова пък лоши съветници убедили Лот Оркнийски да се присъедини към тях, което било жалко, тъй като той бил храбър момък, добър и благороден крал и съпруг на Моргауз, заварената сестра на Артур.

Цял ден продължила битката при замъка Тарабил и дълго време изглеждало, че Артур ще бъде победен. Внезапно обаче откъм гората се появили двама рицари на коне, влезли в битката откъм тила и започнали да нанасят такива удари и да се сражават така ожесточено, та дванадесетте крале помислили, че срещу тях е излязла нова войска, затова се разпръснали и побягнали.

До вечерта от дванадесетте крале бил останал жив само крал Лот и само неговите поданици продължавали да се бият, защото крал Лот не можел да бъде надвит от никого. Тогава внезапно се появил крал Пелинор, който според ориста си продължавал да преследва по света Дирещия звяр. Той започнал да се бие с крал Лот и му нанесъл с меча такъв страшен удар, че Лот се строполил мъртъв на земята, а оркнийската войска побягнала в мрака.

— Ти спечели голяма битка за Логрия — казал Мерлин на Артур, — но победата принадлежи на Рицаря на меча и на неговия брат, както и на Рицаря, преследващ Дирещия звяр.

— Познавам крал Пелинор, но кои са другите двама? — попитал Артур.

— Балин, който изтегли меча на девойката, и неговият брат Балан — обяснил му Мерлин. — Ще се срещнеш с Балин още веднъж, но не и с Балан. И двамата ще умрат в един и същи ден и смъртта им ще бъде печална и недостойна. Историята на Балин и Балан ще бъде най-тъжната история на света, защото този, който е изтеглил меча на девойката, има най-злочестата съдба измежду рицарите.

— Уви! Колко жалко наистина, защото му дължа голяма благодарност за извършените днес подвизи, а не съм заслужил достатъчно доброто, което ми направи! — казал крал Артур.

След битката крал Артур потеглил на север през горите, които в онези времена покривали толкова голяма част от Британия — тръгнал на война със саксите. Един ден, както се били разположили на лагер сред дърветата и крал Артур си почивал в шатрата, опъната на близката поляна, до ушите му достигнало чаткането на копита. Като

надникнал навън, той видял един рицар, който яздел бавно сред толкова шумни въздишки и ридания, сякаш бил сполетян от голяма беда.

— Поспри се, добри ми сър — извикал крал Артур, — и ми разкажи защо си толкова скръбен.

— С нищо не можеш да ми помогнеш — казал рицарят и тъжно отминал.

Малко по-късно се появил Балин и коленичил пред крал Артур.

— Кълна се, че си добре дошъл тук! — казал му кралят.

— Може и да си тръгна бързо — отвърнал Балин, — защото над мене тегне страшно проклятие и всеки, останал повече време с мене, е заплашен да го сполети голяма беда. Но те моля, добри ми кралю господарю, да ми дадеш някаква поръка, която да изпълня, за да помогна при създаването на Логрия, преди злото да се е вселило в мене.

— Жал ми е, че не можеш да останеш и да тръгнеш с нас — казал крал Артур, — но Мерлин ми говори за ориста ти. Колкото до поръката... Ето току-що оттук мина рицар на кон, който скърбеше, обзет от някаква голяма мъка. Искам да го последваш и да го доведеш, за да му помогнем, ако може да му се помогне от хора.

Балин препуснал като стрела и не след дълго настигнал в гората рицаря, който яздел редом с една девойка.

— Рицарю — извикал му той, — трябва да обърнеш коня си и да дойдеш с мене при крал Артур, за да му разкажеш каква е причината за твоята скръб.

— Не ще го направя — отвърнал рицарят, — защото вместо да ми помогне, това много ще ми навреди!

— Сър — настоявал Балин, — умолявам те с готовност да ми се подчиниш, иначе ще се бия с тебе и ще те отведа насила!

— Обещаваш ли да ме вземеш под закрилата си, ако тръгна? — попитал рицарят. — Тази гора гъмжи от зли духове, а пък от черната магия съвсем не бих могъл да избягам.

— Не ще и дума, че по-скоро бих умрял, отколкото да те изложам на опасност — отвърнал Балин.

Девойката останала да чака в гората, а те препуснали по обратния път, докато стигнали до кралската шатра. Но тогава, точно на входа и пред очите на крал Артур, се появило някакво невидимо

същество и проболо с копие тялото на рицаря, който яздел редом с Балин.

— Уви — казал рицарят на Балин, — повалиха ме, макар че бях под твоя закрила! Това беше притворният рицар Гарлан, когото черната магия прави невидим. Както и се опасявах, злото ме сполетя. Яхни сега моя кон, който е по-бърз от твоя, върни се при девойката в гората и тя ще те поведе да изпълниш моя дълг и да отмъстиш за смъртта ми.

След тези думи рицарят се строполил мъртъв на земята. Обзет от силна скръб, Балин яхнал коня му и отишъл при девойката, на която разказал какво се било случило.

Двамата препуснали към замъка Мелиот, но преди да пристигнат там, срещнали един рицар, който се връщал от лов. Тръгнали заедно, но не след дълго се появил Гарлан Невидимия рицар и ранил смъртоносно странника, който се строполил на земята и умрял.

— И за това ще отмъстя на страхливия предател Гарлан! — казал Балин, докато яздели към кулата на замъка Мелиот. Тръгнали по подвижния мост, Балин отпред, девойката след него, но щом рицарят минал под арката на кулата, зад гърба му се спуснала решетка от преплетени железни пръчки и дърво, която го отделила от девойката.

После изскочили множество мъже и сграбчили девойката. Балин решил, че се готвят да я убият. Не можел да мине през решетката, затова се втурнал нагоре по най-близкото стълбище и скочил от един прозорец на височина двадесет стъпки в сухия околорепостен ров и се хвърлил върху мъжете с изтеглен меч.

— Храбри рицарю — казал му техният водач, — ние не възнамеряваме да се бием с тебе, нито пък мислим злото на двама ви. Ала господарката на този замък лежи болна от години и по нашите места имаме обичая всички момичета, които минат оттук, да бъдат използвани, за да я лекуват, което може да стане само с кръв от невинна девойка с благороден произход, като девойката не бива да страда от това.

— Е, ако девойката желае, можете да вземете кръв от нея — казал Балин. — Но не й причинявайте зло, защото предпочитам да умра, отколкото тя да бъде сполетяна от беда.

После те влезли в замъка и девойката дала от своята кръв в една сребърна купичка, но господарката не се излекувала, защото само сестрата на благородния рицар Персивал можела да го направи и това

щяло да стане, когато девойката и нейният брат минели оттам в търсене на Свещения Граал.

След това рицарят Мелиот, който бил господар на замъка, поканил Балин и девойката на голямо пиршество и ги настанил удобно. Но когато седнали да вечерят, до ушите на Балин достигнали звуци от съседната стая — някой стенел така, сякаш е обзет от силна болка.

— Какъв е този шум? — попитал той.

— Преди време бях на турнир в замъка Карбонек, където на два пъти съборих от коня един рицар от свитата на Пелес — обяснил Мелиот. — Тогава този подлец се закле да ми отмъсти, като нарани човека, когото обичам най-много. На следващия ден пристигна невидим и порази моя син, който може да бъде излекуван от лошата си рана само ако разполагам с кръвта на онзи рицар, а аз дори не зная името му.

— О, та това е Гарлан, който посече още двама рицари по същия начин — казал Балин. — Всъщност аз съм тръгнал по дирите му, за да го убия и да отмъстя за злото, което причини на тази девойка.

— Ще ти кажа как да го откриеш! — извикал Мелиот. — Скоро в замъка Карбонек крал Пелес ще направи голямо пиршество, на което може да отиде всеки рицар, при условие че заведе там и своята избраница. А там ще се срещнеш с Гарлан, твоя и моя враг!

Потеглили още на другата сутрин и след петнадесет дни стигнали до замъка Карбонек, където ги поканили на пиршеството. Рицарят Мелиот обаче трябвало да остане отвън, тъй като не бил дошъл със своята дама.

Завели Балин в чудесна стая, където го накарали да остави оръжието си и го облекли в разкошни одежди. Взели му меча, защото според обичая в пиршеството не можели да участвуват въоръжени хора, но Балин скрил под дрехата си една дълга кама, след което отишъл в голямата зала, където се били събрали другите рицари със своите дами.

След малко Балин попитал:

— Нямаше ли в този двор рицар на име Гарлан?

— Можеш да го видиш, ей-там стои — чул в отговор той. — Рицарят с мрачното и жестоко изражение на лицето. При все това

Гарлан е най-забележителният човек на земята, защото може да язди невидим и да посече когото си иска.

— Значи това наистина е Гарлан — казал Балин.

И тогава си помислил: „Ако го убия тук, пред очите на рицарите и дамите, няма да се отърва читав, но пък ако го оставя жив сега, може никога вече да не го намеря, а той ще продължи да безчинствува.“

Докато Балин седял и се чудел как да постъпи, Гарлан го видял и като се приближил, ударил го по лицето с думите:

— Рицарю, защо си ме зяпнал така? Нямах ли срам? Пирувай и върши това, за което си дошъл!

— Срамно ще бъде наистина, ако не отмъстя за тази обида, както и за всичкото зло, което си сторил! — викнал Балин и скочил на крака. — А ето и това, за което дойдох! — И както говорел, Балин измъкнал камата, забил я в сърцето на Гарлан и той се строполил мъртъв на земята.

В залата настъпил смут.

— Сър, защо уби Гарлан, който беше мой гост?! — извикал крал Пелес. — Заради това престъпление ще бъдеш лишен от живота още преди да напуснеш замъка Карбонек!

— Добре, тогава ела и ме убий, ако смееш! — казал Балин.

— Да, това ще сторя аз и никой друг, защото Гарлан беше мой рицар — заявил крал Пелес, грабнал от стената един голям меч и яростно замахнал да удари Балин, който прикривал главата си с дългата кама. Ударът на крал Пелес обаче бил толкова силен, че камата на Балин се натрошила.

Щом видял, че е останал без оръжие, Балин се втурнал да търси меч или копие, с което да се бие, а крал Пелес го следвал по петите, все още обзет от ярост.

Излязъл Балин от залата, тръгнал по каменните коридори, качвал се по витите стълбища и влизал поред във всяка стая на големия тайнствен замък, а крал Пелес вървял по петите му. Накрая рицарят стигнал до една висока кула в тази част на замъка, където нито сега, нито преди векове били живели хора. Тръгнал нагоре и близо до върха на кулата спрял пред една затворена врата. Изправен пред нея, усетил как от изумление и страх го полазват тръпки. Но чул трополене — крал Пелес се изкачвал по каменните стъпала, — затова бутнал вратата и влетял в стаята.

Още щом прекрачил прага, чул глас:

— Не се осмелявай да влизаш тук, защото не си достоен!

В стаята обаче нямало никого.

Балин се огледал и видял сребърна масичка, поставена в ниша, чийто свод бил мраморен, с изсечена по него чудна украса. Масичката била застлана с тънка бяла покривка, без следи от прах или от старост, а върху нея имало голям бокал под копринена кърпа. Сторило му се, че бокалът е пълен със светлина, защото не можел да издържи да го гледа.

Балин треперел, без сам да знае защо, и единственото, което му се искало, било да коленичи пред масата и бокала и да се моли за божията благословия. Видял обаче над масата някакво необикновено копие, което висяло с острието надолу, без да се крепи на нещо, и тъкмо тогава отново чул стъпките на крал Пелес, който се препънал в прага.

Тогава Балин скочил, за да грабне копието. Но гласът отново прозвучал:

— Грешнико, не го докосвай!

Балин обаче не му обърнал внимание, защото в този миг, изглежда, имал само едно желание: да се обърне и да прободне крал Пелес.

Кралят стоял на прага. Бил захвърлил оръжието си и омразата изцяло го била напуснала. Ала Балин, обзет от безумие, грабнал копието и нанесъл Печалния удар, от който в тялото на Пелес зейнала дълбока рана.

В този миг замъкът Карбонек започнал да се клати и да се тресе. Всичко потънало в мрак. Извил се силен вятър, грабнал Балин, завъртял го и го запокитил облян в кръв и в несвяст на земята, а в ушите на рицаря звънтял страшен вик на болка, който отеквал в далечината.

Три дни лежал в несвяст Балин под развалините — единственото, което останало от замъка, — а на четвъртия ден дошъл Мерлин, измъкнал го и го качил на кон.

— Сър, искам да намеря своята девойка — казал с треперещ глас Балин, когато дошъл на себе си.

— Погледни, там лежи тя мъртва, заедно с много като нея. Ти нанесе Печалния удар и превърна в пустош три графства. Сега Пелес, осакатеният крал, лежи с неизлечима рана в залата на замъка Карбонек

и ще лежи така дълги години, докато Галахад, благородният рицар, не дойде да го излекува... А сега тръгвай, защото твоята съдба те зове... А и моята съдба също се приближава...

С натежало сърце Балин препуснал през Пустеещите земи и когато минавал оттам, хората му казвали: „Ах, Балин, ти причини голяма мъка на страната ни и бъди сигурен, че ще си получиш заслуженото!“

Накрая Балин се озовал в затънтения лес, далече от занемарените села и ниви. Препускал сред дърветата осем дни, докато стигнал до замък, разположен на брега на живописна пълноводна река. Когато излязъл от леса, чул ловджийски рог, който възвестявал смърт — така тръбели дори ако е умрял елен.

„Този рог — казал си Балин — свири за мене. Аз съм мъртвецът, макар да съм още жив!“

Дълъг мост през реката водел до замъка и когато Балин го приближил, насреща му излязла голяма свита от коне, за да го посрещне — сто девойки, които пеели по-нежно от сладкогласни славеи, а подире им сто рицари, облечени разкошно, но мрачни наглед.

Господарката на замъка застанала пред Балин и му казала:

— Рицарю, бъди добре дошъл в моя замък! Ще можеш да си отдъхнеш на спокойствие след всичките си премеждия и мъки. Най-напред обаче според нашия обичай трябва да излезеш на двубой с Рицаря на реката, защото той е най-силният тук. Живее на острова в средата на реката и всеки, който идва в замъка, трябва да се спре при него.

— Не е хубав обичаят, според който един рицар не може да мине оттам, без да се сражава с някакъв странник! — казал Балин.

— Това е единствената битка за тебе — казала господарката.

— Е, след като се налага да се сражавам, аз съм готов — отвърнал Балин. — Конят ми още не усеща умора, макар че сърцето ми тегне и много ми се иска да поспя.

— Благородни сър — обърнал се един рицар към Балин, — струва ми се, че твоят щит не е достатъчно голям за такава битка. Умолявам те, вземи моя!

Балин благодарил на рицаря, взел щита и препуснал към реката, като по пътя проверил дали доспехите му са в ред, за да влезе в бой.

Когато стигнал до брода на реката, една девойка се надвесила от близкия мост и му извикала:

— О, рицарю Балин, защо не взе собствения си щит? Горко ти, така се излагаш на още по-голяма опасност, защото щяха да те разпознаят по рисунката върху щита ти. Горко ти, няма съмнение, че ти си най-несретният от всички рицари!

— Съжалявам, че изобщо дойдох в този край — казал Балин, — но няма обратен път, защото всички ще си помислят, че съм страхливец!

Стигнал Балин до острова, а там го чакал един рицар в черни доспехи със спуснато забрало и без герб на щита.

Двамата мълчешком вдигнали копия и препуснали един към друг толкова устремно, че копията им се счупили, а те самите паднали от конете си с такава сила, че известно време лежали безчувствени на земята. Скоро обаче скочили на крака и започнали ожесточено да се бият с мечове. Отначало Балин ударил Черния рицар със злочестия си меч така, че кръвта на врага му напоила пръстта, но после и той получил толкова удари, че паднал повален.

Когато се надигнал да продължи битката, Балин видял, че на моста и по крепостните стени се били скупчили храбри рицари и изискани дами, които безмълвно наблюдавали битката. Двамата отново се спуснали един към друг и си нанесли такива удари, от които някой по-слаб мъж би загинал. Продължили така, докато доспехите им не били разсечени и всеки не получил по седем люти рани, от които животворната кръв се стичала по тревата.

Най-накрая, тъй като вече не можел да се държи на крака, Черния рицар се строполил на земята. Балин останал прав, облегнат на мечта си, защото иначе и той щял да падне.

— Кой си ти, рицарю? — попитал той падналия. — За пръв път в живота си срещам толкова храбър противник, като се изключи собственият ми брат.

Черният рицар отговорил:

— Името ми е Балан. Брат съм на смелия рицар Балин.

— Горко ми, че доживях този ден! — извикал Балин и паднал в несвяст на земята поради загубата на кръв и от ужас при мисълта какво се е случило. Бавно, много бавно и мъчително Балан се довякъл

до Балин, свалил забралото и се взрял в лицето му. А Балин дошъл на себе си и извикал:

— О, Балан, братко мой, когото обичам повече от всеки друг на света, ти ме посече, а аз посякох тебе! Хората вечно ще говорят със скръб за нашата смърт!

— Горко ни, че стана така! — изхлипал Балан. — Ако носеше собствения си щит, щях да те позная по герба върху него! А пък ако не бях победил и убил рицаря, който живееше някога на този остров, нямаше да стана страж, облечен в черни доспехи!

Тогава господарката на замъка заедно със свитата си дошла при двамата братя и Балан казал:

— Лейди, ние, които сега умираме в един и същи час, убити един от друг, се сражавахме, без да знаем, че сме родени от една майка. Умолявам те да ни сложиш в един гроб и да поставиш надпис, че там лежат двама братя, които неволно са причинили смъртта си, за да може всеки, който мине, да се моли за спасението на душите ни!

После Балан издъхнал, а малко след него издъхнал и Балин. Господарката на замъка наредила да им построят гробница на острова сред реката и да напишат отгоре само името на Балан, защото не знаела името на брат му.

Когато това било направено, изведнъж там се появил Мерлин и ги помолил да напишат и името на Балин — на несретния рицар, който нанесъл Печалния удар. После Мерлин взел злочестия меч, който бил счупен по време на боя, и му сложил ново острие, като тихичко се смеел, докато правел това.

— Защо се смееш? — попитала го господарката на замъка.

— Защото никой освен Ланселот и Галахад, неговия син, няма вече да държи този меч. И това ще стане, когато рицарите на Логрия тръгнат да търсят Свещения Граал... А в замъка ти има едно легло... Всеки, който легне на него, освен Ланселот, ще полудява... Накрая обаче Ланселот ще използва този меч, а най-храбрият рицар на Логрия, човекът, когото Ланселот обича най-много на света, ще падне от удара му. Този човек ще бъде Гавейн... Скоро след това в Камланската равнина ще се разрази последната битка и мракът отново ще обвие Логрия...

Мерлин оставил в замъка ножницата от меча на Балин, за да бъде тя намерена от Галахад. А мечът с новото острие забил в един голям

омагьосан камък, който плавал по реката. Никой не знаел пътя му, но един ден камъкът щял да стигне до Камелот.

Когато направил всичко това, Мерлин отишъл при крал Артур и му разказал за Печалния удар, който Балин нанесъл на крал Пелес. Разказал му и за двубоя между Балин и Балан, и как те умрели на острова сред реката.

— Колко жалко! — възкликнал крал Артур. — Историята на тези рицари е най-тъжната, която съм чувал. Други такива храбреци в Логрия не е имало!

3.

ПЪРВИЯТ ПОДВИГ НА РИЦАРИТЕ НА КРЪГЛАТА МАСА

Когато крал Артур покори кралете на Риенс и Северен Уелс, както и други размирни владетели, той потеглил с рицарите си на североизток и разгромил саксите в шест големи битки. Тогава всички сакси в Британия, а и в Шотландия, или побягнали с корабите си, или се заклели да служат вярно на крал Артур. Вече не можели да му се противопоставят, защото никога не знаели къде се намира, нито кога ще препусне заедно със своите рицари от прикритието си в гората и ще ги нападне тъкмо когато са получили сигурната вест, че си почива след битка на стотици мили от тях.

Така в течение на дълги години мракът царувал на острова, макар все още да имало крадци и разбойници, а в дълбините на лесовете и планините да се криели зли магьосници, които винаги били готови да подтикнат към война или да опетнят името Логрия по някакъв подъл начин.

Крал Артур прекосил мирната страна на юг и направил своя столица град Камелот, който ние сега наричаме Уинчестър. В неговия двор се събрали най-достоините и храбри рицари.

По пътя за Камелот той минал през Камелард, където живеел неговият другар крал Лодегранс, който имал красива дъщеря на име Гуиневир. В мига, когато Артур съзрял Гуиневир, той се влюбил и толкова много мислел за нея, че когато се върнал у дома в Камелот, нито можел да спи, нито да яде.

— Настъпи мирно време — казал той на Мерлин — и засега нямам войни за водене. Не е ли редно да се ожения?

— Редно е, разбира се — отвърнал Мерлин. — Благородник като тебе не бива да остава без съпруга, пък и кралство Логрия трябва да си има кралица... Каж ми само има ли някоя принцеса, която обичаш повече от другите?

— Без съмнение има — отвърнал Артур. — Обичам Гуиневир, дъщерята на крал Лодегранс. Тя е най-красивата, най-милата, най-

прекрасната и най-невинната девойка на света. Или ще се ожения за нея, или ще умра без съпруга!

— Не ще и дума, че тя е една от най-красивите девойки — съгласил се Мерлин. — Ала все пак ми се иска да се беше влюбил в друга, защото тъкмо чрез красотата на Гуиневир ще настъпи разруха в Логрия. Най-достойният рицар от твоя двор ще я обикне, с което ще опозори и себе си, и нея. Ще ви въвлече във вражда и заради него ще дойде денят, когато Камланския предател ще тържествува скоро след като бъде донесен Свещеният Граал, което ще бъде знак, че славата на Логрия е близо, но е близо и нейният край... При все това Гуиневир е най-прекрасната девойка на света, а когато сърцето на един мъж е пленено така, както твоето е пленено от нея, той не може да се откаже от намеренията си.

— Истината говориш — казал Артур. — Точно Гуиневир съм избрал да бъде моята кралица.

Мерлин отишъл при крал Лодегранс и му разказал за любовта на Артур.

— През целия си живот не съм получавал по-хубава вест от тази, че един толкова благороден и достоен крал е обикнал дъщеря ми — казал Лодегранс. — Сега всички мои земи ще преминат във владение на крал Артур, а придворните ми ще станат негови рицари. На празника Петдесетница ще доведе Гуиневир при Артур и тогава ще вдигнем сватбата им.

Междувременно крал Артур направил Великденско празненство в Камелот, но още преди рицарите му да насядат около дългата маса в залата, между тях избухнали страшни препирни кой кое място да заеме, защото смятали за по-голяма чест, ако седят в началото на масата, отколкото в края ѝ.

— На Петдесетница тази грешка ще бъде поправена — казал Мерлин, когато чул за свадата. — На този ден в залата ще бъде сложена маса, която ще се превърне в център на величието в Логрия, и славата на тази маса ще се разнася докато свят светува.

Наближавала Петдесетница и в Камелот се събрали много рицари, както и младежи, които искали да станат рицари. Между тях били Гавейн, племенникът на крал Артур, и Тор, синът на крал Пелинор. Крал Артур ги посветил в рицарство сутринта в деня на сватбата си и заявил, че двамата му най-нови рицари ще трябва да

извършат велик подвиг, за да докажат колко струват, и че им се пада да изпълнят първата молба, която бъде отправена към него.

Сватбата наистина била прекрасна. Двама архиепископи съединили ръцете на младоженците, а четирима крале носели златни мечове пред Артур и Гуиневир, когато те излезли от абатството при хората, които чакали да ги поздравят.

Накрая шествието стигнало до празничната зала, почти запълнена от огромна кръгла маса, направена от камък и дърво, пред която стоял Мерлин.

— Приветствувам ви, кралю и кралице на Логрия! — извикал Мерлин. — Вашите места на масата ви очакват, има места и за сто и петдесет рицари, за Рицарите на Кръглата маса. Над всяко седало (защото така се наричат местата на тази маса) ще намерите изписано със златни букви името на рицаря, който трябва да го заеме. А когато някой рицар загине в бой или умре и наместо него приемете друг рицар, името му ще се появи на седалото. Името на умрелия обаче ще избледнее. При все това имената на Рицарите на Кръглата маса ще живеят вечно. Сядайте всички, защото на една кръгла маса никой не може да се оплаче, че е поставен в най-отдалечения край и че някой друг има по-близко място... Не след дълго ще узнаете каква висока чест е да се седи около кръглата маса.

— Четири места останаха празни — казал Артур, когато всички рицари седнали.

— Прогони съмненията си, защото така ще донесеш още по-голяма слава на Логрия — отвърнал му Мерлин. — Днес тук ще пристигне крал Пелинор, за да си почине от преследването на Дирещия звяр. Едното място е за него. Погледни как златните букви на името му се появяват над седалото! А останалите трима... Върху две от седалата можете да прочетете имената на сър Ланселот Езерни и сър Персивал Уелски. Ланселот ще бъде с вас на следващата Петдесетница. Сър Персивал още не е роден, но най-храбрият рицар, който седи тук, ще бъде неговият баща, а когато Персивал се появи, ще знаете, че остава само една година, докато Свещеният Граал бъде донесен в Камелот. Последното място се нарича Пагубно. Всеки, който го заеме, е заплашен със смърт. На него може да седи само този, за когото е предназначено, а той е най-достойният рицар от всички рицари. Ще се появи, когато му дойде времето.

След това Мерлин отишъл до вратата и въвел крал Пелинор, който коленичил пред крал Артур и преди да заеме мястото си на Кръглата маса, бил посветен в рицарство. От едната страна на трите празни места седнал Гавейн, а Мерлин завел крал Пелинор да седне от другата страна, като казал:

— Това е мястото ти, защото ти си по-достоеен да седиш тук, отколкото който и да е друг от присъстващите. Въпреки това ще дойде ден, когато на това място ще седи сър Тристан.

После започнало голямото пиршество. Още преди края му обаче Мерлин се изправил сред гостите и всички замлъкнали, за да чуят думите му.

— Днес — казал Мерлин — е денят на първия подвиг. Множество необикновени приключения в бъдещите години ще започват от тук, както седите около Кръглата маса, но аз няма да бъда между вас, за да ги видя... А сега стойте и не мърдайте, защото ще видите нещо необичайно и чудно...

Както стояли и чакали в настъпилата тишина, в залата се втурнал бял елен, гонен от малка бяла хрътка, а сред тях влетяла глутница от шестдесет черни копия, които се раздирали от лай. Белият елен направил кръг около масата и когато отново приближил вратата, хрътката му излязла ребром, поради което еленът направил голям скок встрани и съборил един рицар на име сър Абел, който се хранел на една масичка. Рицарят тутакси сграбчил хрътката и бързо напуснал залата, след което яхнал коня си и изчезнал. Черните кучета хукнали в гората подир белия елен, но още преди да заглъхне звънкият им лай, в залата влязла девойка на бял кон и викнала на крал Артур:

— Кралю господарю, не позволявай да бъда ограбена по такъв начин! Хрътката, която онзи рицар отнесе, е моя!

— Но това не ни засяга! — казал крал Артур, който се боял много, че ще бъде принуден да тръгне подир сър Абел, и то тъкмо в деня на сватбата си.

Едва-що изрекъл това, когато един непознат рицар в бойни доспехи, яхнал едър кон, влязъл в залата и насила отвлякъл девойката, макар че тя викала и плачела.

Артур се зарадвал, че вече я няма, защото вдигала много шум, но Мерлин го укорил:

— Не бива да гледаш леко на това — казал му той. — Ако тази случка не се разгадае докрай, ще бъде срам за Логрия, за тебе и за рицарите ти!

— Ще постъпя както ме посъветваш — съгласил се Артур.

— Тогава изпрати сър Гавейн да върне белия елен — казал му Мерлин. — А на сър Тор поръчай да доведе хрътката и рицаря, ако рицарят не бъде посечен от него. Нека пък крал Пелинор да доведе девойката и жив или мъртъв, рицаря, който я отвлече насила. Тримата ти рицари ще преживеят чудни приключения, преди да дойдат отново тук. А когато се върнат, аз ще ви разкажа още неща за Кръглата маса. След това обаче ще трябва да ви напусна, защото девойката е лейди Нимю, която ме вика за дългия ми сън...

След като тримата млади рицари разбрали какво се иска от всеки от тях, те си облекли доспехите, яхнали конете си и потънали в гората.

Сър Гавейн взел за оръженосец по-малкия си брат Гахерис. Преди да се отдалечат много, на пътя им се появили двама рицари, който ожесточено се биели с мечове.

— Чакайте! — викал сър Гавейн, като минал с коня си между тях. — Каква е причината да се биете?

Отговорил му единият от рицарите:

— Сър, неотдавна оттук мина един бял елен, а по петите му лаеха черни копои. И аз, и брат ми знаехме, че това необикновено приключение е замислено за големия празник, сватбата на крал Артур, и всеки от нас изпита силно желание да тръгне по следите на белия елен. Тогава започнахме да се караме кой от двамата е по-добър рицар, а караницата ни породила множество удари...

— Какъв срам, братя и рицари така да се бият! — извикал Гавейн. — Вървете сега и се предайте в плен на крал Артур!

— А ако не го направим? — попитал по-младият рицар.

— В такъв случай ще се бия с вас, докато отидете или умрете! — извикал Гавейн.

— Веднага отиваме при крал Артур — бързо се съгласили те. — Ще му кажем, че ни изпраща Рицаря, който преследва белия елен.

След което те се поклонили на сър Гавейн и тръгнали към Камелот, а той продължил преследването.

Навлезли навътре в гората. Гахерис яздел плътно подир сър Гавейн и не след дълго двамата чули някъде напред лая на черните

копои, по което разбрали, че вървят във вярната посока.

След малко излезли от гората и стигнали до брега на голяма река. Видели, че белият елен плува към другия бряг, все така гонен от кучетата. Тъкмо сър Гавейн се готвел да нагази във водата, когато на отсрещния бряг се появил рицар на кон и извикал:

— Ей, вие! Не тръгвайте след белия елен, ако нямате намерение да се биете с мене!

— Изобщо не се боя от тебе! — отвърнал му Гавейн. — Предпочитам да се бия, отколкото да се откажа от преследването!

Сър Гавейн прекосил плискащите се води и стигнал до отсрещния бряг. Там той и рицарят тръгнали в противоположни посоки, след което обърнали конете, препуснали в галоп и се сблъскали с такава сила, че от удара на Гавейн рицарят се преметнал и паднал зад опашката на коня.

— Предай се! — извикал му Гавейн.

— Никога! — отвърнал рицарят, като се мъчел да се изправи на крака. — Аз съм сър Алардин от Далечните острови и дори животът ми да зависи от това, никога няма да се предам на млад и зелен рицар като тебе!

Тогава Гавейн скочил от коня и двамата започнали да се бият с мечове, като си нанасяли жестоки удари. Не след дълго обаче Гавейн с такава сила цапардосал по главата Алардин от Далечните острови, че шлемът му се сцепил на две, а също и главата му. И така дошъл неговият край.

— Е — казал гордо Гахерис, — това наистина е забележителен удар за млад рицар като тебе!

И те отново тръгнали да търсят белия елен, следвайки шест от черните копои, които още били по дирите му. Накрая стигнали до един голям замък, в чийто двор кучетата настигнали и разкъсали белия елен. Тогава владетелят на замъка, як човек със зло лице, излязъл от покоите си, гневно се разкрещял и започнал да налага кучетата с меча си, като викал:

— Жалко за белия елен, който подарих на своята дама, а не успях да опазя! Жестока смърт ще сполети тези, които го убиха!

— Престани! — извикал сърдито Гавейн. — По-добре излей гнева си върху мене, отколкото върху зверовете, които не могат да се оправдаят и го на правиха само защото природата им е такава!

— Право казваш! — изкрещял му в отговор владетелят на замъка. — Убих вашите палета, сега остава да убия и палето господар!

След което той и Гавейн започнали ожесточено да се бият с мечове, но владетелят нанасял много от ударите си толкова подло, че Гавейн страшно се разгневил. Накрая, след като и двамата вече имали по няколко рани, Гавейн замахнал с такава сила, че неговият противник с дрънчене паднал в краката му, като молел за пощада и наричал Гавейн добър и милосърден рицар, вместо да го ругае с обидни думи като преди малко.

— Ти ще умреш! — извикал Гавейн, обезумял от ярост, и замахнал с меча, като смятал с един удар да отсече главата на противника си. Но в същия миг владетелката на замъка, която наблюдавала боя, се втурнала към тях и се хвърлила върху тялото на съпруга си. Преди Гавейн да се спре, ударът попаднал точно върху врата ѝ, поради което вместо да отсече главата на рицаря, Гавейн отсякъл нейната.

Обзет от ужас и срам при мисълта какво е сторил, Гавейн оставил владетеля на замъка да се изправи, без да го закача, и казал, че ще пощади живота му.

— И да ме убиеш, все ми е едно — отвърнал му другият, — след като загина моята любима, която обичам повече от всичко на света!

— Как се казваш? — попитал го Гавейн.

— Името ми е сър Бламор Мочура — отвърнал владетелят.

— Иди тогава в двора на крал Артур и му разкажи истината за това, което се случи. Кажу, че те изпраца рицарят на име Белия елен.

Сър Бламор яхнал коня си и препуснал към Камелот, а натъженият Гавейн влязъл с Гахерис в замъка.

— Аз съм един опозорен рицар — въздъхнал Гавейн, — защото убих жена. Ако бях пожалил веднага сър Бламор, това нямаше да се случи.

— Тук ни заплашва опасност — предупредил го Гахерис.

Още докато изричал това, в залата влезли с бързи крачки четирима въоръжени рицари и ожесточено се нахвърлили върху Гавейн.

— Ти, новоизлюпен рицарю, опозори рицарската чест! — викали те. — Рицар, лишен от милосърдие, е недостоеен, защото убие ли жена,

опозорява се завинаги! Повярвай, че ще се нуждаеш от много милосърдие, преди да ни напуснеш!

След което те нападнали Гавейн с такова ожесточение, че накрая го ранили смъртоносно и го взели в плен заедно с Гахерис.

Тутакси щели да ги убият, но се появили четири прекрасни дами, които помолили рицарите да пощадят живота на затворниците.

— Как си сега, рицарю? — попитала една от дамите Гавейн.

— Зле — отвърнал той.

— Защо? Сам си виновен, тъй като с убийството на тази дама извърши едно недостойно дело... Кажи ми обаче, не си ли ти от двора на крал Артур?

— Негов рицар съм. Казвам се Гавейн и съм син на крал Лот Оркнийски, а майка ми е Моргауз, сестрата на крал Артур.

— Иди си с мир в Камелот — казали дамите, — но ето как ще трябва да се покаеш: ще вземеш тялото на дамата, която Посече, а също и главата ѝ. Ще разкажеш на крал Артур всичко, което се е случило, и ще я погребеш с почести.

И така Гавейн и Гахерис тъжно потеглили към Камелот.

Междувременно сър Тор бил тръгнал в друга посока, по следите на рицаря, който откраднал хрътката. Преди да се отдалечи много, на пътя му изведнъж излязло едно джудже, което така ударило коня му по главата, че клетото животно се олюляло и отстъпило назад на разстояние едно копие.

— Защо удряш коня ми? — сърдито попитал Тор.

— Защото не може да минеш оттук, ако не се биеш с рицарите в ония шатри! — отвърнало му джуджето.

Тогава сър Тор забелязал, че край пътя са опънати две шатри, а до всяка от тях има огромен щит, закачен на дърво, и до всеки щит е опряно огромно копие.

— Нямам време за турнир — казал Тор, — защото трябва да изпълня поръка, с която не бива да се бавя!

— Въпреки това няма да минеш! — извикало джуджето и като грабнало един огромен рог, надуло го с все сила.

Мигом от по-близката шатра излязъл рицар, взел щита си, метнал се на коня, грабнал копието и се спуснал като светкавица към Тор, който едва смогнал да вдигне копието си и да пришпори коня. Въпреки това препуснал толкова устремно, че ударил непознатия рицар право в

средата на щита, от което онзи се преметнал и паднал зад опашката на коня. По същия начин сър Тор ударил и втория рицар, който се проснал на земята до другаря си.

— А сега — казал Тор, като ги гледал — ставайте на крака и вървете в двора на крал Артур. Кажете, че ви изпращам аз, Рицаря, преследващ хрътката. Иначе ще ви убия на място!

Двамата рицари се заклели да му се подчинят и сър Тор тъкмо обърнал коня, за да продължи пътя си, когато джуджето се приближило.

— Сър, умолявам те да изпълниш желанието ми! — казало то.

— Ще го сторя — отвърнал Тор. — Какво искаш?

— Моля само да ми позволиш да стана твой слуга! — рекло джуджето. — Нека сега те последвам, защото не искам вече да служа на тези страхливи рицари!

— На драго сърце! — съгласил се Тор. — Вземи един кон и тръгвай с мене!

— Ти яздиш подир рицаря с бялата хрътка, нали? — попитало джуджето. — Аз ще те заведа при него!

Минали през гората и не след дълго стигнали до две копринени шатри, опънати край един манастир. До едната шатра бил окачен бял щит, а до другата — червен.

Тогавя сър Тор слязъл от коня и докато джуджето държало юздите и копието, той отишъл до бялата шатра и надникнал вътре. Там видял три девойки, заспали на разкошни постелки. Той не ги събудил, а отишъл в другата шатра, където заварил само една спяща дама, а до нея стояла бялата хрътка, която, щом го видяла, така силно се разлаяла, че събудила дамата.

Сър Тор хванал хрътката, която се хвърлила към него, и я подал на джуджето.

Миг по-късно дамата излязла от шатрата си. Излезли и трите девойки, които се били събудили от шума. Дамата попитала сър Тор:

— Рицарю, защо взе моята хрътка?

— Така трябва, защото съм изпратен за това от двора на крал Артур.

— Няма да стигнеш далече, преди да си платиш за тази лоша постъпка — казала дамата.

— Ще понеса смирено всяко премеждие, което ме сполети! — казал Тор и като обърнал коня, потеглил назад по пътя за Камелот.

Не след дълго обаче двамата с джуджето чули зад гърба си чаткане на копита и гласа на сър Абелус (рицаря, взел първоначално хрътката), който крещял:

— Рицарю! Спри и върни хрътката, която си откраднал от моята дама!

При тези думи Тор се обърнал и вдигнал копието си. Тогава Абел сторил същото и те препуснали един срещу друг, докато с трясък се сблъскали и паднали от конете. После изтеглили мечовете и се хвърлили в бой, като удряли с такава сила, че от доспехите им се разхвърчали парченца като трески под брадвата на дървар. Накрая Тор повалил Абел на земята.

— Признай се за победен! — извикал му той.

— Никога! — задъхано отвърнал Абел. — Няма да се призная за победен, докато съм жив, освен ако не ми върнеш хрътката!

— Няма да го бъде — казал Тор, — защото имам поръка да занеса хрътката на крал Артур, а и тебе да изпратя там като победен рицар!

В същия миг се появила девойка на кон, която препускала като вихър.

— Рицарю! Рицарю! — извикала тя на сър Тор. — Заради любовта към крал Артур и славата на неговия двор, нека получа от тебе такъв дар, какъвто поискам! Тъй като си благородник, трябва да изпълниш молбата ми!

А сър Абел се разтреперал още щом видял девойката. Претърколил се много бавно и започнал да се отдалечава пълзешком.

— Добре — съгласил се сър Тор, — кажи какво искаш да ти подаря-, прекрасна девойко, и ще го получиш.

— Благодаря ти! — отговорила тя. — А сега те моля да ми дадеш главата на този притворен рицар, сър Абел, защото той е най-непочтеният рицар на света и най-жестокият убиец!

— Ето че се разкайвам за обещанието си — казал сър Тор. — Не може ли той да поправи по някакъв начин злото, което ти е сторил?

— Невъзможно е — отвърнала девойката, — защото той пред очите ми уби собствения ми брат и не пожела да го пощади, макар че аз коленичих в калта и половин час го молих да прояви милосърдие.

Затова бързо му отсечи главата, умолявам те, иначе ще разкажа в двора на крал Артур какъв недостоен рицар си!

Сър Абел, застанал малко по-встрани, чул всичко и започнал да моли сър Тор да прояви милосърдие и да го пощади.

— Вече не мога да го направя — отвърнал Тор, — иначе как ще удържа на думата си? Нещо повече, преди малко ти не беше съгласен да се признаеш за победен, за да пощадя живота ти!

Тогава Абел хукнал да бяга, но Тор го настигнал много скоро и с един удар отсякъл главата му.

— А сега, сър — казала девойката, — ела да си поотдъхнеш в имението ми, което се намира недалече!

Тор тръгнал с нея и бил приет много сърдечно от съпруга на дамата — добър стар рицар, който му благодарил, че е отмъстил за убийството, и му казал, че винаги може да разчита на тяхното гостоприемство.

После Тор потеглил към Камелот в прохладната вечер, а джуджето зад него носело хрътката. Не след дълго край един кладенец Тор съзрял баща си крал Пелинор, който плачел над телата на мъртъв рицар и девойка.

— О, татко, каква беда те е сполетяла, та си тук? — попитал Тор.

— Мой е този срам! — започнал крал Пелинор. — Когато тръгнах от Камелот, за да накарам лейди Нимю да се върне, толкова бързах да изпълня поръката, че не исках да губя нито миг. Като минавах край кладенеца, тази дама ми извика: „Помогни ми, рицарю, помогни ми, за бога!“ Но аз не се спрях. А после тя се е самоубила, както разбрах, от скръб, защото този рицар е умрял от тежките си рани!

Тогава откъм гората се задала лейди Нимю и попитала крал Пелинор защо е обзет от такава мъка. Той ѝ разказал случилото се, а тя го посъветвала:

— Послушай ме! Вземи тези тела и ги отнеси в Камелот, за да бъдат погребани с почести!

— А успя ли да изпълниш поръката си? — попитал Тор баща си, след като му разказал как намерил хрътката.

— Справих се лесно — отвърнал крал Пелинор. — След като бях препуснал известно време през гората, срещнах лейди Нимю, хваната от двама оръженосци. „Прекрасна лейди — казах аз, — трябва да

дойдеш с мен при крал Артур! — На драго сърце ще дойда! — отвърна ми тя. — Не можеш да я вземеш — обадиха се оръженосците, — докато не поговориш с двамата рицари, които се бият за нея ей там!“ Като се обърнах, видях двама рицари, които ожесточено се биеха с мечове, а тревата по цялата полянка бе утъпкана и окървавена. Подкарах коня си към тях и ги попитах защо се бият. „Заради тази дама! — казаха ми те. — Ти също няма да я получиш!“ След това, без повече приказки, и двамата обърнаха конете си и ме нападнаха. А преди да успея да сляза на земята, единият от тях се хвърли към мене, уби коня ми и каза присмехулно: „Ето сега и ти си пешак като нас!“ „Пази се — извиках му аз, обзет от силен гняв, — защото ще получиш страхотен удар, задето уби коня ми!“ Тогавя замахнах и с един удар разцепих шлема му на две, както и главата му! Другият рицар обаче не се опита да се бие с мене. „Аз съм сър Мелиот де Логрис — каза той — и само исках да спася лейди Нимю от мъжа, когото ти съсече. Вземи сега коня му, понеже той уби твоя, и върви с моята братовчедка лейди Нимю в двора на крал Артур. А един ден и мене ще ме видите там.“ После ние бавно потеглихме назад и ето че ти ме завари при кладенеца.

Когато приближили Камелот, те настигнали сър Гавейн, който тъжно препускал, положил тялото на мъртвата дама върху седлото пред себе си. Тримата минали по улиците, облени от мекия вечерен зрак, и влезли в голямата зала на замъка, където крал Артур и неговите рицари били седнали да вечерят около Кръглата маса.

Още преди да заемат местата си, всеки от тях бил помолен да разкаже за приключенията, които е преживял.

— Ах, крал Пелинор — въздъхнала кралица Гуиневир, — много голяма е вината ти, че не си спасил живота на дамата край кладенеца.

— Уви, така устремно бях поел пътя си, че нищо не можеше да ме спре, но до края на дните си ще се укорявам, че не го направих! — отвърнал крал Пелинор.

— Друго не ти остава — обадил се мрачно Мерлин, — защото дамата е собствената ти дъщеря Алин, която ти търсеше от толкова много години, а мъртвият ѝ съпруг е сър Майлс Ландски.

— Ала синът ти сър Тор се е справил добре — му припомнил Артур, като се мъчел да утеши наскърбения крал Пелинор. — На драго сърце го каня да заеме мястото си на моята маса, а ти също сядай,

защото вече няма да отминаваш в галоп покрай онези, които те молят за помощ. А какво е станало с племенника ми Гавейн? Защо изглежда натъжен и носи обезглавеното тяло на девойка?

— Аз я посякох — казал с мъка Гавейн и разказал всичките си приключения, без да скрива нищо. — Това ми дойде като възмездие, задето не исках да проявя милосърдие към подлия рицар, когото възнамерявах да убия — казал в заключение той. — Ето защо се заклевам винаги да бъда милостив и да подарявам живота на всеки, който ме моли да го пощадя. Нещо повече, за да изкупя вината си, ще си поставя следната цел: преди всичко винаги да защитавам девойките и дамите, които са потърсили моята закрила, и да бъда техен верен и достоен рицар!

— Всички сте си извлекли добра поука — казал замислено Мерлин. — А сър Гавейн е получил най-жестокия урок, макар че в бъдеще той ще стане най-благородният, най-храбрият и най-милосърдният измежду рицарите... А сега чуйте: днес, на първия ден на Кръглата маса, аз задължавам всички ви да станете членове на Ордена на рицарското благородство. Всички вие, както и онези, които след време ще седят около Кръглата маса, сте Рицари на Логрия и заради славата на Логрия, кралството на справедливостта, никога не забравяйте високите добродетели, които царуват в него. Не вършете безчинства, не убивайте, не бъдете жестоки и зли; пазете се от измяна, от всякакво притворство и от нечестни дела; проявявайте милосърдие към всеки, който ви помоли за това, или вече не сядайте на тази маса. И винаги помагайте с всичко, което е по силите ви, на дамите и девойките, подкрепяйте благородните жени и вдовиците, на първо място поправяйте злото, причинено на която и да е жена по света, и никога, под страх от смъртно наказание и вечен позор, не се отнасяйте лошо с никоя жена, нито позволявайте на друг да го прави. Никога не проявявайте користолюбието да влизате в разпра или бой, които са нечестни и непочтени!

— Ще се закълнете да бъдете благородни рицари — казал крал Артур. — А всяка година на Петдесетница ще гледате да идвате тук в Камелот, за да подновите клетвата си. Тогава всички заедно ще заемете местата си около Кръглата маса. А аз се заклевам на този ден да не слагам зальк в уста, докато не стане нужда да извършим някой подвиг или смело начинание.

— Вършете всичко така, че кралство Логрия да пребъде и да се превърне в пример за хората в бъдеще — добавил Мерлин. — И не се съмнявайте: макар че всички вие ще умрете, неговата слава и примерът му ще живеят вечно... А сега вече трябва да ви напусна, за да заспя дългия си сън, докато дойде уреченият час, когато на земята се образува следващият Кръг на Логрия... Има неща, които вие може би не разбирате, но ето нещо, което ще разберете: не нарушавайте клетвата си да бъдете благородни рицари и продължавайте да бъдете в сговор с крал Артур, който е символът на кралство Логрия и негов владетел...

След това Мерлин бавно прекосил залата и потънал в нощта, а лейди Нимю, която крал Пелинор бил довел в Камелот, тихо станала от мястото си и последвала Мерлин.

4.

МАГИИТЕ НА НИМЮ И НА ФЕЯ МОРГАНА

На следващия ден след Петдесетницата, когато Кръглата маса се била появила в Камелотския замък, крал Артур се метнал на коня си и препуснал сам из гората, натъжен от необикновените думи на Мерлин. Както яздел, изведнъж пред него изникнал самият Мерлин.

— Дойдох да си вземем сбогом — рекъл добрият магьосник, — а и за да ти съобщя последното си предсказание... Добре се грижи за меча Екскалибур и за вълшебната му ножница и знай, че една зла жена ще я открадне от тебе. Тя е майката на Злия рицар, който ще те повали на Камланското поле. При все това тя ще бъде с тебе в последния ти час — пречистена от злото, тя заедно с други дами ще те доведе в Авалон... От тях, от дамите на Авалон, една очаква и мене — не друга, а лейди Нимю. Тя ще ме зарови още жив в земята...

— Не можеш ли да се спасиш от нея с вълшебното си изкуство? — попитал Артур. — О, Мерлин, никак не искам да те загубя!

— Уви, така ми било писано — отвърнал Мерлин. — То е за прослава на Логрия. Затова пък ти ще трябва да докажеш достойнствата си и да се справяш с всичко сам!

Като казал това, Мерлин продължил пътя си, навлизайки все по-навътре и по-навътре в гората по стъпките на лейди Нимю. Така стигнали до гуинедските земи, чийто владетел бил крал Пант, и отседнали в неговия замък. А на сутринта, преди отново да поемат пътя си, Мерлин разговарял с жената на крал Пант, която се казвала Елейн:

— Ти имаш син, прекрасен момък, когато Езерната господарка взе от люлката му още като младенец и той живя при нея много години. Преди да напусна човешкия свят, ще се срещна с този момък, чието име е Ланселот, и една друга Елейн в бъдни времена ще му роди син, наречен Галахад. Тези двама рицари ще бъдат най-достойните от всички около Кръглата маса и ще донесат най-голямата слава на Логрия.

А когато Мерлин се срещнал с Ланселот, той благословил момъка и му поръчал да отиде в двора на крал Артур преди следващия празник Петдесетница, за да помоли крал Артур да го направи рицар, като му предаде, че това е било последното желание на Мерлин, преди жив да легне в гроба си.

После, докато крал Пант, кралица Елейн и младият Ланселот се дивели на думите му, Мерлин си тръгнал от замъка и потънал сред хълмовете на Северен Уелс, а Нимю вървяла пред него и свирела на куйт, на вълшебна уелска арфа, и пеела необикновени песни, пълни със странна и чудна магия.

Накрая стигнали до уреченото място и там, в сянката на красива глогина, покрита с бели цветчета, Нимю седнала, а Мерлин сложил глава на скута ѝ. После, като свирела и пеела, Нимю изплела девет магически кръга около Мерлин и глогината. Мерлин заспал, след което се събудил и тогава му се сторило, че се намира в най-прекрасната и най-укрепената кула на света.

— Лейди Нимю — казал той, — ти ми отне всичкото вълшебство, поради което аз никога няма да мога да напусна тази кула. Остани при мене, за да не бъда сам, докато съм омагьосан.

— Не след дълго ще трябва да си вървя — отвърнала му тя, — защото крал Артур се намира в голяма опасност и след като ти вече не можеш да бъдеш редом с него, аз ще трябва да отида и да му помогна. Фея Моргана прави коварни магии, за да го улови в мрежите си. Трябва да те напусна и да побързам... Но първо ще ти даря покой, за да прекараш в сън векове наред, докато пукне зората на деня, когато ще се събудиш.

Тогава Мерлин се изправил на крака и като в сън тръгнал по тясното стълбище, което се появило в зейналата пред него земя. Вървял все надолу и надолу, докато стигнал до тъмна каменна стая под голяма скала. Там легнал на една голяма каменна плоча, която приличала на маса, и заспал. А Нимю направила магия, с която затворила ходника към светлината, и бързо потеглила за Камелот. Така Мерлин останал да почива в тъмната си гробница. И той ще лежи непробудно там до деня, когато на този остров отново бъде образуван Кръга на Логрия. А дали гробницата му се намира в омагьосаната Броселиандска гора, на пясъчния Остров на бардовете в Корнуол, или в Брагдънския лес, това никой не знае и до ден-днешен.

Междувременно крал Артур отишъл на лов в тайнствените гори на Южен Уелс заедно със сър Уриенс, брат на Гуиневир и съпруг на Фея Моргана, и с храбрия рицар сър Аколон Галски. Те устремно преследвали един голям елен, препускали миля подир миля, докато се загубили далече в гората и толкова път изминали, че накрая конете им се строполили мъртви под тях, а ловците продължили да преследват елена, който вече бил толкова изтощен, че едва се движел.

Излезли от гората и тръгнали по един обрасъл с трева рид, където видели, че еленът пада и умира. А после, когато се огледали, забелязали, че ридът се спуска към голяма вода, където малък кораб, целият покрит с коприна, плавал към брега. Корабът стигнал точно до тях и минал дори през пясъчната плитчина, за да могат те да се качат на борда му, но там не се виждала жива душа.

— Да се качим на този странен кораб и да срещнем смело приключенията, които ни очакват — предложил крал Артур.

Те се качили на борда и открили, че корабът е твърде хубав, богато обзаведен и украсен с изкусно изтъкани коприни. Било вечер, когато стигнали до брега, а щом стъпили на кораба, нощта бързо се спуснала — толкова бързо, че след миг станало тъмно като в рог. Тогава изведнъж по фалшборда се появили големи факли и силно осветили палубите. Корабът се плъзнал по гладките тъмни води, а дванадесет красавици излезли от каютите и поднесли на ловците всякакви ястия и вина, каквито можел да пожелае човек. През цялото време се леела нежна музика, а самият кораб бил пропит от тежкото ухание на непознати цветя.

Кралят и двамата му другари били уморени от лова през деня и след като похапнали и се насладили на нощната прохлада на палубата на този необикновен кораб, ги завели в разкошни каюти, приготвени нарочно за тях. Не след дълго ги сложили в меки, удобни легла. И тази нощ всички те спали необичайно дълбоко.

На сутринта Уриенс се събудил и видял, че се намира в Камелот в собственото си легло, редом с жена си, кралицата Фея Моргана, която била магьосница. Той много се чудил как така за една нощ, докато е спал, е изминал двудневния път обратно. Жена му се усмихвала много загадъчно, а в големите ѝ тъмни очи проблясвали странни и зли пламъчета, но тя нищо не му казала, макар добре да знаела какво се е случило.

Крал Артур обаче се събудил в черна и мрачна тъмница — във влажното и прогнило подземие на голям замък. В тъмното дочул стенанията на двадесет рицари, които също така жестоко били лишени от свободата си.

— Кои сте вие, та толкова много се оплаквате? — попитал той.

А един от тях му отговорил:

— Ние сме двадесет рицари, а някои от нас лежат тук вече осем години.

— Как е станало това? — попитал Артур.

— Господар на този замък — казал рицарят — е един зъл човек на име сър Дамас. Той подло си е присвоил замъка и земите му от по-големия си брат, добрия рицар сър Аутлейк. Взема в плен всеки, който дойде в замъка му, и го хвърля в тази отвратителна тъмница...

Докато разговаряли, вътре влязла девойка, понесла светилник, и попитала крал Артур:

— Как се чувствуваш, сър?

— Трудно ми е да кажа — отвърнал той. — Нито пък разбирам по какъв начин съм попаднал в това прокълнато място.

— Сър — казала девойката, — ти можеш да се спасиш, както и да освободиш тези рицари, стига да участвуваш в двубой от името на господаря ми. Днес неговият брат ще изпрати тук своя победител в турнирите, за да се бие вместо него с човек на нашия господар. Който спечели, ще стане владетел на всичките земи.

— Само пред каква трудна задача ме постави! — казал крал Артур. — Твоят господар сър Дамас е нечестен рицар и аз няма да нанеса дори един удар в негова защита. При все това бих предпочел да умра в битка, вместо да гния в тази тъмница... Ако сър Дамас освободи всички, които са хвърлени тук, аз ще се бия до смърт за него.

— Така да бъде — казала девойката.

— Готов съм, трябва ми само кон и доспехи — казал Крал Артур.

— Ще получиш и двете — уверила го тя. — Последвай ме.

Напуснали тъмницата и излезли в двора на замъка, облян от яркото слънце.

— Девойко, сигурен съм, че те познавам — казал крал Артур, — Била ли си някога в моя двор?

— Не — отвърнала девойката, — кракът ми не е стъпвал там. Аз съм дъщерята на сър Дамас, господаря на замъка.

Но когато изричала тези думи, тя говорела притворно, защото всъщност била една от придворните на кралицата на феите Моргана.

В същия миг, когато Артур се събудил в подземията на замъка, сър Аколон Галски също се съвзел от магията и открил, че се намира в един приятен двор на крепост, но е заспал досами края на дълбок кладенец, така че само да помръднел, щял да падне вътре и да лети дълго, докато накрая намери смъртта си.

Когато Аколон разбрал това, той се зарадвал на късмета си и си рекъл: „Дано господ спаси крал Артур и крал Уриенс, защото девойките от кораба са ни измамили. Това сигурно са били демони, а не девойки. Ако успея да се отърва от това премеждие, ще избия всичките жени, които се занимават с черна магия и коварни дела!“

Докато Аколон си мислел това, дошло едно джудже с голяма уста и сплескан нос, което го поздравило с думите:

— Идвам от името на твоята господарка Фея Моргана, която те приветствува като свой скъп любим и те моли да се биеш днес в нейна защита с един непознат рицар. Затова ти изпраща Екскалибур, меч на самия крал Артур, както и ножницата му, като те моли да се биеш така, както тя ти повелява: без страх и без милост, докато противникът ти умре. Фея Моргана ми поръча също така да ти кажа, че съпругът ѝ лежи на смъртен одър, ранен от предателска ръка, и че ти ще се ожениш за нея и ще станеш вместо него крал на Гор.

— Истина е, че обещах да се бия за нея — казал Аколон, — пък и съм сигурен, че тя те изпраща, след като ми носиш меч Екскалибур. Цялата тази магия трябва да е нейно дело, за да ме накара да се бия с непознатия ѝ враг и да го посека.

— Право казваш, така е — съгласило се джуджето. — И не бъркаш, като влизаш в тази битка.

След това то отместило Аколон от ръба на кладенеца и го повело към приемната зала на замъка, където го очаквал сър Аутлейк с шестима оръженосци. След като сър Аколон утолил глада и жаждата си, облекли го в здрави доспехи, качили го на силен кон и го повели към бойното поле, което представлявало тучна зелена морава на средата на пътя между замъците на сър Аутлейк и сър Дамас.

Междувременно шестимата оръженосци на сър Дамас също завели крал Артур в приемната зала на замъка на господаря им, дали му ядене и пиене, въоръжили го добре, а след това напуснали с него крепостта. Когато крал Артур тръгвал, до него се приближила друга девойка, която му се поклонила ниско и каза.

— Сър, моята кралица господарка и твоя сестра Фея Моргана те приветствува. Тя е разбрала, че днес ще участвуваш в битка, затова ме изпрати да донеса меча ти Екскалибур, който си й поръчал да пази. Ето меча, ето и ножницата. В този миг господарката ми е коленичила и се моли да останеш здрав и читав.

Крал Артур благодарил на девойката и на сърцето му олекнало, защото отивал на бой със своя меч, а човекът, притежаващ вълшебната ножница, никога не можел да загуби много кръв, колкото и дълбоки да са раните му.

Двамата рицари — крал Артур и сър Аколон — се срещнали на зелената морава, но не се познали, защото били облечени в необикновени Доспехи със спуснати забрала, а по щитовете им нямало гербове, които да ги отличават. Най-напред се сражавали с копия толкова ожесточено, че никой не се удържал на коня си. След това изтеглили мечове и се хвърлили в бой, като си нанасяли силни удари. Само че мечът на Аколон винаги излизал по-твърд от меча на крал Артур и пробивал бронята му при всеки удар, докато кръвта на краля не рукнала и не обагрила цялата морава. Раните на Аколон обаче почти не кървели, макар че Артур успял да го намушка един-два пъти.

Чак когато крал Артур обърнал внимание на кръвта си по тревата и усетил, че мечът в ръката му не пробива стоманената броня на Аколон както се полага, докато противникът му го ранявал с всеки удар, кралят се досетил, че мечовете им са сменени с предателство и черна магия. Все повече и повече се уверявал крал Артур, че в ръката на Аколон блести истинският Екскалибур.

— А сега пази се, рицарю, защото отново ще те ударя! — насмешливо му викнал Аколон.

Без да отговори, Артур завъртял меча си с такава сила, че Аколон се олюлял и отстъпил назад, но след това замахнал, ударил Артур и го повалил на земята.

Кралят обаче скоро скочил на крака и двамата продължили да се бият ожесточено, ала при всеки удар на Аколон крал Артур губел

толкова кръв, че цяло чудо било, дето още се държи. Само безкрайно смел рицар може да се сражава, когато изпитва такава болка.

Накрая спрели да починат и всички, които ги били наобиколили, за да наблюдават битката, говорели с добро чувство и за двамата, но показвали съжалението си, че на единия от тези толкова храбри рицари е съдено да умре. А сред тълпата била и магьосницата лейди Нимю от Авалон, която била оставила Мерлин под скалата и пристигнала малко след започването на битката.

— Сега не е време да ти давам почивка! — изведнъж възкликнал Аколон и тутакси отново се спуснал към Артур. Ала Артур, обезумял от гняв и болка, завъртял меча си и го стоварил с такава сила върху шлема на противника си, че повалил Аколон на земята. При този удар обаче мечът на Артур се строшил и в ръката му останала само кръстатата ръкохватка.

Аколон скочил на крака и се хвърлил към крал Артур, който се прикрил зад щита си, макар че вече явно нямало никакво спасение.

— Рицарю! — казал му с насмешка Аколон. — Признай се за победен и за по-слаб от мене, иначе ще ти отрежа главата с меча си!

— Никога! — отвърнал крал Артур. — Не мога да се отрека от дадената клетва. По-скоро сто пъти бих предпочел да умра! Защото, макар да нямам оръжие, имам достойнство, но убиеш ли ме в неравен бой, твоето име ще бъде опозорено!

— И така да е, не ме е страх! — извикал Аколон. — А сега бягай оттук, защото вече си само един труп!

И той отново замахнал към Артур, но кралят посрещнал удара с щита си и толкова силно ударил Аколон през забралото с дръжката на меча си, че рицарят се олюлял и отстъпил три крачки назад.

В този миг Нимю направила магия, с която ножницата от пояса на Аколон се разкопчала и паднала в краката на Артур, а той я взел и я препасал. Аколон отново се хвърлил към него и му нанесъл такъв удар, който можел да разцепи главата на Артур до брадичката, но Нимю отново махнала с ръка, мечът се отскубнал от пръстите на Аколон и се забил отвесно в земята.

Артур се хвърлил, грабнал го и веднага усетил, че това е неговият меч Екскалибур. „Охо! — извикал му той. — Прекалено дълго не беше при мене и ми причини доста неприятности!“ А после се обърнал към Аколон:

— Рицарю, ти си човекът, който стои близко до смъртта, защото този меч, моят меч, ще те възнагради богато за болката, която изпитах, и за кръвта, която изгубих!

След което скочил към сър Аколон и го повалил на земята с такъв удар, че кръвта рукнала от устата, носа и ушите му. А крал Артур се изправил над него с вдигнат меч и извикал:

— Сега ще те посека!

— И добре ще направиш — задъхано изрекъл Аколон, — защото никога няма да се призная за победен! И аз като рицар съм се клел да не се предавам, за да спасявам живота си. А сега ме убий, защото не искам да живея посрамен!

— Ти си храбър и честен рицар — рекъл Артур, като отпуснал меча си. — Кажи ми откъде идеш и кой е господарят ти?

— Сър, аз съм от двора на крал Артур, а името ми е Аколон Галски.

— Кажи ми кой ти даде меча? — попитал го много разтревожен Артур, защото си спомнил за омагьосания кораб.

— Кралицата Фея Моргана — тъжно отвърнал Аколон. — Отдавна я обичам, а и тя ме обича. Затова ѝ обещах да се бия и да посека когото тя поиска, дори ако това е крал Артур. Ето защо тя ми изпрати днес меча, с вестта, че съпругът ѝ крал Уриенс е мъртъв, и ако аз победея в двубоя, ще стана крал вместо него. Но я ми кажи кой си ти, когото тя заръча да убия?

— Ах, Аколон — казал крал Артур, — нима не разбра, че аз съм кралят?

Когато Аколон чул това, той викнал:

— Прекрасни и любезни кралю, смили се над мене, защото не те познах!

— Ще те пожаля — отвърнал му Артур, — защото ми е ясно, че тази битка не е замислена от тебе, а от сестра ми. Ах, Аколон, тя и мене измами с красотата си и с магьосническите си хитрини. Добрият Мерлин ме предупреди, но аз не се вслушах в думите му. Сега вече ще я прогоня от моя двор и ще я убия, ако предизвика нечия смърт!

После крал Артур сдобрил сър Дамас и сър Аутлейк, а след това техните оръженосци вдигнали на ръце него и сър Аколон, който бил смъртно ранен, и ги занесли до едно абатство наблизко в гората. Нимю също отишла там и се грижила за тях. Преди слънцето отново да

изгрее, сър Аколон издъхнал от раните си, докато Артур бавно се възстановявал.

Междувременно кралицата Фея Моргана, която го смятала за мъртъв, продължавала да изпълнява пъклените си планове в Камелот. Точно в деня на битката тя заварила съпруга си крал Уриенс заспал в своето ложе. Веднага извикала една от прислужничките си и ѝ казала:

— Иди и ми донеси меча на господаря си, защото не съм случвала по-подходящ миг, за да го убия!

— О, госпожо! — извикала девойката. — Не го правете! Ако убиете съпруга си, никога няма да се отървете безнаказано!

— Това не е твоя работа — прекъснала я Фея Моргана. — Взела съм решение днес той да умре, затова бързо ми донеси меча!

Девойката излязла, но най-напред потърсила принц Ивейн и му казала:

— Сър, бързо ела и спри моята господарка и твоя майка, защото тя възнамерява да убие краля, твоя баща, а аз отивам да ѝ занеса меча, с който ще го направи.

— Бързо ѝ занеси меча — казал сър Ивейн, — защото иначе и тебе ще убие!

С разтреперани ръце девойката занесла меча на Фея Моргана, която веднага отишла до заспалия крал Уриенс. Но когато вдигнала меча, за да замахне, иззад гоблените изскочил скрилият се там Ивейн и сграбчил ръката ѝ.

— Ах ти, дяволска жено! — изсъскал той. — Какво зло си намислила? Ако не ми беше майка, тутакси щях да те убия. Мисля, че си демон, а не жена!

— Пощади ме — молела се Моргана. — Дяволът ме изкуши да сторя това. Демоните на мрака винаги са готови да отклонят от правия път онези, които са твърде вещи в тайното им изкуство.

— Ще се закълнеш, че никога няма да вършиш подобна злина! — казал Ивейн. И Фея Моргана дала дума да го послуша.

Не след дълго една от прислужниците ѝ дошла с вестта, че Аколон е умрял, а крал Артур се съвзема в абатството сред гората.

„Когато се върне в Камелот — рекла си магьосницата, — той положително ще ме убие, задето пожелах смъртта му. Затова, преди да се върне, ще избягам бързо от двора му...“

И тя потеглила с въоръжен отряд и с придворните си дами, като казала на кралица Гуиневир, че отива да поязди из гората.

По пътя си Фея Моргана стигнала до абатството, където крал Артур лежал и се лекувал от раните си. Изведнъж ѝ хрумнало, че сега поне би могла да открадне меча Екскалибур.

— Кралят спи и нареди никой да не го буди! Така ѝ казали, но тя много любезно пояснила:

— Аз съм сестра му. Пуснете ме малко да поседя до него, да го погледам и да се помоля за скорошното му оздравяване!

Тогава я завели в покоите му и я оставили при него. Заварила го заспал, хванал в десницата си оголения меч Екскалибур, а ножницата била опряна на един стол до леглото му.

„Поне нея мога да взема“ — рекла си Фея Моргана и като скрила ножницата под наметалото си, тихо се измъкнала от абатството, яхнала коня си и препуснала по пътя.

След малко крал Артур се събудил и видял, че ножницата му я няма. Тогава много се разсърдил и попитал кой е влизал при него, докато е спал. Отговорили му, че е идвала само кралицата Фея Моргана.

— Горко ми! — въздъхнал Артур. — Не удържахте на думата си да ме пазите!

— Сър — казали му те, — не посмяхме да не се подчиним на заповедите на сестра ти!

Тогава крал Артур накарал да доведат два коня и заедно със сър Аутлейк препуснал в галоп през гората по следите на Фея Моргана и нейната свита.

Не след дълго ги видели пред себе си на пътя и тогава преследването станало напрегнато и ожесточено. Все повече се приближавали Артур и Аутлейк и накрая Моргана разбрала, че няма къде да избяга. Тогава тя препуснала към едно дълбоко езеро в гората и хвърлила ножницата в средата му, като извикала:

— Каквото и да ми се случи, поне ще бъда сигурна, че брат ми никога няма да притежава тази ножница!

Ножницата веднага потънала, защото златото и скъпоценните камъни по нея я правели много тежка.

След това Фея Моргана повела свитата си към една долина, където имало пръснати множество големи камъни, и с магия

превърнала и себе си, и останалите в такива камъни. А когато няколко минути по-късно крал Артур и сър Аутлейк минали оттам, не видели нито Фей Моргана, нито свитата ѝ.

— Тук е била направена зла магия — казал Артур и се прекръстил. А след като дълго време напразно търсили ножницата, бързо препуснали обратно към абатството, а оттам към Камелот, където кралица Гуиневир и цялото рицарство на Кръглата маса много се зарадвали, че виждат отново своя крал.

А когато същата вечер седнали да се хранят в голямата зала, появила се някаква девойка и се поклонила ниско на крал Артур.

— Господарю — казала му много смирено тя, — идвам от името на сестра ти Фей Моргана, за да измоля прошка за злото, което е сторила. След днешния ден тя никога вече няма да се опитва да ти пакости, защото демонът, който я е изкушил да върши зло, си е отишъл от нея. А като знак, че много те обича и искрено се разкайва, тя ти изпраща тази мантия, най-красивата на света. Този, който я притежава, никога не може да изпита болка.

Когато съзрели мантията, всички се почудили, защото тя наистина била изключително красива, украсена със скъпоценни камъни и обшита със злато и сребро. Крал Артур се зарадвал на подаръка и протегнал ръка, за да вземе мантията, но изведнъж лейди Нимю, която се била върнала в Камелот с него, извикала:

— Кралю господарю, не си слагай тази мантия, докато не узнаеш нещо повече за нея. Нека преди ти или някой друг в залата да я наметне на раменете си, това да стори тази девойка!

Ще послушам съвета ти — казал крал Артур. — Девойко, искам да видя как си намяташ мантията!

— Сър — казала девойката, — аз не съм достойна да нося кралски одежди!

— Въпреки това си сложи мантията! — заповядал ѝ крал Артур.

И девойката с нежелание се загърнала с мантията. Мигом избухнали ярки пламъци и тя се строполила на земята, превърната в купчина тлееща пепел.

Оттогава Фей Моргана не се осмелила да дойде отново в кралство Логрия. Тя се прибрала в своя замък в Гор и го укрепила още повече.

КНИГА ВТОРА
РИЦАРИТЕ НА КРЪГЛАТА МАСА

1.

СЪР ГАВЕЙН И ЗЕЛЕНИЯ РИЦАР

Подвизите на крал Артур не свършили с победата му над саксите и възцаряването на мира в Британия, защото макар да бил сложил началото на кралство Логрия — земя на истинска вяра и благочестие, на праведен живот и благородство, — злото винаги се опитвало да надвие доброто. Ще бъдат нужни много книги, за да разкажем всички подвизи, извършени по времето на крал Артур — този кратък период на зрак, грейнал като небесно светило сред вековната тъма. Не можем например да разкажем как Артур сам се сражавал с великана от планината Свети Михаил, който отвличал безпомощни пътници в мрачния си и нечестив замък, нито как водил война с император Луций и бил приет в Рим, нито пък за сражението му с ужасния Лосански котарак.

С всяка изминала година обаче славата на неговия двор ставала все по-голяма и се носела на шир и дълж, а най-храбрите и най-благородни рицари от цял свят идвали в Камелот и се стремели с дръзки дела да заслужат място около Кръглата маса.

Много истории се разказват и за тези рицари — за Ланселот и Гавейн, за Тристан и Гарет, за Персивал, Ивейн, Мархаус, Агравейн и за много, много други. Приключенията, които преживели по-известните от тях, са толкова на брой, че не могат да бъдат описани в една книга.

Сред първите и най-смелите бил сър Гавейн и самата истина е, че само сър Ланселот, сър Галахад и сър Персивал можели да се мерят с него. Случили му се много вълнуващи приключения, но тук можем да разкажем само за едно от тях.

Една година крал Артур прекарал Коледа в Камелот, заобиколен от най-храбрите си рицари и от най-красивите придворни дами. Най-голямото празненство обаче било на Нова година. Кралица Гуиневир, облечена в дреха от тънка лъскава коприна, седяла под бродиран балдахин, украсен със скъпоценни камъни. Прекрасна изглеждала тя, имала блестящи сиви очи и всеки рицар ѝ се покланял, преди да заеме

мястото си. До нея седял крал Артур и с възрадвано сърце гледал събраните рицари и веселието в залата, но не давал знак да започне празненството, защото такъв бил обичаят — най-напред трябвало да чуе за нов подвиг или да даде на своите рицари нова поръка, необикновено опасна за изпълнение.

Менестрелите били спрели да свирят и всички в огромната зала седели мълчаливо, а тишината се нарушавала само от бумтенето и пращенето на цепениците в огнищата. Изведнъж се чул звън и тропот от железни подкови, удрящи върху камък. Голямата врата се отворила с трясък и в залата влетял странен и ужасен на вид конник.

Бил едър човек, яхнал грамаден кон. Краката му били яки, ръцете — огромни. На ръст бил толкова висок, че изглеждал досущ великан. При все това яздел като рицар, макар че не бил с доспехи, а чертите на свирепото му лице били красиви. Най-голяма почуда обаче предизвикал с това, че бил целият зелен. Бил облечен със зелен жакет и зелено наметало, зелени панталони до коленете и зелени гети, само шпорите му били златни; зеленият колан на кръста му бил обсипан със скъпоценни камъни, а зеленото седло и сбруята също блестели от богата украса. Нещо повече, косата му, стигаща чак до раменете, била яркозелена, зелена била и брадата му, зелени били и лицето, и ръцете му, дори конят му бил зелен от глава до пети, само в гривата му имало заплетена златна нишка.

Той не бил въоръжен и нямал щит, носел само огромна брадва, направена от зелена стомана и злато, а над главата си държал клонка от зеленика. Рицарят запратил клонката върху украсения с мозайки под на залата и гордо хвърлил поглед на всички страни — към рицарите, наседали около Кръглата маса, и към дамите и оръженосците на масите отстрани, и към Артур, който седял заедно с Гуиневир по-високо от останалите. След това извикал гръмогласно:

— Къде е главатарят на тази шайка? С него само ще говоря и с никого друго.

Всички слисани зяпнали странния рицар — помислили си, че това е някаква пагубна магия, защото как иначе можело да съществува такъв човек, яхнал кон, зелен като тревата, по-зелен от тревата напролет!

Най-подир Артур, любезен както винаги, приветствувал Зеления рицар и го поканил да седне с тях на празненството.

— Дума да не става! — извикал в отговор странникът. — Не съм дошъл да се помайвам, а зелената клонка е знак, че не съм дошъл да водя война, иначе положително щях да си сложа доспехи и шлем, каквито съм натрупал в изобилие в замъка си на север.

Но дори там чух за славата и величието на твоя двор, за храбростта и голямото благородство на рицарите ти.

— Сър — отговорил му кралят, — тук можеш да намериш мнозина, с които да си премериш силите, ако такова е твоето желание.

— Нищо подобно! — отново гръмогласно извикал Зеления рицар. — Тук виждам само голобради момчета, които мога да поваля с един удар! Не, дошъл съм днес, за да ви покажа едно коледно състезание, което ще представлява изпитание за вашето празненство. Ако в тази зала има мъж, който е толкова смел и храбър, та е готов да разменя удар за удар, ще му дам тази достойна брадва, достатъчно тежка, за да я държи както му е удобно. А аз самият ще застана тук и ще получа първия удар от бравата, където и да се падне. Само че и храбрецът, и ти, кралю господарю, трябва да дадете клетва, че с ваше позволение имам право да му нанеса също такъв удар в течение на дванадесет месеца и един ден от днес нататък.

Още повече се смълчали насядалите рицари. Ако дотогава били учудени, сега били направо изумени. Но никой не дръзнал да отговори на това предизвикателство, защото Зеления рицар изглеждал много страховит, а не по-малко ужасна наглед била огромната брадва, която държал в ръка.

Тогава рицарят презрително и шумно се изсмял.

— Наистина ли това е дворът на крал Артур? — извикал той. — Това ли са прехвалените рицари на Кръглата маса? Отсега нататък славата им ще залязва, щом дори споменаването на удари ги кара да онемееят от страх!

При тези думи крал Артур скочил.

— Човече! — извикал той. — Глупостта ти ще получи подобаваща награда! Ако никой друг не приеме твоето предизвикателство, подай ми бравата и се приготви да посрещнеш удара!

В същия миг обаче сър Гавейн скочил на крака и казал:

— Кралю господарю и мой благородни чичо, изпълни желанието ми! Нека това изпитание се падне на мене, защото все още не съм

заличил срама си, все още трябва да докажа, че съм достоен рицар на Кръглата маса, че съм един от юнаците на Логрия!

— Много съм щастлив, че този подвиг ще извършиш ти, скъпи племеннико — отговорил крал Артур.

А Зеления рицар мрачно се усмихнал, скочил от коня си и пресрещнал Гавейн в средата на залата.

— И аз съм изпълнен с радост, че се намери поне един храбрец между всички вас! — рекъл той. — Преди да се споразумеем за условията, кажи ми как се наричаш, рицарю!

— Аз съм Гавейн, син на крал Лот Оркнийски и племенник на крал Артур — бил отговорът. — И се заклевам в честта си на рицар да нанесе само един удар и храбро да посрещна удара, който може да ми нанесеш ти в срок от дванадесет месеца.

— Сър Гавейн — извикал Зеления рицар, — наистина съм обзет от радост, че твоята ръка ще нанесе удара! Ела сега и изпълни обещанието си, а след това аз ще ти кажа кой съм и къде можеш да ме намериш. Вземи брадвата и да видим колко умело можеш да си служиш с нея!

— С удоволствие ще го сторя — казал Гавейн, хванал брадвата с две ръце и я завъртял, докато Зеления рицар се приготвил: коленичил на пода, отметнал дългата си коса напред и оголил врата си за удара. Като напрегнал докрай мишци.

Гавейн се засилил и замахнал толкова рязко, че наточеното острие минало право през плътта и костите, а от каменната мозайка отдолу изскочили искри. Главата на Зеления рицар се търколила от раменете и заподскачала по пода.

Но рицарят не паднал, нито се помръднал, а бързо скочил на крака, протегнал напред ръце, уловил главата си и както я държал за косата, яхнал коня, който го чакал. После, като го подкарал с лекота, сякаш нищо не се било случило, той обърнал лице към Гавейн и му рекъл:

— Гледай да не престъпиш клетвата си и до една година ме намери. Аз съм Рицаря на Зеления параклис, под това име съм известен на север. Ще ме търсиш в Уелс и в Уирълската гора и непременно ще ме откриеш, стига да не си страхливец и да държиш на рицарската си дума.

След като казал това, Зеления рицар в галоп минал през вратата. Изпод копитата на коня му хвърчали искри и той се изгубил в далечината, като все така държал главата си за косата и тя се люшкала напред-назад.

Всички гости стояли онемели и нямали думи да изразят почудата си от необикновеното събитие. Минало доста време, преди залата отново да се огласи от радостен смях по случай празника.

Дните на годината бързо започнали да се нижат. Пролетта раззеленила горите, топлите летни дни потъмнили листата на дърветата, ранната есен ги обагрила в златисточервени цветове, а в деня на Свети Михаил крал Артур събрал в Камелот много от своите рицари и направил празненство в чест на сър Гавейн, който на сутринта трябвало да потегли, за да се подложи на страшното изпитание. Дошли Ивейн, Агравейн и Ерек, Ланселот, Лионел и Лукан Добрия, сър Борс и сър Бедивер, както и Балдуин, главният епископ. Артур и Гуиневир благословили Гавейн и му пожелали сполука.

Гавейн облякъл доспехите си — заоблени, лъскави и инкрустирани със злато, — препасал меча си и взел в ръка брадвата на Зеления рицар. След това се качил на Грингалет, своя боен кон, и потеглил към горите на Южен Уелс. Пред себе си държал щит с петоъгълник в средата — петолъчната звезда, емблемата на Логрия.

И така сър Гавейн потеглил и прекосил Логрия, но не радост търсел той, а смъртоносна опасност, която го чакала в края на пътя му. След много дни стигнал до необитаемите земи на Северен Уелс, преминал през уединени долини и затънтени лесове и често бил принуден да спи нощем на открито под звездното небе, а денем да се сражава с разбойници и диваци.

Мрачна зима го връхлетяла, когато стигнал до северното море. Ангълсийските острови останали вляво от пътя му, а той се добрал през Клуид до Холихед, близо до кладенеца на свети Уинифред на брега на пълноводната река Дий. Прекосил реката недалеч от устието по време на отлив, минал напътно през пустинните пясъци и навлязъл в дивия Уирълски лес. Там странниците били причаквани от безброй грабителите и злосторници, спотаени край горски пътеки и отдалечени потоци, в скалисти проходи и зелени долини и Гавейн трябвало да се сражава с всеки, който му пречел да продължи напред.

Навсякъде, където минел, той разпитвал за Зеления рицар и за параклиса — Зеления параклис, край който живеел рицарят, — но никой от срещнатите в гората не можал да му помогне в търсенето. Само един храбър рицар би се осмелил да мине оттам, защото Гавейн понасял всички несгоди — и с враговете се справял, и със студа в разгара на зимата.

На Бъдни вечер, след като препускал с Грингалет през блата и мочурища, Гавейн само се молел да намери подслон. Изведнъж на пътя си видял голям парк, в чийто край се намирал хубав замък, разположен на малък хълм над дълбока долина, където течал пълноводен поток. Пред замъка имало красива морава, а от двете му страни растели вековни дъбове. Заобиколен бил с ров и ниска дървена ограда.

„Слава богу — казал си сър Гавейн, — че стигнах преди Коледа до такова хубаво място, а дано и да ме посрещнат достойно...“

— Добри ми сър — извикал той на пазача, който се приближил към портата, след като Гавейн почукал, — моля те да ме пуснеш да вляза. Кажи на господаря на замъка, че съм рицар от двора на крал Артур и минавам оттук на път за поръката, която трябва да изпълня.

Доброжелателно усмихнат, пазачът отворил портата и Гавейн препуснал по подвижния мост, докато спрял в двора на замъка. Там чакали слуги и оръженосци, които му помогнали да слезе от коня, завели Грингалет в яхъра, а Гавейн — в една великолепно зала, където ярко пламтяло огнището. Господарят на замъка дошъл от покоите си и поздравил госта с думите:

— Добре дошъл в моя дом, рицарю! Всичко, което виждаш, е на твое разположение. Ще бъдеш мой уважаван гост толкова дълго, колкото желаеш да останеш в замъка.

— Благодаря, любезни сър — отвърнал Гавейн. — Бог да те поживи за гостоприемството ти!

След това двамата си стиснали ръцете като добри приятели. Гавейн се вгледал в рицаря, който го приел така сърдечно, и си помислил, че замъкът има за господар един чудесен воин. Защото човекът бил висок и широкоплещест, с открито, честно лице, зачервено от слънцето, червеносок и червенобрад. Ръката му била силна, походката — лека, а речта — проста и ясна; точно такъв трябва да

изглежда човекът, роден да предвожда храбреци и да управлява обширни земи.

После оръженосците завели Гавейн в една уютна стая в главната кула, където му помогнали да свали доспехите си и го облекли в разкошни надиплени одежди, подплатени с мека кожа. След това се върнали в голямата зала и го сложили да седне до огъня редом с господаря на замъка. Сетне внесли маси, поставили ги върху подпори, застлали ги с тънки бели покривки, наредили отгоре солници и лъжици от чисто сребро, след което донесли ястията и бокалите с вино. Господарят на замъка пил за здравето на сър Гавейн и заедно с всичките си благородници се радвал, че случайността е довела един толкова прославен рицар в отдалечената им обител.

После рицарят завел сър Гавейн в приятна стаичка и го сложил да седне до огъня. След това дошла на посещение господарката на замъка заедно с прислужниците си — прекрасна дама, по-красива дори от кралица Гуиневир. Вечерта преминала във весели шегички, след което завели Гавейн в стаята му, където ярко горели свещи, а до постелята му бил сложен бокал с греяно благоуханно вино, и го оставили да си почива.

Три дни минали в празненства и забавления: танци, коледни песни и веселби. Самата господарка на замъка седяла до Гавейн, пяла му, разговаряла с него и се грижела да се чувства добре. Вечерта на четвъртия ден господарят на замъка казал на Гавейн:

— Остани по-дълго тук! Цял живот ще се радвам на още по-голяма почит, щом такъв смел и благороден рицар като тебе е бил мой гост.

— Благодаря, добри ми сър — отвърнал Гавейн, — но утре трябва да потегля, за да изпълня важната поръка. Няма как, трябва да съм в Зеления параклис на първия ден от Новата година, пък и предпочитам да удържа на думата си дори ако в замяна бих станал владетел на всички тези земи. Нещо повече, досега не съм срещнал човек, който да ме упъти към Зеления параклис...

Господарят на замъка весело се разсмял.

— Радвам се да чуя това! — извикал той. — В такъв случай можеш да останеш при нас до деня, когато трябва да изпълниш поръката. Зеленият параклис се намира близо до замъка, на два часа

път с кон, и на първия ден от Новата година моите хора ще те заведат там!

Доволен, Гавейн също весело се разсмял:

— Благодаря, сър, за добрата вест, много ти благодаря и за любезността. Щом вече съм приключил търсенето, с радост мога да остана тук и да бъда на ваше разположение.

А господарят на замъка казал:

— Тогава през следващите три дни аз ще отида с коня си на лов в гората. А пък ти, понеже идваш от далечен път и си преживял много, ще останеш в замъка ми и ще си отдъхнеш на воля. Докато ловувам, жена ми ще се грижи за тебе и ще ти прави компания.

— Наистина съм ти много благодарен — казал Гавейн. — Това е най-добрият начин, по който бих могъл да прекарам с радост трите дни преди срещата със Зеления рицар.

— Така да бъде — съгласил се господарят на замъка. — И понеже все още е време за забавления и шеги, нека сключим една весела сделка: аз ще се закълна всяка вечер да ти донасям това, с което се сдобия в гората, а ти в замяна ще ми даваш онова, с което се сдобиеш в замъка. Нека си дадем дума, че ще постъпим така, каквито и да са последствията, каквото и да се случи.

— Съгласен съм от все сърце! — засмял се Гавейн. И двамата се заклели.

На следващата сутрин господарят на замъка заминал на лов за елени в Уирълския и Деламирския лес и много сръндаци и кошути паднали, пронизани от стрелите му.

А Гавейн останал да лежи до късно в меката постеля под балдахина. Спал и се събудил, и в просъница сънувал много неща, докато господарката на замъка, безшумна като слънчев лъч, дошла, седнала до ложето му и започнала весело да разговаря с него. Те дълго приказвали и дамата изрекла много любовни думи, но Гавейн шеговито и любезно я отклонявал, както всеки истински рицар трябва да се отнася към съпругата на човека, оказал му гостоприемство.

— Бог да те поживи, добри ми сър — казала накрая дамата, — и да те възнагради за веселите думи. Аз обаче силно се съмнявам, че ти наистина си сър Гавейн!

— По какви причини се съмняваш? — попитал разтревожен рицарят, защото се боял, че не се е държал достатъчно любезно.

— Един истински рицар като Гавейн — отвърнала дамата, — който е толкова внимателен и мил към жените, никога не би се бавил така дълго, за да си поиска от една дама целувка на раздяла...

— Бога ми, красавице — казал Гавейн. — след като ти ме караш да го сторя, наистина ще те помоля за една целувка на раздяла. Един истински рицар не би се осмелил да постъпи другояче, от страх да не те разгневи.

Тогава дамата нежно го целунала, благословила го и си тръгнала, а Гавейн станал от ложето и повикал слугата, за да го облече. После ял и пил, и кротко прекарал в замъка целия ден, докато домакинът се прибрал на здрачаване с голям улов.

— Как ти се вижда този дивеч, рицарю? — извикал той. — Заслужавам похвала за ловните си умения, нали? Според уговорката ни всичко това е твое!

— Благодаря ти, приемам подаръка, както се разбрахме. От своя страна, ще ти дам това, което спечелих между тези стени — казал Гавейн, сложил ръце на раменете на господаря на замъка и го целунал с думите: — Вземи моята плячка, аз спечелих само това. Ако бях получил повече, и то щеше да е твое!

— Това е добре — казал домакинът — и много ти благодаря за него! Все пак обаче искам да узная защо и как си получил тази целувка!

— Невъзможно! — отвърнал Гавейн. — Това не влизаше в уговорката ни!

След което двамата весело се засмели и седнали на богатата трапеза.

На другата сутрин господарят на замъка слязъл надолу по склона и тръгнал през долините към мочурищата, защото търсел да убие глиган.

Гавейн обаче останал в ложето си, а дамата отново дошла и седнала до него. Както и преди, тя го предизвикала да ѝ заговори любовни думи, което съвсем не подобавало на дамата на един рицар. Но учтивият Гавейн обръщал всичко на шега и толкова добре се изплъзвал с остроумни забележки, че успял „да спечели“ не повече от две целувки, които получил от развеселената дама, когато тя си тръгвала. А вечерта господарят на замъка се върнал в къщи, положил отрязаната глиганска глава в краката на госта си и казал:

— Е, сър Гавейн, ето ти улова от днес. Нося ти го според уговорката ни. А ти спечели ли нещо, което да ми дадеш в замяна?

— Благодаря ти, дете честно спазваш правилата — казал Гавейн. — И аз съответно ще ти дам всичко, което получих през днешния ден!

С тези думи Гавейн хванал господаря на замъка за раменете и го целунал два пъти, като казал: „Сега не си дължим нищо. Днес получих само това и нищо повече.“

— Кълна се в свети Джайлс, че ако върви така, скоро ти направо ще забогатееш! — засмял се господарят на замъка. После двамата седнали на трапезата и до късно яли и пили, а дамата гледала да угажда на Гавейн, като същевременно тайно му хвърляла любовни погледи, на които, като почтен човек, той не отвърщал.

Следващият ден бил последният ден на годината. Гавейн казал, че много иска да яхне коня си и да тръгне да търси Зеления рицар, но господарят на замъка любезно го възпрял, като рекъл:

— Повярвай на рицарската ми дума! Обещавам ти, че в първия ден от Новата година ти ще стигнеш до Зеления параклис много преди да настъпи пладне. Затова утре си поспи до късно, почини си в замъка ми, а аз ще стана в зори и ще отида на лов за лисици. И нека още веднъж да се уговорим, че ще си разменим онова, което всеки от нас спечели през деня. Два пъти те поставих на изпитание и открих, че си почтен. Следва третият път, който е най-важен.

Тогава те отново си дали дума и докато господарят на замъка потеглял с ловната си дружина сред гръмогласния лай на глутницата хрътки, Гавейн спял и сънувал ужасната среща със Зеления рицар, която му предстояла толкова скоро. След малко влязла господарката на замъка, безгрижна като птичка. Тя отворила широко прозореца и в стаята нахлули ясните лъчи на мразовитото слънце. Дамата събудила Гавейн и настояла да я целуне.

Тази сутрин тя била по-прекрасна и от слънцето. Косите ѝ се спускали отстрани на красивото лице, а шията ѝ, по-бяла от сняг, се виждала изпод пухкавата кожа на дрехата. Дамата нежно целунала Гавейн и шеговито го укорила, че е непохватен.

— Трябва да си целият от лед, щом като приемаш само една целувка! Или в Камелот си имаш дама, която те очаква?

— Нищо подобно — сериозно отвърнал Гавейн, — нито една дама досега не е получила любовта ми. Но и ти не можеш да я

получиш, защото вече си имаш за стопанин един много по-благороден рицар, отколкото аз изобщо бих могъл да бъда!

— Днес обаче можем да се обичаме — каза дамата. — Нима не можем? А после цял живот ще си спомням, че Гавейн ме е държал в прегръдките си.

— Не, не мога да си го позволя заради рицарската клетва и прославата на Логрия. Иначе ще се опозоря.

Тогава дамата започнала да го упреква и настоятелно го уговаряла, но Гавейн отклонявал внимателно молбите ѝ и запазил честта си на истински логрийски рицар. Накрая тя въздъхнала тихо и го целунала за втори път, като каза:

— Сър Гавейн, ти си честен рицар, най-достойният измежду събратята си. Затова поне ми дай някакъв подарък, който да ми напомня за тебе. Когато мисля за моя рицар, тъгата ми ще се разсейва.

— Уви, нямам какво да ти дам — отвърнал Гавейн. — Тръгнал съм с опасна заръка и не нося нищо със себе си.

— Тогава аз ще ти подаря зелената дантелена панделка от пояса си — каза дамата. — Поне нея вземи от мене.

— Не ми е възможно — отговорил Гавейн. — Не мога да стана твой рицар и да нося твоя панделка.

— Но тя е толкова малка! — каза дамата. — Можеш да я носиш скритом. Вземи я, умолявам те, защото тя е вълшебна и човекът, който я притежава, не може да бъде наранен, дори ако срещу него използват всички магии на света. Само че я скрий и не казвай на съпруга ми.

Изкушението било твърде голямо за Гавейн и като си представял изпитанието със Зеления рицар, което му предстояло на другия ден, той взел дантелената панделка и обещал никога да не я показва. Тогава дамата го целунала за трети път и бързешком си тръгнала.

Вечерта господарят на замъка се прибрал от лов и донесъл една лисича кожа. Гавейн весело го посрещнал в ярко осветената зала, където огънят буйно пламтал и била сложена богатата трапеза.

— Нося спечеленото и днес аз първи ще ти го дам! — засмяно извикал Гавейн, при което целунал три пъти стопанина.

— Бива те за търговец, няма що! — възкликнал господарят на замъка. — Получавам от тебе цели три целувки, а мога да ти дам в замяна само тази грозна лисича кожа!

Сетне сред шеги и закачки те седнали да се гощават и тази вечер били по-весели от всеки друг път. Гавейн обаче не казал нито дума за панделката от зелена дантела, която му подарила дамата.

Първият ден от Новата година дошъл с буря — виели свирепи ветрове, а мокрият сняг плющял по прозорците. Гавейн, който спал малко, станал още на зазоряване. Облякъл се в топли дрехи, сложил си доспехите и вързал зелената дантела около кръста си с надеждата, че магическата ѝ сила ще го пази. После отишъл в двора на замъка, където оръженоците довели Грингалет — назобен и отпочинал — и помогнали на Гавейн да го възседне.

— Сбогом! — казал той на господаря на замъка. — Благодаря ти за гостоприемството и дано бог да те благослови! Ако остана жив след всичко, ще ти се отплатя за добрините, но много се боя, че няма да доживея до изгрева на слънцето!

Спуснали подвижния мост, отворили широко портите и Гавейн потеглил, воден от един оръженосец. Яздели в лютия студ на утрото под омърлушени унили дървеса и през ливади, където вятърът стенел и ги пронизвал до кости, докато стигнали до голяма поляна, цялата забулена в мъгли, със скали от едната страна.

— Сър, умолявам те да не продължаваш нататък — казал оръженосецът на Гавейн. — Недалеч от тук живее Зеления рицар, ужасен и жесток човек. По тези места няма друг, който да е толкова свиреп, пък и толкова силен. Никой не може да му надвие. Ей там е Зеленият параклис, където той има обичая да причаква пътниците, да се сражава с тях и да ги убива. Никой не е успял да се измъкне жив. По-скоро бягай, а пък аз на никого няма да кажа, че си избягал от страх пред Зеления рицар.

— Благодаря ти — казал Гавейн, — но ще трябва да продължа. Ако сега избягам, наистина ще изляза страхливец, недостоен за рицарското звание. Затова дори да не ми се нрави, трябва да вървя. Когато поиска, бог знае как да помага на покорните си слуги.

— Както желаяш, тогава сам ще бъдеш виновен за смъртта си — казал оръженосецът. — Спусни се в долината по пътеката покрай скалите и отляво, оттатък потока, ще видиш Зеления параклис. А сега сбогом, храбри Гавейн, защото не се осмелявам да те придружа по-нататък.

Спуснал се по пътечката Гавейн и навлязъл в долината. Не видял обаче параклис, а само надвесен над главата си зъбер и високи пустинни брегове в далечината. Накрая все пак съзрял под унилите дървеса край буйния поток ниска зелена могила и чул шум, който идел откъм дълбоката дупка в могилата — сякаш някой точел острие с брус.

„Аха! — казал си Гавейн. — Сигурно това е Зеленият параклис. — Изглежда, тук си казва молитвите самият дявол, затова е и зелен. Параклис на злощастieto. А отвътре се чува как рицарят, който ще ме порази днес, точи оръжието си. Колко жалко, че ще трябва да загина от неговата ръка в това прокълнато място... Все пак обаче ще продължа смело напред, защото така повелява дългът ми!“

Гавейн скочил от коня, отишъл до потока и извикал:

— Чака ли някой тук на определената ми среща? Аз съм Гавейн! Дойдох в Зеления параклис, както се заклек!

— Имай търпение! — чул мощен глас от дълбоката дупка в могилата. — Щом си наостря оръжието, ще получиш това, което ти обещах!

След малко Зеления рицар се появил с лъскава нова брадва в ръка. Видът му, както и преди, бил страшен: зелено лице, зелена коса... Той слязъл до брега и прескочил широкия поток.

— Добре дошъл, Гавейн! — прогърмвял гласът му. — Сега ще ти върна удара, който ти ми нанесе в Камелот, и никой няма да ни попречи в тази затънтена долина. Сваляй шлема и се пригответи да получиш удара!

Гавейн го послушал и склонил глава, за да подложи голия си врат.

— Хайде, удряй! — казал тихо той на Зеления рицар. — Така ще стоя и няма да сторя нищо, с което да ти попреча!

Зеления рицар завъртял брадвата толкова бързо, че тя изсвистяла, и се пригответил да нанесе страхотен удар с наточеното и острие. Колкото и да се владеел, Гавейн потръпнал, като чул този звук.

— Хм! — изръмжал Зеления рицар, дръпнал брадвата и се облегал на дръжката ѝ. — Ти не може да си храбрецът Гавейн, след като се боиш дори от свистенето на брадвата! Когато ми отрязва главата в двора на крал Артур, аз изобщо не трепнах!

— Случи ми се веднъж, но няма да се повтори дори когато на земята падне моята глава, която не бих могъл да сложа на раменете си,

за разлика от тебе. Хайде, удряй бързо, вече няма да те бавя! — казал Гавейн.

— Дръж се тогава! — извикал Зеления рицар и отново завъртял брадвата. Замахнал, но пак спрял, преди наточеното острие да се оплиска с кръв. Гавейн обаче не се помръднал, бил като от камък. — Ето че храбростта ти се възвърна! — извикал Зеления рицар. — Сега смело мога да посека един смел човек! Дръпни си малко по-надолу качулката, за да те ударя с все сила!

— Удряй вече! — подканил го Гавейн. — Защо си толкова бърбърив? Или те е страх да убиеш беззащитен човек?

— Ето ти тогава обещания удар! — извикал Зеления рицар и за трети път завъртял брадвата и замахнал. И сега наистина ударил младия рицар, обаче се премерил толкова внимателно, че острието докоснало врата на Гавейн и разсякло само кожата.

Ала щом Гавейн усетил раната и кръвта, която се стичала по раменете му, той мигом отскочил встрани, сложил си шлема, вдигнал щита и казал на Зеления рицар:

— Вече понесох уговорения удар и ако ме удариш отново, това ще бъде въвн от уговорката ни, затова имам право да се защищавам. Удар за удар!

Зеления рицар стоял облегнат на брадвата си. — Гавейн — казал той с глас, от който напълно била изчезнала кръвожадността, — ти наистина понесе удара, а друг от мене няма да получиш. Освобождавам те от всичките си притезания. Стига да искаш, можех да те ударя по-жестоко и да ти отрежа главата така, както ти отреза моята. Първите два удара, които не ти нанесох, бяха за обещанията, които ти изпълни: за едната и за двете целувки, които получи от жена ми в замъка и за които искрено ми разказа. На третия път ти ме измами, ето защо те нараних: ти ми върна трите целувки, но не и зелената панделка. О, аз добре зная какво се е случило между тебе и жена ми, защото тя те прелъстяваше по моя молба. Гавейн, според мене ти си най-благородният и най-почтеният рицар в целия свят. Ако се беше поддал на изкушението и беше посрамил рицарската чест, главата ти сега щеше да лежи в краката ми. Що се отнася до панделката, ти я скри, за да спасиш живота си, а това е дребен грях и аз ти го прощавам!

— Срам ме е — казал Гавейн, като му подал зелената панделка. — От страх и ненаситност измених на рицарската си дума. Отрежи главата ми, рицарю, защото наистина не съм достоен за Кръглата маса!

— Стига вече! — извикал Зеления рицар, весело се разсмял и тогава Гавейн познал в него господаря на замъка. — Ти изтърпя своето наказание, вече ти дадох прошката си и напълно те освободих от клетвата. Задръж и пази зелената панделка за спомен от това изпитание. Да отидем в моя замък и да приключим весело празника!

— Трябва да се връщам в Камелот — казал Гавейн. — Не бива да се бавя повече. Но кажи ми, благородни сър, каква е тази магия? Кой си ти, зелени коннико, та не умираш, когато си обезглавен? Как така живееш като благороден рицар в хубав замък, а същевременно се сражаваш с брадва като Зеления рицар от Зеления параклис?

— Името ми е сър Бърнлак, Езерния рицар — бил отговорът. — А магията направи Нимю, Езерната господарка, любимата на Мерлин. Тя ме изпрати в Камелот да поставя на изпитание достойнствата на Логрия и славата, с която са известни храбрите рицари на Кръглата маса.

След това двамата рицари се прегърнали и се разделили, като се благословили взаимно. Гавейн устремно препуснал през Уирълския лес и след още много приключения стигнал до Камелот, където го приветствувал крал Артур. Кралят много се възхитил на разказа му и с почести го поканил да седне на Кръглата маса. От всички рицари, сядали някога около нея, малко били толкова достойни, колкото Гавейн.

2.

ПЪРВИЯТ ПОДВИГ НА СЪР ЛАНСЕЛОТ

В деня преди Петдесетница, една година след като Мерлин направил Кръглата маса, крал Артур и част от рицарите му тръгнаха призори от Камелот, за да отидат на лов в гората. Преди да се отдалечат много, на пътя си срещнали ранен рицар, носен от четирима оръженосци. Рицарят стенел като човек, измъчван от силна болка, и когато се обърнал в носилката, всички видели счупеното острие на меч, което стърчало от грозната рана в главата му.

— Кажи ми — попитал го крал Артур — по каква причина лежиш на тази носилка? Знахар ли търсиш, или свещеник?

— Сър — изстенал рицарят, — не търся нито единия, нито другия. Трябва да отида в двора на крал Артур, защото само там могат да ме излекуват от лютата рана. Там ще намеря най-големия рицар в цяла Логрия. Ще си проличи кой е по първия му рицарски подвиг: само когато докосне с ръка раната ми, тя ще зарасне, а и желязото от нея ще излезе. Такъв ще бъде и последният подвиг, който той ще извърши след много години, преди нощта да се спусне над Логрия. Тези предсказания научих от лейди Нимю от Авалон.

Тогава Артур накарал всеки от рицарите поред да опита да излекува раната, но никой не сполучил, дори и Гавейн, най-големият рицар от двора.

— Утре е Петдесетница — казал крал Артур, — а на този ден всички Рицари на Кръглата маса ще се съберат, както са се заклели. Тогава ще потърсим този рицар, макар че през ум не ми минава кой може да е той, щом не е племенникът ми, достойният Гавейн.

После оръженосците занесли ранения рицар в голямата зала на Камелот, където се грижели за него цял ден, докато Артур ловувал в гората.

А на сутринта всички рицари се събрали на празненството и всеки заел мястото си около Кръглата маса, но някои места останали празни — имало рицари, които загинали в бой през изминалата година.

След като новодошлите разказали какви подвизи са извършили през това време и отново се заклели да бъдат верни на възвишените рицарски добродетели, всеки от тях докоснал с ръка ранения в носилката, но не станало нищо.

— Чудо на чудесата! — възкликнал крал Артур. — А ми се струва, че преди да свърши днешното угощение, ще видим още по-голямо чудо!

Тъкмо изрекъл тези думи и отвън изсвирила тръба и в залата влязла на кон Нимю, господарката на Авалонското, езеро — тази, която изпратила Мерлин на дългата му почивка. Зад нея пристъпвали трима много красиви наглед младежи — оръженосци в бели дрехи. Първият от тях бил толкова прекрасен — златокос, широкоплещест и с открито лице, — че всички го гледали онемели, а кралица Гуиневир въздъхнала и от учудване руменината се оттеглила от страните ѝ.

— Идвам при тебе, кралю господарю — казала лейди Нимю, — за да ти доведе моя храненик, сина на крал Пант Гуинедски. С това ще изпълня последната повеля на Мерлин, защото преди да влезе жив под земята, той намери този младеж и му нареди да дойде в твоя двор на Петдесетница, за да те помоли да го посветиш във високия орден на рицарството. Господарю Артур, това е Ланселот, по прозвище Езерни, защото живя много години при мене във вълшебната страна, докато подлият крал Риенс върлуваше из гуинедските земи. Мерлин ти е споменавал неговото име. Погледни! Същото това име се появява изписано със златни букви там, където няма рицар, отдясно на Пагубното място!

Тогава крал Артур станал и тръгнал през залата и като изтеглил меча си Екскалибур, опрял го на рамото на коленичилиия Ланселот и му известил, че като стане, вече ще бъде рицар. И понеже около Кръглата маса имало още три празни места на рицари, които били загинали, крал Артур направил рицари и другите двама оръженосци, които дошли с Ланселот — млечния му брат Ектор и братовчед му Лионел.

През цялото това време раненият рицар лежал на носилката си близо до огъня. А щом се върнал на мястото си, лейди Нимю завела Ланселот до огнището. Тогава Ланселот протегнал ръка и много внимателно хванал счупеното острие. А когато го изтеглил, раната се затворила и рицарят престанал да усеща каквато и да е болка, при което му било дадено последното празно място около Кръглата /маса.

Сетне лейди Нимю ниско се поклонила на крал Артур, целунала много нежно сър Ланселот по челото и с бързи крачки напуснала залата. Някои от по-старите рицари обаче смятали, че не е редно момчето Ланселот да получава толкова почести и да сяда до Пагубното място, след като не е извършило подвиг, нито е изпълнило кралска заръка. Те шепнешком си приказвали неприятни неща за Ланселот, Ектор и Лионел.

Ала крал Артур, както и кралица Гуиневир, обръщали изключително много внимание на сър Ланселот и веднага повярвали, че той наистина е несравнимият рицар, за когото говорел Мерлин. Те обаче не знаели, че един друг новопосветен в рицарството младеж — Мордред, синът на кралицата Фея Моргана, — който също седял в този ден около Кръглата маса, ще стане Камланския предател в онзи все още отдалечен от тях час, когато мракът отново щял да забули Логрия.

А Ланселот, макар че сякаш не чувал нелюбезните неща, които говорили за него някои от рицарите около Мордред, усещал недоволството им и се натъжил. Затова, когато се събудил рано на следващата сутрин, той станал и повикал при себе си братовчед си Лионел.

— Пригответи се, мили братовчедо — казал му той, — защото днес ще тръгнем на първия си рицарски поход. Можеш да не се съмняваш, че ще преживеем достатъчно приключения, преди да се върнем обратно в Камелот.

В пълно бойно снаряжение те потеглили през гората. Ту се скривали в сянка, ту излизали на светло и били толкова хубави, че едва ли е имало по-хубави рицари на света. Все по-високо и по-високо се издигало слънцето, все по-силно парели лъчите му, докато на Ланселот така му се приспало, че накрая помолил Лионел да спрат и да си починат.

— Погледни — казал му след малко Лионел, — ей там до гъсталака расте хубава ябълка. И ние, и конете можем да си отдъхнем под сянката ѝ.

— Тъкмо навреме — казал Ланселот, — защото, да си кажа правичката, години наред не съм усещал такава умора!

Те вързали конете си за дърветата и докато Лионел стоял на стража, да не би да ги нападнат разбойници, Ланселот легнал на

земята, сложил шлема под главата си наместо възглавница и дълбоко заспал.

Денят бил много горещ и тих и Лионел започнал да клюма, както стоял подпрян на меча си, но изведнъж чул дрънчене на доспехи и видял недалече в полето трима рицари, които препускали като вятър, преследвани от четвърти, доста силен и мощен рицар. Докато Лионел гледал, силният рицар настигнал първо един, после втори от враговете си, докато накрая не повалил всички на студената земя. После слязъл от коня си, метнал всеки напреки на седлото на собствения му кон, завързал го с юздите, отново яхнал коня си и препуснал, като подкарал пред себе си трите коня с позорния им товар.

Когато сър Лионел видял това, той си помислил: „Ето начин да се прославя!“ И без да събужда сър Ланселот, яхнал коня и препуснал в галоп подире им. Много скоро настигнал силния рицар и го помолил да се обърне и да се защитава или незабавно да освободи тримата мъже, които така позорно бил вързал. Тогава силният рицар обърнал коня, вдигнал копието си и връхлетял върху Лионел толкова светкавично, че съборил и него, и коня му на земята. След това слязъл, вързал ръцете и краката на Лионел, метнал го върху коня му, точно както бил направил с другите трима, и отново препуснал след конете.

През това време в Камелот сър Ектор Крайбрежни забелязал отсъствието на млечния си брат Ланселот и на братовчед си Лионел и като решил, че те са тръгнали да търсят приключения, също се стегнал за път и препуснал през гората.

Дълго време яздил, но нямало и следа от тях. Накрая, като срещнал един старец, който бил лесничей, Ектор спрял и го попитал:

— Добри ми човече, знаеш ли наблизко някое място, накъдето може да са тръгнали рицари, за да търсят приключения?

— Зная, рицарю, как да не зная — отвърнал старецът. — На не повече от миля в укрепен замък до брода на реката живее сър Таркуин. Над брода расте голям дъб, а на клоните му са окачени щитовете на много достойни рицари, които сър Таркуин е победил и е хвърлил в дълбока тъмница. Там е окачена и една голяма медна купа. Удари по нея с дръжката на копието си и сър Таркуин ще излезе, за да се бие с теб.

— Хиляди благодарности — казал учтиво Ектор и забил шпори в коня си.

Скоро той стигнал до замъка край брода и там на едно високо дърво наистина били закачени пъстър куп щитове, сред които Ектор разпознал щита на братовчед си Лионел. Тогава, обзет от ярост, Ектор взел да удря по медната купа, докато тя закънтяла като голяма камбана, а той обърнал коня и го завел на брода да го напои.

— Излез от водата и ела да се бием! — чул той зад гърба си силен глас. Като се обърнал бързо, Ектор видял огромен рицар с вдигнато копие, който го чакал.

Обзет от силен гняв, Ектор изскочил от водата и нападнал рицаря толкова устремно, че врагът му се завъртял два пъти заедно с коня.

— Добре сторено! — прогърмал гласът на Таркуин. — Удари ме както удря храбър рицар и сърцето ми се изпълни с радост!

Казал това и връхлетял върху Ектор, улучил го под дясната мишница, вдигнал го като перце от седлото с върха на копието си и го отнесъл в замъка, където го хвърлил на земята.

— Ще ти пощадя живота — казал Таркуин, — защото много те бива в боя!

След това смъкнал ризницата от Ектор и го пратил в дълбоката тъмница при другите рицари.

— Горко ни! — възкликнал тъжно Ектор, когато видял, че и Лионел е затворен вътре. — Как се случи това с тебе? А къде е Ланселот? Само той би могъл да ни спаси, защото единствено той е достатъчно силен, за да се сражава с Таркуин и да му надвие!

— Оставих го заспал под едно дърво... — отвърнал тъжно Лионел.

Сър Ланселот все така кротко и сладко спял под дървото, без дори да подозира какво се е случило с братовчед му и с брат му. Но когато превалило пладне, появили се четири кралици, яхнали снежнобели мулета, а четирима рицари, забили върховете на копията си в четирите края на покривало от зелена коприна, го държали над главите на дамите, за да ги пазят от силното слънце.

Както си яздели, те чули цвиленето на боен кон и като се огледали, видели, че конят е вързан за храстите, а близо до него под голямата ябълка спи рицар, напълно въоръжен, само че без шлем на главата.

Те тихо се приближили, за да го разгледат. Рицарят бил толкова красив, че и четирите кралици мигновено се влюбили.

— Хайде да не се караме за него — казала едната от тях, която била Фея Моргана, коварната сестра на крал Артур. — Аз ще го омагьосам, за да спи непробудно седем часа. Така ще можем да го отнесем в замъка ми, а когато се събуди, сам ще избере коя от нас да бъде негова любима, иначе го чака страшна смърт в моите тъмници!

И тя направила магия на Ланселот. А когато той отворил очи, открил, че лежи в студена каменна килия, където една хубава девойка му слагала вечерята.

— Е, рицарю, как се чувствуваш? — попитала го тя.

— Не много добре — отвърнал Ланселот. — Струва ми се, че подло са ме омагьосали и са ме хвърлили в мрачен затвор!

— Мисли си каквото искаш — рекла девойката. — Утре ще поговорим повече, сега няма време за приказки.

А тя бързо си тръгнала, обзета от жал, че толкова достоен рицар е станал жертва на нейната господарка, злата кралица.

На следващата сутрин завели Ланселот при четирите кралици и Фея Моргана му казала:

— Ние много добре знаем, че ти си Ланселот Езерни, рицарят на крал Артур, и че лейди Нимю, Езерната господарка, те е отгледала в Авалон, за да станеш най-големият рицар в Логрия и най-достойният на земята. Много добре знаем също, че единствената дама, на която служиш, е кралица Гуиневир, но сега, независимо че така е предопределено от съдбата, тя ще те изгуби, а и ти ще я изгубиш или ще изгубиш живота си. Защото няма да си тръгнеш жив от този замък, ако не избереш някоя от нас да бъде дама на твоето сърце и твоя любима.

— Трудна задача наистина — замислил се Ланселот. — Или да умра, или да взема някоя от вас за своя любима... При все това изборът е лесен: по-скоро ще умра, отколкото да посрамя честта си и да изменя на рицарската си клетва. Не искам никоя от вас, защото вие сте коварни магьосници! Колкото до лейди Гуиневир, мога да потвърдя в сражение с който и да е жив мъж, че тя е най-вярната съпруга на земята!

— Значи ни отказваш? — попитала Фея Моргана.

— Да, кълна се в живота си, че отказвам на всички ви! — извикал Ланселот.

Четири кралици си тръгнаха, като го заплашвали с ужасни неща, а Ланселот останал сам да скърби в студената тъмница и да се чуди каква ли жестока смърт ще му измислят те.

След известно време той чул леки стъпки по каменното стълбище. Вратата тихо се отворила и на прага застанала девойката, която разговаряла с него предишната вечер. Носела му храна и вино, оставила ги на каменната маса и както преди го попитала как се чувства.

— Повярвай ми, девойко — казал Ланселот, — че никога не съм се чувствувал толкова зле.

— Уви! — въздъхнала девойката. — Много ми е жал, че виждам да се отнасят толкова подло и жестоко към един толкова благороден рицар... Дали не бих могла да ти помогна с нещо, защото всъщност съвсем не обичам тези кралици, на които служат, пък и никакви клетви не ме обвързват с тях...

— Не искам друго, помогни ми само да избягам! — пламенно извикал сър Ланселот. — Обещавам да ти се отблагодаря както пожелаеш, стига това да не е против рицарската ми чест!

— Тогава, сър, искам да те помоля другата седмица в четвъртък да вземеш участие в голям турнир от името на баща ми крал Багдемагус. Защото там ще се бият много от рицарите на крал Артур, а на последния турнир те на три пъти го надвиха.

— Кълна се, че баща ти е забележителен рицар! — казал Ланселот. — С радост ще се бия за него!

— Тогава, сър — продължила девойката, — утре на ранина ще те изведе от този замък и ще ти дам доспехите, щита, копието и коня. После ще тръгнеш през гората и ще се срещнем в абатството, което се намира недалече. Там ще доведе и баща си.

— Ще го сторя — казал Ланселот. — Държа на рицарската си дума!

Преди изгрев девойката отново дошла при Ланселот и го превела през дванадесетте заключени врати на замъка, докато излезли навън.

— Девойко, няма да те подведа, кълна се! — казал Ланселот и потеглил в утрото. Досами седлото се вдигали бели изпарения от земята и накрая конят сякаш се носел по водите на езерото на лейди Нимю, докато се изгубил в сенките на леса. А девойката въздъхнала и

се върнала в замъка с насълзени очи, защото малко били жените, които можели да погледнат Ланселот и да не го обикнат.

Няколко дни по-късно Ланселот се срещнал с девойката и с крал Багдемагус в абатството, а в четвъртък потеглил за турнира, вдигнал прост бял щит без отличителни знаци, за да не разбере никой, че това е той.

На турнира сър Ланселот се сражавал честно, като с един удар на копието повалил сър Мадор, сър Мордред и сър Гахалантайн, но пощадил живота им, когато те се заклели да отидат при крал Артур на следващата Петдесетница и да му разкажат как са били победени от Безименния рицар.

После, без да изчака благодарностите на крал Багдемагус, Ланселот отново навлязъл в гората и препускал през деня дни наред, докато внезапно не съзрял един мощен рицар, който се сражавал със сър Гахерис, брата на Гавейн, рицар на ордена на Кръглата маса. Едрият рицар повалил Гахерис на земята, вдигнал го, метнал го напреки на седлото на коня му и потеглил, като карал ранения рицар пред себе си.

Сър Ланселот забил шпори в коня си и препуснал подир непознатия рицар, като извикал:

— Обърни коня, рицарю! Остави ранения мъж да си почине малко, докато ние премерим сили в бой! Чух да говорят, че си опозорил и озлочестил много от рицарите на Кръглата маса. Затова защитавай се!

— Аха! — зарадвал се Таркуин, защото това бил той. — Ако ти самият си рицар на Кръглата маса, толкова по-добре! Не зачитам никого от вашето братство!

— Достатъчно приказки изрече! — ядосал се Ланселот. — Дойде време за удари!

Тогава двамата вдигнали копия, отдалечили се в противоположни посоки, а после се спуснали един към друг, като пришпорили докрай конете си. Всеки ударил другия в средата на щита с такава сила, че конете им се стъписали и хвърлили ездачите си на земята, където известно време те останали да лежат зашеметени. След това се били повече от два часа с мечове, но никой не надделявал, макар че и двамата губели много кръв от многобройните си рани.

— Ти си най-могъщият рицар, когото съм срещал! — запъхтяно изрекъл Таркуин, докато двамата си поемали дъх, подпрени на мечовете. — Ценя добрия воин и от уважение към тебе ще освободя всички рицари от моята тъмница, стига ти да не си Ланселот, който уби брат ми сър Карадос от Печалната кула, защото съм се заклел да отмъстя за смъртта му!

— В тази кула обитаваше повече зло, отколкото съм виждал през целия си живот! — казал Ланселот. — Заслужено убих малодушния сър Карадос, какъвто и да ти е той!

— А! — извикал Таркуин. — Значи ти наистина си Ланселот! Най-много от всичко на света мечтаех да се срещнем! Сега няма да спрем, докато единият от нас не падне мъртъв!

И те подновили боя, докато накрая Ланселот не отсякъл главата на Таркуин.

— Да тръгваме! — казал Ланселот на Гахерис и двамата ранени рицари потеглили към замъка на Таркуин, край който били окачени щитовете на Ектор, Лионел, както и на Кей, Мархаус и на много други рицари на Кръглата маса.

После, докато Ланселот миел раните си в потока, Гахерис отишъл в замъка, повалил на земята пазача, взел ключовете му, отворил вратата на тъмницата и освободил затворниците.

Като видели, че е ранен, всички те си помислили, че той се е бил с Таркуин и го е победил.

— Не е така, благородни господа — казал Гахерис. — Освободи ви Ланселот Езерни, той се сражава и уби Таркуин, когото никой друг не може да надвие. Сър Ланселот ви моли догодина на Петдесетница непременно да отидете в двора на крал Артур, където той ще се срещне с вас, ако желаете да разговаряте. Също така моли Лионел и Ектор да бъдат там на този ден, в който крал Артур прави голямото си празненство.

— Ще го сторим! — казали рицарите.

— Ние обаче още сега ще тръгнем да търсим сър Ланселот — обадили се Лионел и Ектор.

— И аз идвам с вас — казал сър Кей. — Ще го моля да ми прости за лошите думи, които казах за него, когато крал Артур го направи рицар.

Междувременно сър Ланселот се измил от кръвта и напоил при брода коня, който Гахерис му бил дал. Като видял, че раните му нито са твърде дълбоки, нито го болят толкова, колкото предполагал, той не отишъл в Таркуинския замък, където го чакали рицарите, а отново препуснал през леса, за да търси нови подвизи.

Яздел така седмици наред и навлизал все по-навътре и по-навътре в лесовете, които покривали в тези времена толкова много от британската земя. Много девойки спасил той от ръцете на злосторници, много рицари надвил в бой. Точното му копие и големият меч, които размахвал в силната си десница, поваляли дори великани.

Тук няма място да разкажем за всички приключения, които преживял той. Между най-необикновените от тях обаче било приключението, което му се случило малко преди завръщането му в Камелот за празника Петдесетница, една година след като бил провъзгласен за рицар.

Точно когато препускал през един гъсталак, по-див и побезлюден от всички познати му дотогава места, изведнъж под сенчестите храсти изскочила бяла хрътка, която сякаш тичала по диря, пък и дирята си личала — големи капки засъхнала кръв. Тогава Ланселот пришпорил коня подир хрътката, която непрекъснато се озъртала назад да види дали той я следва. Дълго време пътят им вървял през мочурища, докато накрая минали по един мост и стигнали до някакво имение със стара господарска къща, чиито порутени стени, наполовина скрити от бръшлян, се спускали към обраслия с бурени ров.

Хрътката се втурнала в приемната зала и Ланселот видял, че там лежи мъртъв рицар — хрътката отишла при него и започнала да ближе раните му, като жално виела. Тогава се появила една дама, която плачела и кършела ръце. Тя казала на Ланселот:

— О, каква мъка си ми причинил ти!

— Лейди — оправдал се той, — не съм сторил никакво зло на този рицар. Просто следвах до тук хрътката, която вървеше по кървавата диря. Затова не ме укорявай!

— Повярвай ми, сър — казала дамата, — не мисля, че ти си убил съпруга ми. Този, който го е направил, лежи с люта рана, която аз ще се погрижа никога да не заздравее!

След тези думи тя се разридала и започнала да нарежда ужасни клетви за рицаря, който убил съпруга ѝ сър Гилбърт.

— Дано бог те утеши някак — казал сър Ланселот и натъжен потеглил по пътя си. Не се бил отдалечил много обаче, когато срещнал една девойка, която го познала по герба върху щита и веднага го приветствувала:

— Добра среща, Ланселот Езерни, най-храбър сред храбрите! Моля те да проявиш благородство и да помогнеш на брат ми, повален от люта рана, от която кръвта тече, без да спира. Днес той се сражава с рицаря Гилбърт и го срази в честен и открит бой, но съпругата на Гилбърт е проклета магьосница и тя направи такова заклинание, че раната никога да не заздравее... Но аз срещнах лейди Нимю, която бродеше из гората, и тя ми каза, че раната на брат ми ще се затвори само ако намеря човек, който без страх да влезе в Опасния параклис и да донесе оттам меч и късче от платното, с което е покрит раненият рицар, подслонен там.

— Това е изумително! — възкликнал Ланселот. — Но я ми кажи, кой е брат ти?

— Нарича се Мелиот, сър — отвърнала тя, — и е верен рицар на Логрия.

— Двойно повече ми е жал за него — казал Ланселот, — щом е мой другар от Кръглата маса. Готов съм да му помогна и ще направя всичко, което ми е по силите!

Тогава девойката каза:

— Сър, следвай тази пътека и тя ще те отведе до Опасния параклис, а аз ще те чакам тук до твоето завръщане... Не се ли завърнеш, значи на земята не е останал рицар, който да извърши този подвиг.

Ланселот тръгнал по пътеката и не след дълго стигнал до една полянка, където видял необикновен и усамотен параклис. Тогава вързал коня си за едно дърво и влязъл в двора. В отдалечения му край забелязал множество чудесни щитове, окачени наопаки. Изведнъж тридесет яки рицари в черни доспехи застанали зад щитовете. Били с една стъпка по-високи от който и да е простосмъртен, скърцали със зъби и мятали страшни погледи на сър Ланселот.

После, макар че бил обзет от силен страх, Ланселот изтеглил меча си, прикрил се с щита и се хвърлил в средата им. Те обаче се

пръснали встрани, без да кажат нито дума и без да го нападат. Тогава Ланселот придобил смелост и влязъл в параклиса. Вътре горял само един мъждив светилник, който хвърлял причудливи сенки под ниските каменни сводове, но Ланселот забелязал тяло на човек, положено върху каменна плоча и покрито с копринено платно.

Като склонил глава почитателно, сър Ланселот отрязал късче от платното. Тукатси подът се раздвижил, сякаш земетресение разлюляло параклиса, и светилникът се заклатил така, че веригата, на която бил закачен, жалостиво изскърцала, докато накрая и сенките започнали да се местят, като че искали да сграбчат Ланселот.

За миг сър Ланселот коленичил, обзет от страх, и тогава съзрял красив меч редом с умрелия рицар. Грабнал го бързо и излязъл навън. Тогава всичките черни рицари заговорили глухо в един глас, без да си движат устните:

— Рицарю Ланселот! Остави този меч, иначе ще умреш от ужасна смърт!

— Все едно дали ще живея, или ще умра — извикал Ланселот, — няма да се подчиня на никакви приказки. Затова, ако смеете, излезте насреща ми!

Но никой не вдигнал ръка срещу него и той извървял благополучно пътеката през двора до покритата със свод порта, където стояла непозната девойка.

— Рицарю! — извикала тя. — Остави меча, преди, да излезеш, иначе ще умреш заради него!

— С каквото и да ме заплашват, няма да го оставя! — отвърнал той.

— Право казваш — рекла девойката, — защото, ако го оставиш, кракът ти никога вече няма да стъпи в двора на крал Артур!

— Значи ще бъда глупак, ако не продължа! — възкликнал Ланселот.

— Само че, любезни рицарю, трябва да ме целунеш веднъж, преди да си тръгнеш! — помолила го девойката.

— Не, невъзможно е — възпротивил се той. — Това ще бъде греховна целувка!

— Горко ми! — разридала се девойката. — Всичкият ми труд отиде напразно! Ако ме беше целунал, щеше да паднеш мъртъв на земята. Нарочно направих този Опасен параклис с магия, за да хвана в

клопка тримата най-достойни рицари на Логрия: сър Гавейн, тебе и сър Персивал, който още не се е родил. Защото аз съм Алуис Магьосницата, приятелка на Фея Моргана!

— Дано се спася от тайното ти изкуство! — извикал сър Ланселот и се прекръстил. А когато вдигнал очи, Алуис Магьосницата била изчезнала.

Тогава Ланселот отвързал коня си и бързо препуснал по пътеката, докато намерил сестрата на Мелиот, а когато го видяла, тя плеснала с ръце и се разплакала от радост.

Те веднага отишли в близкия замък, където лежал Мелиот и го заварили блед като смъртник, а живителната кръв все така струяла от раната му. Ланселот коленичил до него, докоснал раната с меч и я превързал с парчето коприна. Сър Мелиот тутакси станал здрав и читав.

След това Ланселот останал при Мелиот и сестра му много дни, за да си отдъхне в замъка им. Една сутрин обаче той казал:

Вече трябва да тръгвам за двора на крал Артур в Камелот, защото приближава празникът Петдесетница. Там, ако даде господ, можете да ме намерите.

После бързо препуснал в леса, а лъчите на пролетното слънце, които падали като златен дъжд през раззеления листак, се отразявали като в огледало в излъсканите му доспехи. Ала преди да стигне в Камелот, случили му се още прекеждия.

Както един ден препускал към Камелот през приятните открити местности, само тук-таме обрасли с гори, Ланселот видял дама, която стояла под вековен дъб и плачела.

— О, Ланселот, цвят на рицарството! — извикала тя. — Ти ще ми помогнеш! Виж, високо в короната на дървото е соколът на господаря ми, оплел се е в златните върви, с които са вързани краката му. Както го държах, той ми се изплъзна, а господарят ми е човек със суров нрав и положително ще ми отсече главата, задето съм изгубила сокола му.

— Е, прекрасна лейди — казал Ланселот, — след като знаеш името ми и ме молиш в съответствие с рицарските клетви да ти помогна, ще направя каквото мога. Дървото обаче е твърде високо и по него има много изсъхнали клони...

Като казал това, с помощта на дамата Ланселот свалил доспехите си и останал само по риза и панталони, се покатерил на дървото и накрая стигнал до сокола. Оправил внимателно вървите, вързал ги за един изгнил клон и хвърлил сокола от дървото така, че птицата разперила крила и благополучно стигнала до земята, където дамата я уловила.

След това Ланселот започнал да слиза, но преди да успее да го стори, от една шатра недалече изскочил с коня си едър рицар с изтеглен меч в ръка.

— Аха, сър Ланселот ли е това?! — извикал той. — Пипнах те точно както си мечтаех и сега ще те заколя!

— О, лейди, защо ме предаде? — натъжил се Ланселот.

— Тя постъпи както ѝ бях заповядал — казал рицарят. — Лейди Алуис нареди да ти приготвя тази клопка! А сега слизай долу, за да те убия!

— Какъв страшен позор ще е за тебе, така въоръжен, да убиеш човек, който е и без доспехи, и без меч! — възмутил се Ланселот.

— Подобни думи няма да те спасят! — изръмжал рицарят.

— Поне ми подай меча — казал Ланселот, — за да умра с меч в ръката!

— Ами, не съм толкова глупав, та да ти го давам! — изсмял се рицарят. — Стига да зависи от мене, няма да получиш никакво оръжие!

Тогава Ланселот истински се уплашил, че е ударил часът му, но въпреки това не искал да се остави да бъде заклан като добитък, но и не направил опит да скочи от дървото и да избяга, което щяло да бъде лесно без тежките доспехи. След малко той се огледал и видял изсъхнал клон, дебел колкото цепеница. Отчупил го и изведнъж скочил долу, изплъзнал се за миг на рицаря, а после храбро се изправил пред него. Рицарят нетърпеливо замахнал с меча, но Ланселот отклонил удара с дебелия тояга и като я завъртял, така го цапардосал по шлема, че му счупил главата. После грабнал меча си и я отрязал.

— Горко ми! — извикала дамата. — Защо уби съпруга ми?

— Вината не е моя — мрачно отвърнал Ланселот. — Вие се бяхте разбрали подло да ме убие, а сега коварството ви се стовари на собствените ви глави!

След това Ланселот си сложил ризницата и тръгнал на път. Малко преди полунощ стигнал до един замък, където го приели добре и го настанили да преспи в удобно легло. Ала преди изгрев слънце той се събудил, защото чул някой да чука на портата. Надникнал от прозореца и видял, че това е сър Кей, преследван от трима рицари.

„Трябва да изляза и да помогна на Кей — казал си Ланселот, — защото иначе тримата рицари ще го убият!“

След това си сложил доспехите и се спуснал през прозореца по постелката, която завързал за него.

— Насам! — извикал той на тримата рицари, като се хвърлил към тях. Само седем пъти замахнал с меча и тримата били повалени на земята.

— Рицарю! — викнали те. — Признаваме се за победени, защото ти си ненадминат воин!

— Признайте се за победени от сър Кей — казал им Ланселот — или ще ви убия заради вашето притворство! — А когато те обещали да го сторят, макар и неохотно, защото Кей не го бивало да се бие, Ланселот продължил: — А сега бързо вървете в Камелот, явете се пред крал Артур на Петдесетница и му кажете, че ви изпраща сър Кей!

Когато те потеглили, Ланселот завел Кей в замъка и го поканил в стаята си. Там, на светлината на свещта, Кей го познал и коленичил пред него, за да му благодари, че му е спасил живота.

— Недей — прекъснал го Ланселот, — аз просто изпълнявах рицарския си дълг. Ела сега да си поемеш дъх, защото си изтощен.

Сър Кей утолил глада и жаждата си, след което двамата с Ланселот заспали дълбоко в леглото. А когато умореният рицар се събудил към пладне. Ланселот бил изчезнал. Но и доспехите на Кей били изчезнали!

„Аха! — зарадвал се Кей. — Ще загазят някои от рицарите на крал Артур, защото ще помислят Ланселот за мене и ще дръзнат да се бият с него! Аз самият обаче ще облека неговите доспехи и ще пътувам необезпокояван!“

Сър Кей мислел така, защото не бил много обичан от Рицарите на Кръглата маса, и понеже имал навик да обижда по-младите с несправедливи подмятания, те му отмъщавали, като го събаряли от коня винаги, когато го срещали на път да изпълни някоя рицарска поръка — нещо, което Кей гледал да върши колкото се може по-рядко!

Този път той се завърнал в Камелот без нито един рицар да го закачи, ала Ланселот, облечен в неговите доспехи, но със собственото си копие, доста се потрудил през това време.

— Гледайте, иде надменният сър Кей! — извикал един от тримата новоположени рицари, спрели да лагеруват недалеч от замъка, където пренощувал Ланселот. — Той се смята за най-умелия рицар, колкото и често да му доказваме обратното! Нека сега обаче поред се сражаваме с него; ще поохладим малко безочието му на утрешното празненство, ако добре го поотупаме днес!

Само че Ланселот ги съборил от конете един подир друг, сякаш имал пред себе си кегли, и както те зяпнали го гледали от земята, той им заповядал на другия ден да се представят на кралица Гуиневир и да ѝ кажат, че ги изпраща сър Кей.

После Ланселот отново тръгнал на път и не след дълго срещнал брат си Ектор заедно с още трима от най-известните рицари на Кръглата маса — сър Сеграмор, сър Ивейн и самия сър Гавейн.

— Кълна се, че сега ще докажа каква е мощта на сър Кей, за която той толкова често говори! — извикал Сеграмор, вдигнал копие и препуснал към Ланселот, който сторил същото. Но Ланселот ударил Сеграмор с такава сила, че рицарят заедно с коня си се претърколил на земята:

— Я погледнете, приятели! — възкликнал Ектор. — Та това беше много мощен удар... Струва ми се, че този рицар е твърде по-едър, отколкото може да бъде сър Кей... Сега ще видим какво ще получи от мене!

И Ектор вдигнал копие, след което двамата с Ланселот се сблъскали като грохот на гръмотевица. Ланселот го преметнал през опашката на коня и го оставил да лежи на поляната.

— Кълна се, че това е прекалено силен рицар — казал Ивейн. — Сигурен съм, че е посякъл Кей, а сега язди, облечен в неговите доспехи! Няма да е лесно да изляза насреща му, но да видим какво мога да направя!

След което двамата като обезумели препуснали в галоп един срещу друг, но Ланселот улучил Ивейн, той полетял от коня и се ударил в земята с такава сила, че дълго лежал зашеметен.

— Вече ми е съвсем ясно, че ще трябва да се бия с този рицар! — казал Гавейн. Вдигнал щит, взел в ръка едно здраво копие, връхлетял

върху Ланселот и всеки от тях стоварил мощен удар в средата на противниковия щит. Копието на Гавейн обаче се натрошило, а Ланселот бил замахнал толкова силно, че конят на Гавейн не успял да се удържи на крака и се търколил на земята.

А Ланселот засмян продължил пътя си, като си рекъл: „Да поживи господ човека, направил моето копие, защото е най-доброто, което съм държал в ръка!“

— Мисля, че това беше сър Ланселот Езерни — казал Гавейн, като бавно се изправил и помогнал на другите двама рицари да станат на крака. — Бързо да вървим в Камелот, там ще научим истината!

На следващия ден, когато всички рицари на крал Артур се събрали около Кръглата маса, Ланселот влязъл, облечен в доспехите на Кей, но, разбира се, без шлем. Тогава Гавейн, Ивейн, Сеграмур и Ектор се уверили, че тъкмо той ги бил повалил с един удар на копието, и всички започнали да се смеят и да се шегуват.

Сетне Кей разказал на краля как Ланселот го е отървал от тримата рицари, които щели да го посекаат.

— И ги накара да се признаят победени от мене, а не от него — казал той, а младежите стояли там като потвърждение на думите му. — После Ланселот взе доспехите ми — продължил Кей, — а ми остави своите. Прибрах се у дома мирно и тихо, защото никой не се осмели да премери сили с мене!

После влезли онези рицари, които били хвърлени в тъмница от Таркуин, и разказали как Ланселот ги спасил. А Гахерис добавил:

— Видях цялата битка от началото до края. Таркуин е най-силният рицар, когото съм срещал!

Дошъл и Мелиот, който разказал как бил спасен от Ланселот, после и крал Багдемагус, за когото Ланселот се сражавал; дошли още много други и всеки знаел някоя история за големите подвизи и ненадминатата храброст на Ланселот.

Щастлив бил крал Артур, че има в двора си такъв рицар, а кралица Гуиневир още повече обикнала Ланселот, като чула разказите за великите му подвизи. Никой вече не обвинявал Артур, че е направил рицар от един неопитен оръженосец, защото през тази година на изпитания Ланселот си спечелил славата на най-забележителен рицар на света, на най-почитания от бедни и богати. И в кралство Логрия никога вече не се родил друг рицар като сър Ланселот Езерни.

3.

СЪР ГАРЕТ, РИЦАРЯ ОТ ГОТВАРНИЦАТА

— Сега, господарю Артур, вече можеш да седнеш на трапезата! — казал сър Гавейн на една Петдесетница, когато в Камелот се били събрали всички Рицари на Кръглата маса, но угощението не можело да започне, защото не се било случило никакво приключение, нито пък бил дошъл някой, който да разкаже необикновена история или да моли за помощ. — Да празнуваме, защото виждам, че идва един момък, облечен в прости дрехи, облегнат на раменете на двама яки слуги, а е с цяла глава по-висок от тях!

— Според тебе, Гавейн, кой може да е? — попитал крал Артур, който седял до кралицата си лейди Гуиневир.

— Не мога да кажа — отвърнал Гавейн, — но от пръв поглед ми харесва, защото не съм виждал по-хубав мъж, пък и ми се струва, че ще бъде чест за рицарите той да бъде между тях!

След малко странникът влязъл, прекосил залата, изправил се пред крал Артур и извикал:

— Господ да те поживи, най-благородни сред кралете, теб и твоето братство на Рицарите на Кръглата маса! Дойдох тук, за да помоля да изпълните три мои желания. Те не са нито неприемливи, нито такива, каквито бихте се побояли да изпълните. Първото ще кажа сега, а другите след дванадесет месеца.

— Казвай каквото искаш и ще го получиш! — обещал крал Артур, комуто също допаднал този висок русокос момък с честен поглед, и кралят веднага решил, че може да му има доверие.

— Моля, сър, през първата година да получавам ядене и пиене в твоя двор!

— Аз пък те моля да поискаш нещо по-добро от това! — казал крал Артур в отговор.

— Сър, нищо друго не желая! — повторил непознатият.

— Добре тогава — казал кралят. — Ще получаваш достатъчно ядене и пиене, не съм го отказвал досега нито на приятел, нито на враг! Моля те само да ми кажеш как ти е името.

— Предпочитам, господарю да не го разкривам, докато не му дойде времето!

— Твоя воля — съгласил се крал Артур. — И все пак много се чудя кой може да си, защото не съм виждал много младежи, прекрасни като тебе.

След това крал Артур поръчал на Кей да се грижи за непознатия и му наредил да го храни и пои така, като че посреща велик херцог или барон.

— Та той не е никакъв благородник! — рекъл презрително Кей. — Ако беше син на рицар, щеше да си поиска кон и доспехи, а не ядене и пиене. Ловя се на бас, че е син на прост селяк, комуто не подобава да общува с рицари. Е, ще му дам място в готварницата, с толкова храна, колкото може да погълне. До една година ще стане тлъст като шопар! А след като си няма име, ще го наричам Бомен, Прекрасните ръце, защото за пръв път през живота си виждам толкова големи, толкова бели, пък и толкова мързеливи и непохватни ръце!

И така Бомен цяла година слугувал в готварницата, а Кей му се присмивал, обиждал го, правел си груби шеги с него и въобще добре се постарал да направи живота му колкото се може по-непоносим.

Бомен обаче винаги проявявал кротост и търпение. Никога не отвръщал на Кей, нито пък отказвал да извърши каквато и да е долна и недостойна задача, която Кей му възлагал. А рицарят, макар да усещал, че самият той се държи лошо, му се подигравал още повече.

Отново дошла Петдесетница и всички от Кръглата маса за пореден път се събрали в Камелот. Крал Артур обаче както винаги не искал да седне на трапезата, докато не дошъл при него един оръженосец и не му казал:

— Сър, можете да започнете пиршеството, защото иде една девойка, която е преживяла необикновени изпитания...

След малко в залата влязла девойка и коленичила пред крал Артур, като молела за неговата помощ.

— Защо ти е необходима? — попитал кралят. — Какво се е случило?

— Сестра ми лейди Лионес е в беда — отвърнала девойката. — Един коварен деспот я затвори в замъка си, като съсипа всичките ѝ земи. Името му е Червения рицар от Червените ливади.

При тези думи Бомен изведнъж застанал пред краля и рекъл:

— Господарю, благодаря ти за дванадесетте месеца, които прекарах в готварницата, където доволно ядох и пих. А сега ще ти кажа и останалите си две желанија: първо, да ми позволиш аз да изпълня молбата на тази девойка, и второ, сър Ланселот Езерни да ме придружава дотогава, докато не докажа пред него, че съм достоен за рицар, защото мечтая да бъда направен рицар единствено от сър Ланселот...

— Ще ти разреши тези неща... — започнал крал Артур, но девойката, която се казвала лейди Линет, сърдито се намесила.

— Срамота, крал Артур! Що за обида е това, да изпращаш на помощ на сестра ми някакъв мръсен слуга от готварницата си, докато тук около Кръглата маса седят сър Ланселот, сър Гавейн, сър Гахерис и сър Борс, най-добрите рицари на света, както и много други благородни храбреци!

Обзета от гняв, тя яхнала белия си кон и напуснала Камелот. А докато Бомен се приготвял, за да я последва, дошло едно джудже и му донесло огромен меч, който той препасал. Пред залата чакал силен боен кон, на който Бомен се качил и препуснал, а малко след него тръгнал и Ланселот.

Тогава Кей скочил на крака и сърдито възкликнал:

— Ще настигна момчето от готварницата и хубавичко ще го напердаша, задето върши такива работи!

— По-добре си остани у дома — посъветвал го сър Гавейн.

Но Кей не го послушал, а потеглил облечен в бойни доспехи и пришпорил коня си с все сила. Не след дълго той забелязал Бомен, който тъкмо се изравнявал с лейди Линет.

— Ей, Бомен! — извикал Кей. — Защо не си седиш в готварницата? Защо не уважаващ по-благородните от тебе? Знаеш ли кой съм аз?

— Зная много добре — отвърнал Бомен и обърнал към Кей коня си. — Ти си сър Кей, най-грубият и най-нелюбезният рицар от двора, затова се пази от мене!

Думите му така вбесили Кей, че той веднага вдигнал копието си и се спуснал към Бомен, който, макар и да бил без копие, пришпорил коня си насреща му с изтеглен меч в ръка. И точно когато копието на Кей щяло да прободне момъка както карфицата пробощда пеперуда, Бомен внезапно извъртял коня си, посрещнал копието с тъпата част на

острието и ловко забучил меча си в Кей. Кей паднал на земята тежко ранен, а Бомен взел копието и щита му и препуснал след лейди Линет. Ланселот, който яздел по петите му, метнал Кей напреки на коня му, който подгонил по посока на Камелот, за да върне там ранения рицар.

Междувременно Бомен настигнал лейди Линет, но тя съвсем не го посрещнала любезно.

— Срамота! — извикала дамата. — Защо се осмеляваш да ме следваш? Миришеш на готварница, а дрехите ти са вкоравени от мас и лой! А рицарят, когото рани или уби, получи от тебе подъл удар... Връщай се обратно ти казвам, върви си в готварницата. Добре ми е известно, че си само един мръсен слуга, когото сър Кей е нарекъл Бомен заради големите ръце! Големи, ами! Бива ги само да скубят патици и да въртят чепа на бъчвата с бира!

— Девојко — обърнал се учтиво към нея Бомен, — можеш да ми говориш каквото си искаш, но аз няма да се върна назад. Защото обещах на крал Артур да ти помогна в бедата и ще го направя, дори ако това ми струва живота!

— Ще ми помогнеш в бедата, как не! — изсмяла се Линет. — Е, скоро ще се срещнеш с такъв противник, че на драго сърце би дал всичката овнешка чорба от готварницата, за да се върнеш там здрав и читав!

— Тепърва ще видим — тихо казал Бомен и двамата потеглили в мълчание, като лейди Линет яздела малко пред него.

Не след дълго стигнали до една висока черна глогина, която растяла от едната страна на сенчеста поляна. На нея били окачени черно знаме и черен щит, а редом стоял рицар на черен кон с черни доспехи.

— Бягай бързо отгук — казала лейди Линет на Бомен. — Това е Черния рицар от Черните ливади!

— Благодаря ти за тези думи — отвърнал Бомен, но по нищо не си личало, че ще последва съвета ѝ.

— Девојко! — извикал Черния рицар. — Да не си поискала да те придружава този човек от двора на крал Артур?

— Опазил ме господ! — отвърнала тя. — Това е само един прост слуга, който върви подире ми, независимо дали го желая, или не. Моля те, рицарю, да ме отървеш от него, защото много ми досажда!

— Е, тогава ще го сваля от коня и ще го накарам да се върне пеш в Камелот... — казал Черния рицар, като грабнал черния щит и черното копие. — А конят му е хубав и ще ми върши добра работа!

— Твоя воля, прави каквото искаш с коня ми — казал Бомен. — Ела и си го вземи, ако смееш, а ако не смееш, отстрани се и ме пусни да мина по черните ти ливади!

— Чуваш ли се какво говориш?! — ядосал се Черния рицар. — Много си дързък за момче от готварницата!

— Лъжа! — извикал Бомен. — Не съм слуга, а благородник по рождение и с по-известно потекло от твоето!

След това те приготвили копията си и се сблъскали като бесни бикове. Копието на Черния рицар отскочило от щита на Бомен и не го засегнало, но копието на Бомен пронизало и щита, и доспехите на рицаря. Той паднал от коня и издъхнал.

— Засрами се, страхливи прислужнико! — извикала Линет. — Ти го уби с коварство! — И като казала това, тя бързо препуснала напред.

Бомен обаче слязъл от коня и облякъл доспехите на Черния рицар, но си запазил меча, както й щита и копието на Кей.

А Ланселот, който видял какво се случило, настигнал Бомен и му казал:

— Сър, ти постъпи като истински храбрец и аз от все сърце съм готов веднага да те направя рицар. Само че първо трябва да науча името ти, а пък аз ти обещавам да не го казвам на другите, докато решиш.

— Господарю — отвърнал Бомен, като коленичил и навел глава, — казвам се Гарет Оркнийски и съм най-малкият син на крал Лот и Артуровата сестра кралица Моргауз. Сър Гавейн е мой брат, братя са ми също Гахерис и Агравейн, но те не ме познаха, защото не са ме виждали в последните десет години.

— Радостен е днешният ден! — казал Ланселот. — Имам честта да те приема в рицарското братство! Продължавай, както си започнал, а около Кръглата маса ще те чака мястото ти. Според мене ти си между най-достоините рицари в кралство Логрия, между най-благородните и най-храбрите!

След това Ланселот развеселен се завърнал в Камелот, а Бомен, когото вече трябва да наричаме сър Гарет, се метнал на коня на Черния

рицар и препуснал след лейди Линет.

— Махай се, готварски прислужнико! — извикала тя. — Пфу! Не стой на вятъра, защото ми прилошава от миризмата на гранясала лой... Жалко, че един толкова добър рицар беше убит от нищожество като тебе! Наблизо обаче се намира друг рицар, който ще те накара да платиш за това скъпо и прескъпо, затова бягай, докато още има време!

— Мога да бъда победен или посечен — казал кротко Гарет, — но никога няма да побягна, нито ще те изоставя, преди да изпълня дълга си!

Не след дълго на пътя им внезапно изскочил рицар, облечен в зелени доспехи, със зелено копие и зелен щит.

— Моите почитания, девойко! — казал Зеления рицар от Зелените ливади. — Моят брат Черния рицар ли те придружава?

— Уви, не — отвърнала Линет. — Това е само един окаян готварски прислужник, който с измама уби твоя брат.

— Предател! — извикал Зеления рицар. — Ще платиш с живота си за това!

— Готов съм да се бия с тебе — отвърнал Гарет. — защото убих брат ти честно, в открита борба. Ако имаше някаква несправедливост, тя бе от негова страна, защото той беше в пълно бойно снаряжение, а аз имах само щит и меч.

След което двамата рицари започнали ожесточено да се сражават и копията им се натрошили. После се били с мечове и на коне, докато Гарет не повалил Зеления рицар. И на земята продължили да се бият.

— Рицарю! — извикала след малко Линет. — Защо се бавиш и не си разчистваш сметките с този прост готварски слуга? Колко жалко, че го оставяш жив толкова дълго време!

При тези думи Зеления рицар побеснял от яд и така ударил Гарет, че разполовил щита му, но Гарет захвърлил счупената половина, която все още държал, уловил меча си с две ръце и така цапардосал Зеления рицар по шлема, че той се затъркалял по земята като улучен със стрела заек и започнал да моли за милост.

— Напразно чакаш пощада — казал Гарет. — Положително ще те убия, освен ако дамата не се застъпи за тебе.

— Никога! — извикала Линет. — Не искам да ставам длъжница на един прост слуга!

— Тогава той ще умре — казал Гарет.

— Пожали ме, умолявам те! — задъхано казал Зеления рицар. — Ще ти простя за смъртта на брат си и ще ти служа вярно с петдесетте си рицари!

— Безполезно е, ако тя не ме помоли — упорствувал Гарет. — Пригответи се да умреш!

— Не го убивай, мръсни прислужнико! — извикала Линет.

— Девойко — казал Гарет, като ѝ се поклонил, — винаги с удоволствие ще изпълнявам заповедите ти. Щом желаеш, ще подаря живота на този благороден рицар. Рицарю от Зелените ливади, имам честта да те освободя. Върви в Камелот със своята дружина, закълни се да служиш вярно на крал Артур и му кажи, че те изпраща Рицаря от готварницата!

Същата вечер Зеления рицар поканил Гарет и Линет на гости в замъка си и макар че дамата продължила да сипе обидни думи в лицето на Гарет, всички други му оказвали почести.

— Срамота! — извикала лейди Линет. — Не подобава така да почитате този човек!

— Мисля, че по-скоро ще бъде срамно, ако пренебрегна с нещо този, който доказва, че е по-достоеен рицар от мене! — рекъл Зеления рицар.

— Лейди казал на следващата сутрин Гарет на Линет, докато препускали през гората, — не е любезно от твоя страна толкова да ме укоряваш и да ми се присмиваш, защото ми се струва, че досега ти служих вярно и надвих тези рицари, които според тебе щяха да ме победят. Нещо повече, каквото и да говориш, аз по никой начин няма да се разделя с тебе, преди да изпълня дълга си.

— Е — казала тя, — много скоро ти наистина ще срещнеш достоен противник. Защото сега приближаваме замъка на Синия рицар от Сините ливади, а единствено сър Ланселот, сър Гавейн, сър Борс или самият крал Артур могат да му излязат насреща. Съмнявам се, че дори и те биха могли да спасят сестра ми лейди Лионес, защото Червения рицар от Червените ливади, който я е обсадил, е най-силният човек на света, а тайната на неговата мощ се крие в магия, направена от Фея Моргана.

— Колкото по-силни са враговете ми, толкова по-голяма ще е славата ми, ако им надделея! — казал Гарет.

След това те излезли от гората и стигнали до една голяма моравя, покрита с килим от сини великденчета. Там имало опънати много шатри от синя коприна, а край тях се движели рицари и дами, облечени в сини дрехи. Насред моравата растяла висока черница, от която висели множество щитове, принадлежали на рицари, посечени от Синия рицар. На един надвиснал клон бил окачен грамаден син щит, в земята до него било забито синьо копие, а за ствола на дървото бил вързан стоманеносив кон.

— Бягай, смрадливи прислужнико! — подигравателно го подканила лейди Линет. — Това е Синия рицар със стоте си юнаци!

— Тогава ще остана и ще се бия — казал Гарет. — Може би ще успея да поваля неколцина, ако идват един по един.

— Много се чудя кой си ти всъщност — казала лейди Линет, като изведнъж забравила презрителния си тон. — Положително си от благороден произход, защото не е имало дама, която да ругае и да обижда някой рицар така, както го правех аз, а ти винаги ми отвърщаше с любезност и продължи вярно да ми служиш.

— Лейди — казал замислено Гарет, — малко струва рицар, който не може да понесе тежките думи, изречени от жена. Разбира се, че ти ме ядосваше с несправедливите си обвинения, но това ме караше още по-ожесточено да се сражавам с твоите врагове. Колкото до произхода ми, аз ти служих не по-зле от един благородник, а дали съм такъв, или не, ще узнаеш след време, защото докато се разделим, ще трябва да изпълня едно още по-голямо задължение към тебе.

— Ах, прекрасни Бомен — разплакала се Линет, — прости ми за думите, които изрекох против тебе, и бягай, преди да е станало късно!

— На драго сърце ти прощавам! — казал Гарет.

— Ала няма да избягам. По-скоро ще се бия още по-яростно, за да получа в награда още по-нежни думи от тебе!

В този миг Синия рицар съзрял Гарет и се метнал на коня си, като извикал:

— Ей, ти! Рицаря с черните доспехи! Скачай от коня, целуни крака ми и се предай тутакси, иначе безжалостно ще те убия!

— Не, по-скоро ти трябва да паднеш на колене — отвърнал Гарет, — защото ще се наложи да проявя голямо милосърдие, за да пощада живота на човек, който е посякъл толкова много добри рицари!

Тогава Синия рицар облякъл сините си доспехи, пуснал забралото на синия си шлем, вдигнал синьото си копие и като гръмотевичен тътен се спуснал към Гарет, който го пресрещнал почти в карьер. Така се сблъскали, че копията и на двамата се счупили, а конете им се претърколили на земята.

Накрая Гарет улучил шлема на Синия рицар, съборил го на земята и се престорил, че се готви да го посече.

Лейди Линет обаче се помолила на Гарет да му пощади живота и Синия рицар се предал.

— Наистина ще проявя милосърдие към тебе — казал му Гарет, — защото ти се биеш много умело и ще бъде жалко да убия такъв рицар. Затова иди в Камелот, в двора на крал Артур, заедно със стоте си юнака и положи клетва да служиш на краля. Кажу, че те изпраща Рицаря от готварницата.

Същата вечер Синия рицар посрещнал много гостоприемно сър Гарет и лейди Линет в замъка си, а на сутринта ги придружил с коня си донякъде, за да им покаже пътя.

— Прекрасна девойко, къде си повела този рицар? — попитал той Линет.

— Сър — отвърнала му тя, — отиваме в Опасния замък, където е обсадена сестра ми лейди Лионес.

— Ах — въздъхнал Синия рицар, — значи ще си имате работа с Червения рицар от Червените ливади, който е най-страшният рицар на света и никога не проявява милосърдие. Коварна магия го е направила силен за седмица. Той обсади замъка отдавна и много пъти досега можеше да го превземе, но не го направи, защото замъкът е построен с магия от кралицата Фея Моргана, на която той дължи и силата си. Те се надяваха, че на този поход ще тръгне сър Ланселот, сър Гавейн или дори самият крал Артур, за да го убие Червения рицар, както, боя се, ще убие тебе.

— Всичко е воля божия — рекъл Гарет. — Все пак е възможно Червения рицар да падне от моята ръка, за да се умножи славата на Логрия... А сега ще ти кажа, но нека това не стига до ушите на никого в Камелот, преди аз да поискам: аз съм Гарет, брат на Гавейн и Гахерис, най-малкият син на Оркнийския крал и на Моргауз, сестрата на крал Артур.

Не след дълго Синия рицар ги оставил и те продължили пътя си през гъста мъгла, после по ширнала се равнина, цялата покрита с червени макове, а напред нея стоял замък, построен от червен пясъчник. Наоколо имало множество червени навеси и шатри, където се били разположили хората на Червения рицар, обсадил замъка. Сър Гарет и лейди Линет препуснали през равнината, но преди да стигнат до лагера, на пътя си видели дървото на Юда, див рошков, от което, полускрити в алените цветове, висели разлагащите се тела на множество достойни рицари, все още облечени в доспехи и със златни шпори на токовете,

— Това са онези, които дойдоха преди тебе на помощ на сестра ми — каза лейди Линет. — Червения рицар от Червените ливади надви всички до един и ги остави да умрат с тази позорна смърт без милост и без жал.

— Значи е дошло времето аз да се бия с него! — казал Гарет, обзет от мъка при вида на посечените мъже. И като откачил от дървото един голям рог, направен от слонска бивна, той го вдигнал към устата си.

— Почакай! — извикала лейди Линет. — Не тръби с този рог, докато не превали пладне, защото сега е още ранна сутрин, а се говори, че силата на Червения рицар нараства до пладне, през следобедните часове започва да отслабва, докато по залез слънце той е силен не повече от обикновен смъртен, макар и да е най-силният човек на света.

— О, какво говориш, прекрасна девойко! — казал сър Гарет. — Щях да бъда наистина недостоен, ако чаках да се бия с него, когато силата му е изчезнала!

И с тези думи той толкова силно надул рога, че звукът отекнал в червените стени на Опасния замък хората тичешком започнали да напускат навесите и шатрите. А всички в замъка се надвесили от прозорците и от крепостните стени, за да видят кой има смелостта да вика на двубой Червения рицар от Червените ливади.

— Виж, сър Гарет — внезапно възкликнала Линет, — сестра ми лейди Лионес гледа от прозореца си! А ето че и Червения рицар идва!

Гарет веднага се обърнал към замъка и се поклонил ниско на красивата дама, която се била надвесила от прозореца и му махала с ръка. А междувременно Червения рицар, облечен с червени доспехи и яхнал червеникавокафяв боен кон, препускал към него.

— Престани да гледаш тази дама, тя е моя! — изревал той на Гарет. — По-добре гледай мене, защото това ще бъде последното, което ще видиш през живота си!

Тогава двамата вдигнали копия и връхлетели един върху друг като гръмотевици. Без да се двоуми, всеки нанесъл в средата на противниковия щит такъв удар, че копията станали на пух и прах, а стрепената и юздите на конете им се скъсали като че били нишки, двете животни се строполили на земята и умрели от потреса, а двамата рицари останали да лежат зашеметени на червената ливада толкова дълго време, че хората започнали да си шушукат: „Счупили са си вратовете! Много як, изглежда, е бил непознатият, защото досега никой не е успявал дори да свали от седлото Червения рицар!“

След малко обаче двамата противници се изправили на нозе, изтеглили мечове и се хвърлили един срещу друг като свирепи лъвове. Разменяли си удари, докато на всички страни не се разхвърчали късчета отсечена броня, а кръвта им се стичала и обагряла ливадата в тъмен ръждивочервен цвят. Спрели за миг да починат, после отново се сражавали, докато по пладне Червения рицар успял да избие меч от ръката на Гарет, а после се хвърлил към момъка, за да го убие. Гарет обаче започнал да се бори с голи ръце, проснал Червения рицар на земята, смъкнал му шлема и грабнал меч, за да го посече.

— Благородни сър! — извикал падналият рицар. — Оставям се на твоето милосърдие, затова пощади живота ми, умолявам те!

— Това не може да стане — отвърнал му Гарет, — защото ти си се отнесъл възмутително с много достойни рицари, като си ги окачил на червеното дърво, а такава смърт не подобава на благородници като тях!

— Сър — казал Червения рицар, — правех всичко това само заради една дама. Тя построи с магия този замък, а аз искрено я обичах. Каза ми, че някога всичките й братя били убити от рицари на Кръглата маса, затова питаеше дълбока омраза към крал Артур и всички, които му служат. А моята любов не прие, но все пак се закле, че ще я притежавам, когато убия сто от рицарите на крал Артур и ги окача на дървото наред червената ливада.

Тогава дошла лейди Линет и помолила сър Гарет да пощади живота на Червения рицар, като му каза:

— А сега знай, рицарю, че всичко това е дело на Фея Моргана, за да донесе мъка и злочестини на Логрия. Ала големите подвизи, които ти извърши, прославиха повече от всякога Логрия, винаги някой като тебе обръща в добро злото, направено от другиго. Затова пощади този рицар, чието име е сър Айрънсайд, защото ще дойде време, когато той ще седне на почетно място на Кръглата маса.

— Стани, сър Айрънсайд — казал Гарет. — Подарявам ти живота. Иди сега обаче в двора на крал Артур заедно с цялата си дружина и служете вярно на краля. Кажете, че ви изпраща Рицаря от готварницата.

След това десет дни Гарет си почивал в шатрата на сър Айрънсайд, а когато раната му напълно заздравяла, качил се на коня, за да посети в Опасния замък лейди Лионес, която бил спасил. Какво било обаче неговото учудване, когато минал по подвижния мост и видял, че затръшват портата на замъка под носа му, решетестата преграда с дрънчене се спуснала, а лейди Лионес се надвесила от един прозорец над главата му и извикала:

— Върви си, Бомен! Върви си, Рицарю от готварницата! Когато станеш благороден рицар от благороден произход, ще получиш любовта ми, но не и сега!

Това така разярило Гарет, че без да каже нито дума, той обърнал коня си и препуснал към горския гъсталак, последван само от своето джудже.

Лейди Линет обаче отишла при сестра си и я укорила:

— Какъв срам, да се отнасяш така към рицаря, който те избави от бедите ти! Той не е такъв, какъвто изглежда, но засега не мога да ти кажа нищо за името и произхода му.

Тогава лейди Лионес извикала брат си Грингамор и му казала:

— Веднага тръгни подир рицаря, наричан Бомен Прекрасните ръце. Когато заспи, отвлечи джуджето му и го доведи тук. То положително ще знае истинското име и потеклото на господаря си.

— Сестро, ще изпълня желанието ти — подчинил се Грингамор.

Той препускал с коня си цял ден и същата вечер намерил Гарет заспал под едно дърво, подложил щита под главата си. Тогава Грингамор грабнал джуджето, което седяло край коня си малко понадалече, и като светкавица препуснал назад към замъка. Джуджето обаче се развикало:

— Господарю, господарю! Спаси ме!

Гарет се събудил от вика му и тръгнал в тъмното подир Грингамор през гори и мочурища, чак докато наближили Опасния замък, макар че съвсем не знаел къде са стигнали.

Грингамор обаче го преварил и когато Гарет в галоп влетял в двора на замъка, джуджето вече било разказало историята му.

— Подли рицарю! — извикал Гарет. — Върни джуджето ми или се кълна в рицарската си чест, че ще ти отрежа главата!

Тогава лейди Лионес излязла да го посрещне.

— Добре дошъл, сър Гарет Оркнийски! С голяма радост приветствувам в Опасния замък тебе, мой спасител и моя любов! — казала тя.

— Лейди — отвърнал ѝ Гарет, — неотдавна ти говореше съвсем друго, макар че се сражавах в твоя защита и победих Черния рицар, Зеления рицар, Синия рицар и Червения рицар. Затова, макар че на драго сърце ще пренощувам в замъка ти, ще остана само като твой гост, а не като твой любим.

Думите му ядосали лейди Лионес, но тя продължила да говори любезно и направила голямо празненство в негова чест.

Ала докато Гарет лежал в постелята си през нощта, лейди Лионес изпратила един слуга с голям меч, за да заколи рицаря. Когато обаче човекът се надвесил над него, Гарет се събудил и отклонил удара така, че мечът пробол само, бедрото му. Тогава рицарят скочил на крака, грабнал меча си и посякъл убиеца, като в яда си го накълцал на парчета.

На сутринта лейди Лионес заминала за Камелот и разказала на крал Артур как Гарет я избавил от Червения рицар. Тя помолила краля да направи голям турнир в чест на Гарет, защото много добре знаела, че нейният спасител е или мъртъв, или е получил тежка рана, която може и да не заздравее.

Линет обаче отишла при Гарет и го заварила да стене в леглото си. Тя заплакала заради недостойната постъпка на сестра си, която все още била във властта на магията, направена от кралицата Фей Моргана. Ала Линет също била донякъде веща в магическото изкуство на Авалон, където живеела Нимю, Езерната господарка. Тя се справила толкова добре, че за деня на турнира Гарет бил напълно излекуван от раната си. А после девойката му дала многоцветен вълшебен пръстен.

Доспехите на този, който си го сложел, един миг изглеждали жълти, в следващия — кафяви, след малко — черни, а после — червени и никой не можел да познае рицаря.

На турнира Гарет участвувал много пъти, като се бил поред с доста от най-храбрите рицари на Кръглата маса и ги надвил. Ала не искал да се състезава със сър Ланселот, нито с брат си Гавейн, а сър Тристан още не бил там. При все това никой рицар не се прославил толкова, колкото Гарет, чак докато дошло времето, когато сър Галахад и сър Персивал също се присъединили към братството в Камелот.

Когато турнирът приключил, крал Артур направил голямо празненство в тържествената зала, а Гарет върнал пръстена на Линет, за да си го сложи, и всички веднага познали победителя.

Тогавя Зеления рицар, Синия рицар и Червения рицар се появили със своите дружини, положили клетва пред крал Артур и му разказали как са били победени в честен бой от Рицаря от готварницата. Сърцето на крал Артур се възраждало на славата, спечелена от племенника му сър Гарет, и той го поставил да седне на почетно място на Кръглата маса. После Гарет с голяма радост се оженил за лейди Линет и те живели щастливо до края на дните си.

А лейди Лионес си тръгнала от Камелот натъжена и засрамена. Тя се отрекла от коварните магии, с които толкова дълго се била занимавала, и след години сър Гахерис, братът на Гарет, я спечелил за съпруга.

4.

СЪР ТРИСТАН И ПРЕКРАСНАТА ИЗОЛДА

Дълги години след като била създадена Кръглата маса, освен Пагубното място оставали още две празни места. Случвало се и други да бъдат празни за известно време, когато някой рицар бивал убит в отчаяна битка или при дързък подвиг, но винаги нов рицар заемал мястото му. Крал Артур обаче знаел, че не можело толкова лесно да бъдат заети истински празните места — Пагубното място, местата от двете му страни и още по едно място до всяко от тях, — защото те били предназначени за петимата най-прославени рицари в Логрия и за никого друго. Вляво и вдясно от Пагубното място седнали Гавейн и Ланселот, но на празните места до тях не можели да седнат дори сър Гарет и сър Борс.

Една Петдесетница, когато всички рицари се събрали в Камелот, крал Артур заговорил с Ланселот и Гавейн за тези две места.

— Има един рицар, за когото съм чувал да казват, че е най-достойният измежду рицарите — рекъл Гавейн, — ала той никога не е идвал в твой двор. Племенник е на крал Марк, владетеля на Корнуол, който е твой васал. Името му е Тристан Лионски.

— Срещал съм го веднъж — обадил се и Ланселот. — Сражава се с някои рицари на Кръглата маса, с Ламорак и Сеграмор, и ги победи. После и аз кръстосах копие с него и държа да знаете, че той е най-способният воин измежду рицарите.

— Наш пратеник ще отиде до Корнуол и ще го помоли да дойде в Камелот — рекъл крал Артур. — Сигурен съм, че именно за него говори Мерлин, когато каза, че един рицар ще седи с нас кратко време, но ще донесе голяма слава на Логрия... Ала ми се струва, че ни предстои приключение, без което не бихме могли да започнем празненството днес.

Защото още преди да свърши да говори, до залата долетяла приглушено тъжната нежна музика на арфа и докато слушали, мелодията се приближавала — толкова тъжна, толкова нежна и несравнима, че по лицата на много от присъстващите потекли сълзи.

После вътре влязъл менестрелът — хубав мъж, висок, широкоплещест и много благороден на вид, черноок, чернокос и излъчващ достойнство, подобаващо и на крал. При все това обаче бил облечен бедно, с такива скромни дрехи, каквито носят пътуващите менестрели. Той се поклонил на крал Артур и заел място на едно столче до вратата.

— Ела насам, добри ми менестреле — казал Артур, когато възшебството на музиката било малко позаглъхнало в сърцето му, — посвири ни отново и ни попей за славни подвизи, благородни рицари и красиви дами, защото всичко това радва сърцата ни. Откъде идеш?

— От Корнуол, благородни кралю — отвърнал менестрелът.

— Чувал ли си за Тристан Лионски?

— Чувал съм, благородни Артур, пък и често съм го виждал — казал менестрелът. — Ще ви попея за неговата съдба, тъжна и истинска история, както сами ще се уверите.

Менестрелът поел големия рог с вино, който му подали, пил за здравето на крал Артур и като седнал на столче до една голяма колона, започнал да реди своята балада. От време на време говорел, а от време на време пеел под съпровода на тъжните нежни звуци на арфата.

В тази балада се разказва за един крал и за една кралица, които живеели в Лионес. Много щастливи били те заедно, докато един ден в земята на принц Ривалин не нахлул враг, който искал да я опустоши с огън и меч. Ривалин тръгнал срещу него с цялата си войска, но бил убит в сражението и злият Морган завладял земите му. По същото време Морган започнал да търси кралицата, но тя била избягала в гората с един свой верен придворен на име Рюал. Там, в гората, кралицата се сдобила с дете, а после умряла и я погребали. Но преди да издъхне, тя подала на Рюал детето, като му казала: „Пазителю на верността, сега трябва да останеш верен на покойния си господар и на господарката си, която скоро ще го последва. Вземи сина ми и го наречи Тристан, Тъжния, защото беше роден в тъга, грижи се добре за него и го защитавай като свое дете, за да може, като му дойде времето, да отмъсти за нашата смърт и да се качи на престола на Лионес. А когато възмъжее, нека отиде и потърси помощ от брат ми крал Марк Корнуолски.“ Рюал отнесъл детето у дома и заедно с жена си го отгледали с такава грижа и любов, както не е било отглеждано нито едно сираче. А когато Тристан поотраснал, мъдрецът Къруенал го

научил на много неща: да свири на арфа, да играе шах, да си служи с меч и копие и да язди кон, а също така го завел в много чужди страни, за да изучи техните езици.

Когато Тристан се превърнал във висок момък, случило се така, че в Лионес пристигнал кораб от Норвегия. Един търговец, дошъл с него, сключил добра сделка с Рюал и му гостувал. Тристан направил на търговеца силно впечатление и той го поканил на кораба, за да играят шах. Младежът излизал победител във всяка партия, но през това време моряците тихо вдигнали котва, опънали огромните бели платна и корабът отплавал, защото търговецът възнамерявал да продаде Тристан в робство за много пари.

Излязла обаче силна буря. Девет дни и девет нощи корабът се носел, гонен от ветровете, и всички на борда се боели, че са загубени. Тогава моряците започнали да се бунтуват, като казвали, че корабът е урочасан, защото са откраднали Тристан. Търговецът се съгласил с тях и свалил Тристан на най-близкия бряг, до който минали, а това бил брегът на Корнуол. Когато Тристан стъпил на брега, бурята спряла и усмихнатото слънце отново се показало.

Скоро Тристан отишъл в двора на крал Марк в Тинтагел, но все още не знаел, че Марк е негов чичо, защото вярвал, че негов баща е Рюал. Крал Марк приел топло странника, а Тристан му служил толкова предано, че не след дълго станал най-близкият и доверен кралски съветник. Тогава пристигнал Рюал, който обикалял широкия свят, за да търси своя храненик. Когато открил Тристан в двора на крал Марк, Рюал разбрал, че това е било божия воля.

А щом Марк научил, че Тристан е негов племенник, той още повече го заобичал и двамата заживели щастливо в Тинтагел. Марк изпратил войската си, предвождана от Тристан, в Лионес и злият Морган бил убит, но макар че присъединил страната към Корнуолското кралство, Тристан сложил на престола Рюал, а той самият останал в двора на крал Марк.

Един ден, когато Тристан се връщал в кралския дворец, заварил всички натъжени и опечалени.

На мястото за почетни гости седял сър Морхолт Ирландски, дошъл от името на ирландския крал Гурман, за да иска от крал Марк, когото някога победил в битка, да му се издължи. Трябвало или тридесет младежи от благороден произход да бъдат изпратени в

Ирландия, за да станат слуги в двора, или някой рицар да излезе на двубой с Морхолт и да го убие. Никой обаче не се осмелявал да се противопостави на Морхолт, защото на света нямало по-силен рицар от него.

— Засрамете се! — извикал Тристан. — Нима са мъже тези, които продават синовете си в робство?!

— Племеннико, друг изход нямаме! — казал крал Марк.

— Можете да се биете! — извикал Тристан. — Откажете да платите данъка, обявете война на ирландския деспот Гурман или изпратете рицар, който да излезе срещу сър Морхолт и да убие този дързък самохвалко!

Никой обаче не искал да се бие срещу Морхолт, затова той презрително се изсмял на думите на младежа.

— Аз ще се бия с тебе, ирландско псе! — извикал Тристан и зашлевил Морхолт с ръкавицата си, за да няма съмнение, че е засегнал рицарската му чест.

Боят трябвало да стане на едно островче край Корнуол. Щели да се бият само с мечове и да бъдат сами, без наблюдатели. Морхолт стигнал там пръв с малка лодка и я изтеглил на брега. Тристан обаче изблъскал лодката си обратно в морето и тя се понесла по вълните.

— Какво правиш, нагли хлапако?! — изръмжал Морхолт. — Лодката ще ти потрябва, когато се наложи да бягаш от мене!

— Двама мъже дойдоха живи на този остров — отговорил му простичко Тристан, — но жив ще си тръгне само единият от тях!

При тези думи Морхолт се изсмял и изтеглил меча си. Тристан го последвал и двамата се били цял ден, като си нанесли множество тежки удари. Морхолт улучил Тристан и на бедрото на момъка зейнала дълбока рана.

— Смъртта ти приближава — злорадо възкликнал Морхолт, — защото върху меча ми има вълшебна мазило и малко са тези, които могат да излекуват рана, в която то е попаднало!

Тогава, обзет от ярост, Тристан се хвърлил върху му с вика:

— Подли и нечестни рицарю, ето моя отговор! И той разсякъл шлема на Морхолт. Острието на меча се забило дълбоко в черепа на врага му и се счупило, като едно парченце останало в раната. Смъртоносно ранен, Морхолт се строполил на земята и се признал за победен. Същата вечер ирландската му дружина го пренесла на един

кораб и тъжно отплавали за Дъблин. Там Морхолт издъхнал, колкото и да се стараела сестра му, кралица Изод, която била най-веща от жените в лекуването на рани. Тя извадила парченцето стомана и го прибрала в едно ковчеже, като се заклела да отмъсти на човека, нанесъл този удар.

А Тристан лежал тежко болен в замъка Тинтагел и никой не можел да излекува раната му. Накрая мъдреците му казали, че спасението му се намира в Ирландия, откъдето е дошла отровата, и че само кралица Изод може да му помогне.

Тристан заминал предрешен за Ирландия. Казвал, че е менестрелът Трамтрис, и толкова хубаво пеел, че хората, които го намерили, го завели в кралския двор. Гурман и Изод имали само едно дете, дъщеря, която била най-прелестната девойка в света. Казвала се Изолда и в целия свят хората я наричали Прекрасната Изолда. Красотата ѝ наистина била ненадмината — видях я със собствените си очи, а моите очи са видели чудесата на много земи. Крал Гурман много искал дъщеря му да свири на флейта, но в цяла Ирландия нямало достатъчно изкусен свирач, за да я научи. Кралят дочул за менестрела Трамтрис, когото всички възхвалявали, и изпратил да му го доведат. Донесли Трамтрис на носилка.

— Докато плавах за Ирландия, бях ранен от пирати — казал менестрелът на краля. — Пътувах с търговски кораб, натоварен със скъпи стоки. Морските разбойници го превзеха след тежка битка. Посякоха всички на борда, но мене ме пощадиха заради уменията ми да свиря на арфа. Сложиха ме в една малка лодка, дадоха ми храна и вода, а вашите поданици ме намериха, когато вълните ме носеха покрай ирландския бряг.

Тогава кралица Изод започнала да лекува Трамтрис. Раната му се затворила и той оздравявал с всеки изминал ден, докато накрая стъпил на крака. Постепенно момъкът научил Прекрасната Изолда да свири на арфа и да пее, а сърцето му било запленило от красотата ѝ. Ала Тристан поставял славата и подвизите по-високо от любовта, затова не започнал да ухажва девойката.

Цяла година живял той в Ирландия под чуждо име, а накрая потеглил с кораб за Лионес, за корнуолските брегове, и отишъл при крал Марк в Тинтагел. Крал Марк обаче бил чувал за Прекрасната Изолда и когато Тристан заговорил за девойката, сърцето на краля се възторгнало и той събрал съветниците си, като им казал:

— Крал Гурман Ирландски има само едно дете.

Няма ли да е добре и за двама ни, ако сключим траен мир и аз взема за съпруга Прекрасната Изолда?

Благородниците сметнали, че това е много мъдро хрумване.

— Но как да подхванем въпроса? — попитали те. — Гурман Ирландски и кралицата му Изод ни мразят заради смъртта на Морхолт, мразят ни и заради това, че спряхме да изпълняваме задължението си към тях. Как ще спечелиш ръката на принцеса Изолда?

Тогава Марк отвърнал:

— Нищо друго не вълнува сърцето ми. Трябва да се намери начин!

И кралят погледнал Тристан. Придворните започнали да си шушукат, защото завиждали на Тристан, че ще наследи корнуолския трон, ако кралят няма деца. Понеже Тристан знаел отношението им и искал да им докаже, че няма никакви стремежи към короната, той се изправил и заявил:

— Кралю, чичо мой, и вие, корнуолски благородници! Това начинание е твърде опасно, но аз ще се заема с него, защото вече съм бил в Ирландия, където кралица Изод ме излекува от раната, макар че се е заклела вечно да мрази Тристан Лионски и да му отмъсти.

Тристан потеглил с малък кораб, на който имало не повече от тридесет души. Доплавали до ирландския бряг късно през нощта и хвърлили котва в тих залив.

— Ако започнат да те разпитват — казал Тристан на верния си приятел Къруенал, който го придружавал, — кажи, че караме стока и че капитанът е слязъл на брега, за да сключва сделки с ирландски търговци.

По това време в Ирландия върлувал дракон — чудовище, което разкъсвало хора и опустошавало земята. Крал Гурман бил дал дума, че който убие дракона, ще се ожени за дъщеря му Прекрасната Изолда. Тристан бил чувал за това. Същата вечер слязъл на брега в пълно бойно снаряжение и тръгнал да търси леговището на дракона, което се намирало високо сред опалените канари над една опожарена долина. Призори, когато червените лъчи на изгряващото слънце косо огрели долината, подобно на кръв, която капе сред скалите, Тристан видял трима рицари, последвани от четвърти, които минали през прохода и тръгнали към драконското леговище. Тозчас чул рева на чудовището, а

сетне отекнали предсмъртните викове на хора и сред скалите се извил пъклен дим. После човекът, който следвал на разстояние тримата рицари, полетял в галоп натам, откъдето бил дошъл, като пришпорвал коня, за да препуска още по-бързо. Този човек бил сенешалът на крал Гурман — неговият управител, — страхлив рицар, който обичал да се хвали и който изобщо нямал смелост да се изправи пред дракона, а при все това непрекъснато говорел, че ходи да го търси.

Тристан бавно подкарал коня си през долината и накрая видял дракона, надвесен над един от убитите от него рицари. Чудовището било ужасно — с огромни лъскави нокти, синьо-зелени люспи и паст с остри бели зъби, която изпускала огън и дим. Тристан вдигнал копието си и нападнал изневиделица чудовището, скрит зад щита си. Като чул чаткането на копита, драконът се обърнал и зинал да захапне Тристан. Тристан се прицелил много точно, така, че копието потънало в отворената паст и пронизало чудовището близо до сърцето. Момъкът скочил към главата му, но драконът изревал от яд и болка, издишал огнена струя, с която убил коня му и тутакси се заел да го разкъсва. Ала макар стърчащата навън част от копието бързо да се овъглявала, острието му оставало дълбоко забито в жизненоважна част от тялото на чудовището и то с вой тръгнало да се скрие в една дълбока и скалиста клисура, като оставило коня изяден наполовина.

Тристан бързо го последвал и го настигнал в началото на клисурата. Там цял час се бил с дракона, като се прикривал зад скалите, за да не бъде опечен от пламъците на огнения му дъх. Неведнъж ранил чудовището, ала не успявал да го посече. Острието на копието му обаче прониквало все по-близо до сърцето на дракона и накрая звярът започнал да се търкаля, обзет от предсмъртни мъки. Тогава Тристан се втурнал, забил меча си до дръжката в тялото му и драконът издъхнал, но облял Тристан с такава струя отровен огън, че щитът на рицаря се разтопил и започнал да капе от ръката му. Самият Тристан, замаян от отровните пари, се строполил на земята.

След малко обаче успял да пропълзи до умрелия дракон, отрязал му езика и го прибрал в торбичката на пояса си. После започнал да търси път, по който да излезе от долината, но не след дълго вдишаната отрова го повалила и като изпаднал в несвяст, той заприличал на мъртвец.

Тогава притворният сенешал тихо се прокраднал в долината и видял, че и драконът, и Тристан са мъртви, защото така изглеждало. Като се усмихнал злорадо, този подъл рицар отрязал главата на дракона, завързал я за седлото на коня си и препуснал с все сила към двора на крал Гурман.

— Кралю господарю — извикал той, — погледни, убих дракона! Изпълни обещанието си и ми дай за жена дъщеря си, красивата Изолда!

Тогава Гурман бил много объркан, защото със сигурност чувствувал, че не е възможно страхливият сенешал да е убил дракона. Ала главата на чудовището била пред очите му и той не знаел как да разбере истината.

А Прекрасната Изолда, обляна в сълзи, отишла при майка си кралица Изод и казала:

— По-скоро ще умра, отколкото да се омъжа за него!

— Още не са стигнали дотам нещата — отвърнала майка ѝ. — Изобщо не вярвам, че сенешалът е посякъл дракона!

Тази нощ Изолда и майка ѝ тайно отишли в долината и намерили там мъртвия дракон — представлявал страшна гледка с отрязаната си глава на лунната светлина. Намерили и Тристан, който лежал в пълно безсъзнание.

Тогава Изолда възкликнала учудено:

— Я виж, та това е менестрелът Грамтрис, но не зная дали е жив, или мъртъв. Облечен е в рицарски доспехи, щитът му е разтопен, а мечът му е окървавен до дръжката с тъмната драконовска кръв...

Двете жени наредили Тристан да бъде пренесен тайно в двореца и кралица Изод така умело упражнила лечителското си изкуство, че не след дълго Тристан дошъл на себе си и им разказал как е убил дракона, като за потвърждение извадил прибрания в торбичката език. Тогава кралица Изод го попитала:

— Кажи ми, Грамтрис, какво те води в Ирландия и защо си отишъл да се биеш с дракона?

— Дойдох като търговец — отвърнал Тристан — и понеже чувствувах, че ние, корнуолци, не сме много обичани от ирландците, реших да заслужа вашето одобрение и да предложа мир, като посека дракона.

— Одобрението и мирът ще бъдат с тебе до сетния ти дъх — каза кралица Изод и се закле да удържи на думите си.

Дошъл денят, когато крал Гурман трябвало да изпълни обещанието си към човека, убил дракона, и сенешалът гордо се изправил пред придворните, като се хвалел колко е храбър и че Прекрасната Изолда вече е негова. Кралица Изод обаче станала и го уличила в лъжа, след което дошъл Тристан и го нарекъл страхливец и измамник.

— Аз убих дракона! — извикал сенешалът. — Погледнете главата му, отрязах я още преди да беше умрял!

— Надникнете в устата на дракона! — наредила кралицата.

Като открили, че езикът на чудовището липсва, а Тристан го извадил от своята торбичка, всички се зарадвали и взели да се подиграват на сенешала. Той обаче се вбесил от яд, нарекъл Тристан лъжец и крадец, след което го извикал на двубой, за да се отсъди кой е прав.

— Ще се срещнете след три дни! — казал кралят. Когато дошъл уреченият час, Прекрасната Изолда се погрижила за доспехите на Тристан, но сърцето ѝ било натежало при мисълта какво може да се случи този ден. Тя извадила меча на Тристан от ножницата и дълго го разглеждала, докато забелязала, че едно малко парченце от върха е отчупено. Със свито сърце тя донесла стоманеното късче, извадено от главата на чичо ѝ сър Морхолт, и то прилепнало точно към нацърбеното място. Тогава Изолда веднага отишла при майка си и каза:

— Погледни! Менестрелът Трамтрис, когото спасихме, е не друг, а Тристан Лионски, убиецът на Морхолт! За да се увериш, можеш да разгледаш меча, който е нанесъл удара. Сега със същия меч ще го убия!

Но кралицата възпряла дъщеря си. Двете заедно отишли при Тристан, за да поговорят с него. Той им разказал цялата истина, като не скрил дори причината за второто си идване в Ирландия.

— Тогава нека се помирим с Тристан — каза кралица Изод на дъщеря си, — защото крал Марк е подходящ съпруг за тебе, при това е и храбрец. Ако обаче Тристан не ни помогне, тогава ще трябва да се омъжиш за сенешала.

Заклели се да живеят в мир, Тристан отишъл на двубой със сенешала и се сражавал толкова добре този ден, че сенешалът загинал от меча му, а Прекрасната Изолда била спечелена за съпруга на крал Марк.

Корабът на Тристан пристигнал в Дъблин и бил посрещнат с големи почести. Била приготвена каюта за Изолда, най-красивата девойка на света. Тя се качила на борда, придружена само от Брангуейн, нейна вярна приятелка и придворна.

Преди корабът да отплава, вещата кралица Изод приготвила магическо питие. Наляла го в бутилка от вино и я донесла на лейди Брангуейн, като ѝ казала:

— Погледни, давам в твои ръце щастието на дъщеря си. Пази това питие с цената на живота си и се погрижи в деня на сватбата си принцеса Изолда, както и крал Марк, да пият от него, но гледай да не го докосва никой друг. Защото това е любовно питие с такава сила, че нищо на света не може да промени въздействието му. Ако се случи един мъж ѝ една девойка заедно да пият от него, ще се обичат до свършека на света с такава любов, каквато няма по цялата земя!

Корабът опънал платна и отплавал от Дъблин, и дни наред се носил в открито море, плъзгал се весело, гонен от пролетния вятър, и се люлеел като бяла птица, символ на любовта, върху гребените на вълните. Прекрасната Изолда цял ден стояла в каютата си, където Тристан се грижел за нея — пеел ѝ балади за верни влюбени и велики подвизи, разказвал ѝ древни корнуолски легенди за кралица Игрейн, за това, как Мерлин довел Утер Пендрагон в мрачния Тинтагел; редял песни и истории за добрия крал Артур и Кръглата маса, където се събирал цветът на рицарството; говорел за чудното кралство Логрия, изградено от тях, което като чиста небесна светлина щяло да грейне върху потъналите в тъма британски земи. Лейди Брангуейн обаче не вземала участие в радостта от танца на вълните, а лежала, повалена от морска болест в отдалечената си каюта.

Един ден, когато Тристан спрял да пее и да разказва, двамата с Изолда седнали да играят шах с червени и бели фигури, изкусно изрязани от слонова кост и наредени върху украсена с дърворезба дъска от кедър. Изведнъж усетили, че са жадни. Тогава Тристан забелязал бутилката от вино, сложена в едно сандъче в голямата каюта. Изолда се засмяла и рекла:

— Донесе я Брангуйн, за да я изпие, щом морската болест престане да я мъчи. Хайде ние да я изпием сега, та когато Брангуйн оздравее, да намери само празната бутилка!

Те налели питието в златни бокали, без да знаят, че това е любовната отрова, сварена от вещата кралица Изод, без да подозират, че съдбата им зависи от тях самите и така се обричат на много щастие, но и на дълбока мъка. Все така развеселени, Тристан и Изолда вдигнали наздравица един за друг и изпили до дъно сладката течност.

Мигновено в сърцата им се пробудила силна любов, а целият свят като че потънал в мъгла, защото единствената светлина за всеки от тях сега била светлината, огряла го през очите на другия. Тъкмо пресушавали бутилката и Брангуйн влязла в каютата. Тя веднага разбрала какво се е случило. Дълги години придворната не казала на никого от тях истината, но в този миг сърцето ѝ се свило от страх и тя хвърлила празната бутилка далече в морето, като оплаквала ориста си да тръгне на това пътуване и проклинала питието, което щяло да причини смъртта на Тристан и Изолда.

Чудесно било пътешествието през обляното в слънце море. Никога след това небесното светило не е било толкова ярко. Скоро Тристан и Изолда заговорили за своята голяма любов и изпитали щастие в тези кратки часове на младостта си — повече щастие, отколкото които и да е други влюбени, откак свят светува. Корабът се носел по синьото море, а те съвсем забравили бедата, която ги очаквала в Корнуол, забравили съперничеството между любовта и честта и помнели само, че пролетта е кратка и че ведрите лъчи на любовта греят върху им като върху един човек.

Твърде скоро величественият кораб доплавал до тъмните скали на Тинтагел и там Изолда се оженила за корнуолския крал Марк, защото честта изисквала това от нея, а заради същата тази чест Тристан трябвало да се откаже от любовта си и да остави зад гърба си дните на младостта. Нещо повече, ако той бил избягал с Изолда, между Корнуол и Ирландия щяла да избухне такава война, която можела да завърши само със смъртта на много хора и с дълбока скръб за двете кралства.

Малко остана за разказване. Тристан Лионски извършил толкова много подвизи, че славата му се разнесла по целия свят. Ала той

завинаги бил обикнал Изолда, кралицата на Корнуол, а тя обичала него и мразела Марк.

Една пролет любовта възтържествувала над честта и съпругата на Марк се срещнала с Тристан в раззеленената гора. Била тръгнала на лов със своята придворна дама Брангуйн, а Марк, който не подозирал нищо, сложил племенника си Тристан начело на ловците и свитата. Твърде скоро обаче ловът бил забравен и двамата влюбени се уединили край бистроструен поток, където белите маргаритки като покапали сълзи оросявали зелената трева.

Те продължили да се виждат и се срещали много пъти. Любовта им била изместена от страх, изгубила блясъка си и помръкнала — така става, когато една любов е престъпна и потайна. Ала все пак не укорявайте твърде много Тристан и Изолда, защото през цялото това време те са били омагьосани... Те поне имат достатъчно оправдание, за разлика от други, които нарушават клетвата си.

Не след дълго благородниците, които продължавали да мразят Тристан, започнали да се досещат за тази любов и подхвърлили за подозренията си на крал Марк. Кралят дълго не желаел да повярва, защото много обичал както съпругата си, така и своя племенник, и им имал доверие. Един ден обаче завистливият рицар Марджодо завел Марк, за да види Тристан и Изолда седнали под едно дърво до ромолящия поток. След това вече нямало място за съмнение.

Крал Марк свикал съветниците си и поискал да издадат смъртна присъда на Тристан. Ала макар че го мразели, благородниците и рицарите не допуснали това, защото Тристан бил най-силният сред тях и единствено той можел да спаси Корнуол в случай на беда. Нещо повече, простолюдието го обичало и ако го осъдели на смърт, можела да избухне гражданска война.

Затова крал Марк изпратил Тристан в изгнание далече от Корнуол и Лионес, толкова далече, че едва ли някога отново би му се отдала възможност да се среща с Прекрасната Изолда. И сега той се скита из британските земи в търсене на утехата, която не може да намери, обикаля в одежди на менестрел и пее, непрекъснато пее за своята любов.

Изолда от смарагдения остров търся аз

*и ще я търся до последния си час.
На арфата си свиря по света,
последвал птицата на любовта.
За всичко времето забрава носи,
но любовта не може да докосне:
докато има пролет, слънце, младост,
сърцата ще изпитват само радост.
Изолда, и да сме в небитието,
за нас ще пишат стихове поети,
за любовта ни, безпределна и нещастна,
за рицаря Тристан и дамата прекрасна.*

Менестрелът завършил своя разказ и всички, които седели в голямата зала в Камелот, потънали в мълчание. Само Ланселот скрил глава в ръцете си и сълзите се стичали между пръстите му, защото си мислел за своята любов към Гуиневир, съпругата на крал Артур.

— Момко — обърнал се след малко крал Артур към менестрела, — как така е възможно ти да знаеш толкова добре всичко, което се е случило с Тристан Лионски?

Менестрелът тъжно се усмихнал, станал от столчето и се изправил, висок и с благородна осанка, пред крал Артур.

— Добре го зная — отвърнал той. — Дори прекалено добре, така, както всеки човек знае собствената си мъка... Защото аз съм Тристан Лионски!

При тези думи през залата преминал шепот, изпълнен с почуда и жалост. Крал Артур обаче напуснал мястото си, отишъл при Тристан и го приветствувал.

— Добре дошъл в Камелот! — извикал той. — С радост те посреща цялото рицарско братство на Кръглата маса! Твоето име ни беше казано от Мерлин мъдрия магьосник в деня, когато за пръв път се събрахме около тази маса. Погледни! И за тебе има място на нея! Там, до Ланселот, името ти в същия миг се появява, изписано със златни букви! Добре дошъл, верни рицарю на Логрия!

Така Тристан станал рицар на Кръглата маса и нямало друг след Ланселот и Гавейн, който толкова да бил заслужил мястото си. Дълги години той пристигал на всяка Петдесетница, за да седне на масата, и

много били подвизите, които извършил за славата на Логрия. Ала Тристан продължавал да скърби за любовта на Прекрасната Изолда и времето не можело да прогони тъгата от влюбеното му сърце.

След няколко години той се оженил за друго момиче, също на име Изолда, дъщеря на Джовлин, Арънделския херцог, която наричали Белоръката Изолда. Тя му донесла голяма утеха и той ѝ бил верен и предан съпруг. Сърцето му обаче завинаги останало пленено от другата Изолда, кралицата на Корнуол, затова дълбоко в себе си Белоръката Изолда изпитвала завист.

Случило се така, че след време, когато се сражавал, за да спаси Кахедин, брата на жена си, Тристан бил ранен с копие, намазано с отрова. Раната загноила и не искала да заздравява.

Тогава Тристан казал:

— Очаква ме смърт, ако Изолда Корнуолска не ми се притече на помощ. Само тя знае тайната на вещата си майка и може да лекува рани.

Затова той помолил верния Къруенал да тръгне с кораб за Тинтагел и да помоли Изолда да дойде и да му помогне. Ако при завръщането Изолда била на борда, трябвало да опънат бели платна, а ако е отказала да дойде — черни.

Изолда Корнуолска веднага се съгласила да потегли на път и Къруенал наредил да вдигнат бели платна. Ала Тристан не ставал от леглото и бил толкова отслабнал, че не можел да се повдигне и да погледне през прозореца. Затова казал на жена си:

— Иди и погледни морето! Корабът на Къруенал скоро ще се появи и ако платната са бели, на борда ще бъде Прекрасната Изолда. Ако обаче са черни, значи тя не е дошла.

Тогава Белоръката Изолда се взряла в морето и видяла кораба на Къруенал, който летял по вълните, опънал всичките си бели платна. Но понеже тя завиждала на Прекрасната Изолда и я мразела, казала на Тристан:

— А, виждам кораба на Къруенал, едва пълзи по вълните. И всичките му платна са черни...

Тогава Тристан обърнал лице към стената и казал:

— Господ да те поживи, любов моя, Прекрасна Изолда, защото няма вече да видя лицето ти.

След това Тристан Лионски престанал да се бори със смъртта и след няколко минути издъхнал.

А когато Прекрасната Изолда, кралицата на Корнуол, го заварила мъртъв, тя коленичила до леглото му и останала там, докато сърцето ѝ не се пръснало от мъка и не умряла. Положили ги в един гроб, защото Белоръката Изолда се разкажала за своята завист, но вече било твърде късно.

От двете страни на гроба им тя посадила два розови храста — един бял и един червен. Когато избуяли, те преплели клони над гроба и растели като един храст, на който цъфтят бели и червени рози, защото откак свят светува не е имало любов, толкова вярна, колкото любовта на Тристан Лионски и Прекрасната Изолда.

5.

ГЕРАЙНТ И ЕНИДА

Макар че крал Артур винаги посрещал тържествения празник Петдесетница в Камелот, в чиято главна зала се намирала голямата Кръгла маса, той често събирал двора и в други празнични дни на други места, където идвали толкова от рицарите му, колкото се намирали в околността. Понякога се срещали в Кардиф, друг път в Колчестър или Карлайл, по веднъж били в Честър и в Кардиган, но най-често това ставало в Карлиън, в Южен Уелс — в замъка, от който Артур за пръв път излязъл като признат господар на кралство Логрия.

Крал Артур вече не чакал да научи за някой рицарски подвиг преди всяко празненство, но въпреки това винаги се радвал, когато се случело нещо. Затова бил особено щастлив, когато на едно Великденско празненство в Карлиън в залата изведнъж влязъл висок красив младеж, облечен в зелени и бели дрехи и препасал голям меч със златна дръжка.

— Моите почитания, благородни крал Артур! — казал младежът и се поклонил ниско на краля.

— Добре дошъл, любезни момко — отвърнал крал Артур. — За някой подвиг ли идваш да ни разкажеш? Струва ми се, че не за пръв път те виждам, макар че не зная името ти.

— Аз съм Герайнт, синът на Урбин — бил отговорът. — Живея недалеч оттук, в Дийнския лес. Днес вървах по една зашумена поляна и видях необикновен и чуден елен: бял като сняг, с рога от чисто злато. Стъпваше леко по тревата и шумата сам, без стадо, което е необичайно в гората. Намерих кралските ловци и ги помолих да проследят накъде отива, а аз побързах да дойда тук.

— Добре си постъпил, момко! — казал Артур. — Утре ще станем на ранина и заедно с повечето рицари ще отидем на лов за този елен.

— Нека ви последвам, за да наблюдавам лова — помолила кралица Гуиневир. — Младият оръженосец Герайнт ще ме придружава.

— Така да бъде — съгласил се крал Артур. — А който и да убие елена, Герайнт ще получи главата му, но при едно условие: да я подари на дамата на своето сърце.

— Уви, аз нямам дама — въздъхнал Герайнт.

— Тогава ние ще ти намерим — засмяла се Гуиневир. И така въпросът бил уреден.

На сутринта крал Артур, Гавейн, Кей и много други рицари станали рано и отишли в леса да търсят белия елен. Гуиневир ги последвала по-късно, придружена само от една прислужница и от Герайнт, който яздеш все в същите дрехи — бяла риза и зелено наметало, без доспехи, препасал само меч със златна дръжка.

Скоро стигнали гората и чули, че някъде далече надуват рогове, но не успели да определят в каква посока се води ловът. И както стояли и чакали в зеления гъсталак, видели неголяма конница, която се носела по пътя. Най-отпред на игрив кон препускало едно уродливо джудже със страшен камшик от кожени ремъци в ръка, след него идевала величествена дама на красив бял кон, с дрехи от златен бродат, а подире ѝ на едър черен боен кон яздеш рицар с лъскави доспехи — човек великан върху чудовищно голям кон.

— Герайнт, знаеш ли как се казва този рицар? — попитала Гуиневир.

— Не го познавам — отвърнал Герайнт, — пък и не мога да видя лицето му, защото си е спуснал забралото.

— Иди и научи името му — наредила Гуиневир на прислужницата си, която веднага препуснала към джуджето, за да попита как се казва рицарят.

— Няма да ти кажа! — сопнало се джуджето.

— Щом се държиш толкова грубо, ще попитам направо рицаря — рекла прислужницата.

— Кълна се, че няма да го сториш! — заканило се джуджето.

— Защо пък не? — учудила се девойката.

— Защото не си достойна да разговаряш с човек като господаря ми! — отвърнало джуджето.

Прислужницата обаче въпреки това обърнала коня си и тъкмо щяла да препусне към рицаря, когато джуджето я плеснало с камшика толкова жестоко, че по лицето ѝ потекла кръв.

Девойката горчиво заплакала, върнала се при кралица Гуиневир и разказала какво се било случило.

— Това джудже е един подъл дебелак! — извикал Герайнт. — Ще отида сам да говоря с него!

— Върви! — съгласила се Гуиневир.

— Кой е онзи рицар? — попитал Герайнт джуджето.

— Няма да ти кажа! — сопнало се джуджето.

— Щом си такъв грубиянин, ще попитам направо рицаря! — рекъл Герайнт.

— Кълна се, че това няма да стане! — извикало джуджето.

— Защо не? — попитал Герайнт.

— Защото не си достоен да говориш с човек като господаря ми! — отвърнало джуджето.

— Говорил съм и с по-знатни от него! — разсърдил се Герайнт, обърнал коня си и тъкмо се канел да препусне към рицаря, когато джуджето го плеснало с камшика си толкова жестоко, че по лицето му започнала да се стича кръв и изцапала бялата му риза.

Герайнт тутакси посегнал към златната дръжка на меча си, но си помислил: „Никакво отмъщение няма да е, ако посека джуджето, а аз самият бъда насечен от рицаря, както съм без доспехи!“ Затова се върнал при кралица Гуиневир и разказал какво се било случило.

— Ще тръгна подире им — предложил той, — а когато стигна до място, където мога да взема назаем доспехи, копие и щит, ще извикам на двубой този горделив рицар.

— Върви тогава — рекла кралица Гуиневир, — а пък ако докажеш, че си достоен, ще станеш един от рицарите на Кръглата маса.

— Скоро ще чуете за мене! — казал Герайнт и потеглил.

Цял ден Герайнт следвал рицаря, дамата и джуджето — прекосил гората в края ѝ, спускал се към дълбоки клисури и се изкачвал по хълмовете на Южен Уелс. Привечер стигнал в непознат град, наред който се извисявал замък. Както Герайнт яздел по стръмната улица към замъка, на портите започнали да излизат хора и ниско да му се кланят. Царяла суетня, дрънкало оръжие, насам-натам ходели воини и рицари. Ала когато Герайнт бавно прекосил града и видял рицаря, своя враг, да влиза в мрачния замък, вече никой не му се усмихвал приятелски.

Сенките се удължили и се сгъстили, когато Герайнт отново стигнал до края на гората и съзрял сред дърветата развалините на величествена господарска къща — укрепена почти като замък, с ров и високи кули, дебели стени и тесни прозорци. Ровът обаче бил обрасъл с бурени, кулите били попукани и порутени, а витите им стълби не водели до никъде. Често вместо стени имало купища отломъци, а само в една от стаите светело.

На каменните перила на мост, издигнат над рова, седял старец в дрипави одежди, които някога явно били изискани. Той любезно поздравил Герайнт и го попитал:

— Момко, накъде яздиш толкова замислен, с наведена глава?

— Угрижен съм, защото не зная къде да пренощувам. Не познавам тези земи, а всички ме гледаха враждебно — отвърнал Герайнт.

— Ела с мене — поканил го старецът. — Ще те приема добре, според възможностите си. Някога можеше да живееш разкошно в моите покои, но оттогава насам ме сполетяха много беди и мъки.

Герайнт минал по моста и влязъл в порутената господарска къща, вързал коня си в яхъра, над който нямало покрив, и последвал стопанина по каменното стълбище до една хубава стая, в която горял огън и на трапезата била сложена скромна вечеря. Край огъня на дъбов стол с дърворезба и висока облегалка седяла престаряла дама, а на столче до нея — най-прекрасната девойка, която Герайнт бил виждал.

— Сигурно не винаги сте живели в тази порутена къща, където няма кой да се грижи за вас — казал Герайнт на домакина, когато седнали да вечерят.

— О, не, млади момко, едно време беше далеч по-иначе — казал старецът. — Аз съм Ликонал, по право херцог на този град и на обширните земи наоколо. Но поради високомерие не позволих на Идрис, моя племенник, да получи титлата херцог върху владенията, които управлявах до неговото пълнолетие. Всичко свърши, когато той взе и моите, и своите земи, изгони ме от замъка, така че аз, жена ми и дъщеря ми Енида, тогава още дете, бяхме принудени да живеем в единственото място, което ни оставаше — тази стара къща, която дълго време беше дом само на врани и чавки.

— Значи този, който днес влезе в града, приветствуван от всички, е бил херцог Идрис? — попитал Герайнт. — Много ми се иска

да кръстосаме копия, защото той е надменен и груб рицар; джуджето му удари с камшика си прислужницата на кралица Гуиневир, а и мене плесна през лицето. Нямах обаче нито доспехи, нито ризница, защото още не съм рицар, и затова не можах да изляза насреща на херцог Идрис. Ето защо го последвах, исках да науча къде живее и да видя дали някой няма да ми услужи с въоръжение.

— Ще го сторя с голямо удоволствие! — извикал херцог Ликонал. — Още утре можеш да извикаш Идрис на двубой, защото точно утре той устройва годишния си турнир и възнамерява да отнесе наградата, Ястреба врабчар.

— Разкажи ми за Ястреба врабчар — помолил Герайнт стареца. — Не ми е известен този обичай.

— Изкован е целият от чисто сребро — отвърнал Ликонал — и всяка година пристигат рицари с дамите си, за да се състезават за него. Този, който го спечели три години поред, получава рицарското име Ястреба врабчар. Така ще се нарича от утре херцог Идрис, ако го спечели и този път. Той ще подари Ястреба врабчар на своята дама и ще я нарекат най-красивата дама на света.

— Утре аз ще се бия с него за Ястреба врабчар — тихо казал Герайнт.

— Може и да не те приемат в турнира, ако дамата на сърцето ти не язди заедно с тебе и ти не заявиш, че няма по-красива от нея на света.

— Нямам си дама — въздъхнал Герайнт. — Въпреки че... за пръв път виждам толкова красива девойка като вашата дъщеря лейди Енида... Ако тя се съгласи да дойде с мене, ще бъде моя дама докато съм жив... А ако умра утре, тя ще бъде в същото положение, в каквото е била днес сутринта...

При тези думи Енида свенливо се изчервила и казала, че е съгласна да отиде с Герайнт на турнира. Но за това, което би могло да се случи по-късно, не пожелала да каже нищо.

Герайнт пренощувал в порутената господарска къща, а рано сутринта херцог Ликонал го въоръжил с древна ризница, сложил в ръката му голямо копие и заедно с Енида и майка ѝ го завел до широката морава под замъка. Там се била събрала пъстроцветна тълпа, както и множество рицари с лъскави доспехи.

След това херцог Идрис на едрия си черен кон препуснал през полето към балдахина, под който седяла неговата дама.

— Лейди — извикал той, — погледни към другия край на моравата, там те очаква Ястреба врабчар, защото ти си най-красивата сред жените. Доказвах това две години поред, а днес ще го докажа за трети път, ако някой не дръзне да ми противоречи... Стани сега и иди да вземеш Ястреба врабчар, понеже няма толкова безразсъден човек, който би излязъл насреща ми заради него!

— Стой, почакай малко! — извикал Герайнт, който изведнъж препуснал напред. — Не отивай да го вземаш, красива лейди, защото тук има дама, която е по-красива дори от тебе, и аз съм готов да докажа правото ѝ да притежава сребърния Ястреб врабчар пред всеки, който се осмели да твърди друго!

Тогав херцог Идрис се изсмял.

— Я го вижте! Дървеняк, който е намерил в някой ров стари и потъмнели от ръжда доспехи! — казал той. — Няма да е лошо да се позабавляваме, като го накажем за нахалството, но нека първо го сваля от коня!

Противниците се отдалечили, втурнали се един срещу друг и се сблъскали насред полето с такава сила, че копията и на двамата станали на трески. Три пъти се срещали и всеки път копията им се натрошавали. Четвъртия път обаче херцог Ликонал дал на Герайнт много здраво копие, като му казал:

— Това е копието, което сложиха в ръката ми в деня, когато бях посветен в рицарство. Оттогава насам съм се бил все с него и не съм го чупил. Нещо повече, върхът му е все така остър!

Герайнт му благодарил, вдигнал копието и отново връхлетял като гръмотевица върху херцог Идрис. Този път го ударил толкова силно, че подпръгът на коня му се скъсал и Идрис се преметнал презглава заедно със седлото.

Герайнт скочил на земята, изтеглил меча със златната дръжка и двамата с Идрис започнали ръкопашен бой из моравата, като се удряли здраво, докато изпомачкали цялата трева и я опръскали с кръв. Нещо повече, парчета от прастарите Ликоналови доспехи се разхвърчали на вси страни, като ръждивочервени листенца от увехнали макове.

Херцог Идрис въртял меча юнашки и Герайнт се олюлявал под ударите му.

— Спомни си обидите, които са нанесли на тебе и на кралица Гуиневир! — извикал Ликонал. — Помисли си за красотата на дъщеря ми Енида!

В този миг Герайнт усетил прилив на сили. Вдигнал меча, спуснал се към херцог Идрис и го съборил на земята, като разцепил шлема му и го ранил.

— Пощади живота ми! — извикал Идрис. — Признавам се за победен от тебе, достойни рицарю! Нещо повече, Ястреба врабчар ще бъде твой и можеш да го дадеш на когото желаш.

— Иди тогава в Карлиън в двора на крал Артур заедно със своята дама и джуджето — рекъл Герайнт. — Помоли кралица Гуиневир за прошка, задето твоето джудже ѝ нанесе обида, и кажи, че те изпраща Герайнт, синът на Урбин. И още нещо, старият херцог Ликонал ще дойде заедно с тебе. Ще изложите спора си пред крал Артур, защото ти твърде дълго владееш именията му, а той през това време живее в полуразрушената господарска къща.

— Ще изпълня всичко това — казал херцог Идрис. — А сега ела в моя замък. Нека и чичо ми Ликонал дойде. Ще има пиршество и с това ще свърши старата вражда между нас.

Голямо било пиршеството тази вечер в замъка на Идрис, а на сутринта започнали да се готвят за пътуването до Карлиън.

— Ела и ти с нас, храбри рицарю — казал Идрис на Герайнт.

— Не мога — отвърнал Герайнт, — защото все още не съм рицар. Затова ще продължа да препускам през гори и долини, за да извършвам подвизи. Само така може би ще покажа, че заслужавам да бъда посветен в рицарство. А също така, прекрасна Енида, ще докажа, че заслужавам любовта ти.

Тогава Енида се ядосала на Герайнт, защото смятала, че вече е рицар, и си мислела, че същия ден ще отидат заедно в Карлиън, а на другата сутрин ще се оженят. В яда си тя изрекла глупави думи.

— Ти всъщност не си достоен да бъдеш посветен в рицарство — извикала тя, — защото от страх отказваш да дойдеш в Карлиън! Не ми се вярва много, че си тръгнал да вършиш подвизи. И ако сега си отидеш, бъди сигурен, че в двора на крал Артур ще потърся някой по-смел и по-благороден от тебе, за да ми стане стопанин!

Пребледнял като платно от гняв и почуда, Герайнт казал:

— Лейди, ти ме обиди твърде жестоко. Честта не ми позволява сега да тръгна с вас за Карлиън, но ако нямаш нищо против, ти можеш да яздиш по пътя пред мене и тогава ще видиш всичко, което ще се случи. Препускай напред и не се обръщай. Внимавай също така да не ми продумаш нито веднъж, каквото и да става!

— Така и ще направя — рекла Енида, която вече съжалявала, че е говорила така прибързано и грубо. Взела си довиждане с баща си, обърнала коня и препуснала към дълбоките планински клисури. А Герайнт, мълчалив и сърдит, яздел подире ѝ.

Не след дълго, когато стигнали до стръмна пътека, която водела към гората, ги пресрещнали трима въоръжени разбойници и единият от тях казал на останалите:

— Кълна се, че плячката си я бива! Ще пленим дамата и двата коня. Онзи рицар, дето така замислено е навел глава, изобщо няма да се съпротивлява!

Тогава Енида обърнала коня и бързо препуснала към Герайнт. „Ще го предупредя — рекла си тя, — макар че той ме помоли да не разговарям с него!“

Герайнт обаче само казал:

— Може би твоето желание е да видиш как загивам от ръцете на тези мъже, само че това няма да стане. Ето защо ти заповядвам да мълчиш!

Той вдигнал копието и внезапно препуснал към първия разбойник, като го улучил в гърлото и го проснал мъртъв на земята. Втория пронизал през щита и доспехите, а третия настигнал и убил изотзад, докато онзи се спасявал с бягство.

Тогава Герайнт свалил доспехите на разбойниците, вързал ги за конете им и рекъл на Енида:

— Препусни отново нататък, като караш пред себе си тези три коня. Но не ми казвай нито дума, освен ако аз пръв не те заговоря.

Те продължили да яздят през гъстия лес и наскоро пътя срещу им излезли още шестима въоръжени разбойници.

— Плячката си я бива наистина! — извикали те. — Ще пленим тази дама и петте коня, а онзи рицар, дето така замислено е навел глава, изобщо няма да се съпротивлява!

„Само този път ще го предупредя — рекла си Енида, — макар че ме помоли да не разговарям с него.“

— Не ти ли заповядах да си мълчиш? — казал Герайнт. — Колкото и да ти се иска да ме видиш убит от ръцете на тези мъже, не ме е страх от тях!

Той вдигнал копието си и го забил поред във всеки от шестимата разбойници така, както с карфица се пробожда пеперуда. После им свалил доспехите, вързал ги към всеки кон и казал на Енида:

— Препусни отново нататък, като караш пред себе си деветте коня. Но не ми казвай нито дума, освен ако аз пръв не те заговоря!

Те продължили да яздят през леса и стигнали до голяма пустинна долина, в която имало само голи канари. Там Енида забелязала деветима въоръжени разбойници, които идели към нея. Главатарят им извикал:

— Кълна се, че плячката си я бива! Съвсем лесно ще успеем да пленим тези коне и доспехите, както и дамата, защото онзи рицар, дето така замислено е навел глава, изобщо няма да се съпротивлява!

„Този път Герайнт положително ще загине, ако не го предупредя!“ — помислила си Енида.

Герайнт обаче казал както преди:

— Не ме е страх от тези мъже, въпреки че може би желаяш да умра от техните ръце. И още нещо, струва ми се, че те помолих да мълчиш!

След това той вдигнал копието си и препуснал в галоп към разбойниците, като пронизал главатаря им през щита и доспехите, така че той паднал мъртъв. Тогава Герайнт обърнал коня си и нападнал разбойническата шайка в тил, като минал през тях и повалил втори разбойник мъртъв на земята. Така препускал напред-назад, докато всички паднали мъртви. След това Герайнт вързал доспехите на всеки към коня му и казал на Енида:

— Препусни още по-надалече, като караш пред себе си осемнадесетте коня. Но не ми казвай нито дума, освен ако аз пръв не те заговоря!

Не след дълго паднала нощта и те стигнали до някакъв замък в началото на една долина, където Герайнт помолил да ги подслонят.

— Добре сте ми дошли, ти и твоята прекрасна дама. Положително не се е раждала по-красива девойка от нея! — казал господарят на замъка, който се наричал Орингъл Лиморски.

След богатото угощение Герайнт тъжно седнал настрани, защото сърцето още го боляло от жестоките и необмислени думи на Енида. И тя седяла сама, като се чудела дали би могла да си възвърне любовта на Герайнт, защото много се бояла, че я е изгубила завинаги поради глупостта си. Както си седяла, дошъл Орингъл и седнал до нея.

— Прекрасна девойко — казал ѝ той, — положително пътуването с този печален рицар не става по твое желание, нали?

— Предпочитам да пътувам с него, пред това да пътувам с когото и да е друго — отвърнала Енида.

— Послушай съвета ми — казал ѝ Орингъл. — Напусни този човек и остани да живееш завинаги с мене. Всичките ми графски владения ще бъдат твои, както и всичко разкошно, което пожелаеш: скъпоценности, красиви дрехи, слуги и прислужници.

— Кълна се в небето, че няма да го сторя! — извикала Енида. — Врекла съм се на този човек и никога няма да му изменя!

— Ако го убия — смръщил вежди Орингъл, — мога да те задържа при себе си колкото си искам, а щом ми омръзнеш, ще те прогоня. Но ако ти останеш тук по собствена воля, тогава ще те направя моя съпруга и господарка на всички тези обширни земи.

— Да бъде твоята воля — казала Енида. — Утре ще тръгна на път както обикновено. Но ще свърна встрани и ще чакам скрита, докато ти минеш оттам. Гледай да не се бавиш и да ни следваш по петите.

— Ще го сторя — казал Орингъл. — Така няма да напакостя на младежа, който те придружава.

Герайнт и Енида спали спокойно в замъка, а на сутринта потеглили. Енида яздела отпред с осемнадесетте коня, натоварени с доспехи. Ала щом се отдалечила от замъка, тя бързо се върнала назад и казала на Герайнт:

— Господарю мой, прости ми, че ти говоря против твоята воля, но Орингъл, злият рицар от замъка, ни заплашва със смъртна опасност.

След което тя съобщила на Герайнт всичко, което било казано предишната вечер, както и че се е престорила, че се съгласява с коварните предложения на Орингъл, защото знаела, че в противен случай той тутакси ще убие Герайнт и ще я задържи насила. Накрая рекла:

— Орингъл скоро ще бъде тук заедно с много хора, които не можеш да надвиеш. Хайде да свърнем от пътя и да се скрием навътре в гората, докато не са ни настигнали!

— Благодаря ти, че навреме ме предупреди — казал Герайнт. — Но за бягане, няма да бягам. Ще остана тук и ще причакам този подъл рицар и хората му. А тебе съветвам да препуснеш с все сила към Карлиън, към двора на крал Артур.

— Никога няма да те оставя, господарю мой Герайнт... — започнала Енида, но изведнъж спряла и се ослушала. — Чувам потракването на юзди! — възкликнала тя. — Дрънчат доспехи, чаткат копита!

Били спрели на едно открито място досами гората, докъдето стигал пътят от долината, разположена между тях и замъка, който още се виждал далече назад, блеснал на утринното слънце високо над морето от бяла мъгла, заляло долината. От тази мъгла се носел шум от бързо препускащи воители в доспехи и Герайнт дръпнал назад коня си, вдигнал копие и се приготвил за битка.

— Виждам в мъглата сребристи отблясъци от доспехи! — извикала Енида. — Точно там, където мъглата е осветена от слънцето!

— Мъглата е почервенияла от слънчевите лъчи — мрачно казал Герайнт. — Конете на онези рицари газят в море от кръв!

Осветен от слънцето, в края на долината се показал Орингъл в пълно бойно снаряжение, а зад него в плътен ред препускали осемдесет рицари.

— Предай се! — извикал Орингъл. — Ти си един, а ние осемдесет. Ако не ми оставиш Енида, ще умреш от нашите ръце! Но ако я получа (а за твое сведение тя ще дойде с голямо желание!), можеш да продължиш необезпокояван пътя си!

Герайнт обаче само забил шпори в коня, вдигнал копието и го запратил в средата на щита на Орингъл с такава сила, че и човекът, и конят се претърколили на земята. После препуснал право към скупчените рицари и се разразила страшна битка, в която Герайнт убил много врагове, а други съборил от седлата. Той се биел толкова ожесточено, че противниците му се дърпали, обзети от страх, като казвали: „Това не може да е обикновен човек, това е магьосник!“

В крайна сметка обаче те надделели, Герайнт паднал на земята и замрял неподвижно, а от множеството му рани струяла кръв.

— Уви — извикала Енида, като се надвесила над него, — ето че единственият мъж, когото обичах и когото изобщо ще обичам, лежи убит. И не друг, а аз поради глупостта си причиних неговата смърт!

— Много скоро ще те излекуваме от скръбта! — казал Орингъл и наредил на хората си да отведат Енида в замъка, където да пренесат и телата на всички убити и ранени.

По заповед на Орингъл пренесли и Герайнт и оставили носилката с тялото му върху каменния под на залата, където същата вечер направили пиршество.

— Лейди — казал сър Орингъл на Енида. — нека това не те нажалеява. Без съмнение рицарят е мъртъв, ала аз съм тук и ще бъда твой стопанин. Ето защо се радвай!

— Докато съм жива, вече няма да изпитам радост! — отвърнала тъжно Енида.

— Поне ела да вечеряш — казал Орингъл. — Погледни, мястото ти е до мене.

И той я повел към масата против волята ѝ, но тя не пожелала да яде.

— Нека небето ми е свидетел — извикала тя, — че няма да сложа хапка в уста, докато и човекът върху онова носило не хапне!

— Не можеш да изпълниш клетвата си — изсмял се Орингъл, — защото този човек е мъртъв!

— Тогава никога вече няма да ям! — отвърнала тя.

— Отпий тогава от бокала си — настоявал Орингъл. — Силното вино ще те накара да мислиш другояче!

— Нека злото ме сполети, ако пийна дори глътка, преди Герайнт също да пие! — казала Енида.

Тогава Орингъл изрекъл страшна клетва.

— След като не разбираш от добро, да видим дали няма да разбереш от груби думи и удари! — изкрещял той, ударил я по лицето и тя извикала от болка.

Силният ѝ вик сепнал Герайнт, който бил изпаднал в дълбоко безсъзнание. Той изведнъж скочил на крака, все още стиснал в десницата си меч със златната дръжка. И тогава, докато всички стояли слисани и си мислели, че виждат призрак, Герайнт се втурнал към Орингъл, с един замах отсякъл главата му, тя се затъркаляла по масата,

след това тупнала на пода, отскочила и като се преобръщала, изчезнала в тъмнината навън. Гледката била направо ужасна.

Тогава всички напуснали местата си и поразени побягнали от залата — не толкова поради страх от нещо живо, колкото поради потреса, който изпитали, като видели, че човекът, когото смятали за мъртъв, възкръснал, за да ги убие.

— Ела, благородна Енида — казал Герайнт. — Заведи ме при конете. Да потегляме бързо, преди да са се върнали тези хора, защото страшно съм отслабнал от загубата на кръв, а раните така ме болят, че не бих могъл да се бия дълго.

Те се качили на конете и тутакси препуснали в нощта — вече рамо до рамо, а по-късно и уловени за ръце.

Междувременно крал Артур търсел следите на Белия елен в Дийнския лес, в гористите хълмове и долини над Ъск и Уай, в дълбините на Южен Уелс. Ловът продължавал вече две денонощия. Кралица Гуиневир отдавна се била завърнала в Карлиън, а доста от рицарите изостанали толкова много, че също се отказали от лова и се прибрали у дома. На сутринта на третия ден обаче ловците в гората попаднали на следи от Белия елен. Кавел, любимото куче на Артур, повалило животното, а самият крал пръв пристигнал до него и отрязал главата му с меча си Екскалибур.

После ловците слезли от конете, направили лагер и си починали. Само Гавейн и Кей, все така на коне, с щитове и копия, останали на стража, да не би в тази пустош внезапно да ги нападнат разбойници. Както обикаляли напред-назад недалече по пътя, изведнъж насреща им се появили двама конници — Герайнт и Енида.

— Погледни! — извикал Кей. — Иде някакъв непознат рицар. Ще си премеря силите с него!

И той препуснал към Герайнт, преди Гавейн да го възпре.

— Ей, рицарю! — извикал Кей. — Кой си ти и с какво се занимаваш?

— Търся изпитания, а името ми не те засяга — отвърнал Герайнт, който познал Кей.

— Е, спирай да търсиш изпитания! Ще дойдеш с мене при крал Артур, който станува наблизо! — рекъл му безочливо Кей.

— Кълна се, че няма да го сторя! — сърдито викнал Герайнт.

— Идвай бързо, преди да съм те завел насила! — казал подигравателно Кей.

Тогава, обзет от гняв, Герайнт изведнъж препуснал към него и го ударил толкова силно с тъпата част на копието си, че Кей паднал от коня и се претърколил в прахта.

— Добър отговор получи, Кей — казал строго Гавейн. — А сега те моля, достойни Герайнт, син на Урбин, да дойдеш заедно със своята дама при крал Артур.

— С голяма радост ще го сторим — отвърнал Герайнт, — защото сме страшно уморени от множество премеждия, а пък аз съм покрит с дълбоки рани от ожесточени битки.

И така те отишли при крал Артур, който много се зарадвал на Герайнт и на разказа за приключенията му. Кралят посрещнал с радост и лейди Енида, след което поканил и двамата да го придружат до Карлиън.

Когато пристигнали там и направили пиршество, крал Артур връчил на Герайнт главата на Белия елен, а Герайнт я подал на Енида с думите:

— Лейди, тази глава трябваше да се даде на най-красивата дама в двора на крал Артур, но аз ти я подарявам като на най-красивата дама в цялото кралство!

Тогава дошли херцог Ликонал и херцог Идрис, които разказали за подвига на Герайнт. Дошли и поданиците на Орингъл, заклели се да служат вярно на крал Артур и му разказали как Герайнт се сражавал с тях и как собственоръчно посякъл Орингъл. Били довели и осемнадесетте коня, натоварени с разбойническите доспехи. За тях Енида разказала на целия двор.

След това крал Артур посветил Герайнт в рицарство, а щом като раните на храбреца заздравели, той се оженил за лейди Енида. А на Петдесетница, когато всички рицари на Кръглата маса се събрали в Камелот, между тях бил и Герайнт, а името му се появило изписано със златни букви на мястото, което заел.

6.

СЪР ГАВЕЙН И ЛЕЙДИ РАГНЕЛ

Едно от най-странните приключения, станали по времето на крал Артур, започнало на една Коледа, когато много от неговите рицари се били събрали на празненство в Карлайлския замък. Неотдавна крал Артур и рицарите му били водили тежка битка против саксите далече в североизточна Шотландия и ги прогонили напълно от британския остров. Изглеждало, като че най-после страната твърдо била превърната в мечтаното кралство Логрия.

Войските отново потеглили на юг. Крал Артур с избрани другари измежду най-достоините рицари се придвижвал малко по-бавно, затова по Коледа те едва били прекосили Шотландия.

Стигнали до Карлайл, а там било подготвено голямо празненство. Пирът току-що бил започнал, когато в залата влязла красива девойка, която плачела и кършела ръце.

— Кралю! — извикала тя. — Кралю господарю! Умолявам те да изпълниш желанието ми! Моят съпруг, храбър рицар, беше надвит и взет в плен от коварния владетел на Хюинския замък. Този замък е едно ужасно място, мрачно се извисява върху една черна канара, надвиснала над дълбокото езеро Тарн Уотлин. Там страшният господар на замъка Причаква непредпазливите пътници, отвлича ги в укреплението, ограбва ги, държи ги, докато получи откуп, или ги хвърля от крепостните стени в дълбоките води на езерото. Вчера, когато аз и моят стопанин бяхме навлезли навътре в Ингълудския лес, страшният Тарн-Уотлински рицар изведнъж ни нападна, събори съпруга ми от коня, върза го и го отвлече, след като се отнесе жестоко с мене. Погледнете какви белези остави тежкият камшик върху лицето ми! Когато Тарн-Уотлинският рицар си тръгна, аз извиках подире му, че много скоро добрият крал Артур ще дойде и ще отмъсти за стореното ми зло. Ала той само злорадо се изсмя и викна в отговор: „Кажете на оня страхлив рицар, че когато поиска, може да ме намери в Тарн Уотлин, макар добре да зная, че никога няма да посмее да излезе насреща ми!“ Затова побързах да дойда тук, най-благородни кралю

Артур, защото ако на света има мъж, който би дръзнал да му излезе насреща, това си ти!

— Кълна се в рицарската си чест — извикал крал Артур, — че самият аз ще се заема с това дело! Отдавна не съм тръгвал без другари да търся приключения, но Тарн-Уотлинският рицар ще бъде повален не от нечие друго, а от моето копие!

— По-добре да отида аз, господарю — казал Гавейн. — Може зло да сполети човека, който попадне в омагьосания замък Уотлин... а без тебе кралство Логрия не би успяло да оцелее.

— Благодаря ти, добри ми племеннико, за твоята обич — тихо казал крал Артур, защото от всички свои рицари най-много обичал Гавейн. — Този път обаче няма да се поддам на уговорките и сам ще извърша делото. Донесете меча ми Екскалибур и копието ми Рон, а на оръженосците ми наредете да ми оседлят коня колкото се може по-бързо!

След което, макар че Гавейн, Ланселот, Герайнт и Гарет се опитали да го убедят да позволи на някой от тях да се заеме с този подвиг (дори Кей като храбрец настоял да тръгне не друг, а той), крал Артур потеглил от Карлайл заедно с девойката и скоро изчезнал от погледите в тъмния Ингълудски лес.

Двамата дълго препускали, докато тъкмо по залез, когато слънцето започнало да слиза надолу към високите хълмове и планини на Къмбърланд, те излезли от гората и стигнали до брега на тъмно езеро с черни сурови скали и стръмни сипеи, които го заобикаляли отвсякъде. Там съзрели мрачен, страховит замък, разположен на остров недалече от брега.

— Това е Тарн Уотлин! — казала девойката. — Погледни! Ето го и самия гнусен рицар!

Крал Артур погледнал натам, накъдето сочала тя, и видял как подвижният мост бавно се спуснал, докато опрял о една скала, до която стигал пътят на брега. Яхнал едър кон, на входа на замъка стоял най-ужасният наглед мъж, когото крал Артур бил виждал някога. Човекът бил толкова огромен, че с дългите си ръце и голямата си глава изглеждал едва ли не великан.

— Охо! — прогърмал гласът на Тарн-Уотлинския рицар. — Не е ли това Артур, нищожният властелин на нещастната Логрия? Отдавна

ми се иска да се срещнем, добре дошъл в замъка Тарн Уотлин! Аз съм Громър Сомър Джур и съм готов да се боря с тебе, малодушни кралю!

Думите му така разгневили Артур, че нищо повече не му трябвало — той не се и замислил колко необикновени случки имало през този ден, нито забелязал злорадата усмивка, която внезапно се появила на устните на девойката. Вдигнал копие — здравето копие, на което никой не можел да устои — и препуснал с все сила към рицаря. Профучал по пътя, прескочил от скалната издатина на подвижния мост и... изведнъж конят му се заковал на място, изцвилил уплашено, ръцете на крал Артур се отпуснали безжизнено и го връхлетял такъв голям страх, че можел да бъде само свръхестествен.

— Громър Сомър Джур! Победител е Громър Сомър Джур! Няма човек, който да устои на ужаса, който той вселява!

Така извикал рицарят и избухнал в смях, докато ехото му отвърнало от хълмовете, а гарваните литнали с грак от кулите на Торн-Уотлинския замък.

— Това е работа на нечиста сила! — зяпнал от изумление Артур и дори косата му настръхнала от необясним страх.

— Това е замъкът на моята господарка, на кралицата Фея Моргана! — казала девойката, която препуснала към крал Артур и му се подиграла жестоко и грубо.

— Имай милост! — казал Артур. — Ще изпълня всяко твое желание.

— Така да бъде! — прогърмал гласът на Громър Сомър Джур, Торн-Уотлинския рицар. — Върви си по пътя до деня, в който изтече една година от днес. Но първо ми дай дума като крал и като рицар на Кръглата маса, че ще се завърнеш, и то сам. Ще ти дам и тази заръка: където и да идеш, питай всеки срещнат кое желаят най-много от всичко жените по света. Аз добре зная отговора, а в случай, че и ти го узнаеш, заклевам се, че ще те оставя на мира. На когото и да служи в този миг, аз не съм подъл рицар. Обаче ти сигурно няма да го узнаеш, а тогава ще те посека на този омагьосан мост и ще хвърля трупа ти в тъмните води на Тарн Уотлин. Тръгвай!

Докато говорел, рицарят размахвал ръце и казал последната дума така гръмогласно, че кралският кон се завъртял, почти се изправил на задни крака, обзет от ужас, и като стрела препуснал по каменистия път

в такъв лудешки галоп, че изминало много време, докато крал Артур го обуздае.

Преди да изгрее луната, кралят стигнал Карлайл. Посрещнал го Гавейн, на когото той разказал цялото си прежеждие.

— Чудя се какво да правя — казал крал Артур. — Сестра ми е замислила моята смърт с използването на някаква нова и ужасна сила, а аз изобщо не зная как да ѝ се противопоставя.

— Това положително е последният удар срещу могъществото на Логрия — казал Гавейн. — Ако още веднъж успеем да сломим злото, то вече няма да излиза на пътя ни, предрешено посредством коварна магия.

— Едно ми е ясно отвърнал Артур. — Трябва да удържа на думата си и след една година да се завърна в Тарн-Уотлинския замък. А междувременно ще търся отговор на загадката.

— Аз също — казал Гавейн.

Изминала една година. Крал Артур и Гавейн отново яздели през Ингълудския лес на път за срещата с Громър Сомър Джур. Тъжно следвали пътя си, защото макар че крал Артур носел две книги, които съдържали отговорите, събирани от него и Гавейн из цялата страна, кралят бил сигурен, че между тях няма отговор, който да задоволи Тарн-Уотлинския рицар.

Преди да наближи края на пътешествието им, те излезли от гъстия лес и тръгнали през мочурищата и тресавищата на едно голямо възвишение. Там изневиделица срещнали красиво облечена дама, яхнала едър бял кон. Дрехите ѝ били от най-скъпи платове, а по тях проблясвали и искрели безброй скъпоценности. Когато обаче Гавейн я погледнал, пребледнял, а крал Артур се прекръстил, сякаш виждал нещо свръхестествено.

Защото тази дама била най-отвратителното същество, което се е явявало пред човешки очи — лицето ѝ било червено като залязващото слънце, а между големите ѝ, отпуснати устни, стърчали дълги жълти зъби. Главата ѝ била забучена върху як и дебел врат, а тялото ѝ приличало на огромна грозна бъчва. При все това тя предизвиквала ужас не толкова с отблъскващия си вид, колкото с нещо по-дълбоко — в големите ѝ кривогледи очи със зачервени клепачи се спотайвала странна сянка на боязън и страдание, която всявала страх.

— Моите почитания, крал Артур! — извикала тя с писклив, пресекал глас. — Гледай сега да разговаряш любезно с мене, защото от това зависи животът ти!

— Лейди — отговорил ѝ достойно крал Артур, — приеми поздравите ми, които ще получиш независимо дали си най-знатната дама, или най-простата девойка в страната!

— Благодаря ти — отвърнала тя. — А сега добре ме чуй: известно ми е с каква цел пътуваш, известна ми е и загадката, на която днес трябва да отговориш, иначе ще умреш. А отговорите, които си събрал, не струват пукната пара!

При тези думи тя избухнала в пронизителен кикот, но изведнъж продължила със сериозен глас:

— Мога да ти кажа верния отговор, но ще го сторя само при едно условие!

— Какво искаш от мене, лейди? — попитал я крал Артур, когато тя свършила.

— Да ми дадеш думата си на крал и на логрийски рицар, че днес мой съпруг ще стане един от твоите събрата с благородна кръв като твоята!

— Не мога да ти обещавам това — казал Артур, като се взрял в очите ѝ, но веднага отвърнал поглед, примрял от ужасната мисъл, че колкото ѝ да се владее, на лицето му ще се изпише отвращение.

— Значи си тръгнал към своята смърт! — изкиска се гадната дама, а мъката в очите ѝ ги правела да изглеждат още по-тъмни.

— Почакай! — внезапно извикал Гавейн. — Аз съм племенник на крал Артур и рицар на Кръглата маса. Ако те взема за съпруга, ще кажеш ли какъв отговор има загадката на Громър Сомър Джур?

— Да, разбира се, сър Гавейн, положително, наистина! — побързала да му отвърне тя.

— Помисли си какво вършиш! — възкликнал крал Артур. — Това е прекалено голяма жертва...

— При все това ще я направя, господарю, кралю на Логрия! — тихо казал Гавейн. — Лейди, давам ти рицарската си дума да те взема за своя законна съпруга, ако спасиш живота на чичо ми крал Артур!

— Тогава тръгвай за Тарн Уотлин — казала дамата. — А когато се завърнеш, ще ме намериш на същото място, за да отидем заедно в Карлайл! — казала тя.

После се приближила към крал Артур и му казала отговора на загадката.

Не след дълго Артур отново стигнал до тъмните води на Тарн Уотлин — до страшния замък на рицаря, — докато Гавейн останал в края на гората. А на входа, както и преди, стоял Громър Сомър Джур.

— Привет, крал Артур! — извикал той. — Ти си храбър човек, щом идваш на срещата ни. Приблужи се и ми кажи отговора на моя въпрос: кое желаят най много от всичко жените по света? Ако ми отговориш правилно, кълна се, че ще си тръгнеш оттук здрав и читав!

Тогава крал Артур отворил двете книги и започнал да чете отговорите, които бил записал... Накрая обаче Громър Сомър Джур се разсмял така гръмогласно, че канарите около Тарн Уотлин отекнали.

— Ти си вече мъртвец, крал Артур! — извикал рицарят. — Четеш ми за разкош, величие, красиви дрехи, веселие, любов, охолство, безгрижие и какви ли не други глупости, но нито един от тези отговори не е верният. Ела сега и преклони глава, за да я отделия от тялото ти и да я занеса на моята господарка, на кралицата Фея Моргана!

— Почакай малко — казал крал Артур. — По пътя насам срещнах в мочурищата една отвратителна дама и тя ми каза, че най-голямото желание на жените е да властвуват над мъжете. Да, дори над най-великите...

Тогава Тарн-Уотлинският рицар започнал страшно да ругае.

— Това е била проклетата вещица Рагнел! — извикал той. — Тя ни измени и смята да ни избяга, но няма да успее... Върви си по пътя, крал Артур, защото вече не те заплашва нищо. А ако някога се освободя от властта на Фея Моргана, може би ти ще ми намериш място в своя двор. Аз съм свиреп човек и речта ми е сурова, но държа на дадената дума, предан съм на господаря си и съм силен в боя!

— Ела когато пожелаеш — отвърнал крал Артур. — Кралство Логрия е достатъчно голямо за всички, които искат да му служат вярно и имат чисти сърца...

Но Громър Сомър Джур вече бил обърнал коня си и като надал вик като човек, усетил нетърпима болка, препуснал по моста и влязъл в Хюинския замък, заобиколен от тъмните води на Тарн Уотлин. Решетъчната преграда с трясък се спуснала зад гърба му, а подвижният

мост със скърцане се вдигнал и се прибрал на мястото си като плоча на гробница, която е захлупила някой зъл нощен дух.

Крал Артур бавно изминал обратния път и стигнал до края на гората, където го чакал Гавейн. Рицарят много се зарадвал, че господарят му се връща жив от това ужасно приключение.

— Голяма е радостта на човек, отървал се от смъртта — казал тъжно крал Артур, — но се боя, че твоя е скръбта от една беда, която само смъртта може да заличи...

Те препуснали през гората и когато излезли на пустинното възвишение, там ги чакала отвратителната Рагнел.

— Аз спасих живота ти, крал Артур! — извикала тя с пискливия си пресекилив глас. — А сега храбрият Гавейн ще стане мой съпруг... Тръгни пред нас за Карлайл, кралю господарю, за да посрещнеш с всички подобаващи почести най-достоиния рицар на Логрия и неговата съпруга!

Крал Артур тъжно пришпорил коня си и бързо препуснал през Ингълудския лес, докато стигнал Карлайл. Там събрал рицарите и придворните дами, поразказал им за приключенията си и ги помолил да се подготвят за голяма сватба.

Вечерта крал Артур и кралица Гуиневир, последвани от кавалкада рицари и придворни дами, минали по улиците на Карлайл и стигнали до градските порти, а по целия път хората се били наредили, за да приветствуват жениха и невестата. Шествието изчакало малко, докато по пътя откъм гората бавно се задал сър Гавейн, а редом с него яздела дама на бял кон. Забелязали, че е облечена в скъпи дрехи и че лъчите на залязващото слънце проблясват и се отразяват от безброй скъпоценности. Тогава цялото събрало се множество надало радостни викове...

Изведнъж обаче всички се смълчали и възгласите преминали в ропот, който постепенно заглъхнал, защото видели, че лицето на лейди Рагнел е безкрайно уродливо, огромните ѝ очи са страшно кривогледи, и при това седи върху коня отпусната като житен сноп.

Сър Гавейн я представил на краля и кралицата, сякаш лейди Рагнел била най-красивата дама на света, а тя се хилела и се кискала, когато Ланселот, Тристан, Гарет, Герайнт и много други благородни рицари се изредили да ѝ целунат ръка.

Но щом се наканалели да пожелаят щастие на Гавейн, думите засядали в гърлата им и когато тържествената кавалкада в мълчание потеглила към голямата катедрала, скупчените тълпи онемявали, щом женихът и невестата минели покрай тях.

Без дори да му трепне гласът, сър Гавейн се оженил за лейди Рагнел в присъствието на всички пред светия олтар, а после я повел към почетното място в залата на замъка, където било пригответено голямо тържество.

Но радостта и веселието на празненството не били от сърце, защото всички гледали с отвращение и ужас лейди Рагнел, която седяла редом с Гавейн и така се тъпчела с храна и се наливала с вино, че между гостите нямало нито един, който да не съжали сър Гавейн и да не се почуди на тази необичайна сватба.

Пиршеството приключило рано и Гавейн с пребледняло и изпито от страдание лице повел младоженката към една голяма и тъмна стая в главната кула на замъка, където светлинките от свещите играели върху покритите с бродирани драперии стени, а по рогозките на каменния под падали тъмни сенки.

Когато останали сами до голямото ложе, украсено с дърворезба, покрито с балдахин и застлано с тънко платно, лейди Рагнел казала с пискливия си пресекилив глас, който звучал още по-неприятно, защото бил съвсем пресипнал от виното:

— А сега, скъпи съпруже, любими лорд Гавейн, целуни ме така, както младоженецът следва да целуне невестата си. Защото ние наистина сме съпруг и съпруга, от сега до края на дните си! — И тя се изкискала, а смехът и заглъхнал в хриптене и настъпила тишина.

Гавейн се приближил до нея. Лицето му било още по-пребледняло, а от терзание очите му изглеждали безжизнени. Но той доловил още по-дълбоко терзание в очите на лейди Рагнел и когато се навел и я целунал по устните, отблъскващата грозота на лицето ѝ изгубила очертанията си и се замъглила. След това Гавейн обърнал глава и от устните му се отронил измъчен вик. Рицарят се облегал на стената, скрил лице в ръцете си, а раменете му се разтърсвали от ридания, които не можел да сдържи.

— Гавейн, скъпи ми господарю Гавейн! — чул той зад гърба си плътен мелодичен глас, който трептял от любов.

Гавейн бавно се обърна като насън и там, където преди стояла лейди Рагнел, сега видял най-прекрасната жена, която бил срещал през живота си. Висока и стройна, тя протягала към него белите си ръце, а милото ѝ лице и красивите ѝ очи греели и горели от любов към него...

— Лейди! — зяпнал той от изумление. — Лейди, коя си ти? Къде е съпругата, ми Рагнел?

— Аз съм Рагнел, твоята съпруга, ако ти желаеш това — отговорил му плътният мелодичен глас и за измъченото съзнание на Гавейн той бил като нежен полъх на вятъра в дълбока нощ. — С голямата си любов и благородната си жертва ти ме освободи от злата магия, с която коварната кралица Фея Моргана бе омагьосала мене и брат ми, храбрия рицар Громър Сомър Джур... Но аз все още не съм напълно извън нейната власт. Само през половината време от всяко денонощие мога да съм такава, каквато ме виждаш сега. През другите дванадесет часа ще трябва отново да се явявам в отвратителния вид, в който бях, когато се ожени за мене. Избери сега кога да бъда красива — през деня или през нощта, и кога да бъда грозна — през нощта или през деня!

Гавейн стоял слисан и изумен, а Рагнел продължила:

— Добре си помисли, господарю мой! Ако съм грозна през деня, колко мъчително би било за тебе да идвам в двора като твоя съпруга пред очите на всички рицари и дами на Логрия... Но си помисли добре колко мъчително би било за тебе, ако съм грозна през нощта, когато двамата сме насаме, когато се прибереш у дома след дългия ден и завариш да те чака едно чудовище с писклив глас, което иска да ти попречи да си отдъхнеш. Избери сега едното от двете!

— Лейди, в този случай аз нямам думата — казал след малко Гавейн, изправен пред нея с наведена глава. — Ти си помисли добре какво ще трябва да понасяш денем, когато рицарите и дамите те гледат с отвращение, отдръпват се ужасени, онемяват, когато ги заговориш... Помисли си също какво ще трябва да понасяш нощем, когато аз, който съм те виждал прекрасна през деня, няма да успявам да превъзмогна отвращението, което ще ме изпълва, щом се приближиш до мене в чудовищния си вид... Ти си тази, която изпитва най-голямото страдание, затова сама трябва да решиш какво би могла по-лесно да изтърпяваш...

— О, Гавейн, Гавейн! — извикала Рагнел и миг по-късно вече плачела в прегръдките му. — Не е имало на света рицар, който да е бил по-благороден и жертвоготовен от тебе! С това, че избра не друго, а изборът да бъде мой, ти завинаги ме освободи от злата магия. В този прекрасен вид, в който ме виждаш сега, аз ще бъда твоя и денем, и нощем, докато удари съдбовният час, когато ще те напусна... Но преди тази раздяла ни предстоят много години на щастие, а ти заслужаваш всичкото щастие, което може да ти даде този свят!

На сутринта в двора на крал Артур настанала такава радост, каквато дотогава не била виждана. И най-големите почести сякаш били недостатъчни за сър Гавейн и прекрасната му невеста лейди Рагнел.

Те живели щастливо цели седем години — никъде в обширните логрийски земи нямало по-щастливо семейство. После в уречения ден Рагнел си отишла от Гавейн завинаги. Някои казват, че била умряла, но според други тя се скрила вдън гори, в уелските лесове, където родила на Гавейн син, който след време станал един от най-прославените рицари на Кръглата маса. В старите легенди обаче не се споменава дали името на този син е било Персивал. Някои го наричат просто Красивия непознат, но неговите приключения дотолкова приличат на преживяното от Персивал, та спокойно можем да повярваме, че в някоя стара, забравена вече легенда, това наистина е било името, което е носил синът на сър Гавейн и лейди Рагнел.

7.

СЪР ПЕРСИВАЛ УЕЛСКИ

В затъntenите уелски лесо̀ве живеело с майка си момче на име Персивал. През първите петнадесет години от живота си Персивал не срещнал нито едно човешко същество, нито имал някаква представа как живеят хората по света. Но и в затъntenия лес момъкът израснал силен и решителен, стрелите му били смъртоносни, а по душа бил чистосърдечен, честен и почтен.

Един ден, когато се скитал сам, обзет от внезапна тревога и някакъв необясним копнеж, до ушите му долетял непознат звук. Не било нито гласът на птица, нито песента на вятъра или на водата, при все това звучала музика, и то такава, че без да знае защо, сърцето на Персивал трепнало в гърдите. Младежът се спрял на една зашумена полянка и се заслушал, и както стоял там, към него препуснали петима рицари. Доспехите им дрънчали, а юздите на конете им звънтели като сребърни камбанки.

— Привет, красиви момко! — извикал първият рицар, като придърпал поводите и се усмихнал на Персивал. — Е, недей чак толкова да се слисваш от почуда, положително не за пръв път виждаш такива като нас!

— За пръв път ми е — отвърнал Персивал. — И да си кажа правичката, ако не сте ангели, слезли от небето като онези, за които разказва майка ми, аз не зная какво сте. Бъдете така любезни, благородни господа, и ми кажете на Небесния крал ли служите?

— Разбира се, че на него! — отвърнал рицарят и благоговейно се прекръстил. — На него служат и всички хора в кралство Логрия, които живеят праведно. Но на земята ние служим на неговия наместник, на благородния крал Артур, чиято Кръгла маса ни събира. Той ни посвети в рицарство, защото ние сме рицари, а и тебе ще посветим, ако докажеш, че си достоен за тази висока чест.

— Как бих могъл да го постигна? — попитал Персивал.

— Иди в Карлиън, в двора на крал Артур — отвърнал рицарят. — Кажи му, че те изпращам аз, сър Ланселот Езерни, който като

поданик на крал Артур е владетел на земята Пант, наричана още Северен Уелс. Кралят ще ти възложи да извършиш такива подвизи и да преминеш през такива изпитания, с каквито ние, неговите рицари, се занимаваме през целия си живот. А в случай, че се покажеш достоен, той ще те посвети в рицарство. Но истинската ценност на рицарството се крие не толкова в големите воински подвизи, колкото в сърцето на човека, който ги върши, стига той да е непоковарен и смирен, а с делата си да се стреми да носи прослава и мир на святото кралство Логрия.

Като казал това, Ланселот се поклонил на Персивал и тръгнал по пътя си, последван от четиримата рицари. Персивал останал слисан и недоумяващ, но усетил някакъв велик копнеж и велико смирение, от които сърцето му трепнало.

— Майко! — развълнувало извикал той, когато се изкачвал по пътеката към малката пещера, която им служела за жилище. — О, майко, майко! Днес видях истински чудеса! Не бяха ангели, казаха ми, че са рицари, но на мене ми се сториха по-прекрасни от всички небесни същества! А единият от тях, предводителят на име Ланселот, каза, че и аз мога да стана рицар... Майко, утре сутринта потеглям на път, ще търся крал Артур, който живее в Карлиън!

Тогавя Персиваловата майка дълбоко въздъхнала и си поплакала, защото разбрала, че е дошло време да се раздели със сина си. Вярно, че отначало се опитала да убеди Персивал, че е по-добре да остане при нея в гората, далеч от опасности и размирици, като му разказала през какви изпитания и мъки трябва да премине всеки рицар. Но думите й само накарали Персивал още повече да закопнее за подвизи. Накрая майката смирено навела глава и оставила сина си да поеме своя път.

Рано на другата сутрин Персивал облякъл простите си дрехи от кожи на убити зверове, взел в ръка дълго остро копие и се приготвил да се сбогува с майка си.

— Смело върви напред, сине! — казала тя, като го целунала и благословила. — Баща ти беше най-храбрият и най-достойният рицар, не посрамвай нито него, нито мене. Ако изживееш всичките си дни честно и почтено, и ти ще бъдеш между малкото избраници, чиито имена ще се помнят вечно от преданите рицари на Логрия... А сега върви по пътя си и не забравяй: ако някоя дама или девойка те помоли за помощ, отзовавай се с готовност, пръв от всички и без да очакваш награда. Е, можеш да целунеш девойка, която го желае, но повече от

целувка не вземай, освен ако не е пръстен, пък и това прави само в случай, че ти самият сложиш пръстен на ръката ѝ. Внимавай с какви другари изпълняваш някоя заръка и гледай само достойни мъже да стават близки на сърцето ти.

С нажалена душа Персивал целунал майка си за сбогом и тръгнал през гората. Вървял бързо, макар че бил свел глава, замислен за важните неща, които каза майка му. Не след дълго обаче отново започнал да крачи леко и продължил пътя си, като весело пеел и подхвърлял във въздуха дългото си копие така, че наточеното острие проблясвало като сребро на слънцето, а после го улавял и отново го мятал.

Сенките започнали да падат на дълги черни дипли и слънцето се спуснало към хълмовете на запад, когато Персивал изведнъж излязъл на открита горска поляна, където скупчени маргаритки се белеели като снежинки из зелената трева. Там, край звънливия поток, той видял копринена шатра.

„И църква да е, и параклис, все едно — помислил си Персивал, — чудно красива е! Ще вляза вътре!“

Като прекрачил тихо прага, той се озовал в сенчести покои. Спрял в почуда, защото видял девойка, която спяла на разкошно ложе от коприна и златоткан брокат. Едната ѝ ръка, по-бяла от завивката, била протегната, а косата ѝ огрявала като слънце възглавницата. Персивал се навел много предпазливо над девойката и свалил от ръката ѝ пръстена, който носела — просто златно колелце с един-единствен червен рубин. На негово място поставил собствения си златен пръстен, на който искрял блестящ диамант, а пръстена на девойката сложил на своята ръка. После, все така без да я събужда, той я целунал нежно по устата и крадешком се измъкнал от шатрата, а душата му пеела от новото чудо и новия копнеж.

Младежът навлязъл много навътре в гората и когато мракът се спуснал, заспал между корените на един висок дъб, а с първите лъчи на изгрева бил отново на крак. Вървял през леса, докато не стигнал до широкия път, който водел към Карлиън.

По пладне Персивал наближил градските порти, минал през тях без да се спира и след малко се озовал зад стените на замъка.

Този ден крал Артур празнувал заедно с много от рицарите си, защото било Великден и хората си отдъхвали от грижите. Персивал се

изправил на вратата, учуден от гледката, която вижда, обзет от завист дори към слугите, сновящи около крал Артур и дружината му.

Той стоял, без никой да го забележи, но изведнъж всички очи се обърнали към вратата, защото в залата влязъл, без да бъде съобщено за идването му, един едър мъж в златисточервени доспехи. В този миг Кей се бил изправил до краля, взел в ръце златния бокал, с който Артур имал обичая да вдига наздравица за своите рицари, преди бокалът да ги обиколи поред, за да пият и те за негово здраве и за прославата на кралство Логрия.

— Спрете, пияно стадо от разлигавени кошути! — прогърмял гласът на едрия рицар с червените доспехи. — Пред очите ви стои един много по-достоеен от вас!

И с тези думи той грабнал бокала от Кей, пресушил го на един дъх и като избухнал в гръмогласен смях, излязъл от залата с бокала в ръце, метнал се на коня си и препуснал в галоп.

— Кълна се, че за тази обида ще бъде отмъстено — скочил на крака крал Артур. — Кой ще ми върне бокала?

Тогава рицарите като един се изправили и всеки извикал: „Нека аз извърша този подвиг!“

— Не съм съгласен — казал крал Артур, като ги подканил да седнат по местата си. — Онзи червен самохвалко не заслужава да загине от ръцете на рицар. Нека някой прост оръженосец го последва и го надвие. Някой, който иска да бъде посветен в рицарство. Който се завърне в моя двор с доспехите на Червения рицар и златния ми бокал, незабавно ще стане член на дружината ми!

Тогава Персивал напуснал мястото си до входа и се втурнал напред. Застанал в средата, както си бил облечен в кожи на диви козли, стиснал в ръка дългото си копие.

— Кралю! — извикал той. — Ще ти донеса бокала! Имам нужда само от доспехи, ала онази златна ризница ще ми свърши добра работа!

— Виж ти! — ядосал се Кей. — Какво би могъл да направи тоя нещастен козар с един толкова внушителен рицар?!

— Кой си ти, добри ми сър? — попитал крал Артур младежа, защото се държал любезно с всички хора.

— Казвам се Персивал — бил отговорът. — Не зная кой е баща ми, защото никога не съм го виждал, а и майка ми не ми е говорила за

него. Но тя ме отгледа в Уелския лес, а сега дойдох тук, за да те помоля да ме посветиш в рицарство!

— Да те посвети в рицарство, как не! — изсмял се Кей. — Върви да си пасеш овцете в планината, преди онзи овен със златните доспехи да те накара да побегнеш от страх!

— Ще станеш рицар — казал крал Артур, — ако донесеш бокала ми и се завърнеш, облечен в доспехите на разбойника, който го открадна. И така, този подвиг ще извършиш ти. Върви по пътя си и не се отклонявай!

— Нямам кон — казал Персивал.

— На вратата ще те чака кон, оседлан за тебе — обяснил му крал Артур. — А сега набързо хапни и потегляй... Ала ще ти трябват доспехи и оръжие...

— Копие си имам — прекъснал го Персивал. — А с доспехите ще почакам, докато мога да облека оная златна ризница, която всички видяхте неотдавна!

Щом се нахранил, Персивал станал, за да върви, но когато прекосявал залата, пред него се изправила една девойка и извикала:

— Дано Небесния крал те благослови, Персивал, тебе, най-достойния измежду рицарите!

— Млъквай, глупава вещице — сърдито се сопнал Кей и ударил плесница на девойката.

— Пази се от мене, когато се върна със златните доспехи! — казал Персивал, като изгледал презрително Кей. — По такъв начин ще отмъстя за този удар, който не подобава на един рицар, че ще ти бъде трудно да го забравиш!

След което бързо излязъл от залата, метнал се на коня, който го чакал, и препуснал към гората.

Персивал препускал много по-стремглаво от Червения рицар, така че го настигнал още преди залез слънце. Рицарят яздел бавно нагоре по планинската пътека към една самотна сива кула, която се откроявала, заобиколена от бледорозовите облаци.

— Обърни се, крадецо! — извикал му Персивал, щом го доближил достатъчно. — Обърни се и се защитавай!

Недалеч зад Персивал трима от рицарите на крал Артур дръпнали юздите на конете си, за да спрат и да наблюдават. Те били Гавейн, Ивейн и Гарет. Вървели по петите му още от Карлиън, за да

видят какво ще се случи. Персивал обаче дори и в този миг не ги забелязал.

— Виж ти! — извикал Червения рицар, като обърнал жребеца си. — Що за нахален хлапак си ти?! Защо ме караш да спирам?

— Идвам от името на крал Артур — отвърнал Персивал. — Върни ми златния бокал, който открадна днес от пиршеството! И още, трябва да се явиш в двора и да положиш клетва, но преди това ще се признаеш за победен и ще ми дадеш хубавите доспехи, с които толкова се перчиш!

— А ако не го сторя? — попитал Червения рицар и гласът му бил тих, но очите му искрели от ярост като светкавици в тихо небе преди да се разрази силна буря.

— Тогава ще те убия и ще си осигуря бокала и доспехите! — извикал Персивал.

— Нахално сукалче! — чул се гласът на Червения рицар, като че тътнела гръмотевица. — Ти си търсиш смъртта, тогава получи си я!

Казал това, вдигнал копието и се спуснал надолу по склона като мощна лавина, сякаш очаквал да набучи врага си на острието, както карфицата пробощда пеперуда. Персивал обаче внезапно скочил от коня си, така че копието минало над главата му, без да го засегне. Младежът се изправил наред пътеката и започнал да се подиграва на рицаря:

— Ама че си страхливец! — присмял му се той. — Отначало се опитваш да намушкаш невъоръжен човек, а после бягаш надолу по склона!

Като сипел страхотни ругатни, Червения рицар отново обърнал коня си, пришпорил го нагоре по пътеката и връхлетял върху Персивал, като се целел с копието в главата му. Този път обаче Персивал също замахнал с копието си и внезапно го метнал — толкова внезапно, че то прелетяло като слънчев лъч над щита на Червения рицар и го улучило в гърлото, точно където свършвала ризницата. Противникът на Персивал се претърколил назад, паднал от коня и останал да лежи мъртъв на земята.

Ликуващ, младежът коленичил до поваления враг и измъкнал златния бокал на крал Артур от торбичката, вързана на кръста му. Ала когато се опитал да свали златните доспехи от убития, претърпял

неуспех, защото не знаел как са свързани различните им части, та доспехите да изглеждат едно цяло.

След като доста време напразно се мъчил да изтегли тялото на Червения рицар през отвора в бронята около врата, най-после Персивал опитал друго. Набързо струпал купчина сухи дърва и тъкмо усилено удрял острието на копието си о кремък, намерен на пътя, когато чул чаткането на копита и като вдигнал глава, видял един старец на кон. Доспехите му били тъмни на цвят, шлемът бил вързан за лъка на седлото, а сивата му коса се спускала до раменете.

— Привет, момко! — казал старият рицар и приятелски се усмихнал на Персивал. — Какво правиш с този мъртъв крадец, когото уби толкова храбро?

— За разлика от дървото, желязото не гори — отвърнал Персивал с думите на една горска мъдрост, която знаел от майка си. — Искам да смъкна доспехите от този човек и да ги облека!

Старият рицар се усмихнал още по-широко, но въпреки това слязъл от коня и показал на Персивал как да разкопчае доспехите и да ги свали парче по парче.

— Казвам се Гонеманс — казал старият рицар след малко — и живея недалеч оттук в една прастара господарска къща. Ела с мене, момко! Ще те науча на всичко, което трябва да знаеш, преди да станеш достоен рицар, защото подвиг като този не е достатъчен, за да се радваш на заслужена слава.

И така Персивал тръгнал с Гонеманс и останал цяло лято в къщата му, където се научил да се бие с меч и копие, да си слага доспехите и да се държи на седлото като истински рицар. Научил също какво представлява достойното рицарско братство, което изисква много повече благородство, отколкото просто да извършваш храбри подвизи. Научил какво е добро и какво — зло, както и че дълг на рицаря е винаги да защитава слабите и да наказва жестокостта и коварството.

Дошло време сърдечно да се сбогува с Гонеманс и отново да тръгне на път, облечен в лъскави доспехи, с дълго бойно копие в ръка. Било в края на есента. Персивал яздел между стволовете в затънтени лесове, а златисточервеният листак блестял като доспехите му, които сякаш били част от премяната на дървесата и на орловата папрат наоколо.

Дни наред яздил Персивал в търсене на приключения и често, както си вървял, погледът му неволно падал върху пръстена с рубин и младежът все повече и повече си мислел за прекрасната девойка, която видял заспала в шатрата.

Най-подир в една мрачна, навъсена вечер, когато облаците заплашително се надвесили над главата му, както вървял по лъкатушещия път между големи голи канари, през унили и безлюдни места, Персивал съзрял пред себе си тъмните очертания на замък.

Крепостните стени били порутени и съборени, кулите били пропукани от горе до долу като от гръмотевици, но при все това камъните, пък дори и настилката под зиналата порта, не били обрасли с бурени, а в средата на цялата разруха се извисявала главната кула, здрава и непокътната.

Персивал минал под острите зъби на подвижната решетеста преграда, а копитата на коня му глухо чаткали по камъка. Вървял под тъмни сводове и през празни вътрешни дворове, докато стигнал до входа на голяма зала. Видял, че там е запалена светлина и като вързал юздите на коня за една халка в стената, изкачил се по стъпалата до просторна зала с черни греди по високия таван. Не се виждала жива душа, но в голямото огнище весело пламтял огън, ярко светели факли, затъкнати в халки по стените, а на една издигната част от пода била сложена трапеза. С бавни крачки Персивал тръгнал през залата, после спрял и се огледал. Недалеч от огнището забелязал масичка, на която били наредени големи шахматни фигури от слонова кост, а към едната страна бил придърпан стол, сякаш предстояла игра. Както стоял и се чудел какво ли означава всичко това, Персивал седнал на стола и след малко неволно протегнал ръка и преместил една бяла пионка два квадрата напред по дъската. Мигом една червена пионка сама се придвижила насреща. Персивал веднага застанал нащрек, но било все така тихо и се чувало само собственото му дишане. Тогава преместил друга фигура и тутакси се придвижила още една червена фигура. Персивал отново направил ход, сякаш играел, и виж ти! Червените фигури се местели в отговор така изкусно, че след няколко минути Персивал бил победен с мат.

Младежът бързо наредил отново фигурите и този път червените започнали първи. Персивал загубил и втората игра. Когато това

станало за трети път, внезапно го обзел гняв и той изтеглил меча си, за да посече фигурите и да нацепи дъската.

Тъкмо се канел да го стори, когато изневиделица в стаята дотичала една девойка.

— Спри ръката си, рицарю! — извикала тя. — Ако удариш тези омагьосани фигури, ще те сполети ужасно нещастие!

— Коя си ти, девойко? — попитал Персивал.

— Казвам се Бланшфльор — отвърнала тя и при тези думи пристъпила напред към кръга светлина от свещите близо до шахматната маса. Персивал зяпнал от почуда и радост, защото познал в нея девойката от шатрата. В същия миг видял и диамантения си пръстен, който блестял на ръката ѝ.

Младежът протегнал ръка и видял, че девойката изведнъж се сепнала, защото познала своя пръстен на неговата ръка.

— Дълго време те търсих, лейди Бланшфльор — казал той нежно. — Името ми е Персивал и те моля да ми простиш за тревогата, която, без да искам, съм ти причинил, като взех, докато спеше, пръстена ти и те целунах един път по устата.

— Персивал, виждала съм те само в сънищата си — отвърнала му тя също така нежно. — Всяка нощ ти ми се явяваше с моя пръстен на ръката си и ме целуваше по устата. В нощната тъма аз се привързах с цялото си сърце към тебе... Стоях в този омагьосан замък и те чаках, но още не е време да говорим за любов. Заповядай на угощение. Очаква те още по-голямо чудо от тази вълшебна шахматна маса.

Те седнали на трапезата, но там нямало нито храна, нито вино, а и никакви мъже или жени не дошли да им прислужват.

Персивал обаче си мълчал и гледал Бланшфльор.

— Лейди — казал най-сетне той, — всяко време е подходящо за такава любов, каквато изпитвам аз. Съгласна ли си да станеш моя съпруга? Кълна ти се, че нито една друга жена на света няма да се доближи до мене, а устните ми няма да докоснат други устни освен твоите.

Без да продума, Бланшфльор сложила ръката си в неговата и точно когато го докоснала, проехтял гръм, замъкът се разтърсил, голямата врата на залата широко се отворила и една непозната девойка в бели дрехи и бял воал бавно прекрачила прага, вдигнала високо голям бокал — Граал, покрит с кърпа. Граалът излъчвал такава силна

светлина, че не можело да го погледнеш, но друга била причината Персивал да падне на колене и да скрие глава в ръцете си: благоговението, което изпитал.

След първата забулена жена влязла втора, със златна чиния, а след нея — трета, понесла копие с връх от светлина, от което се стичали капки кръв и изчезвали, преди да докоснат пода. Щом жените прекосили залата и обиколили масата, до която били коленичили Персивал и Бланшфлър, във въздуха сякаш се разнесъл сладкият дъх на рози и уханни треви, а когато шествието с Граала за втори път минало през залата, излязло навън и вратата се хлопнала зад жените, сърцето на Персивал било обзето от такова спокойствие, което надминавало всякакво безгрижие и радост.

— Свещеният Граал идва все по-близо до Логрия — казала Бланшфлър. — Не ме питай какво беше това, което видя, защото още не му е дошло времето. И друг рицар, Ланселот Езерни, трябва да прекрачи прага на замъка и да види това чудо. Ала ти, Персивал, си по-блажен от него, защото Ланселот ще стане причина да дойде краят на славната Логрия, макар че в цялото кралство досега не е имало подостоен рицар от него, като изключим Гавейн. А сега върви в Камелот и чакай идването на Галахад. В деня, когато той седне на Пагубното място, ти отново ще видиш Свещения Граал.

— Лейди, ще отида още сега да го потърся! — казал Персивал и се изправил. — Струва ми се, че това е най-големият подвиг на света, който може да бъде извършен!

— Вярно, най-големият е — отвърнала Бланшфлър, — но все още не бива да го търсиш. В деня, когато славата на Логрия достигне своя разцвет, Граалът ще се появи в Камелот. Тогава всички ще тръгнат да го търсят, но ще го намерят единствено най-достоините.

— Ще бъда сред тях! — извикал Персивал. — Не друг, а аз ще намеря Свещения Граал!

И като забравил всичко друго, Персивал тичешком напуснал залата, като изобщо не обърнал внимание, че Бланшфлър извикала подире му, метнал се на коня и в галоп се изгубил между дърветата.

Когато се разсъмнало, обзелата го лудост сякаш изведнъж започнала да го напуска и като обърнал коня, Персивал се опитал да открие пътя, по който да се върне при Бланшфлър. Ала макар че се

лутал дни наред, въобще не успял да намери дори и следа от пустинната земя и тайнствения замък Карбонек.

Опечален и окаян, Персивал най-после се отказал от диренето и потеглил към Карлиън. Зимата вече била дошла и когато Персивал преминал през планините и горите на Централен Уелс и се приближавал към града, снегът бил затрупал пътищата. Една нощ младежът преспал в Тинтърн, на брега на Уай, а рано на следващата сутрин потеглил бавно и унило през долината покрай бистрата река.

Както си яздел, Персивал изведнъж видял кафяв сокол, който като бляскава светкавица се спуснал от висините върху една гургулица. За миг двете птици пърхали из въздуха, вкопчени една в друга, после соколът победоносно се издигнал нагоре, понесъл своята жертва в ноктите си. А от гърдите на гургулицата паднали три капки кръв, които останали ярко да се червеняят в белия сняг пред краката на коня. Като ги гледал, Персивал си помислил за кръвта, която капела от копието в замъка Карбонек, помислил си и за рубинения пръстен, който носел, а най-вече си спомнил Бланшфлър, нейните червени като кръв устни и бялата ѝ като сняг кожа.

Както седял на коня, Персивал видял, че към него препускат четирима рицари. Те били Кей, Ивейн, Гавейн и самият крал Артур.

— Иди при онзи рицар — казал крал Артур на Кей — и го попитай как се казва, накъде е тръгнал и защо се е спрял, потънал в размисъл.

— Ей, рицарю! — извикал Кей, когато наближил Персивал. — Кажи как се наричаш и с какво се занимаваш!

Ала Персивал толкова дълбоко се бил замислил, че нито го чул, нито го забелязал.

— Отговори, ако не си глухоням! — отново му изкрещял Кей и понеже изгубил донякъде търпение, ударил Персивал с желязната си ръкавица.

Тогава Персивал се изправил на седлото, дръпнал юздите, за да отмести малко по-назад коня, вдигнал копие и извикал:

— Никой не може да ме удря по такъв начин и да остава ненаказан! Защищавай се, страхливи и малодушни рицарю!

Кей също отстъпил, пригответил копието си и двамата препуснали в галоп един към друг. Копието на Кей улучило щита на Персивал и се счупило на парчета, ала Персивал замахнал с такава сила, че копието

му пробилото щита на Кей, нанесло му дълбока рана отстрани и го съборило на земята.

След това Персивал останал да чака с копие в ръка, да не би някой от другите рицари да го нападне.

— Готов съм да се бия с всеки от вас поотделно или с всички заедно! — извикал той. — Ще защитавам правото си да стоя с коня си край пътя, без да се налага да понасям удари и обиди от подобни жалки рицари!

— Та това е Персивал! — изведнъж възкликнал Гавейн. — Персивал, който е победил Червения рицар и сега е облечен в доспехите му! Той положително се е бил замислил за своята любима, след като не се помръдна, преди Кей да го удари!

— Помоли го да разговаря с нас, скъпи племеннико! — казал крал Артур и Гавейн препуснал към Персивал.

— Любезни сър — казал той почтително на Персивал, — там стои крал Артур, нашият височайши господар, и желае да разговаря с тебе. Що се отнася до Кей, когото ти току-що повали, той напълно заслужава да бъде наказан, защото му липсва рицарско благородство!

Персивал се зарадвал на думите му.

— Значи съм изпълнил и двете си клетви! — възкликнал той. — Наказал съм Кей за това, че жестоко удари девойката в деня, когато за пръв път дойдох в Карлиън, и съм се явил пред крал Артур, облечен в доспехите на Червения рицар, когото победих! А в торбичката на пояса си нося златния бокал, откраднат от кралската трапеза!

И Персивал препуснал към рицарите, слязъл от коня и коленичил пред крал Артур.

— Кралю господарю, моля те да ме посветиш в рицарство — казал той. — Заклевам се, че ще ти служа до края на дните си и ще се стремя да умножавам славата на кралство Логрия!

— Стани, Персивал Уелски — казал крал Артур. — Твоето място на Кръглата маса между Гавейн и Пагубното място те очаква. В отдавна отминали времена добрият магьосник Мерлин каза, че ти ще дойдеш тогава, когато най-големият разцвет на кралство Логрия вече е близко.

След това Персивал тръгнал за Карлиън. Яздел между крал Артур и Гавейн. Ивейн ги следвал, повел коня на Кей, а самият Кей лежал напреки на седлото и стенел.

По-късно Персивал извършил много подвизи, но не разполагаме с място да разкажем за приключенията му с Росет, Отвратителната девойка или за двубоя му с Рицаря на гробницата, който живеел в един голям кромлех — старо светилище от древни времена в Уелските планини, — нито пък за победата му над Партиниаус и Аридс, над крал Маргън и над Вещицата от Безлюдния град. През всичкото това време той не спирал да търси Бланшфльор и завинаги ѝ останал верен, но не успял да я намери, докато не изминали години и не дошъл уреченият час, когато, скоро след като Свещеният Граал се появил в Камелот, Персивал отново открил пътя към замъка Карбонек.

8.

ИСТОРИЯТА НА ЛАНСЕЛОТ И ЕЛЕЙН

Дълги години крал Артур и рицарите му се сражавали със саксите на различни места из цялата британска земя, но след голямата битка в планината Бадън (една от най-големите битки, водени на британска земя), настъпили времена на мир и сякаш отвъд облаците, които гъсто се скупчвали над останалата част от света, кралство Логрия било сгръвано от усмивката на едно безкрайно, блажено лято.

Отначало имало много разбойници, злосторници, великани и магьосници и рицарите трябвало да бъдат готови всеки миг да се борят с тях. Не само на големите празници — на Великден, Петдесетница, Архангеловден и Коледа — в двора на крал Артур се появявали девойки на коне, за да търсят разплата за стореното им зло. С течение на времето обаче все по-малко и по-малко хора имали нужда от помощ. Логрия все повече се превръщала в мирно и свято кралство, а рицарите на крал Артур започнали да прекарват времето си най-вече на големи турнири в Камелот или Карлиън. Вярно, че се научили да боравят още по-сръчно с оръжието, но все по-рядко намирали случай да докажат своята храброст.

Повечето от младите рицари обикаляли из цялата страна и търсели изпитания, ала по-възрастните, и на първо място сред тях Ланселот, били все по-склонни да стоят и да очакват да се случи нещо велико.

Дълги години Ланселот бил пръв сред първите. По сила и храброст, по благовъзпитаност и благородство на духа с него не можел да се мери нито един рицар, дори Тристан или Гарет, Герайнт или младият Персивал. Само Гавейн можел да бъде сравняван с Ланселот, но ги свързвало толкова вярно приятелство, че никога между тях не се появило съперничество.

Ала от първия ден, когато Ланселот дошъл в двора на крал Артур, той обикнал кралица Гуиневир и нямало за него друга на света освен нея. Дълги години той честно ѝ служил, бил верен и предан, както подобава на един рицар, и крал Артур не изпитвал ревност,

защото имал доверие в почтеността и на Ланселот, и на кралицата. И наистина Ланселот дълго служил на Гуиневир като истински рицар и истински поданик и се стремял да я прославя с големите си подвизи. Но когато настъпил продължителен мир и вече рядко му се случвало да напуска Камелот с някаква заръка, и вече нямало нужда крал Артур да предвожда войската си в битка, Ланселот и Гуиневир започнали да прекарват все повече и повече време заедно и все по-често се срещали без знанието на крал Артур.

Този бил пътят, по който първата сянка на голямата беда се прокраднала в Камелот, на вид толкова кротка и невинна, че никой не я забелязал, а на Ланселот и Гуиневир и през ум не им минавало какво ще последва. Но силите на злото, които все по-отчаяно търсели някаква вратичка, за да се вмъкнат в твърдината на доброто, съзрели тази възможност и заложили коварен капан на Ланселот.

Един светъл пролетен ден на Великденското празненство, което крал Артур подготвил в Камелот, в голямата зала влязъл отшелник и поздравил всички, седнали около трапезата.

— Нека божията благословия споходи цялата дружина! — извикал той. — Сигурно светът никога вече няма да види по-достойно сборище на рицари. Ала все още е останало едно празно място. Моля те, кралю господарю, разкажи ми за него!

И отшелникът посочил с тояжката си празното място между Ланселот и Персивал.

— Почитаеми отче — започнал крал Артур, — това е Пагубното място и на него ще седи само един рицар. Такова беше предсказанието на Мерлин в деня, когато за пръв път се събрахме около тази маса. Ако там седне друг човек, магията на това място мигом ще го убие.

— А знаете ли кой ще седне там? — попитал отшелникът.

— Не — отвърнали всички рицари заедно с крал Артур. — Не знаем името на този човек.

— Той още не се е родил — казал Отшелникът, — ала тази година ще види бял свят. И не друг, а той ще излезе победител в търсенето на Свещения Граал... Но аз не съм дошъл тук, за да говоря за него. Дойдох по-скоро за друго дело, за спасението на една дама, която е жертва на коварна магия в Скръбната кула. Само най-достойният рицар между вас може да ѝ върне свободата и това е

Ланселот Езерни. Затова моята молба е да го изпратите там колкото се може по-бързо...

Ланселот и отшелникът изминали дълъг, дълъг път, докато един ден стигнали до мрачен склон, където на билото бил разположен град с висока черна кула. Когато Ланселот яздел по тесните улици сред хорската тълпа, чували се викове:

— Добре дошъл, Ланселот, най-достойни сред рицарите! С твоя помощ ще бъде спасена нашата господарка!

Ланселот се изкачил до кулата, все още воден от отшелника. Влезли вътре и тръгнали нагоре по голямото стълбище, докато стигнали до здрава желязна врата.

— Тук в продължение на пет дълги години лежи най-прекрасната дама в цялата страна — казал отшелникът. — Затворена е с коварна магия от кралицата Фея Моргана, която злобно ѝ завивда. Може да бъде спасена само от най-добрия измежду рицарите.

Тогава Ланселот бутнал вратата с ръка. Мигновено големите ключалки и решетки се натрошили на парчета, пантите пискливо изскърцали и като влетял в стаята, рицарят видял Печалната дама — лежала вързана в корито с вряла вода, в което я била сложила Фея Моргана. Но щом Ланселот прекрачил прага, магията се развалила и Печалната дама се върнала при своите поданици.

— Рицарю — рекъл отшелникът, — след като освободи тази дама, трябва и нас да освободиш от змея, който живее недалеч в една стара гробница.

Тогава Ланселот вдигнал щита си и казал:

— С божия помощ ще направя всичко, което е по силите ми, за да ви избавя от бедата. Затова води ме!

Когато стигнали до върха на планината, видели голям кромлех, направен от три изправени каменни плочи, захлупени с четвърта. От тъмното леговище излязъл голям безкрил дракон, който бълвал огън и страховито съскал. Битката продължила през целия ден, а вечерта Ланселот отрязал главата на дракона. После яхнал коня си и препуснал оттатък хълма през затъntenите безлюдни проходи на уелските планини, докато стигнал Пустинните земи, където се намирал внушителен замък, наполовина потънал в развалини. Само главната кула се издигала високо над попуканите стени и порутените странични кули. Ланселот обиколил замъка и с почуда гледал разрухата, но дори

върху нападалите камъни не видял нито бурени, нито пълзящи растения. След време стигнал до част от сградата, която стояла непокътната.

Там го посрещнали двама оръженосци и го въвели в голямата зала, където на издигнато над пода място около висока маса седял сред своите рицари и придворни дами крал Пелес Сакатия, когото Балин бил победил дълги години преди да нанесе Печалния удар.

— Добре дошъл, добри ми рицарю! — приветствувал го крал Пелес, като вдигнал съсухрена ръка от златното ложе, към което бил прикован. — Седни на моята трапеза! От доста време в омагьосания замък Карбонек не е идвал рицар и се боя, че ще трябва да минат още много години, преди да дойде благородник, който да ме излекува от тежката рана... Ала ми кажи как ти е името. Обръщам се към рицарската ти доблест да не ме лъжеш.

— Сър, за мене е голяма чест, че съм посрещнат така — казал Ланселот и тържествено се поклонил. — Що се отнася до името ми, казвам се Ланселот Езерни.

— А аз съм Пелес, Краля на Пустинните земи и на омагьосания замък Карбонек — представил се домакинът. — Ала макар и тайно, крепи ме упование: Йосиф Ариматейски е мой прадядо, затова ти предстои да видиш чудо...

Ланселот се разположил на масата, но забелязал, че пред никого няма сложена храна, нито вино и цари пълна тишина.

След миг изведнъж проехтял гръм, вратата широко се отворила и в залата влезли три забулени жени, облечени в бяло. Пристъпвали толкова безшумно, като че били духове, а не живи същества. Първата държала в ръка копие с връх от светлина, от което капела кръв и изчезвала, преди да докосне пода. Втората носела златна чиния, покрита с кърпа, а третата — златен бокал, също покрит, но сякаш пълен с толкова чиста и ярка светлина, че човек не можел да го погледне. Ала не това била причината Ланселот да скрие лицето си с ръце, докато шествието обиколило масата и излязло от залата. Рицарят бил обзет от дълбоко страхопочитание и благоговение. В следващия миг всички усетили, че ги изпълва голямо миролюбив и чувство за благополучие, а на Ланселот му се сторило, че е сит от нещо повече, отколкото от земна храна и питиета.

— Господарю, какво означава това? — с приглушен глас попитал той.

— Сър — отвърнал крал Пелес, — ти видя най-скъпите реликви на света, на които съм пазител аз, потомъкът на Йосиф Ариматейски. От бокала и от чинията е пил и ял Исус Христос на последната си вечеря, а с това копие римският центурион, стотникът Лонгин, е пробол тялото му, когато той е бил прикован към кръста. В същия този бокал Йосиф Ариматейски е събирал скъпоценната кръв, която се е стичала от раната... Чуй думите ми: скрит под кърпата край тебе мина Свещеният Граал, а когато мине край рицарите, събрани в Камелот, една Петдесетница няма да се срещате около Кръглата маса, а всички ще тръгнете на път, за да го търсите...

Когато изумлението от видяното се поутоложило, Ланселот поговорил с краля и за други неща. Рицарят останал дълго в замъка Карбонек, но повече не видял шествието със Свещения Граал.

Крал Пелес обаче имал дъщеря на име Елейн — една от най-красивите девойки на света. Тя обикнала Ланселот от пръв поглед. През цялото време, докато той бил в замъка Карбонек, Елейн се грижела за него, угаждала му непрекъснато и се опитвала по всякакъв начин да спечели любовта му, но макар че Ланселот се отнасял към нея възможно най-любезно — яздели заедно на лов, слушал песните ѝ, играели шах — сърцето му не трепвало и той оставал верен на кралица Гуиневир, и така в мислите си всъщност изменял на крал Артур и на честта си като рицар на Логрия.

Тогава Елейн разказала всичко на баща си крал Пелес, а той, понеже можел донякъде да вижда бъдещето като през опушено стъкло, ѝ отговорил:

— Недей да плачеш и да тъжиш, дъще, защото Ланселот наистина ще стане твой стопанин, а ти ще му родиш син на име Галахад, който ще прогони сянката на проклятието от Пустинните земи и ще ме излекува от раната... Не зная точно как ще се случи всичко това, но то ще стане, имай вяра!

Дните минавали, Ланселот продължавал спокойно да гостува в Карбонек, ала Елейн не успявала да постигне нищо с любовта си. Накрая, обзета от отчаяние, тя започнала да търси помощта на магии и при нея дошла една девойка на име Брисен, веща в изкуството, чиято кралица била Фея Моргана.

— Ах, лейди, да знаеш, че кралица Гуиневир е единствената жена на света, която Ланселот обича — казала тя. — И ако искаме да го спечелим, трябва да използваме хитрост.

После двете дълго време си говорили и като последствие Елейн тайно напуснала Карбонек. След това някакъв човек донесъл на Ланселот пръстен, който му се видял добре познат — кралица Гуиневир винаги си го слагала.

— Къде е твоята господарка кралицата? — попитал го Ланселот.

— Сър, тя се намира недалеч от тук, в замъка Кейс, и те моли да отидеш при нея колкото може по-скоро — отвърнал човекът.

Тогава Ланселот набързо се сбoguвал с крал Пелес, метнал се на коня и препускал през Пустинните земи, докато оставил Карбонек далече назад. На залез стигнал до замъка Кейс, който се намирал край голяма гора. Там заварил кралица Гуиневир (поне така му се сторило), която го чакала, с очи, грейнали от обич, ала във вечерния сумрак всъщност го посрещнала Елейн, преобразена за малко в Гуиневир от вещото изкуство на Брисен.

Когато Ланселот я видял да стои сама, той напълно забравил за рицарската си чест и за дадените клетви, за славата на Логрия и за предаността си към крал Артур. Всичките му мисли били завладени от Гуиневир, а когато тя му заговорила за женитба, рицарят забравил дори това, че тя е жената на крал Артур, а магьосницата била приготвила всичко в замъка Кейс...

Настъпило сиво и злокобно утро. Ланселот се събудил и видял, че редом с него спи Елейн. Тогава си спомнил какво се е случило и разбрал, че завинаги е опозорен, макар че до него лежала не Гуиневир, а Елейн.

— Горко ми! — извикал той. — Прекалено дълго съм живял, щом успях да изгубя честта си!

Думите му събудили Елейн, която коленичила до него, признала всичко и го помолила за прошка.

— Ах, благородни Ланселот — ридаела тя, — направих това единствено от любов към тебе!

Ала Ланселот, обзет от душевни терзания, надал силен вик и светът сякаш се завъртял пред очите му. Бързо отворил прозореца и скочил през него, облечен само по риза, паднал в леха с рози, изправил се на крака целият изподраскан и окървавен от бодлите и хукнал

напосоки, като продължавал да вика, докато се изгубил в гората. Скитал се съвсем обезумял сред дърветата и из пустинните уелски хълмове.

Минали месеци и в Камелот започнали да се чудят какво ли се е случило с Ланселот, след като никой не го бил виждал толкова дълго време. Дошла Коледа, а Ланселот още не се завръщал. Не се появил и на Петдесетница, и на Архангеловден.

Започнала новата година и тогава Борс де Ганис, братовчед на Ланселот, без много шум напуснал Камелот и тръгнал да търси рицаря. След време стигнал до Пустинните земи, а после и до тайнствения замък Карбонек, до който толкова малко хора намирали пътя. Там заварил крал Пелес и лейди Елейн, която държала на ръце своя младенец.

— Погледни, рицарю — каза Елейн, — това е синът ми, а негов баща е Ланселот Езерни. Днес е кръщенето му, ще се казва Галахад.

После Елейн разказала на Борс всичко, кос го се случило при гостуването на Ланселот в Карбонек и в Кейс, и как рицарят, обзет от срам и скръб, се изгубил сред уелските хълмове.

Същата вечер, докато се хранели, шествието на Граала отново минало през залата, но вместо да носи Кървящото копие, втората призрачна девойка държала златен светилник със седем свещи.

— Ти видя едно голямо чудо — казал крал Пелес на Борс. — Това шествие не е съзирано от ничии очи освен от очите на Персивал и Ланселот. В една стая на върха на главната кула тези свещи денонощно горят върху олтара на малкия параклис, където стоят Граалът и Кървящото копие. Аз, пазителят на Граала, съм влизал в тази стая, както някога е правил баща ми, а преди него дядо ми, та чак до Йосиф Ариматейски, който е построил този замък. Друг човек обаче не е влизал вътре освен добрия Гавейн. Случи се веднъж един рицар да се промъкне и да докосне с нечестивите си ръце копието — това беше Балин, който нанесе Печалния удар — и бе наказан с жестока смърт... Върви сега и намери Ланселот. Ти ще дойдеш тук още веднъж, но не и той, защото не е достоен да се докосне до Граала, въпреки че в мирските дела на света няма по-славен рицар от него!

На сутринта Борс потеглил на път и когато излязъл от Пустинните земи, срещнал Гавейн, Персивал, Ивейн, Сеграмор и

много други рицари, които също търсели Ланселот. Пребродили навсякъде, на изток и на запад, на север и на юг, но никъде на открили и следа от Ланселот. Много приключения преживели по пътя си и много необикновени неща видели, ала никой от хората, които срещнали, не бил чувал за умопобъркан рицар, който да тича по тия места без доспехи и без оръжие.

Един ден обаче Персивал и Борс стигнали до замъка Кейс, където с радост ги посрещнала Елейн. Била напуснала Карбонек заедно с Галахад и като всички вече не можела да намери пътя, по който да се върне там.

Тя ги приела добре в своя замък, но я обзела дълбока скръб, когато научила, че Ланселот още не е намерен. Двамата рицари ѝ гостували дълго време, защото се надявали, че Ланселот може да се появи там след своите странствувания, и той наистина се появил...

Един ден, когато Елейн се разхождала в градината, малкият Галахад дотичал при нея и извикал:

— Мамо, ела да видиш! Намерих един знатен мъж, който лежи заспал край кладенеца!

Щом съзряла мъжа, Елейн веднага познала Ланселот. Като плачела горчиво, тя побързала да отиде при Персивал и Борс.

— Не го събуждай — казали ѝ те, — защото безумието може още да не го е напуснало. Ще вземе да те убие, обзет от ярост, или отново да подивее.

В същото време дошъл някакъв отшелник, който живеел недалеч в един малък параклис. Той ги посъветвал да пренесат Ланселот при него както спи и да го оставят там.

— Ще се моля цяла нощ пред олтара — казал отшелникът. — Не може да се остави добрият рицар Ланселот да прекара целия си живот като безумец, който скита гол в пустошта...

Рано на следващата сутрин Персивал и Борс се появили гологлави на прага на параклисчето и видели отшелника, коленичил пред олтара, а Ланселот лежал като мъртвец в един черен ковчег. Дълго стояли рицарите в мрака и тихо се молели за Ланселот, когато в параклисчето се появил Свещеният Граал — заобиколен от голям светъл ореол, той висял над олтара и изпускал толкова ярки лъчи, че и двамата странници паднали на колене и скрили лица в ръцете си. Когато отново вдигнали очи, видели, че и Ланселот е коленичил, но от

Свещения Граал нямало и следа, само зракът на изгряващото слънце осветявал рицаря през кръглото прозорче над олтара.

Като благодарили на отшелника, Борс и Персивал отвели Ланселот в замъка Кейс. Ланселот се движел като насън. Сложили го да легне и го оставили на грижите на Елейн и прислужницата ѝ Брисен, а рицарите се върнали в Камелот и разказали на крал Артур всичко, което се било случило.

Най-подир Ланселот, отново със здрав и непомрачен разум, се събудил от дългия си сън и видял надвесена над него Елейн.

— Господи! — възкликнал той. — Кажи ми, моля те, къде се намирам и как съм се озовал тук!

— Сър — отвърнала Елейн, — ти се появи по тези места като безумец, скиташе се гол и безпааметен. Намерихме те в градината ми и безумието те напусна благодарение на добрите грижи, които положи Насиен Благодестивия отшелник по искане на Свещения Граал.

Дълго време след това Ланселот останал в Кейс, а Елейн се грижела за него, докато заякнал и оздравял. Ала после, независимо от сълзите и настойчивите ѝ молби, Ланселот си взел сбогом с нея, метнал се на коня и поел пътя към Камелот. В сърцето му продължавало да има място само за кралица Гуиневир и сега той я обичал с още по-силна и по-буйна страст, макар че Елейн го била изиграла, като се престорила на кралицата и се оженила за него.

В старите легенди или не се споменава, или не става ясно какво се е случило с Елейн, след като Ланселот я напуснал. Когато Ланселот отишъл отново в Карбонек, Елейн вече не била там, а още от деня, когато Ланселот си тръгнал от замъка Кейс, Галахад бил поверен на грижите на няколко отци и монахини, които живеели недалеч от Камелот.

В тези легенди обаче се разказва за една друга Елейн, която обичала Ланселот и която той напуснал, като отхвърлил любовта ѝ поради невярната си вярност, която коварно го карала да бъде предан на Гуиневир, кралицата на крал Артур. След заминаването му тази Елейн започнала да крее и разбитото ѝ сърце станало причина за смъртта ѝ, а когато починала, слугите я облекли в разкошни дрехи и сложили тялото ѝ в една тържествено украсена ладия, която плавала по широката река, стигаща до Камелот. Сложили писмо в ръката ѝ и

оставили ладията да се носи по течението, защото такава било предсмъртното желание на Елейн.

Няколко дни по-късно, когато крал Артур седял в голямата зала заедно с много от своите рицари, вътре влязъл Кей и казал:

— Господарю, случи се голямо чудо! По реката плава черна ладия, а в нея лежи прекрасна девойка, облечена в разкошни одежди и обсипана със скъпоценности.

Тогава крал Артур, кралица Гуиневир и много от рицарите слезли към реката и видели ладията, която плавно се носела по течението, докато накрая не спряла край брега. Сега всички видели писмото, което мъртвата девойка държала в ръка. Крал Артур се навел, внимателно го взел, разчупил печатите и прочел:

„Най-благородни сред рицарите, господарю мой Ланселот, смъртта надви любовта ми към тебе. Името ми е Елейн Астолатска и аз вярно те обичах. Затова моля всички дами да се съжалят над мене и да се молят за спасението на душата ми, а тялото ми да погребат с почести... Моли се и ти за душата ми, несравними Ланселот...“

Когато Ланселот чул това, той закрил лицето си с ръце и заплакал.

— О, кралю — казал той на Артур, — знай, че скръбта ми е искрена и съм обзет от жал за смъртта на тази дама. Но бог ми е свидетел, че не съм причинил тази смърт нарочно... Тя ме обичаше вярно и повече от всичко на света искаше да бъде моя съпруга, но това не можеше да стане, защото любовта не е подвластна на заповеди и аз мислех, че е голям срам и безчестие да се оженя за девойка, която не обичам.

— Имаш право — казал крал Артур. — Любовта е дар божи и към нея трябва да се отнасяме с почит и уважение. Не е истински рицар този, който я опетни дори с нещо дребно.

След това всички минали покрай лейди Елейн със сведени глави, а после я погребали тържествено в голямата катедрала. Изминали се обаче доста дни, докато се разпръсне напълно сянката, паднала над двора в Камелот, сърцето на свято кралство Логрия. Ала тя никога не

напуснала докрай Ланселот, защото той знаел, че има нещо, което, го прави недостоеен за високото място, което заема. Въпреки това рицарят продължавал да обича кралица Гуиневир, а и тя го обичала. И накрая тяхната любов станала причина да залезе славата на Логрия.

КНИГА ТРЕТА
В ТЪРСЕНЕ НА СВЕЩЕНИЯ ГРААЛ

1.

КАК СВЕЩЕНИЯТ ГРААЛ СЕ ПОЯВИЛ В КАМЕЛОТ

Било един ден преди Петдесетница и отвсякъде към Камелот препускали рицари, за да заемат на празника местата си около Кръглата маса. Почти всички били пристигнали навреме, за да присъствуват на вечерната служба в голямата катедрала, а след това се събрали на трапеза в тържествената зала на замъка.

Изведнъж се появила красива дама, която се носела в галоп на бял кон. Когато стигнала пред краля, тя му се поклонила и извикала:

— За бога, кралю господарю, кажи ми къде е сър Ланселот!

— Ей там — посочил ѝ крал Артур. — Не го ли виждаш?

Тогава дамата се приближила до Ланселот и казала:

— Добри ми рицарю, умолявам те да дойдеш с мене в близката гора!

— За какво ти трябвавам? — попитал Ланселот.

— Ще научиш, когато стигнем там.

— Готов съм да те последвам.

И като казал това, Ланселот се обърнал към краля и кралицата, за да се сбогува.

— Как?! — извикала Гуиневир. — Нима ще ни напуснеш сега, в навечерието на Петдесетница?!

— Кралице — намесила се непознатата, — обещавам, че сър Ланселот ще бъде отново тук утре преди вечеря.

След това двамата се изгубили в гората. Препускали, докато стигнали до едно абатство, където Ланселот бил посрещнат от монасите и монахините. Завели го в красива стая за гости и свалили доспехите му. Там той заварил двамата си братовчеди Борс и Лионел, които се спрели да пренощуват на път за Камелот. Рицарите много се зарадвали, че отново са заедно.

Докато си приказвали, влезли дванадесет монахини, които водели Галахад — най-красивия и най-напетия момък в целия свят.

— Сър — обърнала се игуменката към Ланселот, — този младеж е от кралски род и още като дете беше оставен на нашите грижи. Негов

учител е Насиен, отшелникът от Карбонек. Обучен е и да си служи с оръжие. Имаме молба да го направите рицар, защото най-достойни за посвещаване в светия Орден на рицарството са ръцете на храбрия Ланселот.

— Ще го сторя — отвърнал Ланселот, който вече бил разбрал, че Галахад е родният му син, дошъл на белия свят в тайнствения замък Карбонек.

Цяла нощ Галахад прекарал в бдение, а на сутринта Ланселот го благословил и го посветил в рицарство.

— Няма по-красив младеж на света от тебе — казал му той, — но ще трябва да бъдеш и добър, както подобава. А сега, Галахад, ще дойдеш ли с мене в двора на крал Артур?

— Още не — отвърнал младежът, — но скоро ще се появя там.

И така Ланселот, Борс и Лионел се върнали в Камелот, където заварили цялата дружина, събрана около Кръглата маса в голямата зала. Името на всеки било изписано със златни букви и тази сутрин всички били заели местата си. Празно било само Пагубното място, на което можел да седне и да стане оттам жив само онзи, за когото било предопределено.

Когато Ланселот и Персивал отишли да седнат от двете му страни, те изведнъж видели, че там се появява нов надпис със златни букви, който гласял: *„Четиристотин и петдесет и четири години след смъртта на Исус Христос това място ще бъде заето.“* Известно време всички гледали, без да продумат, след което Ланселот казал:

— Струва ми се, че това място ще бъде заето още днес. Защото днес е първата Петдесетница след четиристотин петдесет и четири години. Нека обаче покрием Пагубното място с копринена кърпа, докато дойде този, на когото то принадлежи.

Когато направили това, крал Артур помолил всички да седнат на трапезата, но Кей, почетният придворен управител, възкликнал:

— Господарю, ако пиршеството започне веднага, ще бъде нарушен старият обичай. До днес рицарите никога не са сядали на трапезата, без да са научили за някое необикновено приключение.

— Право казваш — съгласил се крал Артур. — Толкова силно впечатление ми направиха думите, изписани върху Пагубното място, че за миг забравих стария обичай.

Още като стояли и разговаряли, влязъл един оръженосец и казал на краля:

— Господарю, нося ти вест за едно чудо!

— Какво е то? — попитал кралят.

— Сър, по реката плава голям квадратен камък — отговорил оръженосецът, — а в него се вижда забит лъскав меч със златна дръжка.

Тогава кралят казал:

— Ще дойда да видя това чудо!

Всички рицари го последвали. Прекосили голямата поляна пред замъка и видели камъка, доплавал до брега. Слънчевите лъчи проблясвали по скъпоценните камъни на ефеса, докато не заобиколили дръжката като ореол. А върху меча било написано: „От тук не може да ме измъкне никой освен онзи, на чийто кръст ще бъда препасан, а той ще бъде най-големият рицар на света.“

Когато кралят прочел тези думи, той се обърнал към Ланселот:

— Уважаеми сър, мечът по право е твой, защото съм сигурен, че ти си най-големият рицар на света!

Ала Ланселот си помислил за кралица Гуиневир и за тайната им любов, затова тихо отвърнал:

— Господарю, мечът не е за мене, защото не съм достоен да го препаша. Злото ще сполети всеки, който се опита да го изтегли, след като знае, че е недостоен...

— Тогава, скъпи племеннико — обърнал се крал Артур към Гавейн, — опитай се ти да го вземеш.

— Сър, нямам желание да го сторя — отговорил Гавейн.

— При все това ти заповядвам да опиташ — настоял крал Артур.

— Ще ти се подчиня, господарю — казал Гавейн и уловил меча за дръжката, но не можал да го помръдне.

По настояване на крал Артур към меча пристъпил Персивал, но и той не постигнал нищо, а никой друг рицар не се осмелил да го докосне.

— Сега вече можем да се върнем на трапезата — казал Кей, — защото видяхме истинско чудо.

Рицарите отново се настанили около Кръглата маса и всички места освен Пагубното място, покрито с копринена кърпа, били заети.

Ала преди да протегнат ръце към лакомствата, целият замък сякаш се разтърсил от силен порив на вятъра, след което всичко утихнало.

— Кълна се, скъпи приятели — казал крал Артур, — че днес е ден на чудесата. Много ми е интересно какво ли още има да видим, преди да се здрачи!

Още неизрекъл тези думи и на прага се появил старец на преклонна възраст с дълга бяла брада, воден за ръка от висок млад рицар в тъмночервени доспехи — най-красивия младеж, когото били виждали. Не носел меч или щит, а на кръста му била препасана празна ножница. Ланселот веднага познал сина си Галахад, който водел Насиен, престарелия отшелник от Карбонек.

— Мир вам, добри люде! — извикал към всички Насиен, след което се обърнал към крал Артур и казал: — Кралю господарю, водя ти един млад рицар от кралски род, потомък на Йосиф Ариматейски. Той ще донесе най-голямата слава на твоя двор и на могъщото кралство Логрия.

— Добре дошли в моя двор! — приветствувал ги крал Артур.

Тогава отшелникът Насиен повел Галахад през залата право към Пагубното място между Ланселот и Персивал и отмахнал копринената кърпа. Веднага всички видели, че надписът от сутринта е изчезнал, но се е появил нов надпис: „Това е мястото на светия принц сър Галахад.“

— Сър, става ясно, че мястото е твое — казал Насиен.

Тогава Галахад седнал на Пагубното място и му отговорил:

— А сега, уважаеми сър, можеш да си вървиш, защото поръките ти са изпълнени. Ала знай, че аз отново ще дойда в Карбонек, и то не след дълго.

И така отшелникът Насиен напуснал пиршеството, а всички рицари на Кръглата маса много се зачудили как така Галахад седи на мястото и остава здрав и читав. Ланселот обаче хвърлил поглед към сина си и гордо се усмихнал.

— Кълна се в живота си, че този млад рицар ще извърши велики дела! — възкликнал Борс де Ганис.

Когато обедът приключил, крал Артур повел Галахад към реката и му показал меча върху плаващия камък.

— Това е най-изумителното чудо, което съм виждал — казал кралят. — Двама от най-големите рицари на света се опитаха да изтеглят меча, но не успяха.

— Сър, няма нищо странно — казал Галахад, — защото този подвиг принадлежи не на тях, а на мене. Ето, аз имам ножница, но нямам меч. Нося я, защото знаех, че този меч ще ме очаква.

И с тези думи Галахад протегнал ръка, без усилие измъкнал меча от камъка, пъхнал го в ножницата си и рекъл:

— Ето че вече притежавам меча, който нанесе Печалния удар. Някога го е препасвал сър Балин и с него е убил брат си Балан. Ала Мерлин забил меча в камъка, за да бъде изтеглен в уречения час и да блести в моята десница.

След това на моравата край реката довели коне, донесли оръжие и бил проведен рицарски турнир.

— Достойни сър — обърнал се крал Артур към Галахад, — а сега ми позволи да ти връча щит.

— Не бих могъл, защото ще дойде времето, когато ще ми бъде изпратен щит — отговорил Галахад.

След което взел копие и се състезавал с всички участници, като яздел така умело и удрял с такова настървение, че макар да нямал щит, никой не можал да му устои — нито Тристан, нито дори Гарет. Не премерил сили само с Ланселот, Гавейн, Персивал и Борс.

Същата вечер, когато крал Артур и рицарите му препускали към замъка, за да се приберат, към тях се приближила девойка на бял кон. Тя поздравила краля и попитала дали сър Ланселот е с него. Отговорил ѝ самият рицар:

— Тук съм, прекрасна девойко!

Тогава тя горчиво се разплакала и казала:

— О, сър Ланселот, ти не подозираш каква голяма промяна е станала с тебе днес!

— Какво значат думите ти, девойко? — учудил се той.

— Сър, говоря истината — продължавала жално да плаче девойката. — Днес сутринта ти беше най-големият рицар на света. Ала в кралство Логрия вече се появи по-славен рицар от тебе. Той изтегли меча от камъка, както бе предсказал Мерлин.

— Винаги съм знаел, че не съм най-достойният — отвърнал Ланселот.

— И все пак ти си най-достойният измежду простосмъртните! — извикала девойката. — Ала сега тук има по-достоеен от тебе. Ах, кралю — обърнала се тя към Артур, — не е имало крал в Британия, който да

се е радвал на по-голяма слава от славата, която ще получиш днес! А ти, Ланселот, плачи! Плачи за това, което си изгубил!

Като извикала тези думи, девойката си тръгнала и изчезнала в сгъстяващия се мрак.

Притихнали, рицарите се прибрали в голямата зала и насядали около Кръглата маса. Тогава крал Артур се огледал, видял, че всички места са заети, и си спомнил какво му бил казал магьосникът Мерлин.

— Я гледайте, та около тази маса се е събрала най-достойната дружина, която би могла да съществува! — възкликнал крал Артур. Това е най-върховният час за святото ни кралство Логрия, часът на неговата слава!

Още не бил изрекъл тези думи, когато задухал силен вятър и замъкът се разтърсил от мощен гръм, после изведнъж един слънчев лъч си пробил път през мрачината и прекосил залата от край до край. Бил седем пъти по-ярък от слънчевите лъчи и в най-ведрото лято и всички се усетили осенени от благодат. Рицарите се спогледали и на всички се сторило, че изглеждат по-красиви от преди. Така седели, слисани и онемели, около Кръглата маса.

В залата се появил Свещеният Граал, покрит с кърпа от златоткан брокат. Бил изпълнен с толкова великолепна светлина, че никой не можел да гледа право в него. Не видели и кой го носел, защото бокалът сякаш се плъзгал по слънчевия лъч и изпълвал сърцата с радост и утеха. После Граалът изведнъж изчезнал — никой не разбрал как, ала слънчевият лъч също помръкнал и рицарите стояли безмълвни, с чувство на безмерно успокоение. Само Мордред скрил лице в ръцете си и горещи сълзи на срам потекли между пръстите му.

След малко крал Артур казал приглушено:

— Трябва да сме благодарни, че получихме благословия днес, на Петдесетница, на този тържествен празник.

— Няма съмнение, че ние сме най-благословените сред простосмъртните — казал Гавейн, — защото от днешния ден си пролича, че ни очакват още по-славни дела. Макар че Свещеният Граал се появи сред нас, той все пак беше забулен, за да не го виждаме и да не се доближаваме до него. Затова искам да положа клетва, че утре сутринта, без да се бавя, ще тръгна да го търся и няма да се откажа, докато не се справя с това изпитание или не се уверя, че не съм достоен за него.

Когато останалите рицари на Кръглата маса чули думите на Гавейн, почти всички станали на крака и повторили клетвата му.

— Горко ми, скъпи племеннико — въздъхнал крал Артур. — С тази клетва ти направо ме убиваш, като ми отнемаш най-достойния цвят на рицарството, който се е събирал в някое земно кралство. Защото съм сигурен, че тръгнете ли си оттук, никога вече няма да седнем всички до един около Кръглата маса, тъй като много от вас ще загинат в това изпитание. А при тази мисъл сърцето ми се изпълва с голяма тъга, понеже обичам всички вас не по-малко от собствения си живот. Нещо повече... Добре зная, че в бъдеще ще залезе славата на Логрия и че приближава мигът на последната битка, за която ме предупреди Мерлин!

На сутринта всички рицари, които се били зарекли да вземат участие в този поход, се срещнали в катедралата и отново положили клетва да бъдат верни на рицарската си чест. След това по двама, по трима потеглили от Камелот — едни наляво, едни надясно, — за да търсят Свещения Граал.

2.

ПЪРВИЯТ ПОДВИГ НА СЪР ГАЛАХАД

Пътувал Галахад през хълмове и долини, през лесове и равнини, без да срещне някакво изпитание, докато на четвъртия ден вечерта стигнал до едно голямо абатство. Монасите любезно го посрещнали, свалили доспехите му и го завели в стаята за гости. Там заварил двама рицари от Кръглата маса, които вече вечеряли — крал Багдемагус и сър Ивейн.

— Какво ви е довело насам? — попитал Галахад, след като ги поздравил.

— Научихме, сър, че в това абатство се пази един чуден щит — обяснили те. — Но всеки, който го сложи на ръката си, до три дни бива сполетяван от беда. Също така се говори обаче, че човекът, който е определен да носи този щит, ще извърши подвига на Свещения Граал.

— А утре — добавил крал Багдемагус — аз ще взема този щит, ще си опитам късмета. Затова ще ви моля да останете в абатството три дни, та ако излезе, че щитът не е предназначен за мене, да бъде върнат тук, преди да изтече това време. Струва ми се, че ако не аз, то поне Галахад ще успее.

— Със сигурност ще почакам — отговорил Галахад, — защото наистина имам нужда от щит.

На следващата сутрин тримата заедно отишли на литургия, а после крал Багдемагус разпитал игумена за щита.

— Предназначен е за най-достоиния рицар и за никой друг — казал игуменът, — затова не ви съветвам да се докосвате до него.

При все това той ги завел зад олтара и им показал щита, който бил така излъскан, че целият изглеждал бял като сняг, само в средата му имало нарисуван червен кръст.

— Добре зная, че не съм най-достоиният измежду рицарите — казал крал Багдемагус, — ала все пак ще се опитам да го нося!

И с тези думи той сложил щита на ръката си, метнал се на коня и се изгубил в гората, следван малко по-назад от оръженосеца си. След като изминали не повече от две мили, стигнали до красива обширна

долина с каменна отшелническа обител, построена от едната ѝ страна. Крал Багдемагус току-що се бил показал иззад прикритието на дърветата, когато откъм далечния край на гората се появил непознат рицар в бляскави бели доспехи, с готово за бой копие. Тогава и Багдемагус вдигнал копието си и двамата се сблъскали като вихрушка. Колкото и точно да се мерил Багдемагус, копието му сякаш нищо не улучвало, ала копието на Белия рицар го засегнало в рамото — там, където не бил прикрит от щита — и Багдемагус паднал в несвяст на земята.

— Този човек много е сбъркал, като е взел щита — казал Белия рицар на оръженосеца на Багдемагус. — Въпреки това внимателно го вдигни и го върни там, откъдето сте дошли. Вземи и щита, защото той принадлежи на Галахад, достойния рицар, и на никого друго.

— Рицарю — обадил се оръженосецът, — как се казваш, за да съобщя на сър Галахад?

— Името ми не е от значение — отговорил Белия рицар. — Нито ти, нито някой друг простосмъртен трябва да го знае.

Тогава оръженосецът метнал тялото на крал Багдемагус на коня, закачил щита за лъка на седлото и бавно го повел към абатството, където сложили ранения на легло и дълго се грижили за него, докато оздравял.

— Сър — казал оръженосецът на Галахад, — Белия рицар, който надви крал Багдемагус, ти изпрати поздрав и ме помоли да ти предам, че щитът принадлежи единствено на тебе и че когато го носиш, ще преживееш много изпитания.

— Благодаря на добрата съдба, че този щит дойде при мене! — извикал Галахад и като взел щита, препуснал към гората.

Не след дълго стигнал до поляната край каменната обител, където изневиделица и него пресрещнал Белия рицар — появил се от гората като слънчев лъч, който забелязваме едва в мига, когато проблесне.

— Помози бог, рицарю! — поздравил го Галахад. — Разкажи ми, моля те, за чудодейния щит, който нося!

— Дълго стоя щитът в онова абатство — казал непознатият — в очакване да дойде за него един свят логрийски рицар. Този рицар си ти. Преди повече от четиристотин години щитът е бил направен в град

Сарас, в светите земи. А сега върви, Галахад! Ти си истински рицар и делото ти ще се увенчае с успех.

Като казал тези думи, Белия рицар побързал да си тръгне и още преди да стигне до гората, изчезнал от погледа, както изчезва слънчевият лъч, когато облак закрие небесното светило.

Галахад стоял, обзет от почуда, и тъкмо в този миг оръженосецът, който го придружавал от абатството и чул думите на Белия рицар, дошъл и коленичил в краката му, като извикал:

— Изпълни едно мое желание, благородни Галахад! Посвети ме в рицарство и ми позволи да търся Свещения Граал заедно с тебе!

— Любезни сър — отвърнал му Галахад. — тъй като принадлежиш към кралски род, гледай винаги да служиш за пример на останалите рицари защото трябва да бъдеш огледало на всички добродетели. Затова незабавно ще те направя рицар и ти ще ме придружаваш, докато някое премеждие не ни раздели.

А Галахад потеглил на път заедно с Мелиас, но не след дълго те се разделили, защото срещнали един поклонник, който им казал:

— Рицари, сега трябва да изберете накъде да тръгнете. Този, който тръгне надясно, лесно ще стигне до края на своето странствуване, но не поради собствената си храброст. Този обаче, който препусне вляво, ще трябва сам да си пробива път, като проявява сила и смелост.

— Аз ще тръгна по левия път! — извикал Мелиас, който нямал търпение да докаже какъв достоен рицар е, и потеглил, преди Галахад да го възпре. Навлязъл навътре в леса и не след дълго намерил разкошна празна шатра, където на един великолепен трон била окачена златна корона, а трапезата била отрупана с ястия. Мелиас слязъл от коня и се нахранил, след което взел короната и се канел да си тръгва, когато изневиделица се появил някакъв рицар и му викнал:

— Остави това златно кръжило, защото не е твое, и се защитавай!

— Боже, помогни на младия рицар! — помолил се Мелиас, след което вдигнал копието си и се понесъл към непознатия. Другият рицар обаче го съборил от коня, грабнал короната и препуснал нататък, като оставил Мелиас полумъртъв, с дълбока рана в тялото.

Галахад поел по другия път, който обаче просто лъкатушел през леса и се сливал с онзи, по който тръгнал Мелиас. Рицарят стигнал до

откритото място пред шатрата тъкмо когато непознатият вече съборил от коня Мелиас и си тръгвал.

— Върни се, страхливецо! — извикал Галахад, при което рицарят обърнал коня си и ожесточено започнал да се бие с Галахад. Галахад обаче го ударил така умело, че го повалил на земята, ала от силния удар копието му се натрошило на парчета.

— Добре се биеш — казал непознатият рицар, като бавно се изправил на крака. — Затова се признавам за победен. Не се безпокой за младежа, когото аз победих, защото ще се погрижа за него и ще го излекувам от раната. Аз съм отшелник, макар сега да съм с доспехи и да разбирам от военно изкуство. Мелиас преживя това поражение, защото високомерно избра пътя отляво и прояви алчност, като взе златната корона, която не му беше нужна. Ала ти, благородни Галахад, трябва да продължиш напред.

Тогава Галахад коленичил, за да получи благословия от непознатия отшелник, след което потеглил на път. Дни наред препускал през гори и градове, през ливади и мочурища и преживял повече приключения, отколкото можем да си позволим да разкажем тук, докато един ден към него се втурнала някаква девойка на кон и извикала:

— Сър Галахад! Бързо ела с мене! Съвсем наблизо е спрял Омагьосаният кораб, на който трябва да се качиш! Там вече се намират моят брат Персивал и силният рицар Борс де Ганис. Очакват само тебе, за да отплава корабът. Търсенето ти приближава своя край, защото вие, тримата рицари, ще отидете заедно в замъка, където се намира Свещеният Граал!

— Води ме, красива девойко! — казал Галахад ѝ те потеглили по стръмни пътеки сред скалите, докато стигнали до тайния залив, където чакал Омагьосаният кораб.

3.

ПОДВИЗИТЕ НА СЪР ПЕРСИВАЛ

Когато Персивал напуснал Камелот, за да търси Свещения Граал, той пътувал седмици наред, без да преживее някакво необикновено прежеждие. Един ден внезапно се срещнал с Галахад и без да се познаят, двамата се сражавали, докато Галахад не го съборил от коня и не си заминал.

— Трябва да намеря този рицар, който носи бял щит с червен кръст отгоре — помислил си Персивал, докато ставал на крака и отново се качвал на коня. — До днес не ме е побеждавал нито един рицар на света освен Ланселот, а съм сигурен, че това не беше той!

След това Персивал навлязъл много навътре в гората, а сърцето му било изпълнено с яд и завист към непознатия рицар с червения кръст на белия щит. Накрая Персивал стигнал до малка обител, където живеела отшелница — свята жена, която прекарвала дните си в грижи за всички, потърсили помощта ѝ, като се молела за спасението на своята и на техните души.

Тя сърдечно посрещнала Персивал и от дума на дума той споделил с нея много неща — както за живота си дотогава, така и за сегашното търсене.

— Благородни сър — рекла тя, когато той ѝ разказал за рицаря, който го победил, — ако търсиш отмъщение, ще извършиш голям грях, защото само раненото самолюбие, то и нищо друго, те подтиква да го сториш. Знай също, че този, който те е съборил от коня, е Галахад, светият рицар на Логрия, чието е Пагубното място. Не си го познал заради щита, който е носел, макар че този щит е знак за неговата мисия.

— Като знам вече тези неща, уважаема — казал Персивал, — давам ти дума никога да не завиждам на Галахад. По-скоро ще го потърся, за да бъда негов другар в начинанието, ако съм достоен за това.

— Може да бъдеш наистина достоен — казала му отшелницата, — ако устоиш на всички изкушения. Силите на злото ще те дебнат,

въоръжени с различни магии. Ако преминеш през тях с чисто сърце и стигнеш до замъка Карбонек в Пустинните земи, там ще намериш Свещения Граал, както и лейди Бланшфльор, която търсиш от толкова много години. Тя ще стане твоя жена. Ала всичко това ще се случи само ако си достоен за него. Върви, Персивал, с чисто сърце и покажи на какво си способен!

После отшелницата благословила сър Персивал, помогнала му да си сложи доспехите и го изпратила. Сърцето на рицаря пеело от радост при мисълта за бъдещото дело. Цяла сутрин той препускал напред, а по пладне изведнъж се натъкнал на двадесет въоръжени мъже, положили на носилка мъртъв рицар, целия покрит с рани от копия и мечове. Когато видели Персивал, рицарите го попитали откъде иде, а той отвърнал:

— От двора на крал Артур.

Тогава те извикали в един глас:

— Убийте го! Убийте го! — И го връхлетели от всички страни. Персивал храбро се сражавал и няколко от тях паднали мъртви, ала седмина го нападнали едновременно, докато други убили коня му, така че рицарят се строполил на земята и щял тутакси да бъде посечен. В същия миг от гората изневиделица се появил рицар с червени доспехи, който носел бял щит с червен кръст отгоре. Изскочил като светкавица и противниците на Персивал започнали да падат покосени от меча и копието му. Не след дълго тези, които били останали живи, побягнали ужасени с викове, а рицарят препуснал подире им и се изгубил в далечината.

— Почитаеми рицарю, почакай и ми позволи да ти благодаря! — извикал Персивал, който вече бил разбрал, че това е Галахад. Хукнал подире му с все сила и го молел да спре, ала Галахад бил вече далеч и миг по-късно Персивал престанал да чува дори звука от копитата на препускащия кон.

Натъжен и уморен, той се лутал из гората, а когато паднала нощта, легнал под един дъб и скоро заспал. В полунощ обаче изведнъж се събудил и видял, че до него е седнала непозната жена. Очите ѝ проблясвали на лунната светлина.

— Сър Персивал, какво те води насам? — попитала го тя.

— Убиха коня ми — отвърнал той, — аз вървах пешком подир сър Галахад, докато умората не ме повали.

— Ако обещаеш да изпълниш молбата ми — каза Непознатата девойка, — ще ти дам моя кон, който ще те заведе където пожелаеш.

— Не се съмнявай, че ще ти обещая! — възкликнал нетърпеливо Персивал.

— Почакай да доведе коня си — каза Непознатата девойка.

След няколко минути се завърнала, повела едър вран кон. Персивал се изумил, защото за пръв път виждал такъв огромен, силен и буен кон. Въпреки това смело поел юздите, яхнал коня и забил шпори в него. Конят препуснал към гората, минал през планинския проход, изкачил скалистите хълмове и се носел като вихър, огряван от студената ясна лунна светлина. Летял толкова бързо, че Персивал сякаш само за час изминавал пътя, който иначе би му отнел четири дни.

Накрая се спуснали по един склон и стигнали до пълноводна река, която яростно се блъскала о бреговете си. Изглеждало, като че ще скочат право в средата на този водовъртеж. Персивал подръпнал юздите, но конят нито спрял, нито се обърнал. Стигнали до самия край на брега и Персивал видял мътните разпенени води, които бучали под него. Тогава се сепнал, а в същия миг конят изведнъж се изправил на задни крака, сърдито изцвилил, съборил ездача от гърба си, след което сред ужасни зловещи звуци се хвърлил в реката и изчезнал от погледа, само водата просъскала, като че гасяла огън.

Персивал разбрал, че е яздил зъл дух, който е искал да му напакости. Цяла нощ стоял замислен, а на сутринта видял друго необикновено нещо. До реката слязъл голям лъв и когато се навел, за да пие вода, изведнъж от една надвиснала скала се появил отвратителен змей и се увил около тялото и врата на лъва, като се мъчел да го удуши. Между двамата започнала страшна битка и изглеждало, че змеят скоро ще се справи с лъва. След малко лъвът надал рев, сякаш молел за помощ, и Персивал изтеглил меч си, спуснал се към змея и не след дълго хвърлил отрязаната му глава в мътните води на реката.

Тогава Персивал се обърнал да види дали лъвът няма да го нападне, но наместо това звярът се приближил, отъркал главата си о него и взел да му се умилква като някоя голяма котка. Персивал свалил щита си, за да си отдъхне след битката, а лъвът стоял и го пазел.

„Колкото свиреп и могъщ да е лъвът — помислил си Персивал, — той беше изненадан от змея и нямаше да му надвие, затова се обърна към мене за помощ... В такова положение бях и аз, когато злият дух ме изкуши, и макар да съм силен, щях окаяно да загина, ако не се бях осъзнал...“

След тази случка Персивал дълго се скитал през диви и пустинни места, съпроводен от лъва, който денонощно го пазел от заплахите, дебнещи пътника. Най-подир рицарят стигнал до морския бряг, а лъвът останал в края на гората. Персивал седнал да си почине, като се чудел накъде да поеме.

— Благородни сър — чул той зад гърба си нежен глас, — нали ти си достойният рицар Персивал Уелски, който търси омагьосания замък Карбонек?

Като се обърнал, Персивал видял прекрасна девойка, облечена в черно, която стояла до него със скръстени ръце. Тогава той станал, любезно я поздравил и попитал:

— Лейди, как така знаеш името ми и накъде съм се упътил?

— Преди малко, когато минавах през Пустинните земи — обяснила тя, — срещнах рицар, облечен в червени доспехи, с червен кръст на белия щит...

— Ах, красива девойко — прекъснал я нетърпеливо Персивал, — това е големият рицар Галахад, когото се уморих да търся толкова дълго време. Моля те, кажи ми къде се намира той сега!

— Видях го в Пустинната гора — отвърнала тя. — Гонеше двама лоши рицари към Мъртвата вода.

Уби ги там, но конят му се удави и Галахад без малко не загина. Сега си почива в една обител наблизо, а утре аз ще те заведа при него. Ела в моята шатра, за да си отдъхнеш! Струва ми се, че в последно време не си се радвал на гостоприемство.

— Коя си ти, тя се държиш толкова любезно с мене? — попитал рицарят.

— Една клета, лишена от наследство дама, която някога беше най-богатата на света — отговорила тя. — Зли хора ме прокудиха от замъка ми и взеха по-голямата част от имуществото ми. Сега отивам в двора на крал Артур, за да изпрати рицари и воители, които да надвият разбойниците.

Докато разговаряли, Обезнаследената дама повела Персивал по морския бряг, докато стигнали до морава, покрита с килим от треви и цветя, където имало опъната копринена шатра.

— Тук, благородни сър, можеш да си отдъхнеш от дневната горещина — каза дама.

Персивал ѝ благодарил, свалил доспехите си и ги сложил под едно дърво, а меч си облегал на ствола му. После се отпуснал на ложе, застлано с коприна и благоуханно платно, и цял ден спал непробудно.

Вечерта отворил очи и видял, че дама го чака до богата трапеза, отрупана с най-хубавите ястия, които можел да си представи човек. Когато се нахранили, тя отново го поканила в шатрата и му донесла голяма златна купа, пълна с червено вино, сладко и силно. Вдигнала наздравица в негова чест и му подала купата. По-силно вино от това Персивал никога не бил пил. Дама отново напълнила купата, но не му я подала веднага. Най-напред му изпяла една провлечена, загадъчна песен, като през цялото време се приближавала все повече към него, докато накрая го прегърнала.

— Лейди — казал ѝ той с развълнуван глас, — много си красива!

— Благородни Персивал — прошепнала тя, — аз съм твоя завинаги. Обичам само теб и никого друго. Затова сега ме целуни, пий за мое здраве от тази купа и се закълни, че от днес нататък ще бъдеш само мой и ще изпълняваш всичките ми заръки.

Тогава Персивал пил за нейно здраве от силното вино и се навел, за да я целуне по устните. Ала в същия миг изведнъж си помислил за Бланшфлор, истинската дама на своето сърце, и как се бил закълел, че от всички жени на света ще обича само нея. Видял и забития си, опрян о дървото меч, чиято дръжка проблясвала на вечерната светлина. Тогава се сепнал. Тутакси излязъл силен вятър, вдигнал шатрата, тя се понесла във въздуха като облак черен дим и изчезнала.

— Боже, нека запазя честта си! — молел се Персивал.

А дама надала силен вик.

— Ах, Персивал, ти ме измами!

Тогава мощният чист вятър грабнал и нея и я понесъл през морето, а тя крещяла от ужас. Водата подире ѝ сякаш пламтяла.

Когато злият дух го напуснал, Персивал отново коленичил на морския бряг. После заспал под дървото ѝ когато се събудил на

сутринта, видял, че до брега е спрял кораб. Както лежал Персивал, над него се надвесила жена, облечена в бели монашески дрехи, с разпятие от слонова кост на шията.

— Ставай, Персивал! — извикала тя. — Ставай и си обличай доспехите! Ти превъзможна изкушенията и сега можеш да се качиш на Омагьосания кораб, за да потеглим за Карбонек. Скоро и Галахад ще дойде на борда. Ще дойде и Борс, който също трябва да бъде свидетел на чудесата, които ще се случат. Не се бой, ела с мене. Ти не ме познаваш, но аз съм твоята сестра Диндрейн. Мой учител беше Насиен, светият отшелник от Карбонек.

Тогава сърцето на Персивал се изпълнило с радост. Той си облякъл доспехите и тръгнал със сестра си към Омагьосания кораб, който ги очаквал.

4.

ПОДВИЗИТЕ НА СЪР БОРС ДЕ ГАНИС

Сър Борс де Ганис, братовчед на Ланселот, без много шум потеглил от Камелот да търси Свещения Граал. Не след дълго на пътя си срещнал един отшелник, яхнал магаре.

— Привет, рицарю! — казал старият отшелник. — Що за човек си ти?

— Свети отче, аз съм обикновен рицар от двора на крал Артур — отвърнал Борс. — Най-голямото ми желание е да узная къде да намеря Свещения Граал, защото това е делото, което съм тръгнал да извърша.

— Ела с мене — казал отшелникът. — Ще те упътя, защото не със земна сила, а само с чисто сърце можеш да стигнеш до Граала.

Дни наред Борс останал в отшелническата обител и научил много неща. През цялото време той живеел като отшелник — на хляб и вода.

Накрая дошъл денят, когато рицарят отново трябвало да тръгне на път.

Уважаеми сър — казал отшелникът, — докато не седнеш на трапезата на Свещения Граал, трябва да внимаваш и да не слагаш в уста друго освен хляб и вода.

— Свети отче — отвърнал Борс, — давам ти дума, че ще го сторя. Но откъде знаеш, че някога ще седна на тази трапеза?

— Малко от вас ще стигнат до нея — обяснил отшелникът, — но ти, Борс, си един от тях, макар че не си извършил велики подвизи и не си донесъл безсмъртна слава на Логрия. Ала това, което прави човека достоен да извърши такова дело, се крие в праведния живот, а не в самолюбивите подвизи. Върви напред и живей, за да разкажеш как ще завърши търсенето на Свещения Граал... Можеш да ми вярваш, защото аз съм Насиен, отшелникът от Карбонек.

След това Борс пътувал дни наред и се срещал с много приключения, но те не били забележителни. Накрая, когато минавал през една гора и стигнал до мястото, където пътят се разделял на две, сполетяло го голямо премеждие. Изневиделица от едната страна се

появили двама рицари, повели кон, на който бил вързан гол човек. Рицарите го шибали с тръни и кръвта му вече капела по земята. Когато видял Борс, пребитият човек вдигнал глава и за свой ужас рицарят разпознал в него брат си Лионел. Обзет от ярост, Борс се приготвил да нападне двамата злодеи, но тъкмо когато се канел да пришпори коня, от другия край прокълтял вик:

— Не отминавай, помогни ми!

Като се обърнал, Борс съзрял прекрасна девойка. Тя се борела с въръжен рицар, който я влачел към коня си, за да я отнесе.

— Помогни ми, благородни рицарю! — извикала повторно девойката. — В името на крал Артур, който сигурно те е посветил в рицарство, помогни на една девойка, изпаднала в беда! Не позволявай на този злосторник да ме опозори!

Когато сър Борс чул това, той не знаел как да постъпи. „Ако позволя на двамината да отвлекат брат ми — рекъл си той, — Лионел положително ще умре, докато му се притека на помощ. Остава ли обаче девойката, тя ще бъде озлочестена или дори убита, а рицарската клетва ме задължава да защитавам всяка жена, изпаднала в беда.“

Затова се обърнал към рицаря, който вече бил метнал девойката на шията на коня и бързо се отдалечавал.

— Рицарю! — извикал Борс. — Веднага пусни девойката, иначе ще те убия изотзад!

Тогава рицарят се опитал да се измъкне в галоп, но скоро видял, че Борс се приближава все повече и повече. Затова оставил девойката да падне на земята, обърнал коня, вдигнал копието си и препуснал с все сила към Борс. Борс също насочил копието си и двамата се сблъскали така, че оръжията им се счупили. След това се били с мечове, докато те започнали да пускат искри. Скоро обаче Борс ранил смъртоносно противника си, който паднал и останал да лежи, без да помръдва.

— Красива девойко — казал Борс, — вече си свободна от този злодей.

— Благодаря ти, любезни сър — казала тя. — Моля те обаче да ме заведеш у дома, защото се боя, че в тъмния лес мога да срещна други злодеи.

— С радост ще го сторя — отвърнал Борс и двамата препускали заедно чак до здрач, когато стигнали до голяма кула, която се

извисявала на един хълм. Девојката поканила Борс вътре и седнали на богатата трапеза, докато десет други девојки им прислужвали или свирели и пеели нежни песни.

— Моля те да ми дадеш само хляб и бокал с чиста вода — казал на домакињата Борс, — защото докато не извърша делото, за което съм тръгнал, не бива да ям нищо друго.

И макар че девојката и другарките ѝ се опитали да го разубедят, Борс не се докоснал до нищо от угощението. А кога то изял хляба и изпил водата, не пожелал дори да си отдъхне на меката постелка, която му били приготвили. Легнал на твърдия каменен под до рогозките и скоро заспал.

Посред ноц девојката отишла при Борс и му предложила много изкушения, но той внимателно ги отклонявал и не се поддал да извърши нито едно от лошите неща, за които тя настоявала. Тогава девојката го завела на върха на кулата, където ясната луна огривала събраните ѝ другарки.

— Ах, Борс, любезни рицарю — извикали вкупом те, — имай милост към нас и изпълни желанието на господарката ни, защото ако не го сториш, тя ще се хвърли от върха на кулата, а ние трябва да я последваме и да умрем заедно с нея. Спаси ни живота, защото, ако загинем сега, ще сме озлочестени завинаги!

Тогава Борс се разтреперил, защото не знаел как да постъпи.

В същия миг луната угаснала, като че била светилник. Излязъл силен вятър и се чул вик, сякаш крещели всички демони на ада. Луната отново изгрива и сър Борс видял, че е сам и се намира на голо възвишение, без всякаква следа от кулата и девојките.

На сутринта той продължил пътя си и не след дълго, както яздел през гората, лек ветрец донесъл до ушите му звучен камбанен звън. Като свърнал от пътя, Борс тръгнал по пътечка, която го завела до едно абатство, разположено на красива поляна, където из ширинето растели няколко могъщи кедъра. Изкачил се с коня до абатството и големи били и изумлението, и радостта му, кога то видял под арката на входа брат си Лионел с доспехи, оръжие и на кон. Борс скочил на земята и тръгнал към него, като извикал:

— Мили братко, скъпи братко, колко се радвам, че те виждам здрав и читав!

Ала Лионел свирепо го изгледал и възкликнал:

— О, това е сър Борс, обзет от разочарование, че не съм умрял! Ти отиде да помогнеш на някаква девойка, а мене остави на рицарите, за да ме измъчват и убият... Никога вече не ме доближавай, защото, ако го сториш, ще се бия с тебе и ще те погубя!

Когато Борс разбрал колко е сърдит брат му, той коленичил и го помолил за прошка. Ала Лионел само повтарял:

— Върви си, сър Борс! Върви си, защото иначе ще си получиш заслуженото като клетвопрестъпник и предател! На парченца ще те насека, както си коленичил! Притворни страхливецо, ти не си достоен да се наричаш син на благородния крал Бохорт де Ганис, който беше наш баща! Мятай се бързо на коня си и или изчезвай, или бъди готов да се биеш с мене както подобава на един рицар!

Когато Борс разбрал, че ще трябва да се бие с брат си, той се почудил какво да прави. Щяло да бъде ужасно да се сражава със собствения си брат. При това си спомнил, че Лионел е по-възрастният от двамата и че трябва да се отнася към него с голяма почит и уважение. Все така коленичил на земята и без да се помръдва, казал:

— Мили, скъпи братко, имай милост и не ме посичай. Спомни си голямата обич, която винаги сме изпитвали един към друг!

Лионел обаче сякаш бил обладан от зъл дух, до такава степен сърцето му било изпълнено с люта омраза и безумие. Като надал силен вик, той забил шпори в коня си и минал през Борс, така че копитата га приковали към земята и го наранили толкова силно, че от болка той изпаднал в несвяст.

Лионел скочил от коня, изтеглил меча и тъкмо се готвел да отреже главата на брат си, когато от абатството изтичал един монах, който застанал помежду им и прикрил Борс с тялото си, като извикал:

— Ах, добри ми рицарю! Имай жал към мене и към брат си! Не го посичай, защото измежду всички рицари сър Борс е най-добрият!

— Махай се, свещенико — изкрещял Лионел, — иначе и тебе ще посека!

— Предпочитам да посечеш мене наместо Борс — отвърнал светият монах, — защото моята смърт ще бъде по-малка загуба за кралството, отколкото неговата!

— Твоя воля! — свирепо извикал Лионел и замахнал с такава сила, че главата на монаха отхвъркнала от раменете му и се изтърколила в тревата. Тогава Лионел отново вдигнал меча си, за да

убие сър Борс, ала в същия миг усетил, че между двамата минава студен повей и чул глас:

— Възпри ръката си! Демонът, вселил се в тебе, вече те е напуснал!

Тогава Лионел се разплакал и коленичил, защото видял, че недалеч стои облегнат на тояжката си Насиен, отшелникът от Карбонек.

— Моля те, добри ми, скъпи братко, да ми простиш злото, което извърших! — ридаел Лионел.

Сър Борс бавно се изправил и го прегърнал, като казал:

— С готовност ти прощавам!

Тогава Насиен повел и двамата към абатство то. Лионел останал там цяла година и един ден, за да се покае. А Борс, след като прекарал доста време на легло и оздравял, потеглил на път през гората.

Не след дълго той стигнал до морския бряг. Там, кротко полюшван от спокойните води, видял да плава тайнствен кораб, покрит с бял брокат, проблясващ и светец под златочервените лъчи на залязващото слънце.

Сър Борс оставил коня си и се качил на Омагьосания кораб, който веднага отплавал в открито море, литнал като бързокрила птица по вълните. Далеч от светлия зрак, корабът поел към нощната тъма по искрящата пътечка на последните слънчеви лъчи.

Сър Борс заспал, а когато се събудил, видял до себе си рицар с доспехи, който бил свалил шлема си, и познал в него Персивал Уелски.

— Сигурно ръката господна ти е посочила пътя насам — казал Персивал и двамата се зарадвали, че всеки от тях е имал сполука.

Омагьосаният кораб се носел в утрото, а Персивал разказал на Борс за всичките си преждия и изкушения, които се изпречили пред него. Сестра му, монахинята от Карбонек, се грижела за рицарите и им разкрила много истини, на които я бил научил отшелникът Насиен.

— Единственото, което ни липсва сега — казал Персивал на Борс, докато корабът летял по огрените от слънце вълни край бреговете на Британия, — е присъствието на достойния Галахад!

5.

ПОДВИЗИТЕ НА СЪР ЛАНСЕЛОТ

На шир и дълж препускал в галоп сър Ланселот в търсене на замъка Карбонек, където вече бил видял Свещеният Граал да прекосява залата в ръцете на Девоите на Граала. Пътувал дни наред, докато накрая стигнал до Пустинните земи, които стояли безлюдни откак Балин нанесъл Печалния удар в първата година, когато Артур станал крал. Ала макар че прекосил на всички страни необитаемата местност, не открил никакви следи от тайнствения замък.

Късно една вечер, както яздел изнурен, Ланселот стигнал до едно разклонение на пътя, където имало каменен кръст, а до него — мраморна плоча. Било обаче толкова тъмно, че не можал да я види ясно. Недалеч от кръста имало стар параклис, чиито порутени стени били наполовина скрити от гъстите дипли на бръшляна. В прозорците светело и като си мислел, че вътре ще намери хора, които да го упътят, Ланселот слязъл от коня, вързал го за едно дърво, оставил до него щита си, отишъл до вратата на параклиса и се опитал да влезе. Вратата обаче била здраво заключена и когато похлопал, никой не дошъл да му отвори. Накрая Ланселот се покатерил по бръшляна и надникнал през един прозорец. Вътре видял олтар, застлан с лъскава коприна, върху който имало голям сребърен светилник със седем високи свещи. Пламъкът им осветявал целия параклис. Ланселот изпитал голямо желание да влезе, но не можал нито да отвори вратата, нито да се прекачи през прозореца, затова накрая със съжаление се отказал. Върнал се при коня си, разседлал го и като откачил меча си и свалил шлема, легнал да спи до каменния кръст.

И скоро заспал, ала в полудрямка видял, че към него идат два бели коня, запрегнати към носилка, на която лежи болен рицар. Когато приближили кръста, конете спрели. Тогава Ланселот в просъница чул, че болният човек казва:

— О, мили боже! Кога ще престана да изпитвам тази болка? Кога твоят свещен съсъд ще стигне до мене и ще ме избави от страданието, което от толкова време изпитвам?

В същия миг Ланселот видял, че вратата на параклиса се отваря и навън излиза престарелият отшелник Насиен (същият, който бил завел Галахад в Камелот) със сребърния светилник в ръце. Старецът оставил светилника върху мраморната плоча пред кръста и тя заприличала на олтар.

И както Насиен стоял край този олтар и се молел, изведнъж Свещеният Граал, покрит с красива бяла кърпа, се плъзнал по един ясен лунен лъч и за миг поспрял до свещите. Светлината им станала бледа, сякаш било ден. Дори пълната луна помръкнала от яркото великолепие на блясъка в покрития Граал.

Болният рицар с мъка допълзъл по корем до олтара, докоснал Свещения Граал и веднага станал здрав и читав. А когато коленичил, за да благодари за изцелението си, Граалът литнал от олтара и тръгнал по пътя си като най-ярката звезда на небосклона, след което се изгубил от погледа.

Рицарят бавно се изправил на крака и се поклонил дълбоко на отшелника Насиен.

— Истина, че отново съм добре благодарение на вълшебния съсъд! — весело извикал той. — Чудя се само, че този заспал рицар не се събуди дори когато Свещеният Граал беше толкова близо до него!

— Прикован е към земята от греховете си — отговорил Насиен. — Това е сър Ланселот Езерни, благороден рицар на Кръглата маса.

— Грехът му наистина трябва да е тежък, защото положително е тръгнал да търси Свещения Граал — казал оздравелият рицар.

И с тези думи той поел от ръцете на Насиен шлема и меча на сър Ланселот, метнал се на коня му и потеглил на път. Тогава Насиен взел сребърния светилник и отново влязъл в параклиса, като затворил вратата след себе си.

През цялото това време Ланселот лежал в полудрямка, без да може да помръдне. След малко обаче, когато луната отново изгряла, той напълно се събудил и като взел да се чуди дали не е сънувал, тръгнал към каменния кръст. Когато видял, че мечът, шлемът и конят му са изчезнали, разбрал, че всичко това наистина се е случило, натъжил се и си рекъл: „Греховете и пороците ми докараха голям позор. Когато търсех мирски приключения, лесно се справях с всяко дело. Ала сега, когато търся нещо свято, грехът ми се изпречва на пътя,

затова нямах сила и нито помръднах, нито заговорих, след като Свещеният Граал ме доближи.“

Както Ланселот стоял и оплаквал съдбата си, вратата на параклиса отново се отворила. Отшелникът Насиен отишъл при него и му казал:

— Ланселот, трябва да си благодарен, защото между всички рицари на земята никой не може да се сравнява с тебе по слава, красота, сила, достойнство и велики подвизи. Ела сега и се подслони при мене, за да ти обясня светите неща, да поговорим за греховете ти и да помислим как могат да ти бъдат опростени.

— Уви — въздъхнал Ланселот, — всичките си велики воински подвизи съм вършил заради кралица Гуиневир, без да се замислям дали правя добро, или зло. С любовта си към нея, съпругата на моя господар крал Артур, аз сторих голям грях, който не ме допуска до Свещения Граал.

И така дни наред Ланселот останал при Насиен, изповядал му се за всичко, в което бил съгрешил — за това как се оженил за Елейн, като я мислел за Гуиневир, и как оттогава нататък продължавал да обича кралица Гуиневир.

— Трябва да спреш да мислиш за това — казал Насиен. — Елейн отдавна е мъртва, а от злото, което ви е събрало, е излязло нещо добро: светият логрийски рицар Галахад е твой и неин син.

След това Насиен дал кон и шлем на Ланселот и го изпратил на път.

Минало много време. Най-после Ланселот стигнал до морския бряг и както яздел сред пустинните дюни, срещнал един рицар с бял щит и червен кръст върху него.

— Благородни сър! — извикал Ланселот. — Много отдавна не съм се срещал с никакъв рицар. Брегът тук е просторен и подходящ, хайде приятелски да си премерим силите!

При тези думи непознатият приготвил копието си и двамата рицари препуснали в галоп един към друг като бляскава бяла светкавица и червена гръмотевица. Ланселот смятал, че ще се справи лесно с противника си, но за свое учудване и досада усетил, че го събарят от коня и пада по гръб върху пясъка, а непознатият препуснал надалеч — към едно заливче, където го чакал някакъв странен кораб.

— Кълна се, че това може да е само сър Галахад! — изведнъж възкликнал Ланселот. — Той е единственият рицар на света, който може да ме победи в честен двубой!

Тогава Ланселот бързо се метнал на коня си и препуснал към залива. Там видял Омагьосания кораб, на който го очаквали Галахад, Борс, Персивал и сестрата на Персивал.

Щом Ланселот се качил на борда, корабът сам потеглил към открито море. Четиримата рицари се радвали, че са заедно. Всеки разправил приключенията си и изкушенията, които му били предлагани. Диндрейн, сестрата на Персивал, също им разказала някои необикновени неща, които била научила от Насиен: за Йосиф Ариматейски, който пренесъл Свещения Граал в Британия с Омагьосания кораб, за мечата на Галахад и за какво ли не още. Ала когато говорела за бъдещето, тя винаги казвала само какво ще се случи с рицарите и никога — какво ще стане с нея.

— А какво ще правиш ти, мила сестро, когато стигнем Пустинните земи и наближим замъка Карбонек? — попитал я най-подир Персивал.

— Ще ви напусна, преди да стигнете там — отвърнала тя, — макар че не зная точно как ще стане. Най-напред обаче ще трябва да посетим Замъка на девойката, към който вече се приближаваме.

Скоро след това Омагьосаният кораб доплавал до един дълбок залив, заобиколен с високи скали. Там всички слезли на брега и тръгнали подир девойката нагоре по една пътечка, докато прехвърлили скалистото било, отвъд което имало гора.

Повървели малко из гората, докато стигнали до един замък. Ала преди да го наближат, към тях препуснал въоръжен рицар и извикал:

— Уважаеми, отговорете ми дали девойката, която ви съпровожда, е неомъжена, или е съпруга на някого от вас!

— Сър — казала Диндрейн, — аз съм неомъжена и съм положила клетва да бъда монахиня до края на дните си.

Когато чул отговора ѝ, рицарят я сграбчил и извикал:

— Кълна се, че няма да ми се изплъзнеш, преди да се подчиниш на обичая на замъка!

— Пусни я! — ядосал се сър Персивал. — Не ти ли е известно, че една свята девица може да ходи необезпокоявана където си иска?

Докато разговаряли, от замъка излезли десетина или повече от десетина рицари и ги заобиколили. Малко зад тях вървяло момиче, понесло сребърна купа.

— Въпреки всичко тя ще се подчини на обичая! — упорствувал първият рицар.

— Какъв е обичаят на замъка? — попитал Галахад.

— Сър — казал му рицарят, — всяка девойка, която мине оттук, трябва да напълни купата с кръв от дясната си ръка.

— Коварен обичай, няма що! — извикал Галахад. — Докато аз съм жив и мога да защитавам тази дама, тя никога няма да го изпълни!

— Господ да ми е на помощ — казал Персивал.

— Предпочитам да умра, вместо тя да пострада!

— Аз също! — извикали в един глас Ланселот и Борс.

— Кълна се, че всички вие наистина ще умрете, дори ако сте най-големите рицари на света! — казал непознатият.

И тогава започнала ужасна битка. Четиримата логрийски рицари се наредили в кръг, с гръб към сестрата на Персивал, която била в средата, а рицарите от замъка препуснали към тях от всички страни, готови да ги убият. Малко останало и това да се случи, когато от замъка излязъл рицар в златни доспехи, който извикал силно:

— Оставете оръжията!

После казал на четиримата, които продължавали да пазят Диндрейн:

— Ако дойдете и пренощувате в замъка, аз се заклевам в рицарската си чест, че няма да закача нито вас, нито дамата!

— Да отидем — рекла Диндрейн.

— Ще дойдем с тебе — казал Галахад на Златния рицар.

Когато си отдъхнали и утолили глада и жаждата си, Галахад разпитал домакина за обичая на замъка. Тогава Златния рицар ги завел по стълбите нагоре до една стая, където на разкошна постеля лежала много съсипана от болест дама, която била толкова слаба, че почти не помръдвала.

— Господа, тази дама е една много добродетелна принцеса, повалена от зла магия, и може да бъде излекувана само с кръвта на непорочна девица, която е най-благородната на света — обяснил рицарят. — Ето защо спираме всички девойки, минаващи оттук, и ги

караме да пълнят догоре с кръв сребърната купа. Ала досега господарката ни не можа да се излекува.

Като чула това, Диндрейн каза:

— Сега разбирам, че от мене зависи дали тази дама ще оздравее.

— Но ако загубиш твърде много кръв, ще умреш! — извикал Персивал.

— Все пак трябва да опитам — отвърнала тя.

След което Диндрейн изпълнила обичая на замъка и дамата станала от леглото здрава и читава.

Сестрата на Персивал обаче чувствувала все по-голяма и по-голяма слабост, защото каквото и да правели, кръвта ѝ продължавала да тече.

— Така ми било писано — каза смирено тя на Персивал и другарите му, които, с плач коленичили до нея. — Умирам достойно, защото излекувах дамата. А сега ме сложете на носилка и ме заведете на Омагьосания кораб. Когато умра, оставете ме там. Нека корабът ме отнесе по своя път.

Рицарите приготвили носилка, а господарката на замъка дала на всекиго кон, както и два бели коня за носилката, и ги придружила до морския бряг, за да оставят Диндрейн на Омагьосания кораб.

Когато обаче се приближавали до кораба, видели, че през гората в отчаян бяг се носи на кон ранен рицар без доспехи, а зад него препуска коварен злодей, който се готви да го посече. Когато раненият ги видял, извикал:

— Помогнете ми, за бога, иначе ще бъда убит!

— Вярно, трябва да му помогнем, щом ни моли! — казал Галахад.

— Скъпи синко — намесил се Ланселот, — нека отида само аз, защото само един рицар го преследва.

— Върви тогава, ще се срещнем в Карбонек, ако това е божията воля — казал Галахад.

И Ланселот се изгубил в гората, а останалите продължили пътя си. А когато видели, че Омагьосаният кораб потегля към открито море с мъртвата Диндрейн на борда, Персивал им казал:

— Скъпи приятели, тази нощ ще остана на морския бряг и ще се моля за душата на милата ми сестра. Вие обаче се върнете заедно с дамата в замъка, а утре, ако всичко е наред, ще дойда при вас. В

противен случай ще се срещнем в Карбонек, защото аз, понеже съм бил вече там, добре зная, че ни остава малко, за да стигнем.

И така Галахад и Борс тръгнаха заедно с дамата и късно вечерта стигнали до Замъка на девойката. Ала когато го приближили, видели, че небесният огън го е поразил. Били останали само голи овъглени стени. Няколко жива душа.

— Това е отмъщение за проливането на моминска кръв — каза господарката на замъка и ги повела към едно параклисче, където били погребани много девойки, починали заради обичая на замъка.

— Горко ми — плачела дамата, — много хора срещнаха смъртта си против моята воля!

После тя потеглила на път и след много време пристигнала в двора на крал Артур, където разказала какво се било случило.

А сър Галахад и сър Борс препуснали рамо до рамо през Пустинните земи към тайнствения замък Карбонек.

6.

КАК ЛАНСЕЛОТ И ГАВЕЙН ПРИСТИГНАЛИ В КАРБОНЕК

В началото на похода Гавейн потеглил от Камелот и продължил дни наред да пътува сам, докато не наближил Пустинните земи. Там един ден срещнал Ектор Крайбрежни, брата на Ланселот, и двамата много се зарадвали, че се виждат.

Прекосили гората от изсъхнали дървета, прехвърлили голите възвишения, където не се виждал дори стрък трева, и тогава Гавейн казал:

— Наистина ми се струва, че стигнах достатъчно далеч, защото съм сигурен, че аз съм един от тези, които не са достойни да видят Свещения Граал.

— Едно нещо много ме изненадва — подхвърлил Ектор. — Срещнах повече от двадесет наши приятели, все рицари на Кръглата маса, и всички те също се оплакват, че не са открили и следа от Граала, пък и не са намерили човек, който да го е виждал.

— Чудя се къде ли е брат ти Ланселот — казал замислено Гавейн.

— Вярно, че няма никаква вест от него, както и от Галахад, Персивал и Борс — отвърнал Ектор.

— И четиримата нямат равни на себе си — казал Гавейн. — Наистина са най-преданите и най-достойните рицари в кралство Логрия. Ако те не успеят да извършат подвига на Свещения Граал, няма човек на света, който би успял.

Като разговаряли така, двамата рицари излезли от мъртвата гора и стигнали до малък параклис с каменен кръст пред него. Понеже бързо се здрачавало, те вързали конете си за едно дърво и влезли в параклиса, където се разположили колкото се може по-удобно на две пейки. И там, в просъница, станали свидетели на странни събития.

Най-напред видели свещ, която бавно се движела към тях в тъмното. Когато ги наближила, забелязали, че я държи покрита с червен брокат ръка, върху която била праметната юзда. Нищо повече

обаче не се виждало, а при все това ръката се движела така, сякаш някой вървял из параклиса, понесъл свещта и юздата.

Ръката спряла пред Ектор и от празното пространство се чул глас, който казал:

— Рицарю, в сърцето ти няма достатъчно вяра и истинска преданост. Липсата на тези две неща ще те погуби: ти не следваш светлината, нито позволяваш да бъдеш запретнат в юздите, затова и няма да стигнеш до Свещения Граал.

След което ръката със свещта се придвижила към олтара и изчезнала от погледа.

— Трябва да си вървя — тъжно казал Ектор на Гавейн. Излязъл от параклиса, яхнал коня си и с натежало сърце потеглил назад към Камелот.

А Гавейн коленичил в тъмнината пред олтара, скрил лицето си в ръце. Когато след малко вдигнал очи, видял голям сребърен светилник със седем запалени свещи, който греел от олтара в светъл ореол. Въпреки това в целия параклис продължавало да е тъмно. Както Гавейн гледал, изведнъж от тъмното изскочила голяма черна ръка и угасила свещите една по една, докато всичко отново потънало в мрак.

„По същия начин мракът ще забули Логрия“ — тъжно си помислил Гавейн и отново навел глава.

На сутринта при него дошъл отшелникът Насиен и му дал много съвети.

— Без страх пътувай през Пустинните земи — казал му той, — защото ще стигнеш Карбонек и ще видиш Свещения Граал, макар че на други е съдено да извършат този подвиг докрай. Ако обаче се окажеш достоен, ти, Гавейн, можеш да освободиш тези земи от властта на злото. А сега върви в Карбонек и когато всичко свърши, побързай да се завърнеш в Камелот, защото има още дела, които трябва да извършиш в Логрия. Съветвам те обаче да проявяваш умереност навсякъде и да говориш само на място. Не ми е позволено да ти разкрия нищо повече. Върви!

Тогава Гавейн се качил на коня си и отново препуснал през мъртвата гора. Пътувал много дни, докато накрая срещнал сър Ланселот, който се лутал самин, защото след като спасил ранения рицар и убил жестокия разбойник, дълго и напразно търсил сър Галахад.

Гавейн и Ланселот се поздравили, после спокойно прекосили Пустинните земи и голите планини, докато накрая стигнали до тайнствения замък Карбонек.

Този път там било пълно с хора, които посрещнали двамата рицари и ги въвели в голямата зала, където на разкошна постелка лежал крал Пелес, все още измъчван от раната, която получил от Балин преди толкова много години.

Подът на залата бил застлан с килим от рози, а около дългите маси, отрупани с ястия, се били събрали всички рицари и дами от Пустинните земи. Ала те не разговаряли помежду си. Обръщали се само към двамата странници, и то с тихи и тъжни гласове.

— Добре дошъл отново тук, Ланселот Езерни! — казал с немощен глас крал Пелес. — Много време мина, откакто се видяхме, пък и гостуването ти тогава беше тъжно, защото дъщеря ми Елейн, която беше носителка на Граала, се омъжи с измама за тебе, поради което я изгубих, защото почина скоро след като ти роди син.

Тогава Ланселот коленичил пред крал Пелес и го помолил да му прости за злото, което му е сторил. Кралят му простил и го благословил, като вдигнал съсухрените си треперещи ръце над главата му.

След това седнали на трапезата. Обикаляли ги красиви девойки, които носели вкусни ястия и силно вино. Не след дълго Ланселот вече бил опитал лакомствата и виното, които му предложила най-красивата девойка, докато Гавейн мълчал и пиел само вода от един сребърен бокал. Тогава девойките се помъчили настойчиво да го съблазнят с бокали благоуханно вино, но той не пожелал да се докосне до тях. След това му показали множество странни неща, ала той нито продумал, нито разпитвал. Тогава всички, които пирували, започнали да го дразнят и да му се присмиват, като го наричали малодушен страхливец и рицар, който не може да се държи изискано. Гавейн обаче продължавал кротко да си седи, без да говори, а Ланселот опрял глава на масата и заспал.

Скоро в залата отново се възцарила странна тишина и всички на трапезата замрели. Изведнъж вратите се отворили и влязло шествие от девойки, облечени в бяло. Първите три, които носели сребърен свещник със седем запалени свещи, приличали на безплътни сенки. Следващите три девойки носели Копието, от чийто бляскав връх

капела червена кръв и изчезвала, преди да докосне пода, а последните три — чиния, върху която имало хляб, по-бял и по-светъл от яркото слънце. След тях вървяла самата Носителка на Граала, най-прекрасната девойка на земята. Тя държала Свещения Граал, покрит с красива бяла кърпа. Светлината му я заливала и белите ѝ одежди изглеждали изтъкани от слънчеви лъчи.

Всички на трапезата скрили лица в ръцете си с едно поривисто движение, което преминало по редиците от рицари и дами като вятър по изкласила нива. Само Гавейн не навел глава, а станал от масата, пристъпил напред да посрещне Свещения Граал и викнал силно:

— Девойки на Граала, обяснете ми, за бога, какво значи всичко това!

— Последвай ни и ще научиш — казала Носителката на Граала с плътния си ясен глас.

Тогава Гавейн тръгнал след шествието като човек, който върви насън.

Прекосили залата и излезли през вратата. Тогава Ланселот изведнъж вдигнал глава от масата и също тръгнал подире им с протегнати ръце, но сякаш вървял и сънувал с отворени очи, които не виждат нищо. Обиколили замъка, минали през множество мрачни ходници и празни стаи, а после се изкачили по една извита стълба до главната кула, където близо до върха ѝ се намирал параклисът на Свещения Граал.

Когато Ланселот доближил прага, изведнъж високата врата с трясък се захлопнала и той останал навън, като се сепнал от странния унес. Стоял и слушал нежния глас на Носителката на Граала, който долитал от стаята. Тя пеела. Тогава Ланселот разбрал, че Граалът е вътре, затова паднал на колене и отправил молба да види поне малко от това, което търсел.

Вратата тутакси бавно се отворила. Ланселот видял обления от светлина параклис на Граала, все още покрит с бял брукат и поставен на сребърния олтар между Кървящото копие и светилника. Видял също, че сър Гавейн е коленичил пред олтара между Носителката на Граала и отшелника Насиен, който отмахнал кърпата от бокала и светлината бликнала от него, по-великолепна от всякога.

— Сър Ланселот! — извикал гръмогласно Насиен. — Не влизай тук, защото не си достоен да се приближаваш. Можеш да гледаш

Свещения Граал, но никога няма да отпиеш от него!

Тогава светлината, бликаща от Граала, сякаш изпълнила стаята с пламъци и Ланселот паднал покосен на земята, напълно безчувствен.

Гавейн обаче се изправил, прекосил ослепителната светлина здрав и читав и коленичил до Ланселот. Тогава вратата на параклиса се затворила и Свещеният Граал се скрил завинаги от очите на двамата рицари.

Гавейн пренесъл Ланселот много внимателно в залата за гости и го положил на една постелка. Не след дълго дошъл отшелникът Насиен и с висок глас казал на всички, събрани там:

Кралю Пелес и вие, хора от Пустинните земи! Веселете се, защото голяма е радостта! Гавейн премахна проклятието на опустошение, на което бяхте обречени от Балин, когато нанесе Печалния удар. Знайте, че рицарите на Граала положително са наблизил и дългото изпитание скоро ще свърши!

Тогава всички, събрани в залата, надали радостни викове и дори таванът се разтресъл от шума. Защото след като Гавейн устоял на изкушенията тази вечер, той задал въпроса, който вдигал проклятието. Крал Пелес обаче все още страдал от тежката си рана, а замъкът Карбонек и всички, които живеели в Пустинните земи, трябвало да стоят откъснати, далеч от другите краища на Британия.

Гавейн останал в Карбонек заедно с Ланселот, който двадесет и четири дни бил в несвяст. Когато най-после дошъл на себе си, той попитал къде се намира и крал Пелес му отвърнал:

— Сър, още си между стените на замъка Карбонек.

— Видях големи чудеса — рекъл Ланселот. — Няма думи, с които те могат да бъдат разказани, а и в сърцето ми не се отпечатаха съвсем ясно. Да бях достоен, щях да видя много повече, но вече е късно за това.

— И аз видях тези неща — обадил се Гавейн, — както и много други чудеса, които не могат да бъдат разказани. И макар че Свещеният Граал стоеше пред мене непокрит и можах да го докосна, не ми е писано да пия от него. Никой не бива да се докосва до съсъда с устни, докато не дойде Рицарят на Граала.

Тогава Ланселот и Гавейн си взели сбогом с крал Пелес и потеглили за Камелот. Когато минавали през Пустинните земи, видели по горските дървета първите зелени пъпки, а в неплодната земя

подавали връхчета първите стръкове трева. Всички хора по пътя благославяли сър Гавейн и му пожелавали сполука. „Сега — казвали те — чакаме вече самия Рицар на Граала!“

7.

КРАЯТ НА ТЪРСЕНЕТО

Докато Ланселот и Гавейн били в Камелот, Персивал настигнал Галахад и Борс и тримата тръгнали към Карбонек през гората с мъртви дървета. Накрая гората свършила и след като се лутали цял месец из голите възвишения, една вечер те минали през тесен проход сред скалите и се озовали близо до замъка.

Тогава бързо препуснали напред. Водел ги Персивал, който си спомнил, че е идвал в тайнствения замък, когато бил намерил и изгубил прекрасната девойка на име Бланшфлор. Преди да се стъмни, те вече прекосявали запустелия двор и като се провирали покрай рушащите се стени, влезли в голяма зала, като оставили отвън конете си.

Изкачили се по стъпалата и заварили крал Пелес все така прикован към постелката си редом с голямата маса на издигнато над пода място. А гостите му отново безмълвно седели край дългите трапези в по-ниската част на залата. Сега обаче до краля стоял светият отшелник Насиен, който приветствувал рицарите с думите:

— Помози бог, добре дошли тук, където свършват вашите странствувания, защото в замъка Карбонек се намира Свещеният Граал и тази нощ вие ще го получите.

Тримата рицари седнали на масата и пиршеството започнало. Никой от тях обаче не сложил в уста от вкусните ястия и силното вино. Яли само хляб и пили само чиста вода.

После в уречения миг вратите се отворили от само себе си и шествието на Граала тръгнало за последен път, осветено от яркия лъч. Призрачните девойки вървели с Кървящото копие, сребърната чиния и светилника, а след тях идела Носителката на Граала, в ръце със Свещения Граал, покрит с бял брокат. Щом я видял, Персивал потреперил, защото познал в нея Бланшфлор, изгубената си любима.

Когато шествието приближило, Галахад станал на крака и като държал надолу с острието меча си, който преди толкова време Мерлин бил забил в плаващия камък, извикал:

— В името на бога, спрете за миг!

Шествието спряло и всички, събрани в залата, ахнали от изумление. С бавни стъпки Галахад слязъл от издигнатата част на пода и застанал пред девойките, като държал меча пред себе си с острието надолу, така че дръжката над главата му се превръщала в голям блестящ кръст. После, като човек, който върви насън, той минал край голямата маса, прекосил залата и тръгнал през тъмните ходници на замъка, а зад него вървяло шествието, с Граала.

След това, по знак, даден от Насиен Отшелника, Персивал и Борс вдигнали постелката, на която лежал крал Пелес, и тръгнали към Носителката на Граала. Най-накрая вървял самият Насиен.

Минали през замъка, осветени от ярко сияние, изкачили се по тъмните стълби и най-подир влезли в параклиса. Там оставили светилника и чинията върху сребърния олтар. Кървящото копие отново увиснало във въздуха над олтара, а кървавите капки падали и изчезвали.

Персивал и Борс положили крал Пелес до стъпалата към олтара и коленичили от двете му страни. Галахад обаче коленичил на първото стъпало, а Носителката на Граала се изкачила най-горе и поставила Граала в средата на олтара. Тогава Насиен, светият отшелник, отишъл и взел Граала в ръце. Казал молитва, а после дал съсъда на Галахад с думите:

— Свети рицарю, аз, който бях жрец на Граала през всичките тези години, ти го предавам, за да бъде извършено предопределеното. А сега, след като изпълних дълга си, нека си тръгна в мир.

Тогава Галахад поел Граала, отмахнал кърпата и отпил от светото вино. След това се изправил на крака и оставил Граала на олтара. На всички, които били там, се сторило, че лицето на Галахад сияе със силна светлина. Рицарят коленичил до Насиен, прегърнал го и го целунал по челото. С тиха въздишка на облекчение отшелникът Насиен заспал, за да не се събуди вече на този свят.

Тогава Галахад се обърнал към крал Пелес и тръгнал към него с Кървящото копие в ръка. А крал Пелес се повдигнал на лакти и казал:

— Сър Галахад, достойни логрийски рицарю и мой внук, приветствувам те с добре дошъл, отдавна те чаках. През тези години изтърпях толкова много болки и страдание, каквито сигурно не е

понасял никой друг. Сега обаче се надявам, че краят на мъките ми е близо и ще си отида спокоен от този свят.

Тогава Галахад вдигнал копието така, че капките кръв падали върху раните на осакатения рицар. Плъттa му заздравяла и не останало и белег от Печалния удар, нанесен от Балин.

Докато Пелес благодарил, Галахад отново коленичил пред олтара. Тогава изведнъж към Персивал пристъпила Носителката на Граала, която държала в ръце меч, натрошен на три части.

— Рицарю — казала тихо тя, — поеми от мене този меч и виж дали не можеш да го направиш здрав. Много рицари се опитваха да го сторят, ала ще успее само онзи, който ще бъде първият рицар на свободния Карбонек и ще стане мой съпруг.

Персивал взел трите парчета от меча и ги допрял. Те веднага се съединили, като останала само една малка пукнатина.

— Ако беше изрекъл думите за вдигане на проклятието, които каза при първото си идване в Карбонек — казала девойката, — в меча нямаше да има пукнатина.

Персивал се изправил и като уловил ръката ѝ, отвърнал:

— Лейди Бланшфльор, през цялото това време аз те обичах и ти бях верен и в помисъл, и в дело, макар да не вярвах, че ще те видя отново.

След което той я прегърнал и целунал. И там, в параклиса на Светия Граал, сър Галахад, който бил вече жрецът на Граала, благословил техния брак.

После Галахад оставил Граала и отново коленичил. С това приключил житейския си път. След това слънчевият лъч се спуснал Отгоре, право през покрива на параклиса. В същия миг Кървящото копие и Свещеният Граал се вдигнали високо и изчезнали от погледите. Никой на тази земя вече не ги видял.

Когато всичко свършило, Персивал и Бланшфльор станали крал и кралица на Карбонек и на обширните земи около замъка, които никога вече не били пустинни и неплодни. А самият замък престанал да бъде тайнствен и откъснат от останалата част на Британия. Когато отминала последната битка и кралство Логрия престанало да съществува, кралството на Персивал продължавало да блещука в мрака, обвил Британия, която била покорена и опустошена от варварите. Персивал и

Бланшфльор живели дълго и щастливо в Карбонек, а когато умрели, на престола се качил техният син Лохерангрин, Лебедовия рицар.

Междувременно обаче Борс де Ганис останал за малко при тях, докато погребали Галахад пред олтара в параклиса, където дотогава стоял Свещеният Граал. От дясната му страна положили Насиен, а от лявата — крал Пелес. После Борс си взел сбогом с Персивал и Бланшфльор и потеглил за Камелот.

Пристигнал там на Петдесетница, две години след като започнало търсенето на Свещения Граал. Заварил крал Артур и дружината му събрани около Кръглата маса. Сега обаче доста от местата били празни, защото много рицари загинали в дългия поход.

Този ден крал Артур нямало защо да чака да се случи нещо чудно или необикновено преди началото на пиршеството; Борс разказал цялата история на Свещения Граал — как го видели с Галахад и Персивал и как го намерили. Гавейн и Ланселот също разказали за приключенията си, а скоро след това сър Борс рекъл на Ланселот:

— Преди да си отиде от нас, синът ти Галахад помоли да предам поздравите му на тебе, на крал Артур и на целия двор. Добрият Персивал също ви изпраща поздрави от Карбонек, където остана да живее с прекрасната си съпруга Бланшфльор, някога Носителка на Граала. Те се молят за тебе, Ланселот, за да се спасиш от изкушенията.

— Дано молитвите им успеят — въздъхнал сър Ланселот. Ала не след дълго погледът му отново се спрял на кралица Гуиневир и той съвсем забравил за несполуката си, когато му оставало толкова малко, за да извърши подвига на Свещения Граал.

**КНИГА ЧЕТВЪРТА
СМЪРТТА НА АРТУР**

1.

ЛАНСЕЛОТ И ГУИНЕВИР

Свършило търсенето на Свещения Граал и всички рицари, които били останали живи, се завърнали в Камелот. Сърцето на крал Артур се изпълнило с радост, когато ги видял отново около Кръглата маса, но изпитвал и мъничко тъга, защото знаел, че приближава времето, когато кралство Логрия отново ще потъне в мрак. Защото след последния подвиг настъпила промяна — много места около Кръглата маса опустели, но по тях не се появявали нови имена, изписани със златни букви, защото нямало нови рицари, които да заменят загиналите.

А злото, което всъщност никога не било докрай изкоренено в Логрия, започнало да покълва. Не след дълго братството и съгласието щели да изчезнат от двора на крал Артур.

И все пак известно време слънцето продължавало да свети ярко както преди и само крал Артур, който си спомнял предсказанието на добрия магьосник Мерлин, знаел, че краят приближава.

Сега, когато сър Галахад бил мъртъв, Ланселот отново бил най-големият рицар в Логрия, а известно време бил и най-благородният, защото помнел каква несполука имал със Свещения Граал заради греховната си любов към кралица Гуиневир. И кралицата забелязала, че Ланселот вече я избягва — гледал да напуска Камелот с каквато и да е поръка, — затова тя изпратила да го доведат при нея и му казала:

— Сър Ланселот, виждам и чувствавам, че с всеки изминал ден любовта ти към мене намалява. Непрекъснато си на път, за да помагаш на знатни девойки и жени, изпаднали в беда. Да не би между тях да си намерил някоя, която да е станала по-скъпа на сърцето ти от мене?

— О, кралице — казал тъжно Ланселот, — от всички жени на света обичам само тебе. Ала много са причините, поради които избягвам да бъда наблизо. В последното търсене, търсенето на Свещения Граал, ми беше показано колко греховна е любовта ми към тебе, съпругата на моя скъп господар крал Артур. Ако не беше тази любов, и аз щях да видя това, което видя Гавейн, щях да отпия от Граала като сина си Галахад, като Персивал и Борс. Това са неща,

които не мога лесно да забравя. Нещо повече, мисля и за доброто ти име. В двора има хора, които само чакат удобна възможност, за да причинят мъка на крал Артур, да сеят раздори и да позорят кралство Логрия.

Тогава кралица Гуиневир се ядосала на Ланселот и извикала:

— Всичко това са лъжи, сега твоето притворство ми става ясно. Омръзнала съм ти и си имаш друга! Върви си тогава и вече никога не се приближавай до мене!

Изпълнен с голяма тъга, сър Ланселот яхнал коня си, напуснал Камелот и започнал да скита из горите на централна Британия. Никой не знаел къде точно се намира. Не след дълго кралица Гуиневир започнала да съжالياва и много искала Ланселот да се завърне. Не можела обаче да се разкрие пред никого. Наместо това извикала своите десет рицари на Кръглата маса и им казала, че възнамерява по случай пролетта да излезе на езда с тях в горите и полята около Камелот, защото било месец май, когато дърветата се раззеленявали, цветята растели и разцъфтявали под слънчевите лъчи, а сърцата на хората също трябвало да се изпълнят с любов и радост.

— Ще дойдете с конете си — казала тя — и ще се облечете в зелени дрехи. А аз ще доведа десет мои придворни дами, за да може редом с всеки рицар да язди и дама. Всяка дама ще си има прислужница, а всеки рицар — оръженосец. Искам всички, които са влюбени, завинаги да запомнят месец май!

И те потеглили през раззеленената гора. Юздите им проблясвали на слънцето и звънтели в съзвучие с веселия смях и песните.

Същия ден обаче в двора на крал Артур донесли на носилка рицар, който се казвал Урий. На главата имал три тежки рани, от които никой не можел да го излекува. Дълги години Урий страдал от силните болки, но нито един лечител не успял да му помогне. Накрая майка му и сестрите му решили да обиколят всички кралски дворове в Европа, за да търсят лек. Когато стигнали в Британия и наближили Камелот, срещнали лейди Нимю, която ги придружила до двора на крал Артур и казала:

— Кралю господарю, сър Урий може да бъде излекуван само ако бъде докоснат от най-добрия рицар на света.

— Ако има такъв човек — отвърнал крал Артур, — той положително е от моя двор. Тук са най-добрите рицари по тези земи

освен достойния сър Персивал, който вече е крал на Карбонек. А за да вдъхна смелост на хората си, аз пръв ще го докосна, макар да зная, че не съм достоен да го излекувам. След мене ще се опитат до един придворните ми: крале, херцози, графове и рицари.

Тогава всички от братството на Кръглата маса — общо сто и десет души — поред докоснали Урий, но никой не можал да го излекува.

— А къде е Ланселот Езерни? — попитал крал Артур. — Ако и той не успее, положително не съществува рицар, който е достоен да го направи.

Докато стояли така и разговаряли, Ланселот се завърнал в Камелот. Артур му разказал какво се било случило и го помолил да се опита да излекува Урий.

— Не ми е възможно! — възкликнал сър Ланселот. — Ще проявя престъпна самонадеяност, ако сметна, че бих успял там, където толкова много благородни рицари са се провалили.

— Нямаш избор — прекъснал го Артур, — защото това е кралската ми заповед.

— В такъв случай, най-достойни господарю — отвърнал Ланселот, — ще трябва да се подчиня.

И Ланселот коленичил до сър Урий и след като казал молитва, докоснал трите люти рани. Мигом сър Урий станал здрав и читав, сякаш никога не бил раняван.

Всички рицари, сред които бил и крал Артур, надали радостни викове. Ланселот обаче се разплакал като хлапак, когото били ударили. Тогава крал Артур се сепнал, защото си спомнил, че в деня, когато Ланселот се появил в Камелот, той излекувал един ранен рицар по същия начин, а Нимю, Езерната господарка на Авалон, пророкувала, че Ланселот ще извърши още един такъв подвиг — последен преди падението на Логрия.

Докато всичко това ставало в Камелот, кралица Гуиневир, придружена от рицарите и дамите си, се отдалечавала в пролетната гора. Имало обаче един рицар на име Мелиагранс, който отдавна обичал кралицата. Като видял, че язди с толкова малка свита, и понеже знаел, че от известно време Ланселот не е в двора, той решил, че е ударил неговият час. Затова потеглил с двадесет въоръжени с мечове и

копия мъже и със сто стрелци, причакал кралицата и изневиделица обкръжил групата ѝ.

— Притворни рицарю — извикала кралица Гуиневир, когато разбрала какво става, — не забравяй, че си кралски син и рицар на Кръглата маса! Ти позориш рицарското братство, господаря си крал Артур, баща си крал Багдемагус, мене, твоята кралица, и самия себе си!

— Не ме е грижа за тези приказки! — извикал сър Мелиагранс. — Знай, кралице, че те обичам отдавна и за пръв път ми се удава такава възможност!

Тогава десетте рицари, които придружавали Гуиневир, се опитали да я защитят, но понеже не били облечени с доспехи, не след дълго вече се търкаляли ранени по земята.

— Сър Мелиагранс, не посичай благородните ми рицари! — молела Гуиневир. — Ще тръгна с тебе, ако обещаеш да не ги закачаш повече. В противен случай обаче тутакси ще се самоубия!

— Кралице — казал Мелиагранс, — заради тебе ще ги пощадя. Ако дойдеш с мене, те ще бъдат отнесени в замъка ми, където ще положат грижи за тях.

И така Мелиагранс повел Гуиневир и рицарите ѝ към своя замък, ала по пътя един от оръженосците, дързък младеж, изведнъж се откъснал от групата и препуснал като вятър към Камелот. Макар че бил обсипан със стрели, той успял да се измъкне и стигнал в двора на крал Артур малко след като Ланселот бил излекувал сър Урий.

Когато младежът разказал за случилото се, Ланселот, който все още бил с доспехи, мигом се метнал на коня си.

— Веднага отивам там — извикал той на крал Артур, — а вие се въоръжете и ме последвайте с голяма дружина. Ще ме намерите в замъка на Мелиагранс, ако съм още между живите!

След което забил шпори в коня си и бързо препуснал, забулен в облак прах. Не след дълго обаче на пътя му излязла група стрелци с опънати тетиви, които му заповядали да спре.

— Няма да минеш оттук! — извикали те. — А и да минеш, ще ходиш пешком, защото ще убием коня ти!

— Това няма да ви помогне особено — отвърнал Ланселот и връхлетял като хала върху им. Тогава враговете му стреляли и конят на Ланселот се строполил на земята, улучен в сърцето. Ланселот обаче

скочил от него и нападнал стрелците, които веднага си плюли на петите и той не успял да настигне нито един от тях.

Така че Ланселот продължил пътя си пешком, ала доспехите, копие и щита му били толкова тежки, че се движел страшно бавно. Въпреки това не захвърлиш нито едно от тях, защото се опасявал, че Мелиагранс му е приготвил още някой капан.

Не след дълго срещнал двама дървари с талига.

— Добри хора! — извикал Ланселот. — Позволете ми да се кача на талигата, моля ви!

— Накъде си тръгнал? — попитал единият.

— Да се срещна с Мелиагранс в замъка му — мрачно отвърнал Ланселот.

— Мелиагранс е нашият господар и ни е изпратил за дърва в гората. Няма да ти позволим да се возиш на талигата!

Като казал това, дърварят ударил с камшика си Ланселот и започнал да го обижда. Ланселот обаче го цапардосал с юмрук по главата, така че му пръснал черепа и дърварят се строполил мъртъв на земята.

— Достойни рицарю — казал вторият дървар, — пощади живота ми и аз ще те отведа където пожелаеш!

— Тогава обръщай талигата и карай толкова бързо към замъка на Мелиагранс, колкото бързо не си карал досега! — рекъл Ланселот.

И талигата полетяла по пътя. Не след дълго първата дама на кралица Гуиневир, която гледала през прозореца на замъка, възкликнала:

— Погледни, господарке! Идва една талига, каквато използват палачите, а на нея се вози истински рицар!

— Къде са? — попитала Гуиневир и като погледнала навън, веднага познала Ланселот по герба на щита. — Сигурна бях, че ще дойде! — прошепнала тя. — Знаех си, че ще дойде!

Междувременно Ланселот стигнал до портата, където слязъл от талигата и викнал толкова гръмогласно, че стените на замъка потреперили:

— Къде си, измамнико и предателю? Излез да се бием, Мелиагранс, ела с цялата си малодушна пасмина. Аз, Ланселот Езерни, съм готов за битка с тебе!

Тогава Мелиагранс се уплашил и започнал да пълзи в краката на Гуиневир и да моли за прошка. Накрая тя обеща, че ще накара Ланселот да пощади живота му, защото предпочитала мира пред враждата. Отворили портите и Ланселот се втурнал вътре като разярен лъв. Гуиневир обаче успяла да го успокои и да го сдобри със сър Мелиагранс, след като двамата се разбрали да си премерят силите по рицарски в пълно бойно снаряжение в присъствието на крал Артур в Камелот.

Тогава Гуиневир уловила сър Ланселот за ръка и го завела в стаята си, където му свалила доспехите и промила раните, които бил получил от стрелците, изпратени против него.

Тази нощ те останали в замъка, а рано на другата сутрин крал Артур пристигнал с голяма дружина. Когато обаче кралица Гуиневир му разказала точно какво се било случило, той също веднага се отказал да отмъщава на Мелиагранс и на хората му и се съгласил, че Мелиагранс трябва да излезе на двубой с Ланселот.

— Това ще стане след седмица на моравата между замъка Камелот и реката — казал крал Артур. — И ако някой от двамата не удържи на дадената дума, ще бъде обявен за най-долния рицар в Логрия!

После крал Артур завел Гуиневир в Камелот, където пренесли и носилките с ранените рицари.

— Сър, надявам се, че между двама ни вече няма вражда — казал Мелиагранс на Ланселот. — След една седмица всеки от нас ще защити честта си. Моля те да останеш днес в замъка ми, за да ти дам кралско угощение!

— Готов съм да го сторя — казал Ланселот.

Когато се стъмнило, Мелиагранс се отбил в стаята на Ланселот, за да го отведе в тържествената зала. Превел го обаче по един ходник, наскриван който имало скрит в пода капак. Когато Ланселот стъпил отгоре му, капакът хлътнал и рицарят паднал в дълбока дупка, постлана със слама.

Там останал да лежи седем дни и седем нощи.

Всяка вечер една девойка му носела храна и вода и всяка вечер му казвала:

— Благородни сър Ланселот, само да обещаеш, че ще станеш мой любим съпруг, и ще те освободя от тъмницата. Ала ако не ми

обещаеш, ще останеш тук, докато бъдеш опозорен завинаги.

— Много по-голямо ще е безчестието ми, ако платя за свободата си по такъв начин — казал Ланселот. — Пък и крал Артур веднага ще разбере, че само предателство може да ми е попречило да се явя в уречения час на двубоя в Камелот.

Ала на сутринта в деня, когато било уговорено Ланселот да се бие с Мелиагранс, девойката дошла разплакана и каза:

— Уви, сър Ланселот! Напразно съм те обичала. Целуни ме само веднъж и ще те освободя!

— Няма нищо недостойно в такава целувка — съгласил се Ланселот.

После целунал девойката и бързо излязъл от тъмницата, като се спрял само за да си сложи доспехите, които тя му била донесла. Метнал се на един кон, който стоял в двора, и препуснал към Камелот.

Девойката останала на портата и тихо плачела. „Уви — ридаела тя, — целувката ми не означава нищо за сър Ланселот. Той мисли само за кралица Гуиневир!“

През това време кралят и кралицата заедно с множество рицари и придворни дами очаквали да започне двубоят на голямата морава край Камелотския замък. Настъпил уреченият час, но нямало и помен от Ланселот, а Мелиагранс се пъчел и се хвалел, че е най-честният рицар в Логрия, докато Ланселот е само един долен страхливец.

Тъкмо Мелиагранс се накарал да си тръгва и да остави братството на Кръглата маса опозорено завинаги, когато изведнъж от всички страни се чули викове — видели Ланселот, който идвал, отчаяно забил шпори в коня.

Когато стигнал пред крал Артур и му казал колко подло го е измамил Мелиагранс, цялото множество се възмутило от тази позорна постъпка и всички така ругаели Мелиагранс, че накрая той грабнал копие си и извикал на Ланселот:

— Защищавай се!

Тогава двамата рицари се отдалечили към двата края на моравата и по даден знак се спуснали като светкавици един към друг. Ланселот ударил Мелиагранс с такава сила, че той се преметнал назад и паднал от седлото. Тогава и Ланселот слязъл от коня, извадил меча си, почакал, докато Мелиагранс се изправи на крака, и с настървение го нападнал. Мелиагранс се опитал да спаси кожата си по много начини и

да надвие врага си с нечестни средства, но в един миг Ланселот му нанесъл такъв удар с меча си, че и шлемът, и главата на Мелиагранс се разполовили. И това бил краят на предателя.

След това всички в Камелот празнували, а крал Артур благодарил пред целия двор на Ланселот, задето е спасил кралицата. Гуиневир обаче не говорела много — само погледнала Ланселот с грейнали очи и му прошепнала:

— Ела в градината ми по залез слънце, защото искам да ти благодаря насаме.

Случило се така, че Агравейн, братът на сър Гавейн, чул думите ѝ. Той бил един от коварните и притворни рицари, които мразели кралицата и завиждали на Ланселот, че е известен и прославен. Агравейн казал чутото на братовчед си сър Мордред, сина на кралица Фея Моргана, който бил най-лошият измежду рицарите — и той като майка си мразел всичко добро на този свят и непрекъснато търсел начин да злепостави крал Артур и да напакости както на него, така и на кралство Логрия.

Мордред разбрал, че му се удава добра възможност, и вечерта, когато слънцето хвърлило дълги сенки над ябълковите дървета, двамата с Агравейн се скрили в градината на кралицата. След малко Гуиневир дошла и започнала да се разхожда сред цветята — по-прекрасна и от най-прекрасната роза на света.

Известно време тя била сама в градината, но скоро дошъл сър Ланселот, най-големият рицар на света. Той паднал на колене пред кралица Гуиневир, а тя му благодарила, че я е спасил от Мелиагранс, и го помолила да ѝ прости за грубите думи.

— О, Ланселот, Ланселот — нежно казала тя, — още от деня на появяването ти в Камелот, когато бях почти момиче, току-що омъжена за крал Артур, аз те обикнах от пръв поглед.

— И аз те обикнах в същия ден — казал Ланселот. — И през всичките тези години напразно се борих с любовта си.

— Ланселот — казала Гуиневир с треперещ глас, — най-много от всичко на света ми се иска да бъдеш мой любим и мой стопанин, макар че ще трябва да го пазим в тайна... Да можеше да дойдеш тайно в стаята ми довечера...

— Моя кралице, моя любов — казал Ланселот с развълнуван глас, — от цялата си душа ли желаеш това?

— Кълна се! — отвърнала Гуиневир.

— В името на любовта ти, така да бъде! — извикал Ланселот.

Гуиневир се приближила до него и го целунала по устните, после се обърнала и се изгубила в полумрака. Минала край цветята, чиито багри били потъмнели, и след стъпките ѝ те останали да гаснат в умирация зрак. Ланселот стоял, е лице, осветено от последния слънчев лъч. Треперел от глава до пети и въздишал от радост, когато си припомнял целувката на Гуиневир.

След малко и той си тръгнал в здрачевината.

— А сега — казал Мордред — дойде моето време. Тези двамата ми дадоха в ръцете цялото кралство Логрия!

Когато той и Агравейн потеглили в нощта, погледът в очите на Мордред не обещавал нищо добро.

2.

ЗАГОВОРЪТ НА СЪР МОРДРЕД

Същата вечер в една стая високо в замъка Карбонек, където светилникът хвърлял трепкащи сенки по голите каменни стени, Агравейн разговарял с брат си Гавейн, а Мордред стоял до вратата със странен блясък в черните очи.

— Братко Агравейн — казал Гавейн, силно развълнуван, — настойчиво те моля повече да не ме занимаваш с такива въпроси. Можеш да бъдеш сигурен, че няма да имам никакъв дял в тая работа.

— Чудя се как позволяваш да се случи този позор! — извикал Агравейн и мускулите по изпитото му лице заиграли. — Всички ние знаем, че Ланселот обича кралицата и ако му се даде възможност, ще опозори крал Артур и цялото кралство Логрия... Просто трябва да съобщим на крал Артур и още тази нощ Ланселот ще бъде заловен в стаята на кралицата, след което ще го осъдят на смърт за предателството му...

— Ако се страхуваш ти да му събщиш — тихо казал Мордред на Агравейн, — сам ще ида при краля!

— Не се съмнявам, че ще идеш — казал Гавейн, — защото си винаги готов за някое злодеяние. Ала ти, братко, първом добре си помисли какво ще последва от всичко това!

— Каквото и да се случи, на всяка цена ще кажа на краля! — извикал Агравейн.

— Колко жалко! — с тъжен глас казал сър Гавейн. — Сега кралство Логрия ще пропадне, а благородното братство на Кръглата маса ще стане жертва на размирици...

Агравейн и Мордред обаче си тръгнали и отишли при крал Артур. Когато чул цялата история, той им казал:

— Вземете дванадесет рицари и направете каквото следва. Тежко ви обаче, ако сте дошли при мене с лъжи и клевети, защото това е най-тъжното дело, което някога е било извършвано нощем по тези земи!

Тогава двамата заговорници отишли да си потърсят дружина. А когато няколко часа по-късно Гавейн влязъл в голямата празна зала,

той заварил там крал Артур сам на Кръглата маса. Сълзите неудържимо бликали от очите му, стичали се по сивеещата му брада и капели върху ръцете му.

Ланселот стоял до късно в стаята си с Борс. Накрая станал и казал на госта си:

— Желая ти лека нощ, скъпи братовчедо. Отивам да говоря с кралицата.

— Сър — казал Борс, — съветвам те да не ходиш тази нощ.

— Защо? — попитал Ланселот.

— Опасявам се от Мордред — отвърнал Борс. — Той и Агравейн непрекъснато търсят начин да те злепоставят и да напакостват на всички ни.

— Не се бой — казал Ланселот. — Ще отида тихо и бързо и веднага ще се върна.

— Желая ти сполука — казал Борс. — Дано си дойдеш здрав и читав.

Тогава Ланселот взел под мишница мечта си, увил се в дългото си, подплатено с кожа наметало и тръгнал през тъмния замък към покоите на кралица Гуиневир.

Двамата били заедно само от няколко минути, когато Мордред, Агравейн и дванадесетте рицари дошли пред вратата с вика:

— Предателю Ланселот, пипнахме те!

Крещели толкова силно, та да ги чуят всички в замъка.

— Уви, предадени сме! — разридала се Гуиневир.

— Кралице — казал Ланселот, — има ли тук някакви доспехи, които мога да сложа? Тогава тези подлеци не ще ме хванат толкова лесно.

— Уви, няма — отвърнала Гуиневир. — Няма доспехи, нито шлем, няма дори щит, затова се боя, че дългата ни любов е стигнала до печален край...

Ланселот обаче се обърнал към вратата и извикал:

— Уважаеми, престанете да вдигате такъв шум и аз кротко ще ви отворя!

— Бързо излизай, притвор ни рицарю! — извикали те в отговор. — Ако се предадеш без бой, ще те вземем в плен и ще те заведем при крал Артур.

Тогава Ланселот увил наметалото около десницата си, дръпнал резето и леко открянал вратата. Тутакси един рицар (името му било Колгреванс) се втурнал напред и с все сила започнал да размахва меча си. Ала Ланселот се предпазвал, като посрещал ударите с плътно увитото наметало, след което така ударил Колгреванс по главата, че рицарят паднал мъртъв. Ланселот бързо го вмъкнал в стаята и отново залостил вратата. После с помощта на кралицата свалил доспехите му и си ги сложил.

— Предателю! Излез от стаята на кралицата! — извикал Агравейн, като удрял с юмруци по вратата.

— Престани да вдигаш шум, ида! — отвърнал Ланселот. — И те съветвам, Агравейн, да бягаш и да се скриеш някъде!

След което Ланселот отворил широко вратата и за миг останал на прага — най-хубавият рицар, раждал се на земята. В следващия миг вече бил сред враговете си. Мечовете проблясвали като светкавици в буреносни облаци. С първия удар Ланселот повалил Агравейн, а после започнал с такава мощ да размахва меча, че не след дълго всичките му врагове се търкаляли покосени на земята. Единствено Мордред, който бил само ранен, успял да избяга.

— Трябва да вървя! — извикал Ланселот на кралицата. — Ако обаче те заплашва някаква опасност поради това нощно премеждие, знай, че ще ти се притека на помощ, стига да съм между живите!

След което Ланселот бързо напуснал двора на крал Артур. С него тръгнали Борс, Лионел и още много рицари. Скрили се в близката гора и чакали да видят какво ще стане.

Междувременно Мордред, целият в рани, се явил пред крал Артур и Гавейн, които седели в голямата зала.

— Какво се е случило? — попитал крал Артур. — Не го ли заварихте в покоите на кралицата?

— Там беше наистина — простенал Мордред, — при това без доспехи. Най-напред обаче уби Колгреванс и облече доспехите му, а после уби всичките си противници освен мене, понеже, макар да ме рани тежко, успях да избягам.

— Да, Ланселот е славен рицар — казал тъжно крал Артур. — Колко жалко, че изобщо се опълчи срещу мене. Вече съм сигурен, че с благородното братство на рицарите на Кръглата маса завинаги е свършено, защото твърде много рицари ще застанат на негова страна.

— Ами кралицата? — попитал Мордред. — Тя е извършила държавна измяна и трябва да умре на кладата.

Тогава крал Артур скри лице в ръцете си и заплакал.

— Не действуй прибързано, господарю! — спокойно го посъветвал Гавейн. — Откъде да сме сигурни, че Ланселот и кралицата са виновни? Може би тя го е извикала само за да му благодари, че я избави от Мелиагранс.

— Кралицата ще умре, както повелява законът — казал крал Артур. — Позорна смърт очаква и Ланселот, ако се появи отново тук!

— Да не дава господ да бъда наблизко тогава! — възкликнал Гавейн.

— Та нали той е убил брат ти Агравейн — напомнил крал Артур на Гавейн.

— Често предупреждавах Агравейн, защото усещах докъде ще стигне с тия заговори — отвърнал Гавейн. — Нещо повече, бил е един от четиринадесетте облечени с доспехи рицари, изненадали невъоръжен човек... Затова прощавам на сър Ланселот за смъртта на брат си.

— Пригответи се утре сутринта да поведеш моята кралица към огъня — казал крал Артур.

— В никакъв случай, най-благородни кралю! — извикал Гавейн. — Никой няма да може да твърди, че съм те посъветвал да я осъдиш на смърт!

— Тогава извикай тук братята си Гахерис и Гарет — казал Артур. А когато те дошли, кралят им дал своите нареждания:

— Господарю — отвърнали те, — ще изпълним молбата ти. Знай обаче, че изобщо не сме съгласни с тебе. Ще отидем там без оръжие, облечени в жалейки.

— Тогава побързайте, защото часът настъпи! — извикал крал Артур.

— Горко ми, доживях да видя всичко това! — казал Гавейн.

И ето че повели Гуиневир към кладата, само по риза, следвана от много хора в жалейки. Край кладата чакал Мордред, облечен в доспехи, а с него и група въоръжени рицари. Вече били запалили факла, когато изневиделица се появил Ланселот с дружината си. Пробили си път до кладата, като посекали много рицари, и отвлекли

кralица Гуиневир. Ланселот обаче убил и Гахерис, и Гарет, които стояли до кладата без оръжие, в жалейки, защото не ги познал.

След това Ланселот и всички, които били на негова страна, се оттеглили в земите на Ланселот — в Гуинед в Северен Уелс — и се укрепили в замъка му, който носел името Веселия бранител.

Сега кралство Логрия наистина западнало, защото в Британия започнали да бушуват междуособици и на мястото на някогашните любов и вяра вече имало само омраза. Когато ядът му преминал, крал Артур дълбоко се разкаял, че така прибързано е осъдил кralица Гуиневир да бъде изгорена, и се зарадвал, че Ланселот я е спасил. Сега обаче било вече свършено със старото приятелство между Гавейн и Ланселот и вместо него внезапно изникнала ненавист и жажда за мърт.

— Кълна се, че няма да имам мира, докато двамата с Ланселот не се срещнем очи в очи и единият от нас не умре! — викал Гавейн. — Никога няма да му простя смъртта на брат си Гахерис и на добрия Гарет. Да ги посече невъоръжени и беззащитни! А тебе, мой чичо Артур, заклевам в светия орден на рицарството като истински крал на тази земя веднага да обявиш война на Ланселот, за да отмъстиш за братята ми, както и за да избавиш кralицата си!

Всички рицари, които били останали верни на крал Артур, също го молели да започне война. Накрая той събрал войската си и потеглил на север, докато стигнал до замъка Веселия бранител и го обсадил.

Един ден след петнадесет седмици безплодна обсада Ланселот се показал на кулата над портата и се обърнал към крал Артур и Гавейн със следните думи:

— Милорди, не ще успеете да превземете този замък!

— Тогава излез на двубой с мене! — извикал крал Артур.

— Да не дава господ някога да ми се наложи да се бия с най-благородния крал на всички времена, нещо повече, с човека, който ме направи рицар! — казал Ланселот.

— Засрами се от красивите си приказки! — извикал кралят. — Нима не разбираш, че аз съм твой смъртен враг во веки веков? Ти взе жена ми, посече рицарите ми и съсипа великото кралство Логрия.

Тогава Ланселот започнал да моли крал Артур да сключат мир, като предложил да му върне кralица Гуиневир и да защити невинността ѝ от всичките ѝ обвинители. И кралят може би щял да го

послуша, ако Гавейн не се бил противопоставил на каквато и да е спогодба с Ланселот.

На другия ден Ланселот, който най-после се ядосал на жестоките подигравки, с които го бил обсипал Гавейн вчера, внезапно извел своите хора от замъка и започнала страшна битка.

Докато търсел Ланселот, Гавейн свалил от кон Лионел и го посякъл. А Борс съборил на земята крал Артур, изправил се над него с изваден меч и викнал на Ланселот:

— Сър, да приключи ли тази война с един удар?

Ланселот обаче отвърнал:

— Не посягай, иначе ще умреш от ръката ми! Няма да позволя благородният ни господар крал Артур да бъде посечен или опозорен от когото и да било!

След което Ланселот скочил от коня и много внимателно помогнал на крал Артур да се изправи на крака и да се качи на коня си, като през това време му казал:

— Скъпи кралю, в името на бога те моля да сложиш край на тази война. Прибери си с почести кралицата, а аз ти обещавам да напусна британската земя и никога да не се върна, освен ако ти не ме повикаш!

Крал Артур се трогнал до дъното на душата си, като си помислил какво голямо благородство проявява Ланселот. Спомнил си и за славните му подвизи в миналото. И въпреки всички опити на Гавейн да попречи, кралят сключил мир с Ланселот.

Когато най-после се споразумели, Ланселот се появил без доспехи пред краля, повел за ръка кралица Гуиневир, и казал:

— Благородни кралю, водя ти твоята кралица. Ако има рицар, който се осмелява да твърди, че тя ти изменя, ще се бия до смърт с него. Каквото и да правех или да исках да направя, тази дама запази своята невинност, но ти се вслуша в думите на лъжци и заговорници — като казал това, Ланселот се обърнал и погледнал Мордред, — които със своите сплетни разтуриха святото рицарско братство на Кръглата маса.

— Кралят може да постъпва както иска — намесил се Гавейн, — ала аз до края на живота си няма да се сдобря с тебе, защото ти уби скъпият ми брат Гарет, както и братята ми Гахерис и Агравейн.

— Знаеш много добре, че от всички на света най-много обичах Гарет — започнал Ланселот, — и до края на дните си ще скърбя, че

съм го посякъл, без да разбере какво върша...

— Никога няма да ти простя за смъртта на братята си — прекъснал го бурно Гавейн, — особено заради брат ми Гарет!

— А сега — казал Ланселот — трябва да си взема сбогом с този прекрасен край и със свящото кралство Логрия. Ще отида отвъд морето, в Арморика, във френските земи...

— Знай, че след време ще те открия там! — извикал Гавейн.

Известно време след това в Британия царувал мир, но той бил непостоянен и изпълнен с безпокойство. Гавейн непрекъснато бил погълнат от черни мисли заради смъртта на братята си, а Мордред току се мъчел да разпалва омраза към Ланселот. Накрая толкова много рицари заели страната на Гавейн, че крал Артур се принудил отново да обяви война на Ланселот. Той събрал голяма войска и потеглил за Франция, като оставил Мордред да управлява Британия в негово отсъствие. Навлезли в Арморика и стигнали замъка Бенуик, където се бил приютил Ланселот. Дълго време останали там.

На три пъти Ланселот и Гавейн излизали на двубой, и всеки път Ланселот побеждавал и ранявал почти смъртоносно Гавейн. Изглеждало обаче, сякаш Гавейн вече бил загубил ума си, защото дори когато лежал с тежки рани, не спирал да крещи:

— Предател! Страхливец! Щом оздравея, отново ще се бия с тебе. Никога няма да ти простя смъртта на Гарет и няма да се успокоя, докато единият от нас не падне посечен!

В това време Мордред продължавал своите кроежи в Британия. А когато спечелил достатъчно рицари на своя страна, разгласил, че крал Артур е загинал във френските войни, убедил народа да избере него за крал и дори бил коронясан в Кентърбъри.

После затворил кралица Гуиневир и се опитал да я накара насила да се омъжи за него. Тя обаче успяла да избяга и се скрила в Лондон. Оттам изпратила вестonosци да намерят крал Артур, а самата тя се оттеглила заедно с онези, които ѝ били останали верни, в крепостта Тауър, където се подготвили за обсада.

Не след дълго там пристигнал Мордред и се опитал да проникне в Тауър със сила, но замъкът бил добре укрепен. Тогава се опитал да убеди кралица Гуиневир да напусне крепостта, но тя дръзко му отвърнала:

— Предпочитам да умра от собствената си ръка, пред това да ти стана съпруга!

Тогава кентърберийският архиепископ — същият, който бил коронясал крал Артур преди толкова много години и който вече бил старец на преклонна възраст, отишъл при Мордред и го заплашил.

— Не се ли боиш от възмездие? — викнал му той.

— Крал Артур не е убит, а ти причиняваш голямо зло на кралицата и на цялото кралство!

— Мълчи, подли свещенико! — започнал да крещи Мордред. — Ако продължаваш да ме ядосваш, че ти отсека главата!

— Сър — отвърнал архиепископът, — ако не се откажеш от греха си, ще те прокълна и ще те отлъча от църквата!

— Каквото и да направиш — извикал Мордред, — не ме е грижа за теб и за проклятията ти!

Архиепископът си тръгнал, събрал свещениците си и прокълел Мордред.

Тогава Мордред се опитал да намери архиепископа, за да го убие, но свещеникът избягал в Самърсет, където станал отшелник в Гластънбърийското абатство.

В това време пратеникът на кралица Гуиневир намерил крал Артур, който бързо потеглил с цялото си войнство към морския бряг и отплавал за Англия. Мордред обаче го причакал в Дувър и преди кралският кораб да спре на пристана, се разразила страшна битка. Накрая всички слезли на брега, където нападнали метежниците и ги прогонили отвъд дюните. Мордред бил пръв в бягството.

Когато битката свършила, крал Артур намерил Гавейн, който бил смъртно ранен, защото последната рана, която му бил нанесъл Ланселот, се била отворила.

— Уви, любими племеннико — казал крал Артур, като коленичил до Гавейн, — ето че и ти, човекът, когото съм обичал най-много на земята, лежиш и издъхваш. Няма вече радост за мене. От всичките си рицари най-много обичах теб и Ланселот, а изгубих и двама ви.

— Ах, скъпи господарю — прошепнал Гавейн, — аз съм виновен за всичко. Напоследък бях обзет от безумие, от наранено самолюбие и злост... Ако благородният Ланселот беше с нас, тази война никога нямаше да избухне. Вече му прощавам. О, да му бях простил по-рано! Дали той някога ще ми прости?

След което Гавейн помолил за перо и мастило и написал следното писмо на Ланселот:

„О, Ланселот, пръв сред всички благородни рицари, които съм срещал или за които съм чувал! Аз, Гавейн, умирам от твоята ръка, от ръката на най-благородния човек на света, и те моля за прошка... Върни се, достойни Ланселот, върни се колкото се може по-скоро, защото кралство Логрия се намира в смъртна опасност и нашият скъп господар крал Артур има нужда от тебе... Днес слязохме на дувърския бряг и прогонихме долния предател Мордред. За нещастие ме раниха повторно там, където ме беше ранил ти. Пиша ти сега в часа на своята смърт. И те моля, най-славни рицарю на света, да побързаш да дойдеш. За мене ще напомня само гроба ми, ала ти се върни веднага, преди Мордред да събере нови размирници... Благородни Ланселот, приветствувам те и... сбогом.“

След което Гавейн издъхнал, а крал Артур цяла нощ плакал над тялото му.

3. ПОСЛЕДНАТА БИТКА

Не след дълго — само няколко дни по-късно — крал Артур и войската му разположили лагера си в Камланската равнина. На не повече от миля ги дебнел Мордред заедно с множество рицари и въоръжени мъже, които свързали съдбата си с него, като предпочели разпуснатостта и беззаконието пред честта да служат на Артур, славния крал на Логрия.

Мордред бил разбит и обърнат в бяг при дувърската битка, но много скоро се разчуло, че се намира в западната част на страната, където опустошава земите на всички, които отказват да минат на негова страна. Тогава Артур бързо потеглил за Корнуол и Лионес и една нощ стигнал до Камлан, където преди толкова много години бил заведен от добрия магьосник Мерлин, за да получи меча си Екскалибур от Езерната господарка.

Тази нощ Артур не склопил очи, защото знаел, че на сутринта ще започне голямата битка, в която още много от рицарите му ще загинат. Боял се, че тя ще бъде последната от битките му — онази, предсказана от Мерлин, след която кралство Логрия ще потъне в мрак. За пръв път след битката при планината Бадън преди двадесет и една години, саксите, узнали за враждите и междуособната война, започнали да нахлуват в Британия от север и от изток, а рицарското братство на Кръглата маса вече не съществувало, за да потегли мигом, предвождано от крал Артур, и да прогони варварите от всеки бряг, на който слизали.

В кралската шатра Артур се въртял и се мятал в постелята чак докато приближило утрото, когато се успокоил. И тогава в просъница му се явило странно видение. Изведнъж му се сторило, че при него е дошъл със свита от красиви дами Гавейн, който бил погребан в Дувърския замък.

— Добре дошъл, скъпи племеннико — рекъл крал Артур, или поне му се сторило, че го изрича. — Слава богу, че те виждам жив,

защото те смятах за мъртъв. Ала кажи откъде идеш и защо те съпровождат тези дами?

— Скъпи мой кралю, скъпи мой господарю — отговорил сър Гавейн, или поне така се сторило на Артур, — това са все дами, в чиято защита съм се бил, когато бях жив човек. Винаги съм разрешавал само справедливи спорове, ето защо бог прояви голямо милосърдие и изпрати тези дами да ме доведат при тебе, за да ти кажа какво те очаква. Ако днес се биеш с Мордред, ще загинете и двамата заедно с по-голямата част от твоята войска. Дойдох да те предупредя да не водиш битка днес, а да сключиш мир с Мордред, едномесечен мир, каквито и да са условията му. Защото след месец ще дойде Ланселот със своите достойни рицари. Двамата ще убиее Мордред и ще разгромите всичките му поддръжници.

Казал това Гавейн и изчезнал заедно с дамите. Скоро крал Артур станал и извикал при себе си Лукан и Бедивер. След като им разказал за посещението на Гавейн и за съвета му, той ги помолил да вземат двама свещеници и да отидат при Мордред, за да сключат едномесечен мир.

— Бъдете щедри — наредил им Артур, — предложете му толкова много земи и богатство, колкото ви се види разумно.

Така че те отишли там, където бил Мордред с голямата си войска от сто хиляди души, и дълго време преговаряли с него. Накрая той се съгласил да вземе Корнуол и Кент, при това веднага, а да получи останалата част от Британия след смъртта на крал Артур.

Разбрали се Артур и Мордред да се срещнат на средата на пътя между двата лагера, всеки придружаван само от четиринадесет души. Тогава крал Артур дал разпореждания на хората си:

— Ако видите дори един изваден меч, без да му мислите, веднага се хвърлете и убийте предателя Мордред, защото му нямам доверие.

Мордред също казал подобни думи на войската си:

— Ако видите дори един изваден меч, елате и избийте всички до крак! Не вярвам в този договор и съм сигурен, че крал Артур иска да ми отмъсти!

Двамата се срещнали, както било уговорено, сключили договора и всеки от тях го подписал. После пили от виното, което било донесено. В това време обаче от пирена изпъзляла отровна змия и ухапала по петата един от рицарите на Мордред. Когато усетил, че е

ухапан, той погледнал надолу и видял змията. Без да се замисли, изтеглил меч си и я убил.

Ала щом съзрели да проблясва меч, противниците и от двете страни надали силни викове. Само след миг враждуващите войски се спуснали една към друга по Камланската равнина.

— О, злочест ден! — извикал крал Артур. После и той, и Мордред се метнали на конете си и се хвърлили в битката.

До ден-днешен на земята не е имало по-тъжна и по-ужасна битка. Препускали, нападали, удряли. Много били тежките рани, много били смъртоносните удари. Крал Артур непрекъснато бил в средата на сражаващите се и проявил голяма храброст, но този път и Мордред се биел не на шега и не помислял за бягство. Единствената цел на всички обаче била да убиват, затова битката се водила през целия ден и свършила едва когато всички тези благородни рицари паднали бездиханни на студената земя.

Настъпила вечерта, безлунна и зловеща, и върху бойното поле се спуснала ужасната тишина на смъртта. Като видял своите воини избити до крак, крал Артур избухнал в ридания. Огледал се и видял, че само двама от рицарите му са оцелели — Лукан и Бедивер, — но и те били тежко ранени.

— Господи, какво се е случило с моите благородни рицари?! — извикал крал Артур. — Тежко ми, че доживях да видя този скръбен ден! Сега обаче знам, че краят приближава... И все пак ми се иска да намеря предателя Мордред, причинил цялата тази мъка и разруха!

Тогава крал Артур се огледал и изведнъж съзрял Мордред, който стоял, облегат на меч си сред високите купища мъртъвци.

— Подай ми копие — казал крал Артур на сър Лукан, — защото там стои предателят, който докара цялата беда.

— Остави го, господарю — възпротивил се Лукан, — над него тегне проклетие. Ако ти преживееш този злочест ден, по право ще си отмъстиш. И не забравяй, благородни сър, среднощния си сън и думите, които ти е казал духът на Гавейн: бог с великото си милосърдие запази живота ти в тази битка. Благословен от него, ти победи. Ние сме трима, а Мордред стои сам. Ако го оставиш на мира, този печален съдбовен ден ще отmine без последствия.

— Жив или мъртъв — извикал крал Артур, — аз ще се разправа с човека, който донесе разруха на кралство Логрия!

— Наслука! — изпратил го сър Бедивер.

Тогава крал Артур уловил с две ръце копието Рон и се затичал към Мордред с вика: „Предателю, пригответи се да посрещнеш смъртта!“

Когато Мордред видял крал Артур, той се втурнал към него с изваден меч. Ала кралят мушна Рон под щита на Мордред и набучил тялото му на копието. Когато обаче Мордред разбрал, че е смъртно ранен, от омраза и ярост той наблегнал на проболото го копие и като държал меча си с две ръце, с такава сила ударил крал Артур по главата, че острието разсякло шлема и потънало в черепа му. В следващия миг Мордред се строполил на земята, надал предсмъртен вик и умрял.

Крал Артур обаче паднал, без да издаде звук. Сър Лукан и сър Бедивер дошли и с много мъка успели да повдигнат тялото му. Носели го стъпка по стъпка, понеже и двамата били тежко ранени, докато се добрали до малък изоставен параклис недалеч от тайнственото море, където се стелели изпарения, почервенели като кръв от последните лъчи на залязващото слънце. Тогава Лукан паднал на земята и издъхнал, изтощен от усилието да носи крал Артур, понеже вътрешностите му били разкъсани от смъртоносна рана.

— Сърцето ми ще се пръсне, като гледам такъв благороден рицар да умира заради мене — казал крал Артур, който бил дошъл за малко на себе си. — Той, а не аз имаше голяма нужда да му се помогне.

А Бедивер коленичил до Лукан и заплакал, защото двамата били братя и много се обичали.

Слънцето залязло и сега луната обливала бойното поле със студеното си бяло сияние и хвърляла мрачни сенки. Загадъчните води били забулени с дълги снопове сребриста мъгла.

Тогава крал Артур казал на Бедивер:

— Добри ми рицарю, престани да плачеш и да скърбиш, защото е безполезно, а моето време върви към своя край. Докато все още съм с тебе, можеш да ми направиш една последна услуга. Вземи верния ми меч Екскалибур и се изкачи на онзи хребет. Като го прехвърлиш, ще стигнеш до едно езеро в планинския проход. Моля те да хвърлиш меча в тъмните му води, а после да се върнеш и да ми разкажеш каквото си видял.

— Господарю, ще изпълня заповедта ти и веднага ще дойда, за да ти разкажа каквото съм видял.

И Бедивер тръгнал, понесъл меча Екскалибур. Докато вървял, разгледал меча, възхитил се от скъпоценните камъни по дръжката и си рекъл: „Ако хвърля този прекрасен меч във водата, нищо хубаво няма да последва, само мечът напразно ще пропадне.“ Затова, като стигнал езерото в планинския проход, Бедивер скрил меча в тръстиките и побързал да се върне при крал Артур, като му казал, че е хвърлил Екскалибур във водата.

— А какво видя там? — попитал го крал Артур.

— Господарю, не видях нищо. Само вятърът вълнуваше тъмните води на езерото — отвърнал рицарят.

— Значи не ми казваш истината — въздъхнал крал Артур. — Бързо върви и хвърли меча навътре в езерото!

Бедивер се върнал и взел меча в десницата си, ала отново си помислил колко е жалко да се погуби едно толкова ценно оръжие. Затова повторно го скрил и отишъл при крал Артур.

— Какво видя там? — попитал го кралят.

— Господарю, не видях нищо. Само вятърът стенеше и вълнуваше тъмните води — отвърнал Бедивер.

— Предател и лъжец! — извикал крал Артур. — Мамиш ме за втори път! Кой би си помислил, че ти, когото съм обичал толкова много, ти, благородният рицар на Кръглата маса, ще вземеш да मामиш краля си, защото ти е жал за ценния меч! Бързо върви и изпълни молбата ми, защото от дългото чакане силите ме напускат и тялото ми изстива от студения нощен въздух.

Тогава Бедивер се засрашил и хукнал като стрела към хребета, прехвърлил го и стигнал езерото в планинския проход. Взел меча в ръце, приближил се до водата и го хвърлил колкото се може по-далеч от брега. Острието проблеснало на лунната светлина, а от тъмните води се подала ръка в ръкав от блестящ брокат. Загадъчна и прекрасна, ръката се протегнала и хванала меча за дръжката. Три пъти високо размахала Екскалибур, след което изчезнала с него под водата, а тъмните води на езерото отново притихнали.

Сър Бедивер се върнал при краля и му разказал какво видял.

— А сега ми помогни да вървя — рекъл крал Артур, — защото много се боя, че прекалено дълго стоях тук.

Тогава, подкрепян от Бедивер, кралят се спуснал по тревистия склон, където капките роса блещукали като вълшебни диаманти на

лунната светлина. Стигнали до брега на тайнственото море. От бялата мъгла изникнала ладия, която сякаш идвала да го посрещне. В нея имало много прекрасни дами, всичките с черни воали. Сред тях били Нимю Езерната господарка, Владетелката на остров Авалон, а също и кралицата Фея Моргана, сестрата на Артур. Когато видели краля, всички надали сподавен вик.

— А сега ме пренеси в ладията — казал крал Артур на Бедивер.

Рицарят изпълнил молбата му и трите дами нежно поели крал Артур от ръцете му и го положили да легне с глава в скута на Владетелката на остров Авалон.

После кралицата Фея Моргана коленичила до Артур, беззвучно се разплакала и каза:

— О, скъпи братко, защо толкова много се забави? Уви, раната на главата ти твърде дълго е била изложена на студа.

Тогава ладията бавно се плъзнала по водите, а Бедивер, който останал на брега, извикал:

— Ах, скъпи кралю, скъпи господарю, какво ще стане сега с мене, след като ти заминаваш и ме оставяш сам?

— Не тъгувай, а се пази — отвърнал крал Артур. — Ти си този, който ще разкаже моята история на живите хора. А аз трябва да замина за Авалонската долина, където ще ме излекуват от раната. Знай обаче, че ще се върна тогава, когато британската земя има нужда от мене, и кралство Логрия отново ще се възроди от мрака. Ала ако не чуеш повече за мене, моли се за душата ми.

После ладията потънала в мъглата и се изгубила от погледа. Над водите на езерото се понесъл приглушен печален вик, изпълнен с тъга, който постепенно преминал в тих шепот, глъхнещ в далечината.

ЕПИЛОГ

АВАЛОН

Ланселот слязъл на дувърския бряг и започнал, да разпитва къде може да намери крал Артур. Хората му показали гроба на Гавейн, където той коленичил и дълго се молил, опечален от смъртта на един толкова благороден рицар, който бил негов приятел. За крал Артур обаче не научил нищо, освен че е потеглил на запад почти преди месец.

Тогава Ланселот оставил войската си в Дувър под предводителството на братовчед си Борс де Ганис и тръгнал на кон в западна посока. След осем дни стигнал до Алмсбъри и понеже се здрачавало, потърсил подслон в тамошния манастир. Игуменката го посрещнала любезно и го повела към стаята за гости. Ала когато минавали край килиите, излязла една монахиня и като съзряла Ланселот, надала силен вик и припаднала. Навел се рицарят над нея и що да види — монахинята била кралица Гуиневир!

Същата вечер тя разказала на Ланселот, че Бедивер ѝ е изпратил вест, с която съобщавал за ужасната Камланска битка в съдбовния ден, както и че рицарят бил видял да отнасят смъртно ранения крал Артур в тайнствената страна Авалон. Самият Бедивер отишъл в Гластънбърийското абатство, което било недалеч от бойното поле, и станал отшелник, като възнамерявал да води монашески живот до края на дните си.

Гуиневир казала на Ланселот, че изпитва голяма скръб и се разкайва за случилото се.

— Излиза, че нашата любов погуби моя съпруг крал Артур, както и повечето от най-благородните рицари на света. Сега британската земя е лесна плячка за дивите сакси, а святото кралство Логрия вече не съществува. Затова тайно се оттеглих тук и дадох обет да бъда монахиня до края на живота си, за да изкупя тежкия си грях.

— Скъпа кралице, винаги ще ти остана верен — казал Ланселот. — Заклевам се пред теб, че давам същия обет, какъвто си дала ти, и ще

остана до края на дните си на пост и молитва.

Тогава двамата си взели сбогом и добре знаели, че се виждат за последен път. На сутринта Ланселот си тръгнал и отишъл в Гластънбъри. Там намерил престарелия кентърберийски архиепископ и Бедивер, който бил станал монах. Те с радост приели Ланселот при себе си и не след дълго той захвърлил меча, а наместо доспехи облякъл грубата власеница на прост калугер.

Месеци по-късно и Борс се присъединил към него, след като разпуснал голямата войска, с която дошъл от Франция. Крал станал корнуолският херцог Константин, ала той запазил от саксите само една малка част от британската земя.

Минали години. Една нощ Ланселот сънувал, че Гуиневир е на смъртен одър и го вика. На сутринта той тръгнал за Алмсбъри, придружен от седмина монаси. Там научил, че Гуиневир кротко е издъхнала през нощта. Тогава Ланселот пренесъл останките ѝ в Гластънбъри и сам отслужил погребалната литургия над тялото ѝ, което положили в дълбок гроб до светия олтар.

Ала след няколко седмици и Ланселот се разболял и угаснал като свещица, сякаш бил човек, който нямал вече желание за живот.

Когато тялото му било положено в ковчега в очакване на погребението, дошъл Ектор Крайбрежни, братът на Ланселот, изправил се до покойника и казал:

— Ах, Ланселот, ти беше най-големият рицар на света! Сър Ланселот, който почива тук, никога не е имал, нито ще има равен на себе си. Ти беше най-почтеният рицар, който някога е носил щит, най-верният приятел, който е препускал на кон, най-преданият влюбен, който някога е обичал, и най-милосърдният човек, държал меч в ръка. Ти беше най-достойният сред рицарите, най-кроткият и най-внимателният към дамите, ала и най-свирепият от воините, вдигнали копие срещу смъртния враг.

А когато Ланселот бил погребан, Ектор, Борс, Бламор и Блоберис — единствените останали живи рицари на Кръглата маса — тръгнали на поклонение към светите места и там завършили земния си път.

Така настъпил краят на кралство Логрия и на всички, които живели и се борили за неговата прослава. Много скоро саксите завладели цяла Британия и целият свят на запад бил забулен от мрак.

Ала името на крал Артур никога не потънало в забора. Народът на Британия, най-вече в Уелс, продължавал да вярва, че ако настъпи часът на смъртната опасност, кралят ще дойде и ще спаси родината. И тогава Британия отново ще се превърне в кралство Логрия, в земя на мир и справедливост.

Някъде през 1200 година изведнъж се разчуло, че крал Артур наистина е умрял. Гластънбърийските монаси били намерили костите му в каменен саркофаг, заровен близо до гроба на кралица Гуинефир. Те твърдели, че не може да има грешка, тъй като под саркофага имало плоча с оловен кръст, хлътнал в камъка, и с надпис на латински, който гласял: „Тук, на остров Авалон, почиват крал Артур и съпругата му Гуинефир.“ Монасите твърдели, че костите били по-големи от костите на един простосмъртен, както и че имало още много чудеса, които доказвали, че в саркофага наистина е погребан крал Артур.

Изглежда, тази история била измислена от монасите, за да донесат нова слава на своето абатство и да се докарат пред норманските крале на Британия, на които не се нравело, че потиснатите им поданици очакват някой ден крал Артур да се завърне и да ги освободи от новите им господари.

Ние обаче при желание можем да си мислим, че по времето на Ричард Лъвското сърце монасите са открили не саркофага на крал Артур, а на Ланселот, и са го погребали отново с всички подобаващи почести в мраморна гробница.

Нима не можем също да вярваме, че крал Артур все още спи в омагьосана пещера в някоя долина на Авалон или сред затътената пустош на уелските планини? Защото ето каква легенда все още се разказва в пълната с духове гуинедска земя...

Веднъж един овчар срещнал някакъв загадъчен странник.

— Под дървото, от което е отрязан клонът за тази тояга — казал непознатият, като посочил лесковия кривак в ръката на овчаря, — е закопано огромно съкровище.

А когато овчарят започнал да го разпитва, странникът му разкрил тайната на пещерата.

— На входа е окачена голяма камбана, но не трябва да я докосваш, за да не събудиш спящите в пещерата — казал му непознатият, след което тайнствено изчезнал. Овчарят разтъркал очи и му се сторило, че е сънувал.

Не след дълго обаче, когато търсел из планинските канари една изгубена овца, той стигнал до малка долина и видял в началото ѝ леската, от която си бил отрязал клона за кривак още когато бил малко момче и се катерел по скалите.

Отишъл до дървото и видял, че между корените му наистина има тесен вход към пещера. Пропълзял по корем вътре и след малко се озовал в просторна тъмна зала. Щракнал с огнивото и запалил една свещ, която случайно носел в джоба си, и като я вдигнал високо над главата си, огледал чудното място. Навсякъде лежали в кръг спящи воители, облечени в стари доспехи и с положени до тях мечове, а върху едно ложе в средата почивал престарял крал със златна корона, който държал в десницата си бляскав меч, украсен със скъпоценни камъни. А в краката му имало купища злато и сребро.

Слисан от тази гледка, овчарят изведнъж направил крачка назад и за беда се блъснал в голямата камбана, окачена на входа. Силният ѝ звън отекнал в залата, при което старият крал се събудил и бавно се изправил.

— Съмна ли се? — попитал той.

А овчарят, разтреперан от страх, без да знае защо, извикал:

— Не, не! Продължавай да спиш! Тогава кралят рекъл:

— Право казваш. Отново ще заспя, докато дойде денят, когато ще се събудя и ще извоювам победа за британския народ. Вземи златото и среброто, което виждаш, и си върви, без да се помайваш, защото ако моите рицари се събудят по-рано, отколкото трябва, ще те убият, а тогава няма да има кой да каже думите, които ти вече каза, и аз не ще заспя дългия си сън.

После кралят затворил очи, а овчарят взел толкова злато и сребро, колкото можел да носи, и побягнал навън. И макар често да търсел леската, под чиито корени се намирал входът на тайнствената пещера, в която спели крал Артур и рицарите на Кръглата маса, никога вече не можал да я открие.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.